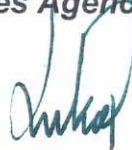

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

**Sprawozdanie z działalności
Agencji Rynku Rolnego
w 2009 roku**

Zatwierdził

Prezes Agencji Rynku Rolnego

/Władysław ŁUKASIK/

Warszawa 2010 r.

Szanowne Państwo,

Agencja Rynku Rolnego od 20 lat prowadzi działania w celu stabilizacji sytuacji na rynku rolno-żywnościowym. Służą one producentom rolnym, przetwórcom, eksporterom, a także, w coraz szerszym wymiarze, konsumentom.

W 2009 r., w ramach administrowanych mechanizmów i programów Wspólnej Polityki Rolnej oraz działań krajowych, Agencja wypłaciła na rzecz beneficjentów 2,6 mld zł. Było to ponad 2-krotnie więcej niż rok wcześniej. Z uwagi na duże nadwyżki podaży zbóż oraz pogarszającą się koniunkturę na rynku mleka i trudności ze zbytem produktów mleczarskich, Agencja prowadziła zakupy interwencyjne. Rok 2009 był kluczowym dla realizacji procesu restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego. Pomoc udzielona przez ARR trafiła do producentów cukru, usługodawców oraz do 26,6 tys. plantatorów buraka cukrowego. Rozpoczęła się również realizacja Krajowego Programu Restrukturyzacji, m.in. w zakresie dotyczącym wsparcia zakupu maszyn przez plantatorów, którzy utracili prawo do uprawy buraka cukrowego. Około 50 tys. producentów rolnych uzyskało dopłaty do materiału siewnego. Kontynuowano wypłaty uzupełniających płatności bezpośrednich dla producentów surowca tytoniowego i ziemniaków skrobiowych. W 2009 r. szeroko rozwijane były także mechanizmy istotne ze społecznego punktu widzenia, adresowane do dzieci i młodzieży. Programem „Szkłanka mleka”, którego celem jest m.in. kształtowanie wzorców konsumpcji, objęto 2,4 mln uczniów. Uruchomiono również, mający podobne cele, program „Owoce w szkole”. Szerokim zainteresowaniem cieszy się, realizowany od 6 lat, program pomocy najuboższej ludności Unii Europejskiej. Dwukrotnie, w porównaniu z 2008 r., wzrosły wydatki ARR na wspieranie działań promocyjnych i informacyjnych sprzyjających sprzedaży produktów rolno-spożywczych. W tym zakresie Agencji zostały powierzone dodatkowe obowiązki związane z utworzonymi od 1 lipca 2009 r. funduszami promocji produktów rolno-spożywczych.

Realizując powierzone zadania, Agencja doskonaliła własne standardy pracy z korzyścią przede wszystkim dla beneficjentów. Uzyskany w 2009 r. Certyfikat Systemu Zarządzania Jakością potwierdził spełnienie wymagań normy PN-EN ISO 9001:2009 oraz wysoki poziom efektywności pracy. Prawdliwość wypłat wykonanych przez ARR w roku finansowym 2009 została potwierdzona Certyfikatem Rocznych Rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji wydanym przez Ministerstwo Finansów, jak również pozytywną oceną (bez zastrzeżeń) Najwyższej Izby Kontroli.

Przekazując Państwu sprawozdanie z kolejnego roku działalności, wyrażam nadzieję, że dostarczy ono wyczerpujących informacji na temat zarówno działań kontynuowanych, jak też nowo podjętych przez Agencję Rynku Rolnego.

Włodzisław Lukaszuk

Prezes Agencji Rynku Rolnego

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE.....	10
1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO - AGENCJĄ PŁATNICZĄ.....	17
1.1. Zakres działalności i status prawny Agencji Rynku Rolnego.....	17
1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego.....	18
1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne.....	21
2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW.....	23
2.1. Działania interwencyjne na rynku rolno-żywnościowym.....	25
2.1.1. Rynek zbóż.....	25
2.1.1.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż.....	28
2.1.2. Rynek mięsa czerwonego.....	32
2.1.2.1. Wieprzowina.....	32
2.1.2.1.1. Refundacje wywozowe do wieprzowiny.....	35
2.1.2.2. Wołowina i cielęcina.....	36
2.1.2.2.1. Refundacje wywozowe do wołowiny i cielęciny.....	38
2.1.3. Rynek drobiu i jaj	39
2.1.3.1. Refundacje wywozowe do drobiu i jaj.....	40
2.1.4. Rynek mleka.....	42
2.1.4.1. Mleko surowe.....	42
2.1.4.1.1. Program „Szkłanka mleka”.....	44
2.1.4.1.1.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych.....	45
2.1.4.1.1.2. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych....	46
2.1.4.2. Masło.....	50
2.1.4.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła.....	52
2.1.4.2.2. Dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe.....	54
2.1.4.2.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła.....	54
2.1.4.3. Odtłuszczone mleko w proszku (OMP).....	55
2.1.4.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku.....	57
2.1.4.4. Sery.....	58
2.1.4.4.1. Wydawanie zezwoleń na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów.....	59
2.1.4.5. Refundacje wywozowe do produktów mleczarskich.....	60
2.1.4.6. Kwotowanie produkcji mleka.....	60
2.1.4.7. Rejestr podmiotów skupujących mleko.....	66
2.1.5. Rynek cukru.....	66
2.1.5.1. Refundacje wywozowe do cukru.....	69
2.1.5.2. Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru.....	69
2.1.5.3. Przetwarzanie cukru przemysłowego.....	71
2.1.5.4. Restrukturyzacja przemysłu cukrowniczego.....	72

2.1.5.5.	Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego.....	73
2.1.5.5.1.	Zakup nowych maszyn i urządzeń w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”.....	73
2.1.5.5.2.	Inwestycje związane z przetwarzaniem produktów rolnych na cele energetyczne w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”.....	74
2.1.6.	Rynek skrobi ziemniaczanej.....	75
2.1.6.1.	Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej.....	76
2.1.6.2.	Krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie - sektor skrobi ziemniaczanej.....	78
2.1.6.2.1.	Płatność związana - sektor skrobi ziemniaczanej.....	78
2.1.6.2.2.	Płatność niezwiązana - sektor skrobi ziemniaczanej.....	80
2.1.7.	Rynek tytoniu.....	82
2.1.7.1.	Kontraktacja, odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego.....	82
2.1.7.2.	Płatności dla producentów surowca tytoniowego.....	83
2.1.7.2.1.	Płatność związana z produkcją (coupled).....	83
2.1.7.2.2.	Płatność niezwiązana z produkcją (decoupled).....	85
2.1.8.	Rynek nasion.....	87
2.1.9.	Rynek produktów pszczelich.....	91
2.1.10.	Rynek suszu paszowego.....	93
2.1.11.	Rynek owoców i warzyw.....	94
2.1.11.1.	Refundacje wywozowe do świeżych owoców i warzyw.....	94
2.1.11.2.	Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.....	94
2.1.11.3.	Program „Owoce w szkole”.....	95
2.1.12.	Rynek Inu i konopi.....	98
2.1.13.	Rynek wina.....	99
2.1.14.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej.....	101
2.1.15.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych.....	103
2.1.16.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.....	106
2.1.16.1.	Administrowanie Funduszem Promocji Mleka.....	109
2.1.17.	Działania promocyjne i informacyjne w ramach PROW 2007-2013.....	110
2.1.18.	Produkty przetworzone non-aneks I.....	111
2.1.19.	Pomoc do plantacji trwałych.....	112
2.1.20.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych.....	113
2.1.21.	Kontrola wykorzystania roślin energetycznych.....	114
2.1.22.	Kontrola wykorzystania surowców uprawianych na gruntach odłogowanych z przeznaczeniem do wytworzenia produktów nieżywnościowych.....	117
2.2.	Podsumowanie wydatków ARR w 2009 r. w ramach administrowanych mechanizmów.....	118
3.	ADMINISTROWANIE OBROTEM TOWAROWYM Z ZAGRANICĄ.....	123
3.1.	Administrowanie mechanizmami handlowymi WPR w zakresie obrotu towarowego z krajami trzecimi.....	123

3.1.1.	Handel zagraniczny na rynku mleka.....	124
3.1.2.	Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny.....	125
3.1.3.	Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny.....	126
3.1.4.	Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj.....	127
3.1.5.	Handel zagraniczny na rynku zbóż.....	128
3.1.6.	Handel zagraniczny na rynku cukru.....	130
3.1.7.	Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I.....	133
3.1.8.	Handel zagraniczny na rynku ryżu.....	135
3.1.9.	Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw.....	136
3.1.10.	Handel zagraniczny na rynku olejów i tłuszczów.....	136
3.1.11.	Handel zagraniczny na rynku bananów.....	137
3.1.12.	Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi.....	137
3.1.13.	Handel zagraniczny na rynku przetworów owocowych i warzywnych.....	137
3.2.	Podsumowanie działań ARR w ramach regulacji handlu zagranicznego.....	138
4.	SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA ARR.....	143
4.1.	Działalność ARR w 2009 r. w ramach administrowania mechanizmami WPR.....	150
4.1.1.	Obrót środkami finansowymi na działalności WPR.....	151
4.1.2.	Prefinansowanie.....	154
4.1.2.1.	Wydatki w ramach zakupów interwencyjnych.....	156
4.1.2.1.1.	Stan magazynowy oraz obrót produktami objętymi zakupami interwencyjnymi.....	156
4.1.2.1.2.	Wydatki związane z utrzymaniem zapasów w ramach interwencyjnego zakupu i sprzedaży produktów.....	157
4.1.2.1.3.	Wydatki refundowane przez UE, związane z utrzymaniem zapasów w ramach interwencyjnego zakupu i sprzedaży produktów.....	158
4.1.3.	Współfinansowanie, płatności uzupełniające oraz podatek VAT od WPR.....	159
4.1.3.1.	Działalność w zakresie współfinansowania projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.....	160
4.1.3.2.	Działalność w zakresie płatności uzupełniających dla producentów rolnych.....	161
4.1.3.3.	Działalność w zakresie rozliczeń podatkowych - VAT od WPR.....	162
4.1.4.	Zabezpieczenia na działalności WPR.....	162
4.1.5.	Wierzytelności z tytułu WPR.....	163
4.2.	Krajowa działalność ARR w 2009 r.....	165
4.2.1.	Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej.....	165
4.2.2.	Rozliczenie środków finansowych na działalności krajowej w 2009 r.....	167
4.2.2.1.	Działalność administracyjna.....	167
4.2.2.2.	Działalność w zakresie realizacji mechanizmów krajowych.....	170
4.2.2.3.	Działalność w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013.....	171
4.2.2.4.	Działalność w zakresie realizacji projektu „Prezydencja”.....	172
4.2.2.5.	Promocja polskiej żywności w Moskwie.....	173
4.2.2.6.	Organizacja polsko-rosyjskiego forum w Kazimierzu Dolnym.....	173
4.2.2.7.	Wydatki inwestycyjne.....	174

4.2.3.	Zabezpieczenia na działalności krajowej.....	175
4.2.4.	Wierzytelności z tytułu działalności krajowej.....	175
5.	SYSTEM INFORMACYJNY.....	179
5.1.	Cele i formy upowszechniania informacji.....	179
5.1.1.	Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej.....	184
5.2.	Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR.....	184
5.2.1.	Pozyskiwanie informacji.....	185
5.2.2.	Raporty rynkowe.....	186
5.2.3.	Opracowania analityczno-prognostyczne.....	187
6.	WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ.....	188
6.1.	Realizacja programów pomocowych.....	188
6.1.1.	Projekty współpracy bliźniaczej.....	188
6.1.2.	Projekty polskiej pomocy rozwojowej.....	189
6.1.3.	Wsparcie techniczne udzielane przez ARR za pośrednictwem TAiEX.....	189
6.1.4.	Projekty programów pomocowych na rzecz wsparcia ARR lub beneficjentów sektora rolnego.....	190
6.2.	Współpraca z instytucjami zewnętrznymi.....	191
6.2.1.	Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz WPR.....	191
6.2.2.	Udział ARR w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach dotyczących sektora rolnego.....	193
6.2.3.	Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR.....	195
6.3.	Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej.....	196
6.3.1.	Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym.....	196
6.3.2.	Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej.....	197
6.4.	Wdrożenie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM).....	198
6.5.	Wdrożenie Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów - Polska (EWD-P) w ARR.....	199
6.6.	Udział ARR w pracach legislacyjnych oraz zapewnienie obsługi tłumaczeniowej.....	200
6.7.	Zapewnienie informacji o możliwościach w zakresie współpracy handlowej z krajami trzecimi w sektorze rolno-spożywczym.....	201
7.	SYSTEM KONTROLI.....	202
7.1.	Audyt wewnętrzny.....	202
7.2.	Kontrola wewnętrzna.....	205
7.3.	Służby techniczne.....	209
8.	SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ W ARR.....	214
8.1.	Szkolenia pracowników ARR z zakresu SZJ.....	214
8.2.	Audyty wewnętrzne w zakresie nadzoru nad SZJ w ARR.....	215
8.3.	Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji SZJ.....	215
8.4.	Uzyskanie certyfikatów zgodności SZJ z normą PN-EN ISO 9001:2009.....	216

8.5.	Ocena skuteczności SZJ.....	219
8.6.	Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR.....	219
9.	ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE.....	221
9.1.	Dostosowania legislacyjne.....	221
9.1.1.	Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR.....	221
9.1.2.	Akty prawne regulujące działania ARR na rynkach rolnych.....	222
9.1.3.	Monitorowanie regulacji prawnych UE.....	227
9.2.	Zarządzanie kadrami.....	227
9.3.	Szkolenia.....	228
9.4.	Realizacja programu informatyzacji.....	229
9.5.	Polityka Bezpieczeństwa Informacji.....	231
9.6.	Plan Zachowania Ciągłości Działania.....	232
9.7.	Tryb udzielania zamówień publicznych.....	233
9.8.	Zaangażowanie ARR w spółkach prawa handlowego.....	235
9.9.	Rejestracja przedsiębiorców.....	235
SPIS TABEL.....		237
SPIS WYKRESÓW.....		240
ANEKS.....		243

STRESZCZENIE

I. Agencja Rynku Rolnego - agencją płatniczą

1. Agencja Rynku Rolnego (ARR) w 2009 r., jako akredytowana agencja płatnicza, realizowała politykę interwencyjną w ramach administrowania mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie unijnym i krajowym.
2. Mechanizmy WPR były finansowane z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG), a w przypadku działań współfinansowanych część środków pochodziła z budżetu krajowego. Agencja realizowała również mechanizmy finansowane w całości ze środków budżetu państwa.
3. Wydatki Agencji w 2009 r. na rzecz beneficjentów przekroczyły 2,6 mld zł, z tego w ramach prefinansowania wypłacono 2 mld zł, na płatności uzupełniające 0,4 mld zł oraz na realizację mechanizmów finansowanych z budżetu krajowego 0,2 mld zł. Wypłaty te były ponad 2-krotnie większe niż w 2008 r. oraz blisko 3-krotnie większe niż w 2007 r.

Od akcesji Polski do UE do 31 grudnia 2009 r. na realizację powierzonych zadań ARR w ramach administrowania mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej i krajowymi wydatkowała ogółem 7,8 mld zł.

II. Wsparcie rynków rolnych

1. Z powodu niskich cen rynkowych zbóż ARR prowadziła zakupy interwencyjne. W 2009 r. Agencja przejęła 161,8 tys. ton zbóż, z tego: 160,4 tys. ton jęczmienia i 1,4 tys. ton pszenicy. W ramach przejętych zbóż 80,5 tys. ton pochodziło ze zbiorów w 2008 r., a 81,3 tys. ton ze zbiorów w 2009 r. Z tytułu interwencyjnego zakupu, przechowywania i transportu zbóż, ARR wydatkowała łącznie 48,7 mln zł.
2. W 2009 r. rynek mięsa był wspierany poprzez stosowanie refundacji wywozowych przy eksporcie do krajów trzecich. Agencja wypłaciła 14,3 mln zł refundacji do wywozu 13,1 tys. ton mięsa wieprzowego i jego przetworów oraz 13,2 mln zł refundacji do 11,3 tys. ton świeżej i mrożonej wołowiny i cielęciny. Eksporterom

drobiu i jaj wypłacono 1,1 mln zł refundacji do wywozu: 38,5 mln piskląt, 1,7 mln jaj wylęgowych, 0,2 tys. ton mięsa drobiowego oraz 75 ton produktów z jaj.

3. W związku z niekorzystną sytuacją na rynku mleka uruchomiono działania interwencyjne. W 2009 r. ARR zakupiła 20,5 tys. ton odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) i 1,9 tys. ton masła. Z tytułu interwencyjnego zakupu i przechowywania OMP oraz masła wydatkowano 177,8 mln zł. Interwencja na rynku mleka osiągnęła w 2009 r. największy rozmiar od akcesji. Ponadto rynek ten wspierany był poprzez wypłatę refundacji wywozowych do produktów mleczarskich. Wypłacono 20 mln zł refundacji do wywozu 23,2 tys. ton tych produktów (głównie mleka w proszku - 12,8 tys. ton oraz serów i twarogów - 9,2 tys. ton).

Ponadto ARR administrowała mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania masła oraz mechanizmem dopłat do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe, a także: zarządzała systemem kwotowania produkcji mleka, wydawała zezwolenia na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów, wystawiała certyfikaty jakości masła i odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonych do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE oraz administrowała Funduszem Promocji Mleczarstwa (od lipca 2009 r. - Fundusz Promocji Mleka).

W 2009 r. ARR w ramach mechanizmów związanych z rynkiem mleka wypłaciła 433,1 mln zł (łącznie z programem „Szkłanka mleka”) i było to największe wsparcie tego rynku od akcesji Polski do Unii Europejskiej.

4. W związku z restrukturyzacją przemysłu cukrowniczego dokonano wypłaty pomocy dla producentów cukru w wysokości 1 286,9 mln zł. Producenci cukru przekazali należną część pomocy na rzecz 26,6 tys. plantatorów (477 mln zł) i 94 usługodawców. Agencja rozpoczęła także realizację zadań wynikających z Krajowego Programu Restrukturyzacji, polegających na dofinansowaniu zakupu maszyn i urządzeń w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” oraz realizacji inwestycji związanych z przetworzeniem produktów rolnych na cele energetyczne. Agencja pobrała od producentów cukru i izoglukozy składki restrukturyzacyjne w wysokości 703,3 mln zł oraz 58,2 mln zł z tytułu opłaty produkcyjnej od kwotowej produkcji cukru i izoglukozy. ARR monitorowała przetwarzanie cukru przemysłowego, wydawała zatwierdzenia przetwórcom oraz

- kontrolowała proces przetwarzania. W 2009 r. Agencja udzieliła wsparcia eksporterom cukru w wysokości 37,9 mln zł na podstawie wniosków złożonych w poprzednich latach.
5. W zakresie ustalonej dla Polski krajowej kwoty produkcyjnej wynoszącej 144 985 ton skrobi ziemniaczanej, ARR w 2009 r. na rynku skrobi wydatkowała 36 mln zł. Na dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej wypłacono 8,3 mln zł (do 105 tys. ton wyprodukowanej skrobi). Na krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie w sektorze skrobi wydatkowano 27,7 mln zł, w tym z tytułu płatności związanej z produkcją - 25,5 mln zł.
 6. Agencja zrealizowała w 2009 r. płatności dla producentów surowca tytoniowego w kwocie 326,2 mln zł, z tego 217,4 mln zł z tytułu płatności związanej z produkcją i 108,8 mln zł z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją. Płatność związaną z produkcją otrzymało 12,4 tys. producentów surowca tytoniowego.
 7. Producenci zbóż, ziemniaków i roślin strączkowych złożyli w 2009 r. do ARR 45,9 tys. wniosków o przyznanie dopłat do materiału siewnego. Rolnicy zużywający do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany otrzymali z Agencji wsparcie finansowe w wysokości 60,3 mln zł, z tego 59,0 mln zł wypłacono z tytułu pomocy de minimis w rolnictwie i 1,3 mln zł z tytułu wystąpienia suszy w 2008 r.
 8. W ramach realizacji Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce, Agencja wypłaciła podmiotom uprawnionym, tj. związkom, stowarzyszeniom, zrzeszeniom i spółdzielniom pszczelarskim 16,6 mln zł (po 50% wydatków sfinansowano z budżetu krajowego i unijnego). Najwięcej środków finansowych (93,8%) wydatkowano na zakup pszczoł oraz leków przeciwko warrozie.
 9. W ramach przyznanego Polsce krajowego gwarantowanego limitu produkcji suszu paszowego wynoszącego 13 538 ton, ARR w 2009 r. udzieliła 6 zatwierdzonym przedsiębiorstwom przetwórczym wsparcia w wysokości 0,5 mln zł.
 10. Zgodnie z reformą rynku owoców i warzyw Komisja Europejska zniosła refundacje wywozowe. W ramach rozliczeń wniosków złożonych do Agencji w latach wcześniejszych, w 2009 r. wypłacono 43 tys. zł refundacji wywozowych do 0,6 tys. ton jabłek.
 11. W ramach dopłat do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno ARR wypłaciła 7 przetwórcom 610 tys. zł do 1,7 tys. ton włókna konopnego i lnianego.

12. Agencja prowadziła działania na rynku wina w ramach mechanizmu „Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina”. Do ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR zostało wpisanych (stan z dnia 31.12.2008 r.) 35 podmiotów wyrabiających wino gronowe (przeznaczone do obrotu), z winogron pochodzących z upraw winorośli znajdujących się na terytorium Polski. W nowym roku winiarskim 2009/2010 (stan z dnia 31.12.2009 r.) do ewidencji zostały wpisane 22 podmioty. Winnice znajdujące się w ewidencji Prezesa ARR zajmowały (stan na 31.12.2009 r.) powierzchnię 29,8 ha. Na podstawie informacji przekazywanych przez podmioty wpisane do ewidencji, szacunkowe zbiory winogron w Polsce w roku winiarskim 2009/2010 wyniosły 598 kwintali, a produkcja wina gronowego wyniesie ok. 424 hl.
13. W 2009 r. w zakresie wsparcia do zakładania plantacji trwałych ARR wypłaciła rolnikom 5,5 mln zł do 1,2 tys. ha nowo powstałych upraw roślin energetycznych.
14. W ramach monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych, w rejestrach prowadzonych przez Prezesa ARR na dzień 31.12.2009 r. ujętych było 51 podmiotów wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów oraz 3 rolników, którzy zadeklarowali wytwarzanie biopaliw ciekłych na własny użytek. W 2009 r. Agencja kontrolowała również wykorzystanie roślin energetycznych.
15. ARR wydała łącznie 3,2 tys. pozwoleń na wywóz i przywóz produktów rolno-spożywczych, w tym najwięcej na rynkach wołowiny i cielęciny oraz drobiu i jaj (po 0,8 tys.), a także mleka i przetworów mleczarskich (0,4 tys.). Wypłacono refundacje wywozowe na kwotę 99,4 mln zł, najwięcej na rynkach: cukru - 37,9 mln zł, mleka i jego przetworów - 20,0 mln zł, wieprzowiny - 14,3 mln zł, wołowiny i cielęciny - 13,2 mln zł oraz do produktów przetworzonych non-aneks I - 12,9 mln zł.

III. Wsparcie konsumpcji

1. W ramach realizacji programu pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności UE Agencja poniosła wydatki na poziomie 286,9 mln zł. Przedsiębiorcy biorący udział w działaniach ARR dostarczyli 136,6 tys. ton gotowych artykułów spożywczych do blisko 4 mln osób potrzebujących. Zrealizowano 10 tys. dostaw żywności do 146 magazynów zlokalizowanych na terenie całej Polski, skąd żywność była

- dystribuowana do osób najuboższych za pośrednictwem 10 tys. lokalnych organizacji charytatywnych.
2. Zwiększyła się aktywność ARR skierowana na działania mające wpływ na kształtowanie modelu konsumpcji. W roku szkolnym 2008/2009 z programu „Szlanka mleka” skorzystało w skali kraju 2,4 mln uczniów (38% dzieci w placówkach oświatowych w Polsce) z 14,2 tys. placówek oświatowych (25% placówek oświatowych w kraju). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego było to o 10% więcej uczniów i o 18% więcej placówek oświatowych. ARR w 2009 r. wypłaciła na realizację programu „Szlanka mleka” 201,8 mln zł, z tego: 147,5 mln zł w ramach dopłaty krajowej, 50,2 mln zł z tytułu dopłaty unijnej oraz 4,1 mln zł dofinansowania z Funduszu Promocji Mleczarstwa.
 3. W roku szkolnym 2009/2010 sprawnie uruchomiono program „Owoce w szkole” polegający na dostarczaniu dzieciom z klas I-III szkół podstawowych świeżych owoców i warzyw oraz soków. W I semestrze roku szkolnego 2009/2010 umowy z zatwierdzonymi podmiotami zawarło 2,6 tys. szkół podstawowych i dotyczyły one 297,5 tys. dzieci, a w II semestrze umowy zawarło 5,6 tys. szkół podstawowych i dotyczyły one 571,1 tys. dzieci (tj. 53% grupy docelowej uczniów).

IV. Działania informacyjne i promocyjne

1. W zakresie działań promocyjnych i informacyjnych Agencja uczestniczyła w realizacji programów: „Rolnictwo ekologiczne”, „Mięso i jego produkty - tradycja i smak”, „Stół pełen smaków”, „Życie miodem słodzone”, „Stawiam na mleko i produkty mleczne”, „5 x dziennie warzywa i owoce” (kontynuowanych i rozpoczętych w 2009 r.), na które wydatkowano 24,3 mln zł, w tym środki prefinansowane z budżetu UE wyniosły 14,8 mln zł.
2. Agencja uczestniczy w zadaniach delegowanych w ramach działań promocyjnych i informacyjnych w zakresie PROW 2007-2013, pełniąc funkcję podmiotu wdrażającego. ARR przyjmuje i rozpatruje wnioski dotyczące działań promujących produkty wytwarzane w ramach systemów żywności wysokiej jakości, takich jak: produkty rolnictwa ekologicznego, produkty integrowanej produkcji, produkty wytwarzane w ramach systemu „Jakość Tradycja”, jak również produkty wpisane do rejestrów: gwarantowanych tradycyjnych specjalności oraz chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych.

3. W dniu 1 lipca 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych, na podstawie której zostało utworzonych 9 funduszy promocji: mleka, mięsa wieprzowego, mięsa wołowego, mięsa końskiego, mięsa owczego, mięsa drobiowego, ziarna zbóż i przetworów zbożowych, owoców i warzyw oraz ryb. Działania w ramach funduszy mają na celu wzrost spożycia i promocję produktów rolno-spożywczych zarówno na rynkach krajowych, jak i zagranicznych. Według stanu z dnia 31.12.2009 r. na rachunkach bankowych funduszy zostało zgromadzone ogółem 16,3 mln zł.
4. ARR prowadziła działania informacyjne umożliwiające szeroki dostęp do informacji o mechanizmach administrowanych przez ARR i warunkach uczestnictwa w tych mechanizmach oraz o sytuacji na rynku rolno-żywnościowym. Służyły one jak najlepszemu przygotowaniu beneficjentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych. Agencja gromadziła, analizowała, przetwarzała oraz udostępniała dane rynkowe dotyczące produktów rolnych i żywnościowych. Wśród informacji upowszechnianych przez Agencję ważną rolę pełniły wydawnictwa (broszury i Biuletyn Informacyjny ARR), a także raporty rynkowe oraz opracowania analityczno-prognostyczne prezentujące sytuację podaży-popytu i cenową na rynku rolnym.

V. Współpraca z zagranicą i zagadnienia organizacyjne

1. Agencja prowadziła szereg działań w zakresie współpracy z zagranicą, w tym na rzecz pomocy skierowanej do instytucji administracyjnych krajów trzecich w zakresie sektora rolno-żywnościowego oraz o charakterze wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem Biura KE TAIEK. Ponadto przedstawiciele ARR uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach, targach i spotkaniach, podczas których dokonywano wymiany doświadczeń związanych z funkcjonowaniem agencji płatniczych, realizacją mechanizmów WPR oraz rozwojem handlu produktami rolno-spożywczymi. W 2009 r. w ARR wdrożono również System Europejskiej Wymiany Dokumentów - Polska (EWD-P) oraz Informatyczny System Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM).
2. W Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców prowadzonym w ARR, w 2009 r. zarejestrowano 19,5 tys. nowych przedsiębiorców. Łącznie od 1 maja 2004 r. do

31 grudnia 2009 r. w mechanizmach administrowanych przez Agencję zostało zarejestrowanych 543 tys. beneficjentów.

3. W 2009 r. kontrolerzy służb technicznych Agencji przeprowadzili 22,4 tys. kontroli w zakresie 29 mechanizmów administrowanych przez ARR.
4. Kierownictwo Agencji Rynku Rolnego, mając na uwadze potrzebę ciągłego doskonalenia organizacji i zarządzania ARR, w sierpniu 2008 r. podjęło decyzję o wdrożeniu i certyfikowaniu Systemu Zarządzania Jakością (SZJ), zgodnego z normą PN-EN ISO 9001:2009. W związku z tym, dokonano przeglądu dokumentów SZJ, w wyniku którego zmniejszono liczbę ksiąg procedur, procedur i instrukcji dotyczących procesów realizowanych w Agencji. W ramach przeprowadzonego auditu certyfikującego Agencja uzyskała w sierpniu 2009 r. dwa certyfikaty SZJ: Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. oraz IQNet (The International Certification Network) potwierdzające, że ARR spełnia wymagania ww. normy. Otrzymane certyfikaty poświadczyły także utrzymanie wysokich standardów pracy w Agencji oraz spełnianie oczekiwań jej klientów.

Wysokie standardy obsługi klientów oraz kompetencje pracowników Agencji potwierdziła dodatkowo ankieta przeprowadzona wśród beneficjentów - 99,3% respondentów pozytywnie oceniło współpracę z ARR, a 98% odpowiedziało, że realizowane przez Agencję zadania zostały przeprowadzone w sposób prawidłowy i zakończone w terminie.

5. W 2009 r. w ARR prowadzone były działania kontrolne m.in. przez Najwyższą Izbę Kontroli (NIK), Ministerstwo Finansów (MF), Komisję Europejską (KE) oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW). Przeprowadzone kontrole krajowe i audyty unijne potwierdziły rzetelność, wiarygodność i prawidłową realizację zadań powierzonych Agencji, właściwe rozdysponowanie płatności w ramach administrowanych mechanizmów oraz stosowanie wysokich standardów obsługi beneficjentów.

1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO - AGENCJĄ PŁATNICZĄ

1.1. Zakres działalności i status prawny Agencji Rynku Rolnego

Agencja Rynku Rolnego realizuje zadania na rynku produktów rolnych i żywnościowych, funkcjonując zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym, i jako akredytowana agencja płatnicza administruje w Polsce mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej finansowanymi i współfinansowanymi z budżetu UE oraz mechanizmami finansowanymi z budżetu krajowego. Działania prowadzone przez Agencję w ramach unijnej polityki rolnej mają na celu stabilizację rynków rolnych i żywnościowych oraz przyczyniają się do wzrostu konkurencyjności produktów rolno-spożywczych. ARR prowadzi również działalność informacyjną dotyczącą sytuacji na rynkach rolnych.

W 2009 r. Agencja realizowała zadania na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1702, z późn. zm.) oraz statutu Agencji Rynku Rolnego, nadanego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r.¹.

ARR uzyskała akredytację oraz status agencji płatniczej na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.).

Na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r.² Agencji przyznano akredytację w zakresie uruchamiania środków pochodzących z EFRG.

ARR w zakresie prowadzonej działalności realizuje: funkcję płatniczą - polegającą na wypłacaniu beneficjentom środków finansowych, prowadzeniu rachunków księgowych oraz pełnieniu nadzoru i kontroli wydatkowanych środków finansowych zgodnie z wymogami Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG), funkcję wdrażającą - związaną z prawidłową implementacją prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej oraz funkcję

¹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181).

² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, zm. z 2007 r. Nr 128, poz. 891, z 2009 r. Nr 156, poz. 1238).

informacyjną - polegającą na przekazywaniu za pośrednictwem MRiRW informacji między organami Unii Europejskiej a uczestnikami mechanizmów WPR.

W ramach administrowania mechanizmami WPR, Agencja Rynku Rolnego jako agencja płatnicza prowadziła następujące działania:

- wydawała indywidualne rozstrzygnięcia skierowane do beneficjentów mechanizmów WPR administrowanych przez ARR,
- prowadziła kontrolę w zakresie potwierdzenia prawa przedsiębiorców do uzyskania płatności bądź praw do produkcji w ramach WPR,
- wypłacała środki finansowe uczestnikom poszczególnych mechanizmów,
- informowała uczestników mechanizmów o decyzjach podjętych na szczeblu Wspólnoty w odniesieniu do realizowanych mechanizmów WPR,
- przekazywała do Komisji Europejskiej informacje dotyczące mechanizmów WPR, którymi administrowała.

Ponadto Agencja uczestniczyła w procesie decyzyjnym UE poprzez monitorowanie i opiniowanie projektów unijnych aktów prawnych, opracowywała informacje o bieżącej sytuacji rynkowej oraz przygotowywała prognozy dotyczące rozwoju podstawowych rynków rolno-żywnościowych, a także prowadziła działania informacyjne służące poszerzaniu wiedzy uczestników rynku rolno-żywnościowego w Polsce na temat możliwości udziału oraz warunków uczestnictwa w administrowanych mechanizmach.

W ramach programów pomocowych finansowanych ze środków krajowych i unijnych ARR udzielała także wsparcia państwom kandydującym do UE oraz państwom trzecim, zapewniając im pomoc ekspercką. Jednocześnie, współpracując z instytucjami płatniczymi innych państw członkowskich UE i organami unijnymi, prowadziła działania mające na celu zapewnienie harmonijnego wdrażania ustawodawstwa wspólnotowego w zakresie administrowanych mechanizmów WPR.

1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego

Organem wykonawczym i zarządzającym Agencji Rynku Rolnego jest Prezes powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych. Prezes Agencji kieruje działalnością ARR przy pomocy

Zastępców i Dyrektorów Oddziałów Terenowych. Zastępców Prezesa Agencji powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw rynków rolnych.

W 2009 r. obowiązki Prezesa ARR pełnił Władysław Łukasik (od 8 maja 2008 r.). Funkcje Zastępców Prezesa ARR sprawowali: Andrzej Łuszczewski (od 28 marca 2008 r.) oraz Waldemar Sochaczewski (od 20 listopada 2001 r.).

Siedzibą Agencji jest miasto stołeczne Warszawa. W skład Agencji wchodzi Centrala oraz 16 Oddziałów Terenowych (OT ARR), których zasięg terytorialny obejmuje obszar województwa. Strukturę wewnętrzną Agencji określa „Regulamin Organizacyjny Agencji Rynku Rolnego”, określający m.in. zakres działania komórek organizacyjnych Centrali i OT ARR.

Zgodnie ze statutem ARR w Centrali wydzielono następujące pionry, którym na podstawie Regulaminu Organizacyjnego ARR przyporządkowano niżej wyszczególnione komórki organizacyjne:

1) pion organizacyjno-prawny:

- Biuro Prawno-Organizacyjne,
- Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim,
- Biuro Informacji,

2) pion kontrolny:

- Biuro Audytu Wewnętrznego,
- Biuro Kontroli Technicznych,
- Biuro Kontroli Wewnętrznej,

3) pion finansowo-administracyjny:

- Biuro Finansowo-Księgowe,
- Biuro Teleinformatyki,
- Biuro Administracyjne,

4) pion analiz i interwencji:

- Biuro Produktów Roślinnych,
- Biuro Wspierania Konsumpcji,
- Biuro Produktów Zwierzęcych,
- Biuro Cukru i Biopaliw,
- Biuro Analiz i Programowania,

5) pion współpracy europejskiej i obrotu towarowego z zagranicą:

- Biuro Współpracy Europejskiej (od lipca 2009 r. Biuro Współpracy Międzynarodowej),
- Biuro Administrowania Obrotem Towarowym z Zagranicą,
- Biuro Promocji Żywności,

6) pion kwotowania i innych mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej lub mechanizmów krajowych:

- Biuro Kwotowania Produkcji Mleka.

Na czele OT ARR stoi Dyrektor powoływany przez Prezesa ARR. W skład struktury organizacyjnej OT ARR wchodzi Sekcje: Interwencji, Kwotowania Produkcji Mleka, Finansowo-Księgowa, Informacji, Administracji i Kontroli Technicznych oraz Stanowiska ds. Obsługi Prawnej i Teleinformatyki.

Mapa 1. Oddziały Terenowe Agencji Rynku Rolnego

Schemat organizacyjny Centrali Agencji Rynku Rolnego przedstawiono w Aneksie 1, natomiast schemat organizacyjny Oddziału Terenowego ARR - w Aneksie 2 (wg stanu na dzień 31.12.2009 r.).

1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne

W 2009 r. w Agencji działania kontrolne były prowadzone przez Ministerstwo Finansów oraz Najwyższą Izbę Kontroli (NIK). Ponadto został przeprowadzony audit przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.

W wyniku audytu certyfikującego za rok EFRG 2009, przeprowadzonego przez Ministerstwo Finansów, Agencja otrzymała:

- Certyfikat Rocznych Rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego, w którym stwierdza się, że: „sprawozdania przekazywane do Komisji za rok finansowy EFRG 2009 kończący się w dniu 15 października 2009 r. są prawdziwe, kompletne i dokładne we wszystkich istotnych aspektach dotyczących całkowitych wydatków netto z EFRG” oraz że „w oparciu o przegląd zgodności procedur Agencji Płatniczej z kryteriami akredytacyjnymi, kontrole wewnętrzne Agencji Płatniczej funkcjonują w stopniu zadowalającym (tj. działają skutecznie we wszystkich istotnych aspektach) w odniesieniu do EFRG”,
- Opinię bez zastrzeżeń w sprawie poświadczenia wiarygodności rocznych rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego, w której stwierdza się, że „poświadczenie wiarygodności za rok finansowy od 16 października 2008 r. do 15 października 2009 r. jest zgodne we wszystkich istotnych aspektach z art. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006 oraz wytyczną Komisji nr 4”.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w ARR, Najwyższa Izba Kontroli:

- oceniła pozytywnie wykonanie planu finansowego Agencji w 2009 r., w tym nie wniosła uwag do wykorzystania dotacji z budżetu państwa na realizację mechanizmów krajowych i funkcjonowanie ARR oraz na mechanizmy współfinansowane przez UE, a także do wykorzystania środków na mechanizmy finansowane i współfinansowane przez UE,
- zaopiniowała pozytywnie skuteczność funkcjonowania procedur kontroli finansowej, poprawność dowodów i zapisów księgowych oraz zgodność i wiarygodność ksiąg rachunkowych w ARR,
- oceniła pozytywnie: zorganizowanie, przeprowadzenie i rozliczenie inwentaryzacji w 2009 r., a także wykonywanie zadań przez audyt wewnętrzny, kontrolę wewnętrzną oraz służby techniczne.

Ponadto w wyniku auditu certyfikującego SZJ przeprowadzonego w 2009 r. przez niezależnych auditorów, Agencja uzyskała dwa certyfikaty: Certyfikat Systemu Zarządzania Jakością oraz Certyfikat IQNet (The International Certification Network), wydane przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. Certyfikaty stanowią potwierdzenie dla ARR zgodności realizowanych przez nią działań (w zakresie administrowania mechanizmami WPR, mechanizmami krajowymi oraz funduszami promocji) z wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2009. Potwierdziły one także stosowanie w Agencji wysokich standardów pracy oraz wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom klientów.

2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW

Agencja Rynku Rolnego realizowała politykę interwencyjną w ramach administrowania mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej, zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie unijnym i krajowym. Mechanizmy WPR były finansowane z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, a w przypadku działań współfinansowanych część środków pochodziła z budżetu krajowego. Agencja realizowała również mechanizmy finansowane w całości ze środków budżetu państwa.

Agencja Rynku Rolnego realizowała w 2009 r. działania w ramach:

- interwencyjnego zakupu produktów rolnych - masła, odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) oraz zbóż;
- dopłat do spożycia, przetwórstwa i produkcji - wspierała głównie konsumpcję mleka i przetworów mlecznych oraz promowała zdrowe odżywianie wśród dzieci i młodzieży poprzez realizację programu „Szkłanka mleka”. Ponadto wypłacała dopłaty do przetwórstwa, spożycia i produkcji na rynkach: skrobi ziemniaczanej, lnu i konopi, mleka oraz suszu paszowego, a także rozpoczęła realizację programu „Owoce w szkole”;
- programów wsparcia - na rynku produktów pszczelich, w zakresie działań promocyjnych i informacyjnych (programy branżowe), zużycia kwalifikowanego materiału siewnego, rekompensat za zrzekanie się kwot mlecznych, zakładania plantacji trwałych roślin energetycznych, restrukturyzacji rynku cukru oraz dostarczania żywności najuboższej ludności UE;
- płatności uzupełniających - realizowała krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie dla producentów surowca tytoniowego (związane i niezwiązane z produkcją) oraz płatności w sektorze skrobi ziemniaczanej (związane i niezwiązane z produkcją), w ramach limitów środków finansowych przyznanych przez Komisję Europejską do wykorzystania w danym roku gospodarczym;

- administrowania obrotem towarowym z zagranicą - wydawała pozwolenia na przywóz/wywóz na rynkach: bananów, cukru, drobiu i jaj, mleka i przetworów mleczarskich, lnu i konopi, świeżych owoców i warzyw, przetworów owocowo-warzywnych, zbóż, ryżu, wieprzowiny, wołowiny i cielęciny, a także wypłacała refundacje do wywozu wybranych produktów rolno-spożywczych (tj. do cukru i izoglukozy, mięsa i przetworów wieprzowych, wołowiny i cielęciny, produktów rolnych użytych do wyrobu towarów przetworzonych non-aneks I, mleka i jego przetworów, drobiu i jaj oraz świeżych owoców i warzyw).

Agencja, równolegle z przekazywaniem beneficjentom środków finansowych w ramach mechanizmów WPR i krajowych, prowadziła działania o charakterze administracyjnym niezwiązane bezpośrednio z wypłatami, cechujące się znaczną złożonością i pracochłonnością. Dotyczyły one administrowania m.in.: systemami kwotowania produkcji mleka oraz skrobi ziemniaczanej, odbiorem i przetwórstwem surowca tytoniowego, potencjałem produkcyjnym winorośli i wina, obrotem towarowym z zagranicą, jak również 9 funduszami promocji produktów rolno-spożywczych. ARR wystawiała także certyfikaty jakości masła i OMP przeznaczonych do wykorzystania w mechanizmach WPR w innych państwach członkowskich UE oraz wydawała zezwolenia na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów. Ponadto do zadań Agencji należało realizowanie działań informacyjno-promocyjnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, kontrolowanie wykorzystania surowców z przeznaczeniem do wytworzenia produktów nieżywnościowych, monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych oraz kontrolowanie wykorzystania roślin energetycznych. ARR odpowiedzialna była również za monitorowanie rynku cukru, kontrolowanie przetwarzania cukru przemysłowego oraz wdrażanie Krajowego Programu Restrukturyzacji, którego celem jest wsparcie alternatywnych rozwiązań w stosunku do uprawy buraka cukrowego i produkcji cukru w gminach objętych restrukturyzacją sektora cukrowniczego.

Administrowanie mechanizmami WPR wiązało się z szeregiem działań o charakterze organizacyjno-technicznym, różnych w poszczególnych mechanizmach. Należą do nich: wybór uczestników (m.in. w drodze przetargu), autoryzacja i kontrola magazynów przechowalniczych i chłodni, autoryzacja producentów (dostawców), zatwierdzanie (rejestracja) dostawców i beneficjentów.

Producenci rolni, przetwórcy, eksporterzy oraz inni beneficjenci uczestniczący w mechanizmach administrowanych przez ARR zobowiązani byli do zarejestrowania się w Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców (CRP) prowadzonym przez Agencję. Od akcesji Polski do UE do końca 2009 r. w CRP zarejestrowano łącznie ponad 543 tys. przedsiębiorców, z tego w 2009 r. dokonano rejestracji 19,5 tys. nowych uczestników mechanizmów.

Wypłaty środków finansowych udzielone beneficjentom (m.in. producentom rolnym, przetwórcom, plantatorom, eksporterom, handlowcom i branżowym organizacjom zrzeszającym producentów, przetwórców oraz dystrybutorów) były wymiernymi efektami działań prowadzonych przez Agencję w 2009 r.

W 2009 r. ARR wypłaciła na rzecz beneficjentów 2,6 mld zł, tj. ponad 2-krotnie więcej niż w całym 2008 r. oraz blisko 3-krotnie więcej niż w 2007 r.

2.1. Działania interwencyjne na rynku rolno-żywnościowym

2.1.1. Rynek zbóż

Rekordowe zbiory zbóż na świecie w 2008 r., w tym w UE-27 (również w Polsce) oraz w Rosji i na Ukrainie spowodowały, że ceny ziarna w drugiej połowie 2008 r. uległy głębokiemu obniżeniu, a zapasy zbóż na początku 2009 r. były znacząco większe niż w latach poprzednich. W pierwszych miesiącach 2009 r. ceny zbóż podstawowych na giełdach światowych były w miarę stabilne. Dopiero na przednówku nieco wzrosły. Natomiast kukurydza systematycznie drożała. Jednak ceny zbóż były znacznie niższe niż rok wcześniej. W czerwcu 2009 r. na giełdzie w USA (wg notowań Reuters) za pszenicę HRW Nr 2 płacono przeciętnie 237 USD/tonę, a za SRW Nr 2 - 199 USD/tonę, tj. odpowiednio o 32% i 23% mniej niż w tym samym okresie 2008 r. W tym czasie na giełdzie w Niemczech przeciętna cena pszenicy ukształtowała się na poziomie 166 EUR/tonę, a we Francji 140 EUR/tonę, tj. o 22-29% niższym niż rok wcześniej. Jeszcze głębszy spadek cen giełdowych notowano w przypadku zbóż paszowych, a zwłaszcza jęczmienia (o 39-45%). W skupie przeciętna unijna cena pszenicy konsumpcyjnej w końcu sezonu 2008/2009 wynosiła 137 EUR/tonę, kukurydzy 138 EUR/tonę, a jęczmienia paszowego 108 EUR/tonę. Ceny tych zbóż były o 34-41% niższe niż rok wcześniej.

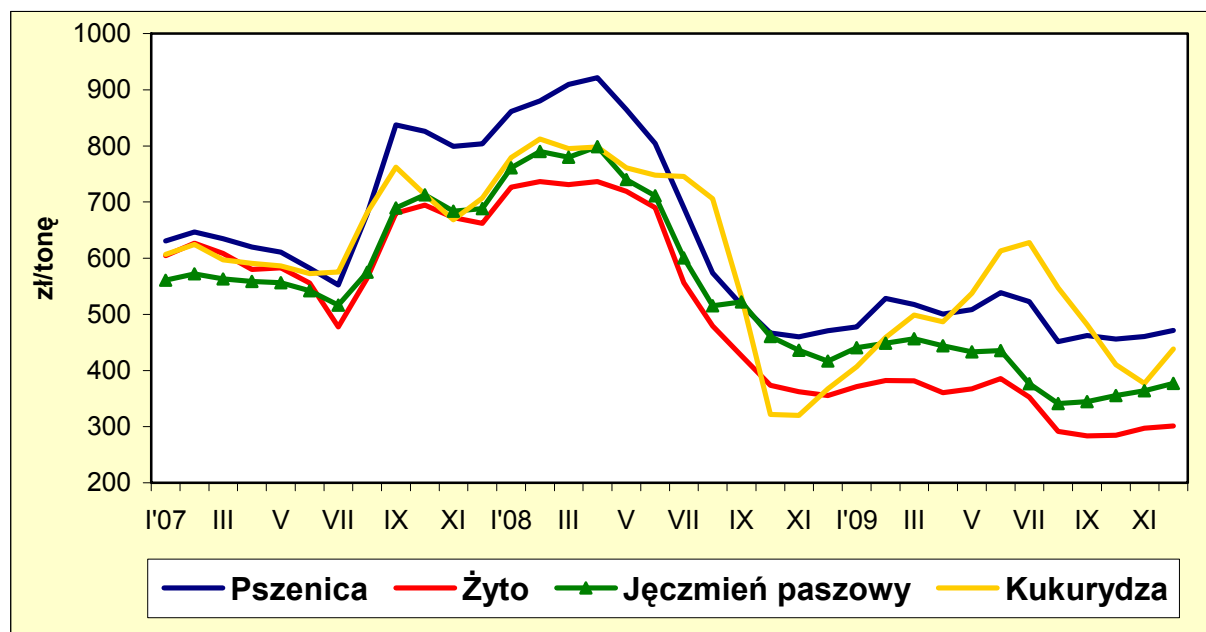
Ceny zbóż w kraju podążały za tendencjami światowymi. Według danych GUS, w Polsce w czerwcu 2009 r. przeciętna cena skupu pszenicy ukształtowała się na poziomie 538 zł/tonę, żyta 386 zł/tonę, jęczmienia 455 zł/tonę (w tym jęczmienia paszowego 436 zł/tonę), a kukurydzy 613 zł/tonę. W porównaniu z czerwcem 2008 r. jęczmień i żyto były tańsze o 40-44%, pszenica o 33%, a kukurydza o 18%.

W 2009 r. zbiory zbóż na świecie były również bardzo dobre (wg danych United States Department of Agriculture tylko o 0,6% mniejsze niż w rekordowym 2008 r.). W Unii Europejskiej zebrano 290 mln ton zbóż, o 7% mniej niż w 2008 r., ale o blisko 2% więcej od średniej z lat 2004-2008. Duże zbiory odnotowano również w Rosji (93,5 mln ton) i na Ukrainie (45 mln ton). W Polsce zbiory zbóż osiągnęły rekordowy poziom 29,8 mln ton (dane GUS). Wzrost produkcji wynikał z bardzo dobrych plonów, które oszacowano na 34,8 dt/ha (o 8,1% więcej niż w 2008 r.). Zbiory pszenicy wyniosły 9,8 mln ton, pszenżyta 5,2 mln ton, jęczmienia 4,0 mln ton, a żyta 3,7 mln ton. W porównaniu z poprzednim rokiem zbiory zbóż podstawowych były o 8,9% większe, natomiast kukurydzy zebrano o 7,5% mniej, tj. ponad 1,7 mln ton.

Obfite krajowe zbiory zbóż w ostatnich dwóch latach (2008-2009) oraz duży popyt na ziarno ze strony eksporterów sprawiły, że w 2009 r. podmioty rynkowe (wg danych GUS) skupiły 8,4 mln ton zbóż podstawowych z mieszankami (w tym: 5,6 mln ton pszenicy i 1,3 mln ton żyta), tj. o 51% więcej niż w poprzednim roku. W tym czasie kukurydzy skupiono blisko 1 mln ton, tj. o 14% więcej niż rok wcześniej.

Duża podaż zbóż generowała dalszy spadek cen w okresie żniw. Dopiero w IV kwartale 2009 r. ceny zbóż w większości krajów członkowskich UE zaczęły rosnąć, ale nadal były bardzo niskie. Najniższy poziom cen notowany był w Europie Środkowo-Wschodniej.

Według danych GUS, w grudniu 2009 r. średnia krajowa cena skupu pszenicy, podobnie jak przed rokiem, wynosiła 472 zł/tonę. Żyto skupowano po 302 zł/tonę, a jęczmień po 390 zł/tonę (w tym paszowy po 377 zł/tonę), tj. odpowiednio o 15% i o 21% taniej niż rok wcześniej. W porównaniu z notowaniami z grudnia 2007 r. ziarno pszenicy i jęczmienia było o 41-47% tańsze, a w przypadku żyta aż o 55% tańsze. Przeciętna cena kukurydzy w grudniu 2009 r. wynosiła 439 zł/tonę i była o ponad 19% wyższa niż rok wcześniej, ale o 38% niższa niż dwa lata wcześniej. Przeciętna cena skupu jęczmienia paszowego w UE-27 wynosiła 101 EUR/tonę, pszenicy konsumpcyjnej 120 EUR/tonę, a kukurydzy 121 EUR/tonę.

Wykres 1. Średniomiesięczne ceny skupu zbóż w kraju w latach 2007-2009

Źródło: na podstawie danych GUS.

Niski poziom cen w Polsce w 2009 r. spowodował, że dynamicznie rozwijał się eksport. Sprzyjał temu również niski (zwłaszcza w pierwszej połowie 2009 r.) kurs złotego. Według danych Departamentu Służby Celnej Ministerstwa Finansów³, w 2009 r. eksport ziarna wyniósł 2,9 mln ton (w tym 1,9 mln ton pszenicy, 546 tys. ton żyta i 201 tys. ton kukurydzy) i był 4,7 razy większy niż w 2008 r. W tym czasie wolumen eksportu produktów pierwotnego przetwórstwa i wysoko-przetworzonych był większy niż przed rokiem odpowiednio o 37% i o 3%. Szacuje się, że łączny wywóz zbóż w 2009 r. ukształtował się na poziomie 3,5 mln ton. Zdecydowanie niższy był import. W 2009 r. do kraju przywieziono 1,1 mln ton ziarna zbóż (w tym 53% stanowiła pszenica i 31% kukurydza), tj. o 53% mniej niż w 2008 r. Również wolumen importu produktów pierwotnego przetwórstwa i wysokoprzetworzonych był znacząco mniejszy niż w 2008 r. (odpowiednio o 7% i o 9%). Ocenia się, że w 2009 r. przywóz zbóż i przetworów zbożowych obniżył się do 1,8 mln ton. W 2009 r. saldo wymiany handlowej sektora zbożowego było dodatnie i osiągnęło blisko 504 mln EUR wobec ujemnego salda w poprzednim roku, wynoszącego 106 mln EUR.

³ Wielkości dotyczące eksportu i importu towarów na poszczególnych rynkach rolno-spożywczych za 2009 r. obliczono na podstawie danych wstępnych Departamentu Służby Celnej Ministerstwa Finansów, za rok 2008 - wg danych ostatecznych Departamentu Służby Celnej Ministerstwa Finansów, a jedynie w przypadku mięsa - wg bilansów GUS.

2.1.1.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż

Celem stosowanego w Unii Europejskiej mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż” jest stabilizacja rynku poprzez zakup nadwyżek zbóż z rynku oraz sprzedaż zapasów zgromadzonych w magazynach interwencyjnych.

W 2009 r. rekordowa podaż zbóż w Polsce i w efekcie bardzo niskie ceny rynkowe, przy atrakcyjnej (z powodu osłabienia złotego) cenie interwencyjnej, zachęcały przedsiębiorców do sprzedaży ziarna (ze zbiorów w 2008 r. i 2009 r.) na zapasy interwencyjne.

Zakupy interwencyjne mogły być prowadzone w okresie od 1 listopada do 31 maja następnego roku, z możliwością realizacji dostaw do dnia 31 lipca. W 2009 r. Agencja prowadziła zakupy interwencyjne zbóż ze zbiorów w 2008 r. (w okresie styczeń-maj 2009 r.) oraz ze zbiorów w 2009 r. (w okresie listopad-grudzień 2009 r.).

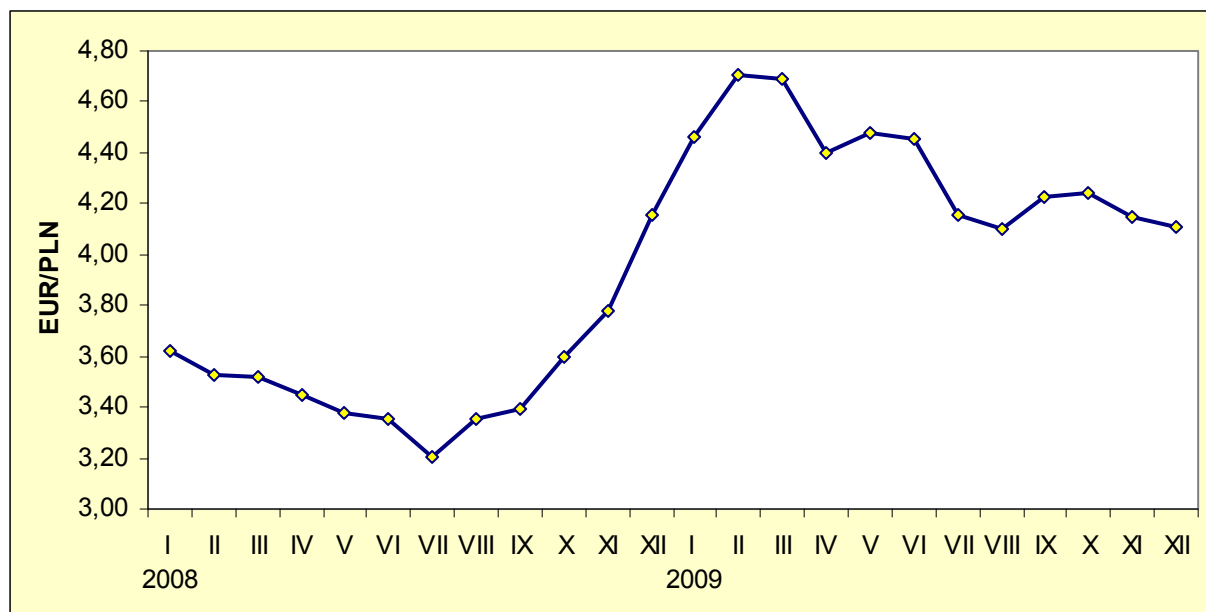
Zakupem w 2009 r. mogły być objęte: pszenica, jęczmień i kukurydza spełniające określone wymagania ilościowe i jakościowe⁴. Na zapasy nie mogły być przejęte zboża, które nie spełniały norm dotyczących dopuszczalnych zawartości substancji skażających, w tym m.in.: mikotoksyn, metali ciężkich, pozostałości pestycydów oraz substancji radioaktywnych. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 735/2007⁵, zakup kukurydzy mógł się odbywać w ramach ustalonego na rok gospodarczy 2008/2009 limitu, wynoszącego 700 tys. ton dla całej Wspólnoty. Od roku gospodarczego 2009/2010 limit zakupu kukurydzy został ustalony na poziomie 0 ton.

Cena interwencyjna wynosiła 101,31 EUR/tonę i podlegała podwyższeniu o miesięczny dodatek w wysokości od 0,46 EUR/tonę w listopadzie do 3,22 EUR/tonę w maju i czerwcu. Cena interwencyjnego zakupu była przeliczana na PLN wg ostatniego kursu EUR/PLN wyznaczonego przez Europejski Bank Centralny (EBC) przed pierwszym dniem miesiąca, w którym wpłynęła do Agencji oferta na zakup zbóż.

⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 687/2008 z dnia 18 lipca 2008 r. ustanawiające procedury przejęcia zbóż przez agencje płatnicze lub agencje interwencyjne oraz metody analizy do oznaczania jakości zbóż.

⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 735/2007 z dnia 11 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1784/2003 w sprawie wspólnej organizacji rynku zbóż.

Wykres 2. Notowania euro w złotych wg Europejskiego Banku Centralnego

Źródło: Dzienniki Urzędowe Unii Europejskiej (notowania EBC z końca miesiąca).

W sezonie 2008/2009 pierwsza oferta na interwencyjny zakup jęczmienia wpłynęła do ARR w styczniu 2009 r., a pszenicy w kwietniu 2009 r. W całym sezonie krajowi producenci nie złożyli ofert sprzedaży kukurydzy. Agencja ze zbiorów w 2008 r. zakupiła na zapasy interwencyjne 79,1 tys. ton jęczmienia oraz 1,4 tys. ton pszenicy.

W okresie od 1 listopada do 31 grudnia 2009 r. Agencja przejęła 81,3 tys. ton jęczmienia ze zbiorów w 2009 r.

Tabela 1. Ilości zbóż przejęte na zapasy interwencyjne w 2009 r. wg OT ARR (w tonach)

Lp.	OT ARR	Jęczmień	Pszenica	Razem
1.	Białystok	2 014	-	2 014
2.	Bydgoszcz	2 246	-	2 246
3.	Gdynia	12 653	-	12 653
4.	Gorzów Wlkp.	48 429	-	48 429
5.	Lublin	6 041	1 382	7 423
6.	Olsztyn	25 608	-	25 608
7.	Opole	8 928	-	8 928
8.	Poznań	16 224	-	16 224
9.	Rzeszów	933	-	933
10.	Szczecin	33 119	-	33 119
11.	Warszawa	470	-	470
12.	Wrocław	3 751	-	3 751
Ogółem		160 416	1 382	161 798

Łącznie w 2009 r. Agencja przejęła na zapasy interwencyjne 161,8 tys. ton zbóż, z tego: 160,4 tys. ton jęczmienia i 1,4 tys. ton pszenicy. W ramach przejętych

ilości zbóż ARR zakupiła 80,5 tys. ton w sezonie 2008/2009 i 81,3 tys. ton w sezonie 2009/2010. W 2009 r. Agencja na zakup zbóż wydatkowała 45 077 tys. zł.

Zapasy interwencyjne zbóż zgromadzone w sezonie 2008/2009 zostały przeznaczone do rozdysponowania w 2010 r. w ramach realizacji mechanizmu WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”. W 2009 r. Agencja nie prowadziła sprzedaży interwencyjnej zbóż.

Przechowywanie zbóż

Agencja w 2009 r. prowadziła działania mające na celu zapewnienie powierzchni przechowalniczej pod zakup interwencyjny zbóż ze zbiorów w 2008 r. i w 2009 r. Przedsiębiorstwa przechowalnicze w sezonie gospodarczym 2008/2009 zaoferowały pod zakup zbóż 560,1 tys. ton pojemności przechowalniczej w 52 magazynach i podpisały z Agencją 35 umów na przechowywanie 110,5 tys. ton zbóż.

Tabela 2. Liczba złożonych ofert i podpisanych umów na przechowywanie zbóż w OT ARR w sezonie 2008/2009

Lp.	OT ARR	Liczba ofert	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)	Liczba umów (szt.)	Umowna pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)
1.	Białystok	1	33 470	1	2 170
2.	Bydgoszcz	7	120 150	3	3 250
3.	Gdynia	4	5 456	4	5 456
4.	Gorzów Wlkp.	5	53 700	4	28 703
5.	Lublin	2	8 242	2	8 242
6.	Łódź	3	27 400	-	-
7.	Olsztyn	4	117 512	2	6 386
8.	Opole	6	14 900	4	12 160
9.	Poznań	6	51 770	5	7 350
10.	Rzeszów	1	600	1	600
11.	Szczecin	10	120 880	6	30 150
12.	Warszawa	1	700	1	700
13.	Wrocław	2	5 350	2	5 350
Ogółem		52	560 130	35	110 517

W październiku 2009 r. przedsiębiorstwa przechowalnicze rozpoczęły składanie ofert na przechowywanie zbóż zakupionych w sezonie gospodarczym 2009/2010. Do dnia 31 grudnia 2009 r. przedsiębiorstwa zaoferowały powierzchnię na przechowywanie 739,2 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2009 r. Umowami objęto 59 magazynów o łącznej pojemności 307,1 tys. ton. Wydatki Agencji w 2009 r.

poniesione na przechowywanie zbóż i transport jęczmienia do magazynów interwencyjnych wyniosły 3 637 tys. zł, w tym 3 542 tys. zł z tytułu przechowywania.

Tabela 3. Liczba złożonych ofert i podpisanych umów na przechowywanie zbóż w OT ARR w sezonie 2009/2010 wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r.

Lp.	OT ARR	Liczba ofert	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)	Liczba umów (szt.)	Umowna pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)
1.	Białystok	1	2 200	1	2 200
2.	Bydgoszcz	8	110 860	7	19 560
3.	Gdynia	8	115 174	7	43 112
4.	Gorzów Wlkp.	7	102 610	6	44 876
5.	Lublin	2	5 475	2	5 475
6.	Łódź	2	25 000	2	1 350
7.	Olsztyn	10	139 906	10	77 056
8.	Opole	6	18 530	6	18 530
9.	Poznań	6	30 360	4	22 120
10.	Rzeszów	1	2 100	1	2 100
11.	Szczecin	16	123 999	6	51 650
12.	Warszawa	4	12 550	2	2 400
13.	Wrocław	6	50 450	5	16 700
Ogółem		77	739 214	59	307 129

W przypadku przyjętych ofert Agencja przeprowadzała kontrole autoryzacyjne obiektów przechowalniczych (z wyłączeniem magazynów, które posiadały ważne świadectwo autoryzacji). Magazyn otrzymywał świadectwo autoryzacji, jeśli spełniał kryteria zgodne z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 884/2006⁶. Dopiero po uzyskaniu autoryzacji mógł świadczyć usługi przechowalnicze na rzecz ARR.

W zależności od zapotrzebowania na powierzchnię przechowalniczą Agencja podpisywała umowy na przechowywanie zbóż z wybranymi magazynami autoryzowanymi. Przedsiębiorstwo, które świadczyło usługi przechowalnicze na rzecz ARR, było zobowiązane do:

- prowadzenia wymaganej przez Agencję dokumentacji umożliwiającej stałą ocenę i monitorowanie stanu zapasów interwencyjnych zbóż,
- złożenia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w formie depozytu gotówkowego lub gwarancji instytucji finansowej uznanej przez Agencję bądź

⁶ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 884/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w odniesieniu do finansowania przez EFRG środków interwencyjnych w postaci składowania w magazynach państwowych i księgowania transakcji składowania w magazynach państwowych przez agencje płatnicze państw członkowskich.

w formie polisy w wyniku przystąpienia przedsiębiorstwa przechowalniczego do programu ubezpieczenia ilości i jakości przechowywanego zboża.

Na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 884/2006 Agencja w 2009 r. w każdym magazynie interwencyjnym przeprowadziła kontrolę fizyczną przechowywanych zbóż.

W 2009 r. w ramach zakupów interwencyjnych ARR wydatkowała 48 714 tys. zł, z tego 45 077 tys. zł na zakup, 3 542 tys. zł z tytułu przechowywania i 95 tys. zł na transport jęczmienia do magazynów.

2.1.2. Rynek mięsa czerwonego

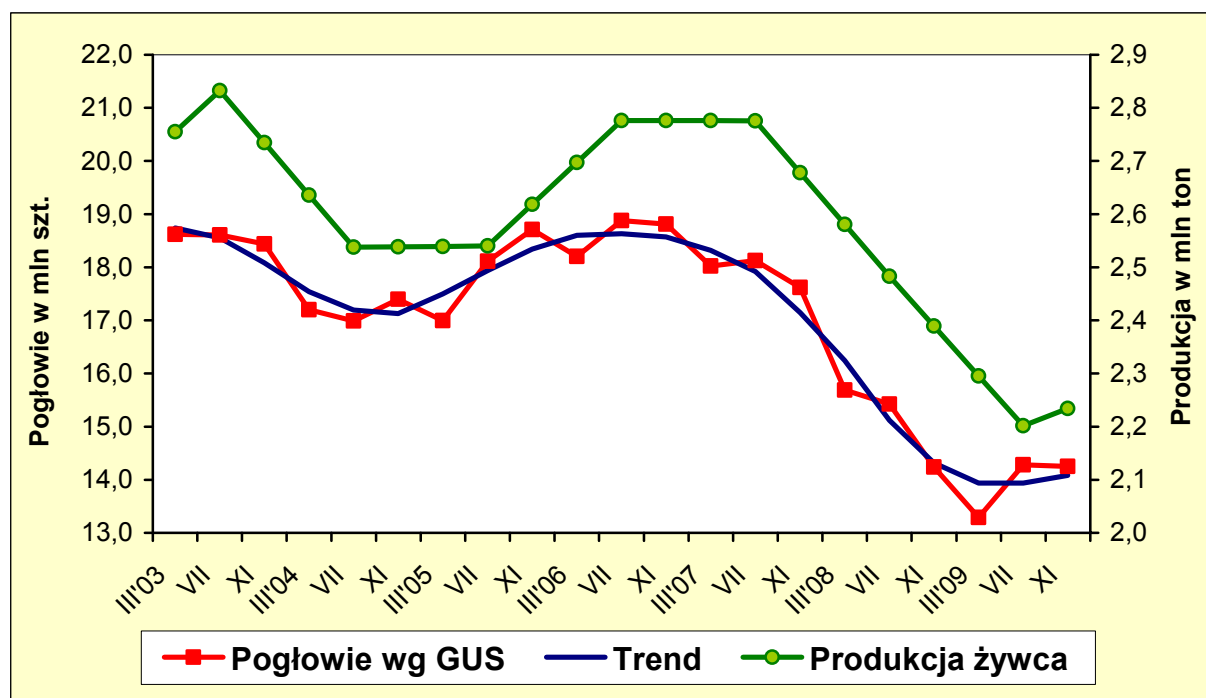
2.1.2.1. Wieprzowina

Korzystne relacje cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych zbóż w 2009 r. przyczyniły się do zahamowania w końcu roku spadkowego trendu w pogłowie świń w Polsce.

Według informacji GUS, w listopadzie 2009 r. pogłowie tych zwierząt liczyło niecałe 14,3 mln szt. i było nieznacznie większe niż przed rokiem, ale wciąż mniejsze (o 24%) niż w końcu 2006 r.

Produkcja żywca wieprzowego⁷ w 2009 r. była o 11,3% mniejsza niż w 2008 r. oraz o 21% mniejsza niż w 2007 r. i wyniosła 2 202 tys. ton (1 717 tys. ton wagi bitej ciepłej - w.b.c.). Skup żywca wieprzowego w 2009 r. ukształtował się na poziomie 1 768 tys. ton, tj. o 9% niższym niż w 2008 r. i o 21% niższym niż w 2007 r. Niedobór krajowej podaży spowodował, że ceny żywca wieprzowego wzrosły, osiągając w skupie rekordowy poziom 5,08 zł/kg w lipcu 2009 r. Po tym okresie, w następstwie wzmożonego importu wieprzowiny (a w IV kwartale 2009 r. także sezonowego wzrostu skupu żywca), ceny krajowej trzody chlewnej zaczęły się obniżać. W grudniu 2009 r. skupowano ją przeciętnie po 3,88 zł/kg. W 2009 r. średnio za żywca wieprzowego płacono 4,56 zł/kg, tj. o blisko 14% więcej niż w 2008 r.

⁷ Produkcja wieprzowiny, wołowiny i cielęciny, drobiu oraz mleka surowego, masła, OMP, serów i skrobi za rok 2009 wg danych wstępnych GUS.

Wykres 3. **Pogłowie trzody chlewnej i produkcja żywca wieprzowego w Polsce w latach 2003-2009**

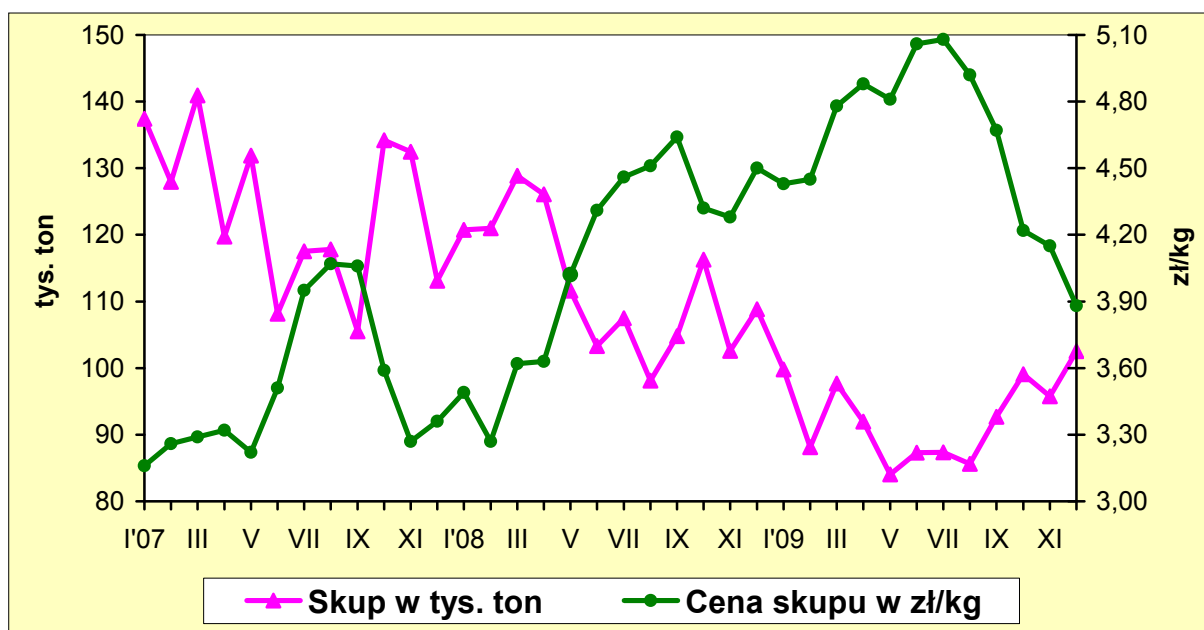
Źródło: na podstawie danych GUS i obliczeń własnych.

Wzrost cen skupu trzody chlewnej w pierwszej połowie 2009 r. przyczynił się do poprawy opłacalności jej chowu. W drugim półroczu, pomimo spadku cen skupu żywca wieprzowego, korzystne relacje cen utrzymane były dzięki spadkowi cen zbóż. Średnio w 2009 r. relacje cen skupu żywca wieprzowego do cen zbóż na targowiskach kształtowały się na poziomie 10,2:1 w przypadku żyta i 8,8:1 w przypadku jęczmienia wobec odpowiednio 6,1:1 i 5,4:1 w roku poprzednim.

W 2009 r. kurs EUR/PLN był o 23,1% wyższy niż w roku poprzednim i przeciętnie ukształtował się na poziomie 4,33 zł za 1 euro. Średnioroczna rynkowa cena wieprzowiny⁸ w Polsce w przeliczeniu na euro była o 9,2% niższa niż w roku poprzednim i wyniosła 143,69 EUR/100 kg. Nie była ona konkurencyjna na rynku unijnym, bowiem jednocześnie obniżeniu o 6-9% uległy ceny u pozostałych głównych producentów tego mięsa w Unii Europejskiej, kształtując się na poziomie: 122,87 EUR/100 kg w Danii, 131,07 EUR/100 kg we Francji i 146,03 EUR/100 kg w Niemczech, przy średniej unijnej cenie 142,22 EUR/100 kg.

⁸ Cena rynkowa wieprzowiny w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”).

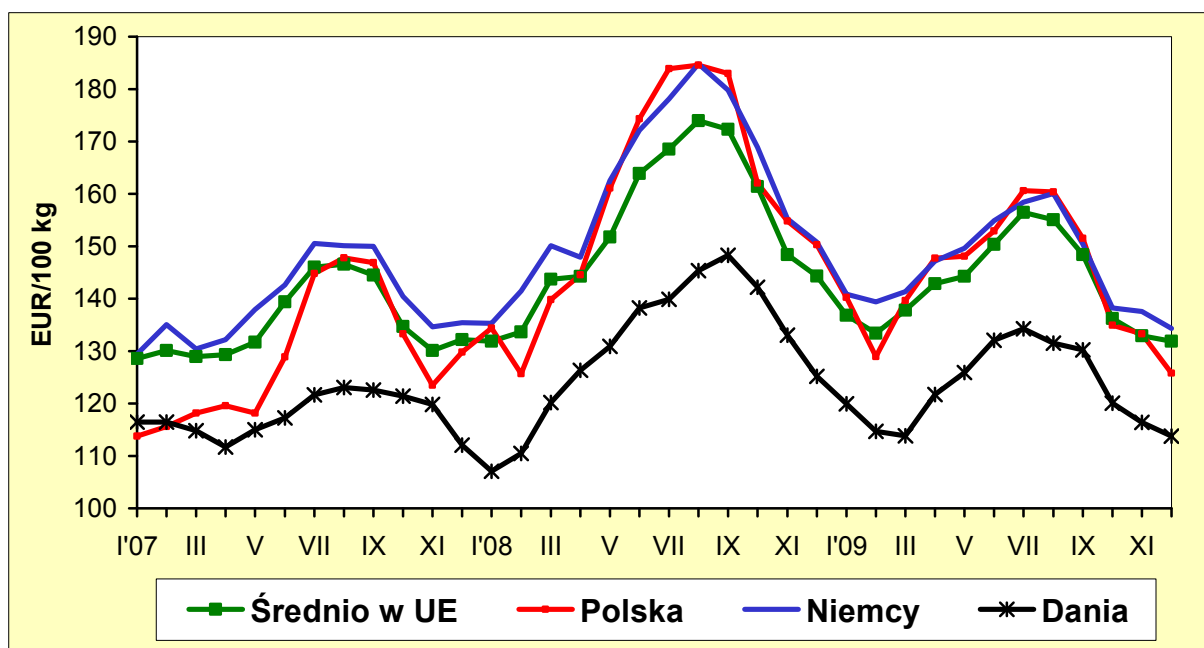
Wykres 4. Miesięczny skup i ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce w latach 2007-2009

Źródło: na podstawie danych GUS.

Wsparcie rynku, ograniczone do wypłaty refundacji do wywozu poza granicę celną UE tylko przetworzonego mięsa, mała podaż trzody chlewnej z krajowego chowu, a także kryzys gospodarczy i związany z tym ograniczony popyt przyczyniły się do dalszego zmniejszenia wolumenu polskiego eksportu.

Wykres 5. Ceny rynkowe wieprzowiny w UE w latach 2007-2009

Źródło: na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Eksport żywca, mięsa i przetworów wieprzowych w ekwiwalencie mięsa w 2009 r. wyniósł 332 tys. ton, tj. o 19% mniej niż w 2008 r.

Import żywca, mięsa i przetworów wieprzowych w 2009 r. ukształtował się na poziomie 586 tys. ton (w ekwiwalencie mięsa), tj. o 13% wyższym niż w roku poprzednim. W strukturze importu, podobnie jak w 2008 r., 87% stanowiło mięso surowe.

Od 2008 r. Polska jest importerem netto wieprzowiny. Saldo handlu zagranicznego tym asortymentem w 2009 r. było ujemne i wyniosło 254 tys. ton, tj. ponad dwukrotnie więcej niż w 2008 r.

Spadek krajowej podaży wieprzowiny przełożył się na wzrost cen detalicznych tego mięsa. W 2009 r. były one o 8,2% wyższe niż w 2008 r., przy 8,4% wzroście cen mięsa ogółem i 1,2% spadku cen nabiału. Zmiany relacji cen wpłynęły na obniżenie spożycia⁹ mięsa wieprzowego z 42,7 kg w 2008 r. do 41,9 kg na mieszkańca w 2009 r.

2.1.2.1.1. Refundacje wywozowe do wieprzowiny

ARR, administrując w 2009 r. mechanizmami handlowymi, wypłacała refundacje wywozowe do nieprzetworzonego mięsa wieprzowego oraz przetworów wieprzowych eksportowanych na rynki krajów trzecich. Refundacje wywozowe do świeżego, chłodzonego i mrożonego mięsa wieprzowego zostały wprowadzone z dniem 30 listopada 2007 r. rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1410/2007 i wycofane z dniem 7 sierpnia 2008 r. (rozporządzenie Komisji (WE) nr 795/2008). W 2009 r. wypłaty refundacji do mięsa wieprzowego wyniosły 4 632 tys. zł i dotyczyły rozliczenia wywozu 4,7 tys. ton surowego mięsa (głównie tusz i półtusze wieprzowych), na który pozwolenia uzyskano w okresie obowiązywania dopłat.

Przedsiębiorcy wnioskujący o wypłatę refundacji do wywozu przetworów wieprzowych, otrzymali wsparcie finansowe w kwocie 9 715 tys. zł do 8,4 tys. ton przetworów, z tego: 9 031 tys. zł do 8,1 tys. ton szynek gotowanych i innych konserw wieprzowych, 673 tys. zł do 0,3 tys. ton suszonego mięsa wieprzowego i 11 tys. zł do 17 ton kielbas.

Ogółem w 2009 r. Agencja wypłaciła 14 347 tys. zł refundacji wywozowych do 13,1 tys. ton mięsa wieprzowego i jego przetworów, kierowanych głównie na rynki USA, Ukrainy i Republiki Korei.

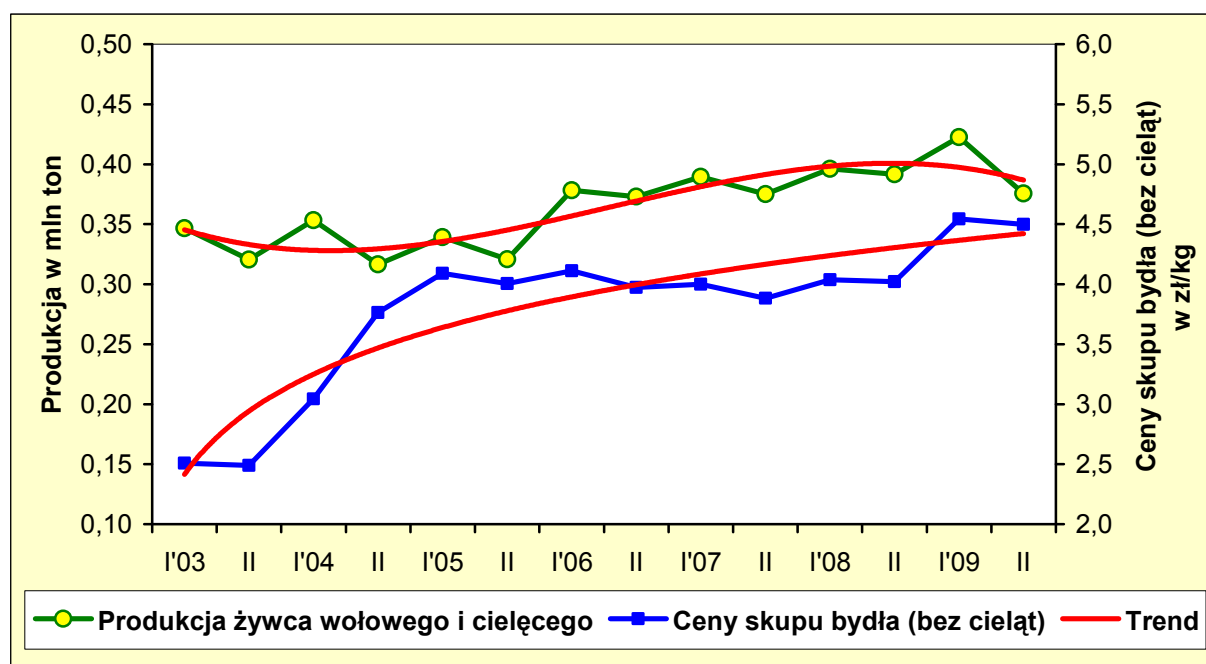
⁹ Spożycie wieprzowiny, wołowiny i drobiu w 2009 r. wg szacunków analityków ARR na podstawie wstępnych danych bilansowych dla danego produktu, a w 2008 r. wg GUS.

2.1.2.2. Wołowina i cielęcina

W 2009 r. rekordowo wysokie krajowe ceny skupu żywca wołowego, przy malejącym popycie na cielęta za granicą i niskich cenach mleka, zachęcały do rozwoju chowu bydła opasowego. Według informacji GUS, w grudniu 2009 r. pogłowie bydła ogółem wynosiło 5,6 mln szt., tj. o 0,5% więcej niż przed rokiem. W tym czasie zwiększyła się o 8,9% liczba bydła młodego (w wieku od 1 roku do 2 lat), o 2,4% liczba cieląt (w wieku poniżej 1 roku), a o 24,4% liczba krów mamek.

Produkcja żywca wołowego i cielęcego w 2009 r. była o prawie 2% większa od notowanej w 2008 r. i wyniosła 801 tys. ton wagi żywej (424 tys. ton w.b.c.). Skup żywca wołowego wyniósł 565,6 tys. ton, tj. o 5,2% więcej niż w 2008 r., a cielęcego 14,4 tys. ton, tj. o 1,1% mniej niż w roku poprzednim.

Wykres 6. **Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2003-2009**

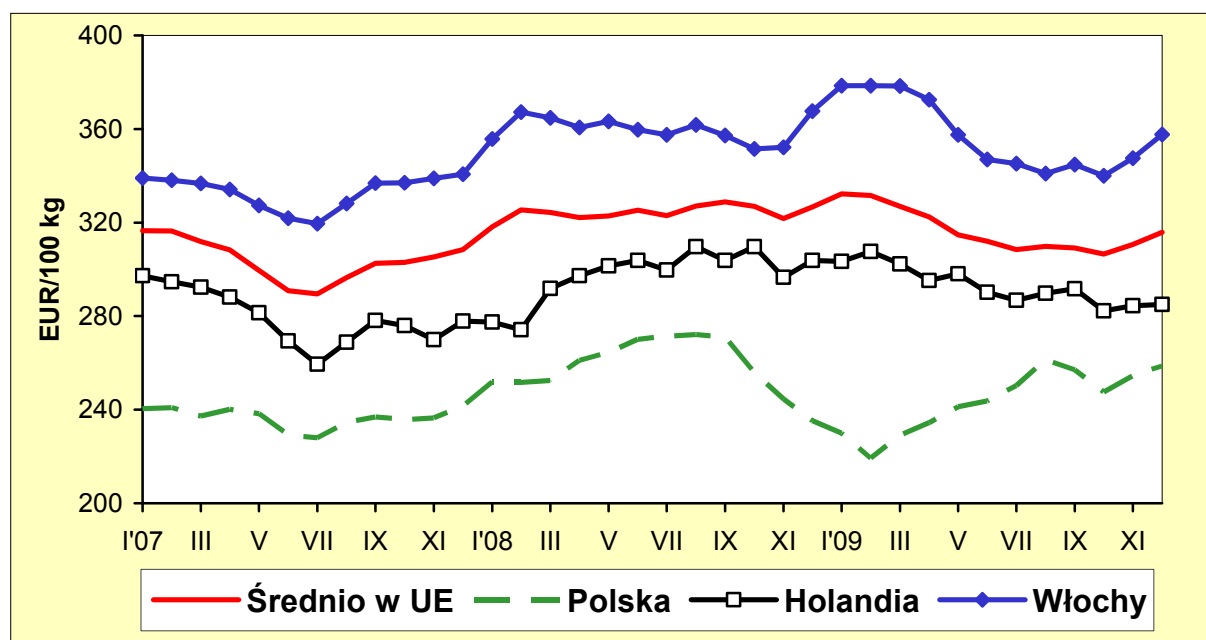

Źródło: na podstawie danych GUS.

Spadek produkcji żywca wołowego w UE-15 oraz rosnące ceny krajowej wieprzowiny stymulowały wzrost cen wołowiny w Polsce. W 2009 r. średnia krajowa cena skupu żywca wołowego wyniosła 4,52 zł/kg i była o 12% wyższa niż w roku poprzednim. Za młode bydło rzeźne płacono przeciętnie 5,02 zł/kg, tj. o 14% więcej niż w 2008 r.

W 2009 r. cena rynkowa polskiej wołowiny¹⁰ w przeliczeniu na walutę unijną, w wyniku wysokiego kursu EUR/PLN, była o 5,6% niższa niż w 2008 r. Polska wołowina pozostała konkurencyjna na rynku unijnym, pomimo że niższe niż w roku poprzednim ceny tego mięsa notowano w większości krajów Wspólnoty. W Polsce za bydło klasy R3 płacono średnio 243,91 EUR/100 kg wobec 316,69 EUR/100 kg przeciętnie w UE.

Wykres 7. Ceny rynkowe wołowiny w UE w latach 2007-2009

Źródło: na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Relatywnie niskie ceny polskiej wołowiny, przy ograniczonej produkcji tego mięsa w UE i względnie małym imporcie z krajów Ameryki Południowej, przełożyły się na wzrost polskiego eksportu. W 2009 r. z Polski wywieziono 288 tys. ton żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych w ekwiwalencie mięsa, tj. o 13% więcej niż w roku poprzednim. Eksport stanowił 68% krajowej produkcji tych gatunków mięsa i był kierowany głównie (w 94%) do krajów UE. Poza Wspólnotę mięso wołowe świeże i mrożone trafiało przede wszystkim do Rosji, Kosowa, Macedonii i Kazachstanu, a żywiec wołowy i cielęcy do Chorwacji.

¹⁰ Cena rynkowa wołowiny w rozumieniu art. 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”).

Import wołowiny i cielęciny (w ekwiwalencie mięsa) w 2009 r. wyniósł, podobnie jak w roku poprzednim, 14 tys. ton. Asortyment ten sprowadzano prawie wyłącznie z krajów UE.

Według danych GUS, ceny detaliczne wołowiny w 2009 r. wzrosły o 10% w porównaniu z 2008 r. Ocenia się, że spożycie mięsa wołowego w 2009 r., zmniejszyło się do 3,6 kg na osobę z 3,8 kg na osobę w 2008 r.

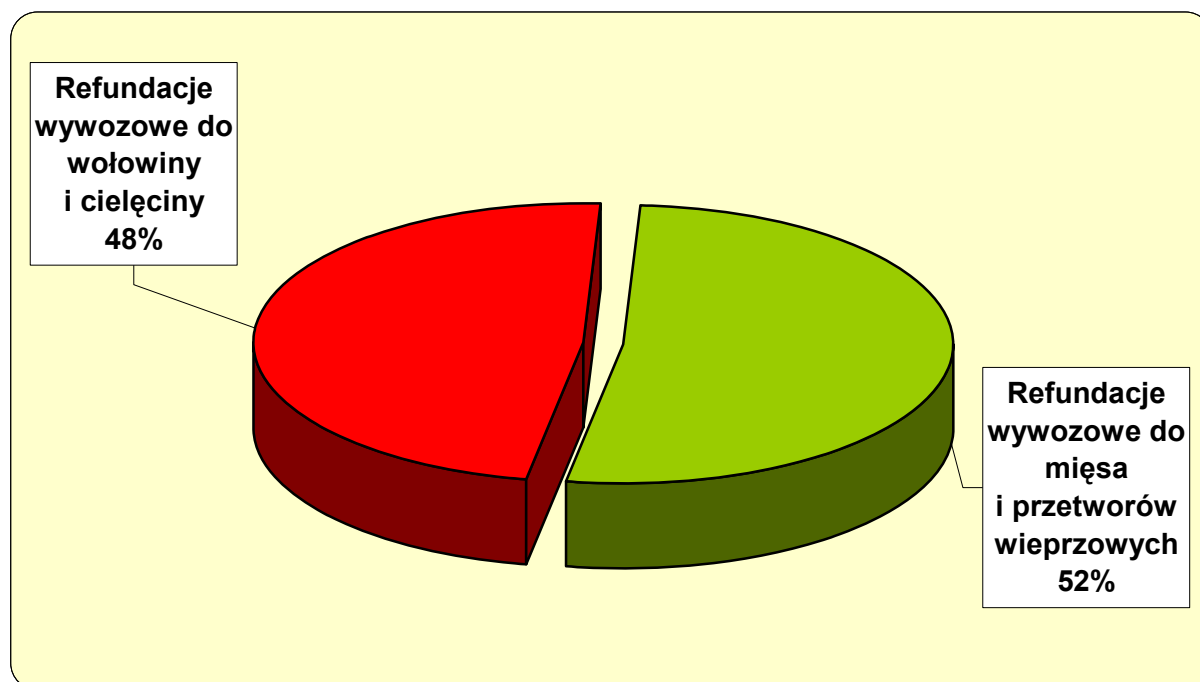
2.1.2.2.1. Refundacje wywozowe do wołowiny i cielęciny

W 2009 r. Agencja kontynuowała wypłacanie refundacji wywozowych do wybranych asortymentów świeżej oraz mrożonej wołowiny i cielęciny. Eksporterzy tego mięsa do krajów trzecich uzyskali refundacje w wysokości:

- 7 379 tys. zł do wywozu 6,5 tys. ton świeżej wołowiny i cielęciny oraz ćwierćtuszy,
- 3 262 tys. zł do wywozu 3,5 tys. ton mrożonej wołowiny i cielęciny bez kości,
- 2 579 tys. zł do wywozu 1,3 tys. ton świeżej wołowiny i cielęciny bez kości.

Ogółem w 2009 r. wypłacono 13 220 tys. zł refundacji wywozowych do 11,3 tys. ton wołowiny i cielęciny.

Wykres 8. Struktura wydatków ARR na rynku mięsa czerwonego w 2009 r.

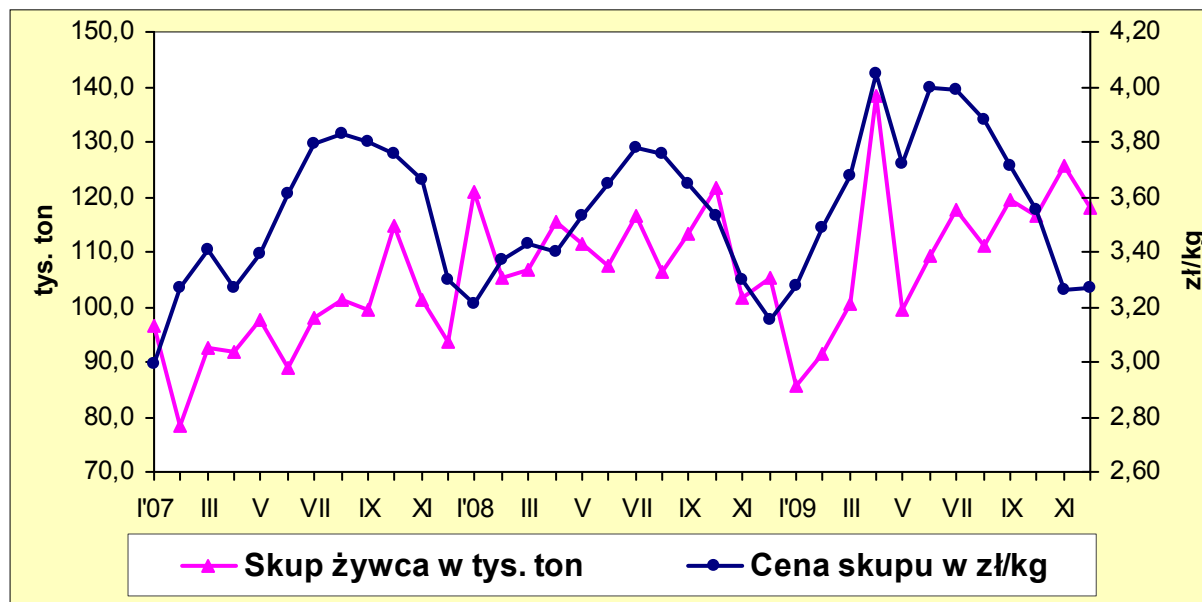
Wypłatami refundacji do wywozu wieprzowiny oraz wołowiny i cielęciny poza obszar celny Wspólnoty objęto 13,1 tys. ton mięsa i przetworów wieprzowych oraz 11,3 tys. ton wołowiny i cielęciny.

Agencja, administrując w 2009 r. mechanizmami handlu zagranicznego na rynku mięsa czerwonego, wypłaciła przedsiębiorcom eksportującym wieprzowinę oraz wołowinę i cielęcinę do krajów trzecich 27 567 tys. zł, z tego 14 347 tys. zł do wywozu mięsa i przetworów wieprzowych oraz 13 220 tys. zł do wywozu wołowiny i cielęciny.

2.1.3. Rynek drobiu i jaj

Produkcja żywca drobiowego w 2009 r. ukształtowała się na poziomie 1 782 tys. ton (1 248 tys. ton wg w.b.c.), tj. o 7% wyższym niż w 2008 r. Przyrost produkcji został częściowo przeznaczony na eksport, a częściowo na zaspokojenie rosnącego popytu krajowego. Skup żywca drobiowego wyniósł 1 632 tys. ton, tj. o blisko 10% więcej niż w 2008 r.

Wykres 9. **Miesięczny skup i ceny skupu żywca drobiowego w Polsce w latach 2007-2009**

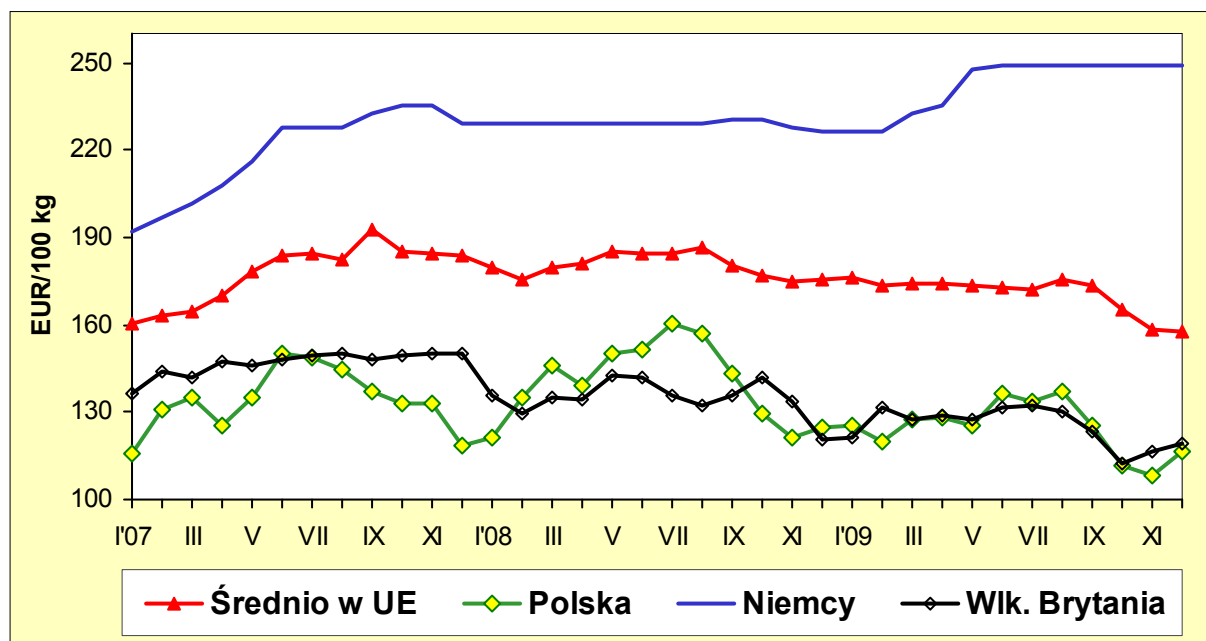

Źródło: na podstawie danych GUS.

Dostawcy żywca drobiowego w 2009 r. otrzymywali przeciętnie w skupie cenę 3,64 zł/kg, tj. o 5% wyższą niż w roku poprzednim. Polski drób był wciąż

konkurencyjny cenowo na rynku unijnym. Ceny zbytu tuszek kurcząt w Polsce wynosiły 123,75 EUR/100 kg wobec 169,67 EUR/100 kg średnio w UE. U głównych unijnych partnerów Polski w handlu drobiem, tj. w Wielkiej Brytanii i Niemczech, ceny zbytu tuszek osiągnęły poziom odpowiednio 124,73 EUR/100 kg i 242,56 EUR/100 kg.

Wykres 10. Ceny zbytu tuszek kurcząt w UE w latach 2007-2009

Źródło: na podstawie danych Komisji Europejskiej.

W 2009 r. eksport żywca, mięsa i przetworów z drobiu w ekwiwalencie mięsa wzrósł do 361 tys. ton i był o 12% większy niż w 2008 r. W strukturze eksportu 94% stanowiło mięso. Wolumen importu drobiu był o 4,6% większy niż w poprzednim roku i ukształtował się na poziomie niespełna 62 tys. ton. W efekcie dodatnie saldo wymiany wzrosło o 36 tys. ton i wyniosło blisko 300 tys. ton.

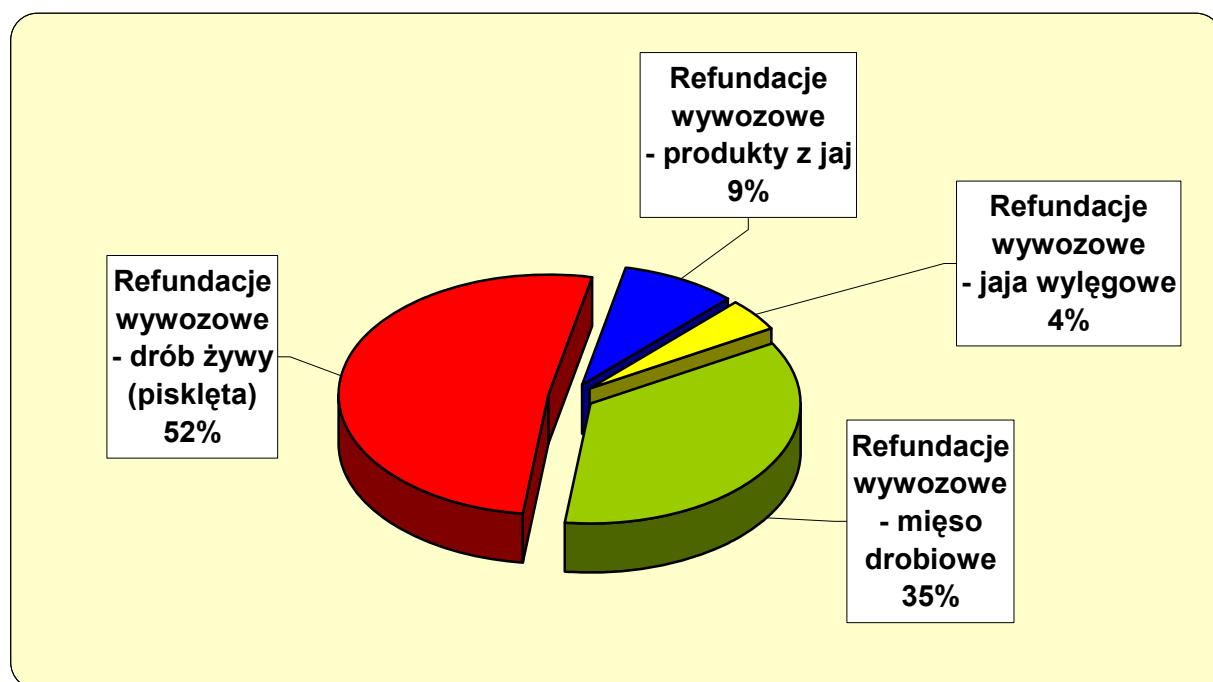
Pomimo prawie 10% wzrostu cen detalicznych mięsa drobiowego w 2009 r. w porównaniu z notowanymi w 2008 r., mięso drobiowe było znacznie tańsze niż wieprzowe i wołowe. W efekcie bilansowe spożycie drobiu w 2009 r. ukształtowało się na poziomie 25 kg na osobę, tj. o 1 kg wyższym niż w 2008 r.

2.1.3.1. Refundacje wywozowe do drobiu i jaj

W 2009 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego Agencja realizowała wypłaty refundacji do wywozu: drobiu żywego, mięsa drobiowego, jaj wylęgowych oraz produktów z jaj (jaja bez skorupki).

Na rynku drobiu wypłacono refundacje do wywozu 203 ton mięsa drobiowego na kwotę 378 tys. zł oraz 38 481 tys. sztuk drobiu żywego (piskląt) na kwotę 552 tys. zł. Ponadto wywieziono 1 666 tys. sztuk jaj wylęgowych oraz 75 ton produktów z jaj, do których udzielono eksporterom wsparcia finansowego w wysokości odpowiednio 48 tys. zł oraz 94 tys. zł. Ogółem w 2009 r. na rynku drobiu i jaj wypłacono 1 072 tys. zł refundacji wywozowych.

Wykres 11. **Struktura wydatków ARR na rynku drobiu i jaj w 2009 r.**

Działania ARR na rynku drobiu i jaj w 2009 r. dotyczyły wyłącznie handlu zagranicznego, w tym wypłat refundacji wywozowych. Głównymi kierunkami wywozu jaj wylęgowych i piskląt jednodniowych były Ukraina i Białoruś. Mięso drobiowe wywożono przede wszystkim do Mołdawii, zaś produkty z jaj na Ukrainę i do Serbii.

Agencja w 2009 r. wsparła rynek drobiu i jaj wypłacając 1 072 tys. zł, z tego na refundacje wywozowe do drobiu żywego i mięsa drobiowego wydatkowano 930 tys. zł, natomiast pozostałe 142 tys. zł stanowiły wypłaty refundacji do wywozu jaj wylęgowych i produktów z jaj.

2.1.4. Rynek mleka

W 2009 r. na rynku mleka i jego przetworów ARR, zgodnie z prawodawstwem unijnym oraz w oparciu o krajowe akty prawne, administrowała następującymi mechanizmami:

- „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”,
- „Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku”,
- „Dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe”,
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”,
- „Handel zagraniczny na rynku mleka”.

Ponadto ARR zarządzała systemem kwotowania produkcji mleka, wydawała zezwolenia na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów, wystawiała certyfikaty jakości masła i odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonych do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE oraz administrowała Funduszem Promocji Mleczarstwa¹¹ (w tym m.in. rozliczała dofinansowanie do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach oraz gimnazjach w ramach programu „Szkłanka mleka”).

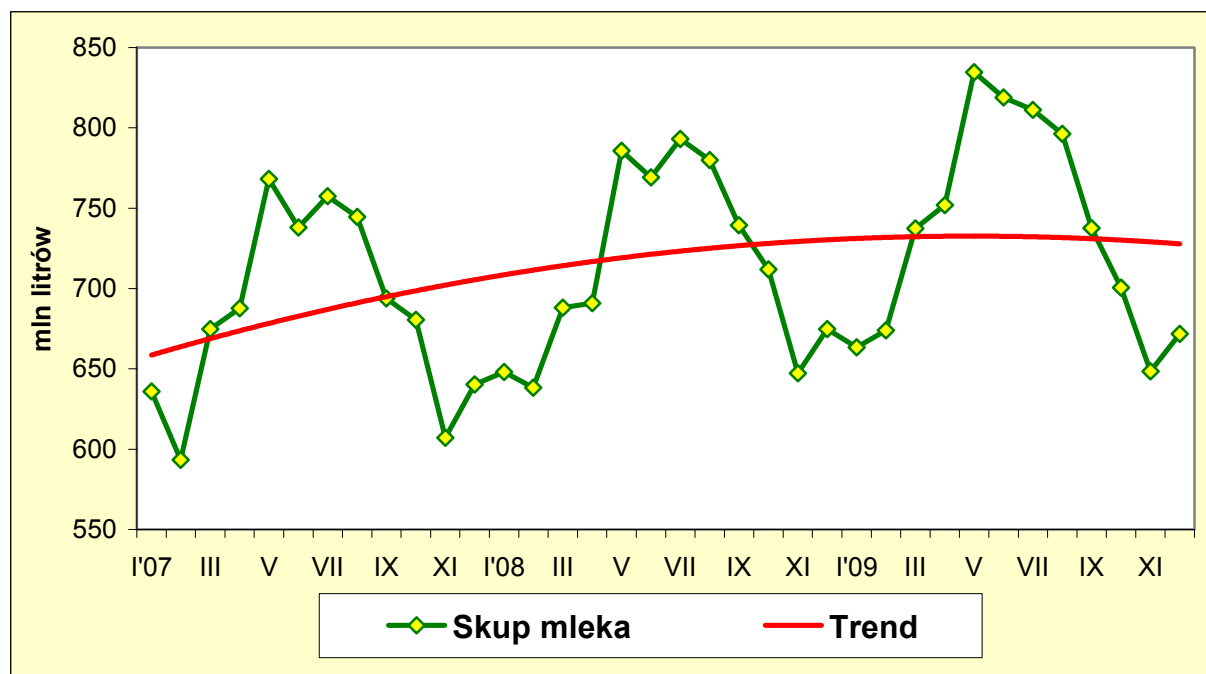
2.1.4.1. Mleko surowe

Globalny kryzys gospodarczy, który rozpoczął się w końcu 2007 r. doprowadził do głębokiego spadku cen produktów mleczarskich w 2008 r. i na początku 2009 r. Wobec niskiego poziomu cen, przy wzmożonej konkurencji na rynkach zagranicznych, w 2009 r. unijni producenci ograniczyli produkcję pełnego mleka w proszku i masła, a zwiększyli produkcję odtłuszczonego mleka w proszku, które kierowano głównie na zapasy UE. W 2009 r., w wyniku realizacji działań interwencyjnych oraz poprawy światowej koniunktury od połowy roku, w drugim półroczu ceny produktów mleczarskich wzrosły również na rynku UE, znacząco

¹¹ Zgodnie z ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799) od lipca 2009 r. - Fundusz Promocji Mleka.

przekraczając poziom z 2008 r. Od lipca 2009 r. rosły również ceny skupu unijnego mleka, jednak w porównaniu z notowaniami z 2008 r. nadal były niższe.

Wykres 12. **Miesięczny skup mleka w kraju w latach 2007-2009**

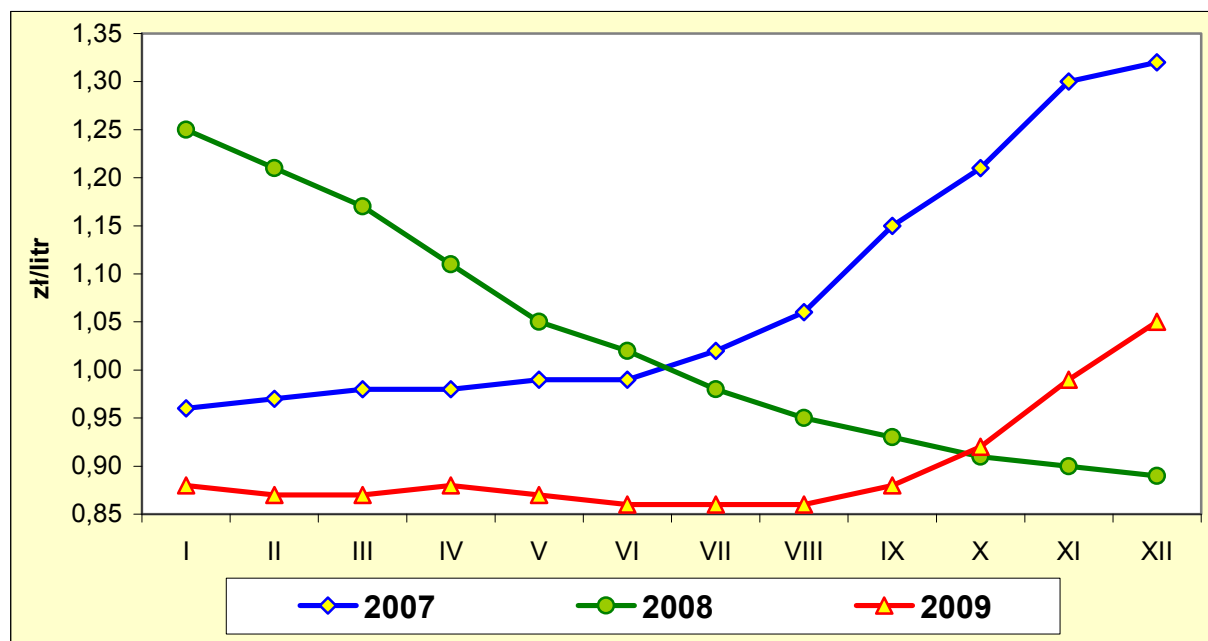

Źródło: na podstawie danych GUS.

W Polsce w 2009 r. spadek cen mleka (zapoczątkowany w 2008 r.), przy jego dostawach znacznie większych niż rok wcześniej, utrzymywał się do sierpnia, kiedy ceny mleka ukształtowały się na poziomie 85,58 zł/hl, tj. najniższym od 2004 r. Od września 2009 r., wraz z sezonowym spadkiem podaży, ceny mleka rosły. Według danych GUS, średnia cena mleka w skupie w grudniu 2009 r. osiągnęła poziom 104,87 zł/hl i była o prawie 18% wyższa niż w porównywalnym miesiącu 2008 r., ale o 21% niższa niż dwa lata wcześniej. W całym 2009 r. przeciętna krajowa cena mleka była o 12,4% niższa niż w 2008 r. i wyniosła 89,62 zł/hl.

W efekcie długotrwałej obniżki cen skupu mleka i spadku opłacalności produkcji, część gospodarstw rezygnowała z tego kierunku działalności. W konsekwencji w 2009 r. postępował proces ograniczania pogłowia krów mlecznych. Według danych GUS, w grudniu 2009 r. ich liczba obniżyła się o ponad 112 tys. szt. (o 4,2%) w porównaniu z grudniem 2008 r. i wyniosła 2 585 tys. szt.

Wykres 13. Miesięczne ceny skupu mleka w kraju w latach 2007-2009

Źródło: na podstawie danych GUS.

Znaczący spadek pogłowia krów został zrównoważony zwiększającą się wydajnością mleczną, wobec czego produkcja mleka w 2009 r. była nieznacznie (o 0,2%) większa niż rok wcześniej i wyniosła 12,45 mld kg. W pierwszym półroczu 2009 r. odnotowano dynamiczny wzrost dostaw mleka do skupu. W drugiej połowie roku dostawy zostały ograniczone i skup był o 1% mniejszy niż w drugim półroczu 2008 r. W całym 2009 r. (według danych GUS) do podmiotów skupujących dostarczono prawie 8,9 mld litrów mleka (9,1 mld kg), tj. o 2,2% więcej niż w 2008 r.

2.1.4.1.1. Program „Szkłanka mleka”

Z każdym rokiem wzrasta aktywność ARR skierowana na działania mające na celu wzrost spożycia produktów rolno-spożywczych. Należy do nich m.in. program „Szkłanka mleka”, który cieszy się z roku na rok coraz większym zainteresowaniem beneficjentów, a tym samym w coraz szerszym zakresie wspiera konsumpcję mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych, promując wśród dzieci oraz młodzieży szkolnej zasady zdrowego odżywiania. Agencja w ramach administrowania programem zarządza dwoma mechanizmami: unijnym (wprowadzonym w 2004 r.) oraz krajowym, uzupełniającym dopłatę unijną (uruchomionym od roku szkolnego 2007/2008). Od 2005 r. źródłem finansowania programu „Szkłanka mleka” jest także

Fundusz Promocji Mleczarstwa, który dofinansowuje spożycie mleka i jego przetworów przez dzieci w przedszkolach oraz przez uczniów w gimnazjach.

2.1.4.1.1.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych

Podstawowym założeniem mechanizmu jest promowanie zasad zdrowego odżywiania oraz wzrost spożycia mleka i jego przetworów wśród dzieci i młodzieży szkolnej uczęszczających regularnie w ciągu roku szkolnego do placówek oświatowych, tj. do przedszkoli i szkół (z wyłączeniem szkół wyższych). Każde dziecko, które uczęszcza do placówki oświatowej, może otrzymać w każdym dniu nauki szkolnej 0,25 litra mleka lub przetworu mlecznego po cenach niższych niż rynkowe. Ceny tych produktów nie mogą przekraczać cen maksymalnych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów na dany rok szkolny. W roku szkolnym 2008/2009 dopłatami objęte były m.in. produkty smakowe i niesmakowe, takie jak: mleko, jogurty, sery topione, twarogi, twarożki oraz inne sery. Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 966/2009¹², aby program „Szkłanka mleka” uczynić atrakcyjniejszym, w roku szkolnym 2009/2010 rozszerzono zakres produktów mlecznych podlegających wsparciu. Zmieniono niektóre definicje (np. serów i substancji słodzących) oraz obniżono z 80% do 75% minimalną zawartość mleka w produktach z dodatkiem owoców, co umożliwiło wzbogacenie oferty jogurtów owocowych oraz napojów mlecznych w ramach programu.

Warunkiem uczestnictwa w mechanizmie jest uzyskanie przez wnioskodawców zatwierdzenia poprzez dokonanie wpisu do rejestru ARR. W 2009 r. zatwierdzenie uzyskało 53 nowych wnioskodawców i według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. posiadało je 471 podmiotów.

W 2009 r. w ramach dopłaty unijnej Agencja wydatkowała 50 248 tys. zł (ponad 31% więcej niż w 2008 r. oraz 4,6 razy więcej niż w 2007 r.), obejmując mechanizmem 66 tys. ton mleka i jego przetworów.

¹² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 966/2009 z dnia 15 października 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 657/2008 ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej na rzecz dostarczania mleka i niektórych przetworów mlecznych dla uczniów w instytucjach oświatowych.

Dofinansowanie do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych ze środków Funduszu Promocji Mleczarstwa (FPM)

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 11, poz. 65, z późn. zm.), uzupełnieniem dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych jest dofinansowanie ze środków Funduszu Promocji Mleczarstwa (od lipca 2009 r. Fundusz Promocji Mleka), które pochodzą z wpłat dokonywanych przez podmioty skupujące mleko. Za administrowanie FPM odpowiedzialna jest ARR, a celem dofinansowania programu ze zgromadzonych na Funduszu środków jest obniżenie ceny płaconej przez uczniów za mleko i jego przetwory spożywane w ramach mechanizmu unijnego. Od roku szkolnego 2007/2008 dofinansowanie z FPM udzielane jest do mleka i przetworów mlecznych, tj. do: mleka białego, mleka smakowego, jogurtu naturalnego oraz naturalnych serów (twarogi, twarożki, sery topione i inne sery) spożywanych przez dzieci uczęszczające do przedszkoli i gimnazjów. O dofinansowanie do mleka i jego przetworów spożywanych w przedszkolach i gimnazjach mogą się ubiegać wnioskodawcy, którzy:

- posiadają zatwierdzenie uczestnictwa w mechanizmie WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” oraz spełniają wymagania określone w przepisach UE,
- organizują dostawy mleka i przetworów mlecznych do przedszkoli oraz gimnazjów w cenach nie wyższych od cen maksymalnych FPM,
- ubiegają się o dopłaty do mleka i przetworów mlecznych dostarczonych do przedszkoli i gimnazjów w ramach mechanizmu unijnego.

W roku szkolnym 2008/2009 wsparciem FPM objęto 2,9 tys. przedszkoli i gimnazjów, w których 326 tys. dzieci spożyło 5,2 tys. ton mleka i jego przetworów. W 2009 r. ARR ze środków Funduszu wypłaciła dofinansowanie w kwocie 4 075 tys. zł (o 5% większe niż w 2008 r. i o 8,5% większe niż w 2007 r.) do blisko 5 tys. ton mleka i przetworów mlecznych.

2.1.4.1.1.2. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych

Od roku szkolnego 2007/2008, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych, wprowadzono dopłatę krajową do

spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych. Dopłata ta stanowi uzupełnienie unijnego mechanizmu dopłat do spożycia mleka w placówkach oświatowych.

Zasady realizacji mechanizmu zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 147, poz. 1039, z późn. zm.). Zgodnie z regulacjami krajowymi w mechanizmie mogą uczestniczyć wnioskodawcy, którzy:

- posiadają zatwierdzenie uczestnictwa w mechanizmie WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” i spełniają wymagania programu określone w przepisach UE,
- organizują dostawy mleka i przetworów mlecznych do szkół podstawowych bezpłatnie lub w cenie nie wyższej niż różnica pomiędzy ceną maksymalną dostarczonego produktu a ceną maksymalną określoną dla mleka o zawartości co najmniej 1% tłuszczu, poddanego obróbce cieplnej, w opakowaniach o pojemności mniejszej niż 0,23 litra, ale nie mniejszej niż 0,20 litra,
- ubiegają się o dopłaty do mleka i przetworów mlecznych dostarczonych do szkół podstawowych w ramach mechanizmu WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”.

Ceny maksymalne dla produktów objętych mechanizmem określa rozporządzenie Rady Ministrów obowiązujące w danym roku szkolnym.

Według zasad obowiązujących w roku szkolnym 2008/2009, w ramach mechanizmu krajowego każde dziecko uczęszczające do szkoły podstawowej mogło spożywać w każdym dniu nauki szkolnej bezpłatnie 0,25 litra mleka bez dodatków smakowych lub innych przetworów mlecznych po obniżonej cenie. Dopłatą krajową zostały objęte produkty, dla których ustalono ceny maksymalne określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2008/2009 (Dz. U. Nr 102, poz. 653). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2007 r.¹³

¹³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 147, poz. 1039).

dopłata krajowa przysługiwała do maksymalnie 0,25 litra mleka i przetworu mlecznego spożytego przez jedno dziecko na terenie szkoły podstawowej przez 5 dni nauki szkolnej w tygodniu. Od grudnia 2009 r., zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2009 r.¹⁴, dopłata krajowa przysługuje maksymalnie do 0,25 litra mleka lub przetworu mlecznego spożytego przez jedno dziecko na terenie szkoły podstawowej przez 3 dni nauki szkolnej w tygodniu.

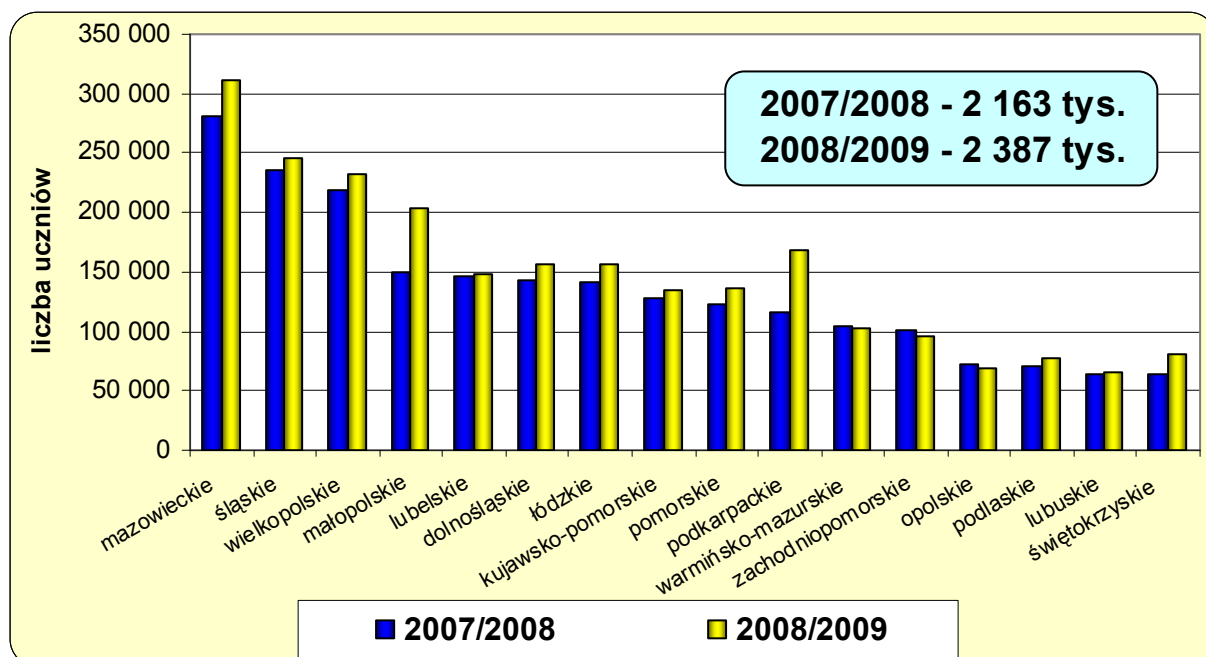
Z dopłaty krajowej w roku szkolnym 2008/2009 skorzystało 1,7 mln uczniów szkół podstawowych (tj. o ponad 11% więcej niż w poprzednim roku szkolnym i 4 razy więcej niż w roku szkolnym 2006/2007) oraz 9,3 tys. szkół podstawowych (tj. o 21% więcej niż w roku szkolnym 2007/2008 i 3 razy więcej niż w roku szkolnym 2006/2007). ARR w 2009 r. z tytułu dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych wypłaciła kwotę 147 517 tys. zł (tj. o ponad 21% większą niż w poprzednim roku) do 65,4 tys. ton mleka i jego przetworów dostarczonych do szkół podstawowych.

W roku szkolnym 2008/2009 z programu „Szkłanka mleka” skorzystało blisko 2,4 mln uczniów (38% ogółu dzieci w placówkach oświatowych w Polsce), tj. o ponad 10% więcej niż w poprzednim roku szkolnym i 3 razy więcej niż w roku szkolnym 2006/2007. Uczęszczali oni do 14,2 tys. placówek oświatowych uczestniczących w programie (25% ogółu placówek oświatowych w Polsce) i było to o 18% więcej szkół i przedszkoli niż w roku szkolnym 2007/2008 oraz blisko 2,4 razy więcej niż w roku szkolnym 2006/2007). Dzieci i uczniowie w roku szkolnym 2008/2009 spożyli 77,4 tys. ton mleka i jego przetworów, co odpowiadało 300 mln szklanek mleka.

Poziom zainteresowania beneficjentów, a tym samym oddziaływanie programu „Szkłanka mleka” w poszczególnych województwach są różne - uzależnione od posiadanego potencjału (tj. od liczby i struktury uprawnionych do uczestnictwa w programie placówek oświatowych oraz uczniów do nich uczęszczających), a także od specyfiki i charakteru danego regionu.

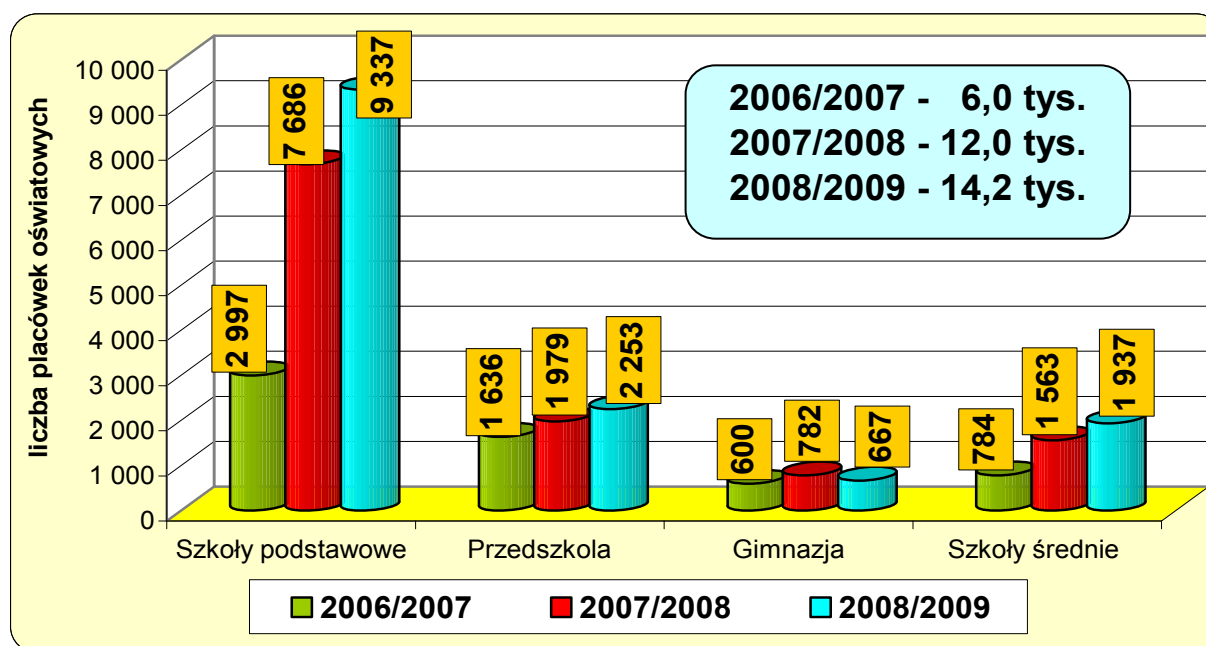
¹⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 201, poz. 1545).

Wykres 14. Liczba uczniów, którzy korzystali z programu „Szlanka mleka” w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009

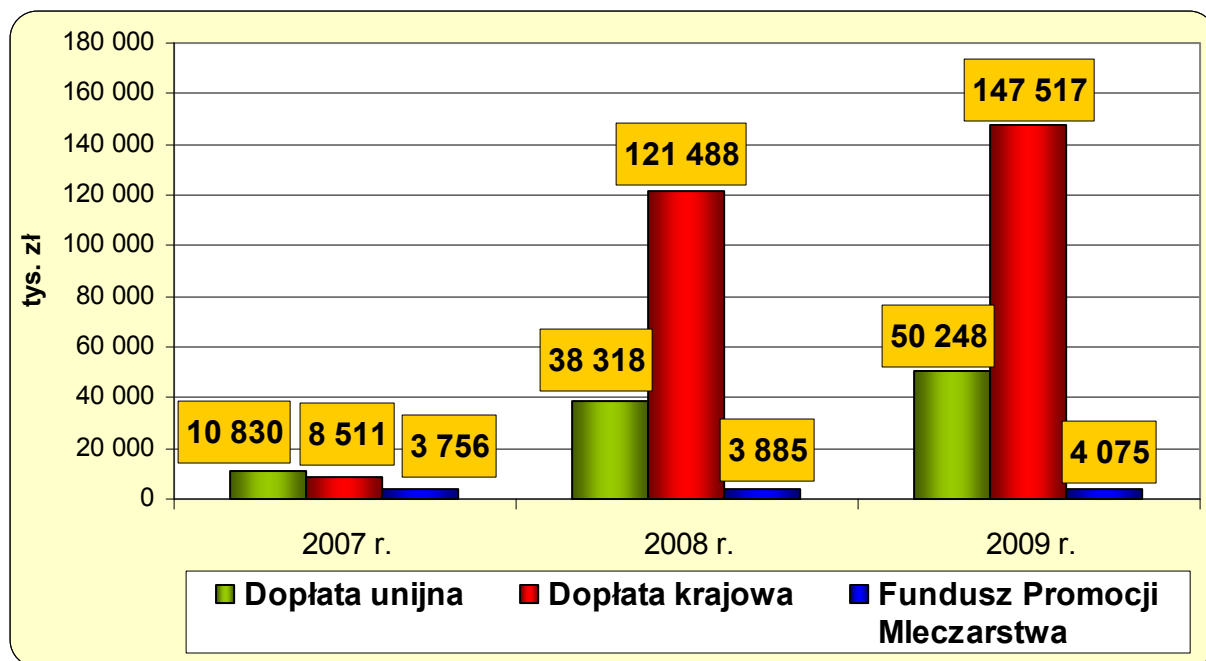
W roku szkolnym 2008/2009 najwięcej uczniów uczestniczyło w programie „Szlanka mleka” w województwach: mazowieckim (311 tys. uczniów), śląskim (246 tys. uczniów), wielkopolskim (233 tys. uczniów), małopolskim (204 tys. uczniów) i podkarpackim (169 tys. uczniów).

Wykres 15. Liczba placówek oświatowych, które korzystały z programu „Szlanka mleka”

W 2009 r. w ramach programu „Szlanka mleka” wypłacono łącznie z tytułu dopłaty unijnej i krajowej 197 765 tys. zł, tj. o blisko 24% więcej niż w 2008 r. (25% wydatkowanych środków sfinansowano z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, natomiast 75% pochodziło z budżetu państwa). Ponadto dofinansowanie programu z Funduszu Promocji Mleczarstwa w 2009 r. wyniosło 4 075 tys. zł.

Wykres 16. **Wydatki ARR i FPM na program „Szlanka mleka”**

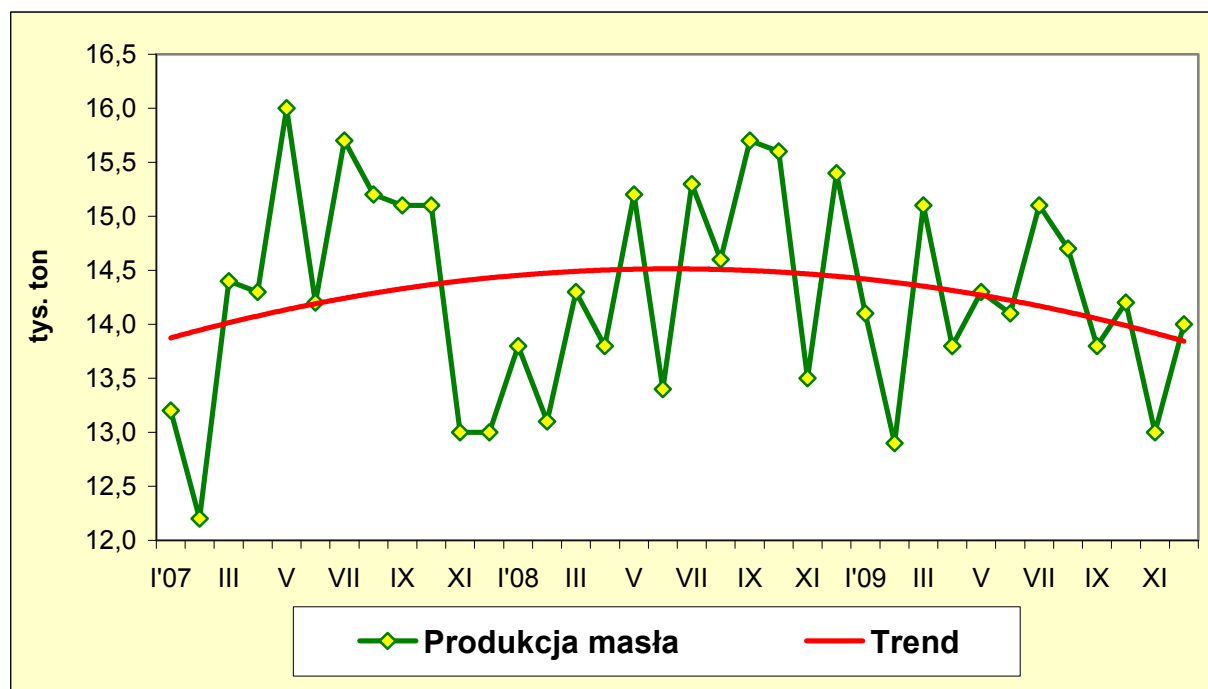

2.1.4.2. Masło

Mała konkurencyjność cenowa polskiego masła wpłynęła na pogorszenie wyników eksportowych. Łącznie w 2009 r. z kraju wywieziono 17,8 tys. ton masła, tj. o 40% mniej niż przed rokiem. Przywóz tego produktu był 2,2 razy większy niż w 2008 r. i wyniósł 6,9 tys. ton.

Ograniczony popyt eksportowy na polskie masło przyczynił się do zmniejszenia jego produkcji. Według danych GUS, w 2009 r. ukształtowała się ona na poziomie o 5,7% niższym niż w 2008 r. i wyniosła 169 tys. ton.

Wykres 17. Miesięczna produkcja masła w Polsce w latach 2007-2009

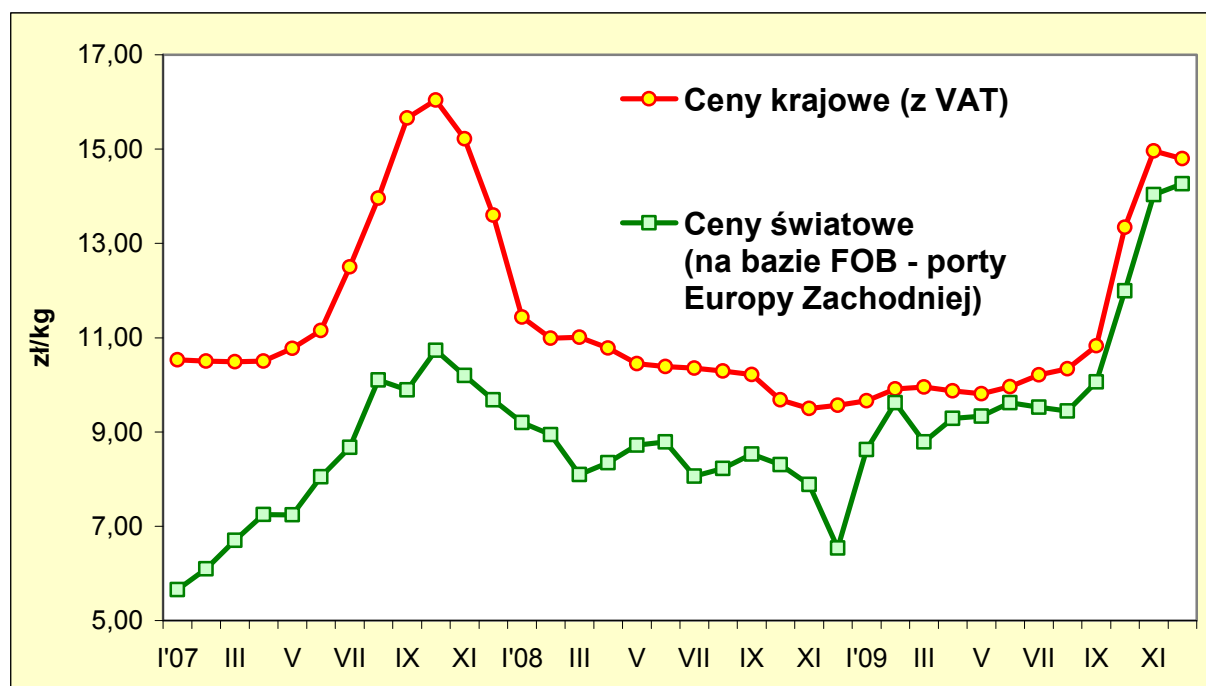

Źródło: na podstawie danych GUS.

Do połowy 2009 r. ceny masła utrzymywały się na niskim poziomie (9,66-9,96 zł/kg z VAT w przypadku masła w blokach i 11,15-11,36 zł/kg z VAT w przypadku masła formowanego). W drugiej połowie 2009 r. ceny zaczęły rosnąć i w grudniu za masło w blokach w zbycie (wg danych GUS) średnio w kraju producenci uzyskiwali 14,80 zł/kg (z VAT), tj. o 54,6% więcej niż rok wcześniej. Masło formowane było o 34% droższe niż w grudniu 2008 r. i płacono za nie 15,06 zł/kg z VAT. W porównaniu z 2008 r. średnioroczne ceny masła w blokach wzrosły o 7%, a masła formowanego o 3%.

Ceny detaliczne masła, po osiągnięciu rekordowego poziomu w 2007 r., do połowy 2009 r. obniżały się. W lipcu 2009 r. ukształtowały się na poziomie 16,95 zł/kg (tj. najniższym od dwóch lat). W wyniku dynamicznego wzrostu cen w zbycie, od sierpnia 2009 r. masło drożało również w sprzedaży detalicznej. W grudniu 2009 r. przeciętna cena detaliczna tego produktu wzrosła do 20,35 zł/kg i była o 16,3% wyższa niż w porównywalnym miesiącu 2008 r. Jednak średnio w 2009 r. ceny detaliczne masła były o 4,3% niższe niż w roku 2008.

Wykres 18. **Miesięczne krajowe i światowe ceny zbytu masła w latach 2007-2009**

Źródło: ceny krajowe wg GUS, ceny światowe wg FAMMU/FAPA.

Niższe ceny masła w sklepach przyczyniły się do wzrostu jego konsumpcji. Według danych GUS (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych), w 2009 r. spożycie masła było o blisko 1% większe niż w 2008 r. i wyniosło 3,46 kg na osobę.

2.1.4.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła

Standardowo zakupy interwencyjne masła mogą być prowadzone od 1 marca do 31 sierpnia danego roku po cenie interwencyjnej wynoszącej 221,75 EUR/100 kg, stanowiącej 90% ceny referencyjnej (od lipca 2007 r. wynoszącej 246,39 EUR/100 kg) w ramach ustalonego przez Komisję Europejską limitu, który w 2009 r. wynosił 30 tys. ton.

Pogarszająca się koniunktura na rynku mleka spowodowała trudności z zagospodarowaniem rynkowych nadwyżek produktów mleczarskich, co skłaniało przedsiębiorców w 2009 r. do sprzedaży masła na zapasy unijne. Zakupy interwencyjne masła rozpoczęto 1 marca 2009 r. i po wyczerpaniu limitu zakupu w UE na rok 2009, w dniu 10 marca 2009 r. zostało opublikowane rozporządzenie

Komisji (WE) nr 186/2009¹⁵ otwierające skup masła do dnia 31 sierpnia 2009 r. w trybie przetargu. Jednak ze względu na utrzymującą się trudną sytuację rynkową Komisja Europejska, zgodnie z rozporządzeniem nr 733/2009¹⁶, przedłużyła zakupy interwencyjne w trybie przetargu o kolejne trzy miesiące (tj. od 1 września do końca listopada 2009 r.).

W 2009 r. ARR zakupiła ogółem 1 900,5 ton masła, z tego 686,5 ton po stałej cenie oraz 1 214 ton w trybie przetargu. Wydatki poniesione na ten cel wyniosły ogółem 20 146 tys. zł (z tytułu zakupów wypłacono 19 211 tys. zł, a z tytułu przechowywania i transportu masła - 935 tys. zł). Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1111/2009¹⁷, zapasy interwencyjne masła zgromadzone w 2009 r. zostały przeznaczone do rozdysponowania w 2010 r. w ramach realizacji mechanizmu WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”. W 2009 r. Agencja nie prowadziła sprzedaży interwencyjnej masła.

Masło oferowane w 2009 r. do zakupu interwencyjnego musiało być wyprodukowane w zakładzie autoryzowanym przez ARR lub przez inną agencję interwencyjną na terenie UE, zgodnie z harmonogramem produkcji złożonym w Agencji, co najmniej 2 dni robocze przed planowanym rozpoczęciem produkcji z przeznaczeniem na zapasy interwencyjne. W ramach administrowania mechanizmem, ARR w 2009 r. przyznała autoryzację 3 chłodniom i 3 zakładom produkcyjnym oraz cofnęła autoryzację 1 zakładowi produkcyjnemu. Łącznie na dzień 31 grudnia 2009 r. autoryzację posiadało 30 zakładów produkcyjnych oraz 32 chłodnie. Przeprowadzano również kontrole spełniania warunków autoryzacji przez autoryzowane zakłady produkcyjne oraz chłodnie.

Ponadto w 2009 r. zorganizowano przetarg zamknięty na wybór autoryzowanych chłodni świadczących usługę przechowywania masła na rzecz ARR. Do przetargu przystąpiły 4 przedsiębiorstwa. Z wybranymi przedsiębiorstwami

¹⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 186/2009 z dnia 9 marca 2009 r. otwierające skup masła w trybie przetargu na okres do dnia 31 sierpnia 2009 r.

¹⁶ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 733/2009 z dnia 11 sierpnia 2009 r. przyjmujące środki nadzwyczajne w odniesieniu do rynku mleka i przetworów mlecznych w formie otwarcia skupu masła i mleka odtłuszczonego w proszku w drodze procedury przetargowej w okresie od dnia 1 września 2009 r. do dnia 30 listopada 2009 r.

¹⁷ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1111/2009 z dnia 19 listopada 2009 r. przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie zasobów zapisanych w roku budżetowym 2010 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące we Wspólnocie i wprowadzające pewne odstępstwa od przepisów rozporządzenia (EWG) nr 3149/92.

podpisano 2 umowy na świadczenie usług przechowywania interwencyjnych zapasów masła na łączną pojemność 8 tys. ton.

2.1.4.2.2. Dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe

Celem funkcjonowania mechanizmu było utrzymanie poziomu spożycia masła przez określone grupy konsumentów oraz promowanie spożycia tego produktu poprzez umożliwienie nabywania go po obniżonej cenie przez instytucje i organizacje niedochodowe. Uczestnikami mechanizmu byli: beneficjenci (instytucje i organizacje nieuzyskujące dochodu z prowadzonej działalności, tj. żłobki, przedszkola, szkoły, domy pomocy społecznej, stołówki i jadalnie dla ubogich, placówki szkolno-wychowawcze, organizacje pozarządowe prowadzące ośrodki wsparcia, schroniska i noclegownie dla bezdomnych) oraz dostawcy masła (przedsiębiorcy dostarczający masło do tych instytucji). Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 72/2009¹⁸ mechanizm zniesiono od dnia 1 lipca 2009 r. W ramach dopłat do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe ARR w 2009 r. wypłaciła 119 tys. zł do 72,1 ton masła. Zatwierdzenie do uczestnictwa w mechanizmie posiadało 106 beneficjentów i 15 dostawców masła, a aktywnie uczestniczyło w nim 74 beneficjentów, do których masło dostarczało 6 dostawców.

2.1.4.2.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła

Zadaniem mechanizmu jest utrzymanie równowagi na rynku masła w Unii Europejskiej poprzez udzielanie dopłat do prywatnego przechowywania jego nadwyżek. Uruchomienie mechanizmu w 2009 r. nastąpiło po opublikowaniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 1182/2008 (z późn. zm.)¹⁹. Na skutek pogarszającej się sytuacji na rynku mleka, zgodnie z przepisami UE, dopłatami do prywatnego przechowywania w 2009 r. wyjątkowo mogło być objęte masło wprowadzone do chłodni w okresie od 1 stycznia (standardowo od 1 marca danego roku) do 15 sierpnia (okres przechowywania masła objętego umową wynosił od 90 do

¹⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 72/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. w sprawie zmian we wspólnej polityce rolnej poprzez zmianę rozporządzeń (WE) nr 247/2006, (WE) nr 320/2006, (WE) nr 1405/2006, (WE) nr 1234/2007, (WE) nr 3/2008 oraz (WE) nr 479/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 1883/78, (EWG) nr 1254/89, (EWG) nr 2247/89, (EWG) nr 2055/93, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 2596/97, (WE) nr 1182/2005 i (WE) nr 315/2007.

¹⁹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1182/2008 z dnia 28 listopada 2008 r. ustalające z góry stawkę dopłat do prywatnego przechowywania masła.

227 dni) albo od 16 sierpnia do 31 grudnia (okres przechowywania - maksymalnie 365 dni). Ponadto dopłaty dotyczyły masła, które zostało wyprodukowane w zakładzie produkcyjnym autoryzowanym przez ARR lub odpowiednią agencję płatniczą na terenie innego państwa członkowskiego UE.

W 2009 r. do ARR nie wpłynęły wnioski o dopłaty do prywatnego przechowywania masła. Producent, który uzyskał autoryzację w ramach mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła” mógł również produkować masło w ramach mechanizmu „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła” bez uzyskania ponownej autoryzacji. W 2009 r. w ramach ww. mechanizmów autoryzację posiadały 34 zakłady produkcyjne. Agencja przeprowadziła również kontrole spełniania warunków autoryzacji. Kontrole nie wykazały uchybień.

Wystawianie certyfikatów jakości masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE

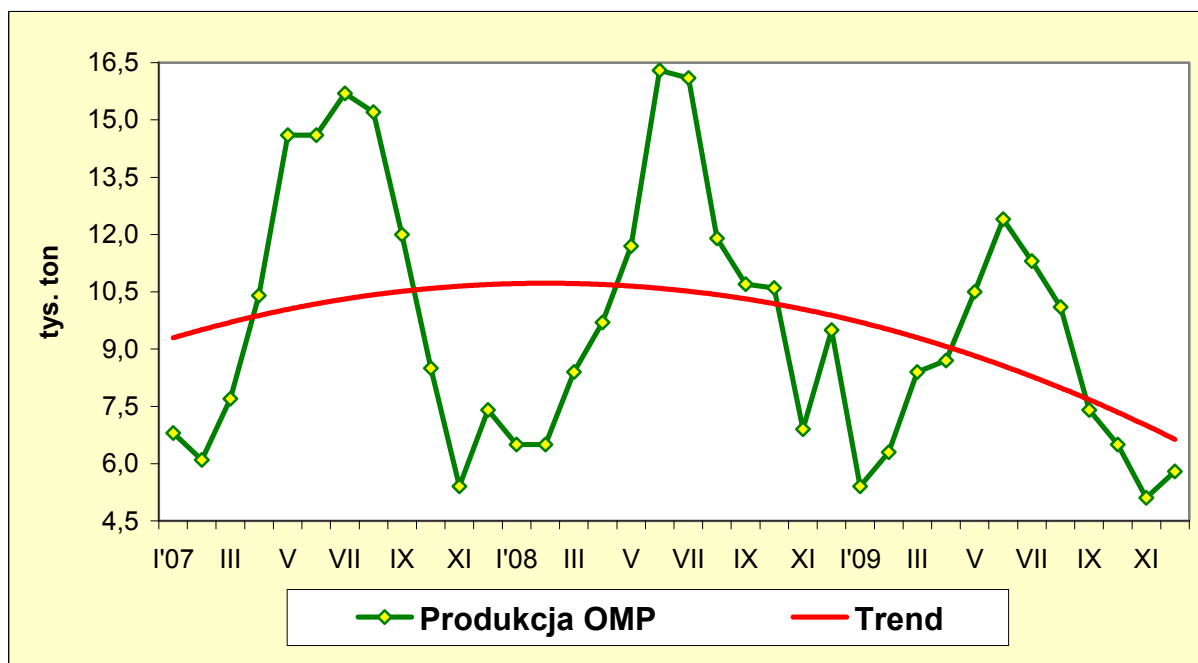
Zgodnie z przepisami Wspólnoty, ARR wystawia certyfikaty jakości masła dla przedsiębiorców, którzy sprzedają masło do innych krajów członkowskich z przeznaczeniem do wykorzystania w mechanizmach WPR: „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła” i „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”. W 2009 r. wystawiono 119 certyfikatów jakości, które dotyczyły blisko 3,3 tys. ton masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania masła w Niemczech, Austrii i Holandii.

2.1.4.3. Odtłuszczone mleko w proszku (OMP)

Wobec niskich cen uzyskiwanych za odtłuszczone mleko w proszku, krajowi przetwórcy zmniejszyli jego produkcję, kierując surowiec na produkcję artykułów galanteryjnych (m.in. jogurtów, kefirów). W efekcie w całym 2009 r. produkcja OMP (według danych GUS) była o 18,5% mniejsza niż w poprzednim roku i wyniosła niecałe 98 tys. ton.

Produkcja odtłuszczonego mleka w proszku jest przeznaczana głównie na eksport. W 2009 r. z kraju wywieziono blisko 83% tej produkcji wobec 73% w 2008 r. Eksport OMP był jednak o 8% mniejszy niż w 2008 r. i wyniósł 81,4 tys. ton. Przywóz proszku mlecznego wzrósł do 11,4 tys. ton i był o 7% większy niż w roku poprzednim.

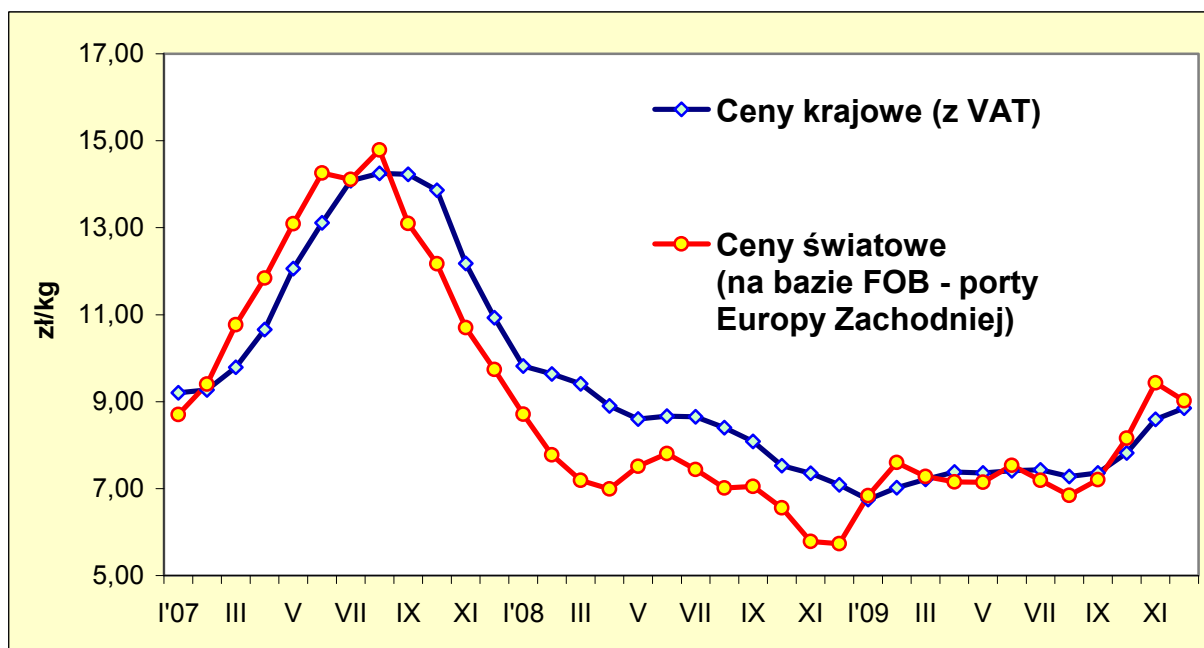
Wykres 19. Miesięczna produkcja OMP w Polsce w latach 2007-2009

Źródło: na podstawie danych GUS.

W styczniu 2009 r. ceny odtłuszczonego mleka w proszku kształtowały się na poziomie 6,75 zł/kg (najniższym od akcesji Polski do UE). W kolejnych miesiącach, pod wpływem uruchomionych zakupów interwencyjnych oraz refundacji eksportowych, ceny tego produktu stopniowo rosły.

Wykres 20. Miesięczne krajowe i światowe ceny zbytu OMP w latach 2007-2009

Źródło: ceny krajowe wg GUS, ceny światowe wg FAMMU/FAPA.

W grudniu 2009 r. ceny zbytu OMP osiągnęły poziom 8,85 zł/kg (z VAT), tj. o blisko 25% wyższy niż w porównywalnym miesiącu 2008 r., ale o 19% niższy niż w grudniu 2007 r. Średnio w 2009 r. za OMP płacono 7,54 zł/kg z VAT, tj. o ponad 11% mniej niż w 2008 r.

2.1.4.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1234/2007²⁰, zakupy interwencyjne OMP mogły być prowadzone w okresie od 1 marca do 31 sierpnia, w ramach limitu ustalonego przez KE dla całej UE i w 2009 r. wynoszącego 109 tys. ton. Oferty na zakup interwencyjny mogli składać przedsiębiorcy, którzy oferowali OMP wyprodukowane w zakładach produkcyjnych posiadających świadectwa autoryzacji wydane przez ARR lub odpowiednie agencje płatnicze w innych krajach UE, zgodnie z harmonogramem produkcji złożonym w Agencji, co najmniej 2 dni robocze przed planowanym rozpoczęciem produkcji z przeznaczeniem na zapasy interwencyjne. Zakup OMP w ramach limitu mógł być dokonywany po cenie interwencyjnej równej cenie referencyjnej wynoszącej 169,80 EUR/100 kg.

W wyniku dekonunktury na rynku mleka, beneficjenci w 2009 r. byli zainteresowani sprzedażą OMP na zapasy interwencyjne Wspólnoty. Po wyczerpaniu limitu zakupu, w UE kontynuowano zakup OMP w trybie przetargu. Na skutek niekorzystnej sytuacji cenowej, zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 733/2009²¹, interwencyjne zakupy odtłuszczonego mleka w proszku w trybie przetargu kontynuowane były w okresie od 1 września do 30 listopada 2009 r.

Agencja w 2009 r. zakupiła ogółem 20 549 ton OMP, z tego 5 061 ton po stałej cenie oraz 15 488 ton w trybie przetargu. Wydatki poniesione na ten cel wyniosły ogółem 157 661 tys. zł (z tego z tytułu zakupów - 154 596 tys. zł, a z tytułu przechowywania mleka w proszku - 3 065 tys. zł).

²⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”).

²¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 733/2009 z dnia 11 sierpnia 2009 r. przyjmujące środki nadzwyczajne w odniesieniu do rynku mleka i przetworów mlecznych w formie otwarcia skupu masła i mleka odtłuszczonego w proszku w drodze procedury przetargowej w okresie od dnia 1 września 2009 r. do dnia 30 listopada 2009 r.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1111/2009²² znaczna część zapasów interwencyjnych OMP (tj. 17 952 tony) zgromadzonych w 2009 r. została przeznaczona do rozdysponowania w 2010 r. na pomoc żywnościową. W 2009 r. Agencja nie prowadziła sprzedaży interwencyjnej odtłuszczonego mleka w proszku.

W ramach realizacji mechanizmu ARR w 2009 r. przyznała również autoryzację 11 zakładom produkcyjnym oraz 19 magazynom przechowującym OMP. Na koniec 2009 r. autoryzację posiadało 35 zakładów produkcyjnych i 28 magazynów. Przeprowadzono także kontrole spełniania warunków autoryzacji przez autoryzowane podmioty gospodarcze, w wyniku których cofnięto autoryzację 1 zakładowi produkcyjnemu oraz 4 magazynom. Ponadto zorganizowano 6 przetargów zamkniętych na wybór magazynów autoryzowanych świadczących usługę przechowywania OMP na rzecz ARR. Do przetargów przystąpiło 13 przedsiębiorstw. Z wybranymi przedsiębiorstwami podpisano 12 umów na łączną pojemność przechowalniczą 40,7 tys. ton.

Wystawianie certyfikatów jakości OMP przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE

Agencja wystawia certyfikaty jakości odtłuszczonego mleka w proszku dla przedsiębiorców, którzy sprzedają OMP do innych krajów członkowskich z przeznaczeniem do wykorzystania w mechanizmie „Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku”. W 2009 r. ARR wystawiła 96 certyfikatów jakości, które dotyczyły blisko 2,7 tys. ton OMP, w celu wykorzystania w ramach zakupów interwencyjnych w Niemczech.

2.1.4.4. Sery

W wyniku ograniczonych możliwości eksportu, produkcja serów podpuszczkowych dojrzewających w 2009 r. była o blisko 2% mniejsza niż w 2008 r. i wyniosła 276 tys. ton.

W 2009 r. z kraju wywieziono niecałe 102 tys. ton serów, tj. o 8% mniej wobec rekordowego eksportu w 2008 r. Ceny uzyskiwane w eksporcie były o ponad 20%

²² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1111/2009 z dnia 19 listopada 2009 r. przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie zasobów zapisanych w roku budżetowym 2010 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące we Wspólnocie i wprowadzające pewne odstępstwa od przepisów rozporządzenia (EWG) nr 3149/92.

niższe niż w 2008 r. Import serów wyniósł 25 tys. ton i był o 77% większy niż w 2008 r.

W 2009 r., w Polsce na skutek wzrostu spożycia, na rynku serów dojrzewających przeważały wzrostowe tendencje cen. W grudniu 2009 r. (dane GUS) za ser Edam uzyskiwano 12,62 zł/kg (z VAT), a za Goudę 12,79 zł/kg. W porównaniu z cenami notowanymi przed rokiem, sery te były droższe o 16%, ale o 17-19% tańsze niż w grudniu 2007 r. Średnioroczne ceny zbytu wymienionych serów w 2009 r. były o 8-9% niższe od cen notowanych w 2008 r.

2.1.4.4.1. Wydawanie zezwoleń na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów

Mechanizm ma na celu monitoring wykorzystania kazeiny i kazeinianów do produkcji serów. W UE produkcja serów o kodzie CN 0406 z dodatkiem kazeiny i/lub kazeinianów do dnia 30 czerwca 2009 r. była dozwolona po uzyskaniu stosownego zezwolenia. Przedsiębiorca, który zamierzał wykorzystywać kazeinę i/lub kazeiniany do produkcji serów, zobowiązany był złożyć w ARR wniosek o wydanie zezwolenia. Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 548/2009²³ od dnia 1 lipca 2009 r. nie ma konieczności posiadania zezwolenia na stosowanie kazeiny i/lub kazeinianów w wyrobie serów oraz stosowania się do przepisów wynikających z rozporządzenia Komisji (WE) nr 760/2008²⁴, jeżeli zgodnie z art. 100 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1234/2007 nie zostanie ustalona kwota pomocy w ramach mechanizmu „Dopłaty do odtłuszczonego mleka przeznaczonego do produkcji kazeiny i kazeinianów” (mechanizm uruchamiany przez KE fakultatywnie, w zależności od sytuacji rynkowej).

W 2009 r. do ARR wpłynęły 2 wnioski o wydanie zezwolenia na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów. W wyniku realizacji mechanizmu wydano 1 zezwolenie, a 1 wniosek pozostał bez rozpoznania ze względu na zawieszenie wydawania zezwoleń. Przeprowadzono również kontrole w 48 zakładach produkcyjnych, w wyniku których nie stwierdzono przypadków stosowania bez zezwolenia kazeiny i kazeinianów do produkcji serów.

²³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 548/2009 z dnia 24 czerwca 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 760/2008 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zezwoleń na stosowanie kazeiny i kazeinianów w wyrobie serów.

²⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 760/2008 z dnia 31 lipca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zezwoleń na stosowanie kazeiny i kazeinianów w wyrobie serów.

2.1.4.5. Refundacje wywozowe do produktów mleczarskich

W 2009 r. ARR w ramach regulacji handlu zagranicznego na rynku mleka i jego przetworów wydawała pozwolenia na wywóz produktów mlecznych, a także wypłacała refundacje wywozowe do eksportu produktów mleczarskich poza obszar celny UE, rekompensujące różnice pomiędzy cenami tych produktów na rynkach światowych a ich cenami na rynku unijnym. Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 57/2009²⁵, uwzględniając rosnące trudności z zagospodarowaniem nadwyżek produktów mleczarskich w UE, w styczniu 2009 r. przywrócono refundacje wywozowe do mleka i przetworów mleczarskich. Jednak w efekcie poprawy konkurencyjności unijnych produktów mleczarskich, począwszy od III kwartału 2009 r. Komisja stopniowo ograniczała stosowanie refundacji do wywozu tych produktów, aż do całkowitego ich zawieszenia.

W 2009 r. w eksporcie z refundacją dominowało mleko w proszku, a głównymi kierunkami wywozu przetworów mleczarskich z refundacjami były Rosja, Algieria i Meksyk. ARR wypłaciła 28 przedsiębiorcom 19 981 tys. zł do 23,2 tys. ton wywiezionych produktów mleczarskich, z tego: 12 976 tys. zł do 12,8 tys. ton mleka w proszku, 4 666 tys. zł do 9,2 tys. ton serów, 2 036 tys. zł do 0,8 tys. ton masła oraz pozostałych tłuszczów i olejów otrzymanych z mleka oraz 303 tys. zł do 0,4 tys. ton innych produktów mleczarskich (m.in.: maślanki, mleka zsiadłego, kwaśnej śmietany, jogurtów i kefirów).

2.1.4.6. Kwotowanie produkcji mleka

Rok kwotowy obejmuje okres od 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do 31 marca następnego roku kalendarzowego. W ramach kwotowania produkcji mleka określana jest ilość mleka, którą dany kraj członkowski UE może wprowadzić w ww. okresie do obrotu bez ponoszenia konsekwencji finansowych.

Rok kwotowy 2008/2009

W 2008 r. na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 248/2008²⁶ państwom członkowskim UE zwiększono o 2% krajowe kwoty mleczne. Wobec

²⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 57/2009 z dnia 22 stycznia 2009 r. ustalające refundacje wywozowe w odniesieniu do mleka i przetworów mlecznych.

²⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 248/2008 z dnia 17 marca 2008 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do krajowych kwot mlecznych.

powyższego w roku kwotowym 2008/2009 krajowa kwota mleczna dla Polski wynosiła 9 567 746 tys. kg, a dodatkowy limit rozdzielono pomiędzy dostawców hurtowych.

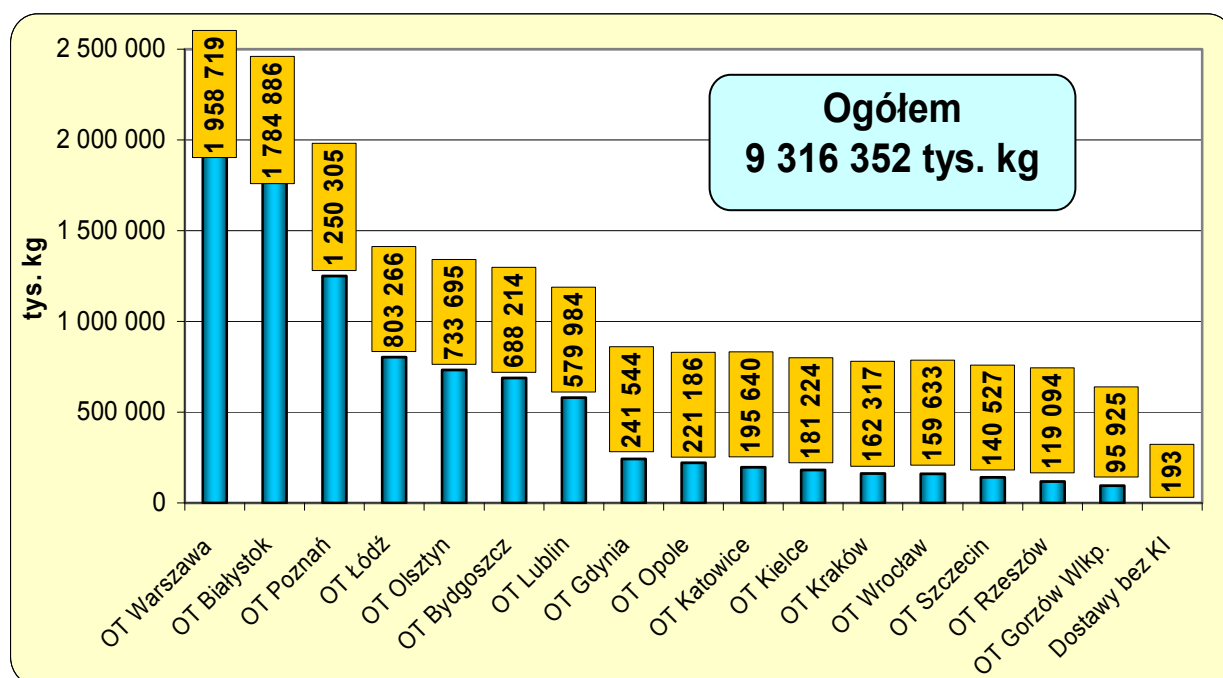
Krajowa rezerwa kwoty krajowej (KRKK) w roku kwotowym 2008/2009 wyniosła 399 743 tys. kg. ARR wydała 48,5 tys. decyzji w sprawie przyznania kwot indywidualnych (KI) z KRKK dla dostawców hurtowych na łączną ilość 349 338 tys. kg mleka.

Dostawca mleka posiadający kwotę indywidualną dla dostawcy bezpośredniego i/lub KI dla dostawcy hurtowego, mógł dokonać zamiany (konwersji) części lub całości jednej ilości kwoty na drugą. Zamienić można było tylko niewykorzystaną w danym roku kwotę indywidualną lub jej część. Agencja w roku kwotowym 2008/2009 na wniosek producentów mleka dokonała 476 konwersji stałych KI z bezpośredniej na hurtową na 4 683 tys. kg oraz 95 konwersji stałych z KI hurtowej na bezpośrednią na 812 tys. kg mleka. Ponadto dokonano 52 konwersje czasowe kwot indywidualnych z bezpośredniej na hurtową (na 829 tys. kg) oraz 139 konwersji czasowych KI z hurtowej na bezpośrednią (na 1 779 tys. kg mleka).

W roku kwotowym 2008/2009, ARR na wniosek dostawców hurtowych, zarejestrowała i przeprowadziła 15,6 tys. transferów prawa do kwoty mlecznej (z tytułu: oddania KI dostaw w używanie, umowy sprzedaży KI dostaw i umowy zbycia lub dzierżawy gospodarstwa rolnego) na 313 133 tys. kg. Dostawcy bezpośredni dokonali natomiast 614 transferów prawa na 3 873 tys. kg KI.

Dostawy mleka do podmiotów skupujących zrealizowane w roku kwotowym 2008/2009 ukształtowały się na poziomie 9 316 352 tys. kg (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu), natomiast sprzedaż bezpośrednia (mleko i przetwory mleczne wprowadzone do bezpośredniego spożycia) wyniosła 109 110 tys. kg. W związku z tym krajowe kwoty dostaw oraz sprzedaży bezpośredniej nie zostały przekroczone. Wykorzystanie kwoty krajowej wyniosło 98,51%, w tym wykorzystanie krajowej kwoty dostaw ukształtowało się na poziomie 99,08%, natomiast krajowej kwoty sprzedaży bezpośredniej - 66,26%.

Wykres 21. Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) wg OT ARR

Rok kwotowy 2009/2010

Na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 72/2009²⁷ państwom członkowskim UE przyznano prawo do zwiększania kwot krajowych (po 1% rocznie) do roku kwotowego 2013/2014. Wobec powyższego kwota krajowa przysługująca Polsce na rok kwotowy 2009/2010 wynosiła 9 663 423 tys. kg.

Na podstawie miesięcznych informacji przekazywanych przez podmioty skupujące, w okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2009 r. skupiono 6 907 310 tys. kg mleka po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu. Stopień wykorzystania kwot indywidualnych przysługujących dostawcom hurtowym po 9 miesiącach roku kwotowego 2009/2010 wyniósł 73,2%.

W rejestrze prowadzonym przez ARR, wg stanu na dzień 8 lutego 2010 r., znajdowało się 180 477 dostawców hurtowych oraz 16 946 dostawców bezpośrednich.

²⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 72/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. w sprawie zmian we wspólnej polityce rolnej poprzez zmianę rozporządzeń (WE) nr 247/2006, (WE) nr 320/2006, (WE) nr 1405/2006, (WE) nr 1234/2007, (WE) nr 3/2008 oraz (WE) nr 479/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 1883/78, (EWG) nr 1254/89, (EWG) nr 2247/89, (EWG) nr 2055/93, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 2596/97, (WE) nr 1182/2005 i (WE) nr 315/2007.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 listopada 2009 r. w sprawie wysokości krajowej rezerwy krajowej ilości referencyjnej w roku kwotowym 2009/2010 (Dz. U. Nr 193, poz. 1493) krajowa rezerwa krajowej ilości referencyjnej została określona w wysokości 308 292 tys. kg, z tego krajowa rezerwa dla dostawców hurtowych wyniosła 252 402 tys. kg, a krajowa rezerwa dla dostawców bezpośrednich - 55 890 tys. kg.

W związku z faktem, że suma kwot indywidualnych dla dostawców hurtowych właściwych do przyznania z krajowej rezerwy (ustalona na podstawie wniosków o przyznanie kwoty z krajowej rezerwy złożonych do ARR), jest większa od wysokości krajowej rezerwy dla dostawców hurtowych określonej na rok kwotowy 2009/2010, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w drodze rozporządzenia²⁸ określił współczynnik przydziału indywidualnych ilości referencyjnych z krajowej rezerwy dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2009/2010 w wysokości 0,5147.

ARR w ramach zarządzania systemem kwotowania produkcji mleka wydaje decyzje administracyjne, które dotyczą m.in.: zmiany indywidualnej referencyjnej zawartości tłuszczu, obsługi transferów i konwersji kwot indywidualnych, rozpatrywania odwołań od decyzji wydanych uczestnikom mechanizmu kwotowania produkcji mleka, rozpatrywania wniosków o przyznanie i wypłaty rekompensat za zrzekanie się prawa do kwot indywidualnych, czy przyznania kwot indywidualnych z krajowej rezerwy kwoty krajowej.

Rekompensaty za zrzekanie się prawa do KI

W 2009 r., w związku z postępującą koncentracją produkcji mleka, Agencja wspierała niskotowarowych producentów mleka umożliwiając im zrzekanie się kwot indywidualnych w zamian za rekompensaty finansowe pochodzące z budżetu państwa. Mechanizm stwarzał alternatywę dla gospodarstw, głównie tych mniejszych, rezygnujących z produkcji mleka i miał za zadanie zniwelować ryzyko związane ze zmianą kierunku produkcji oraz zapewnić gospodarstwom odpowiednią pomoc finansową na przebranżowienie.

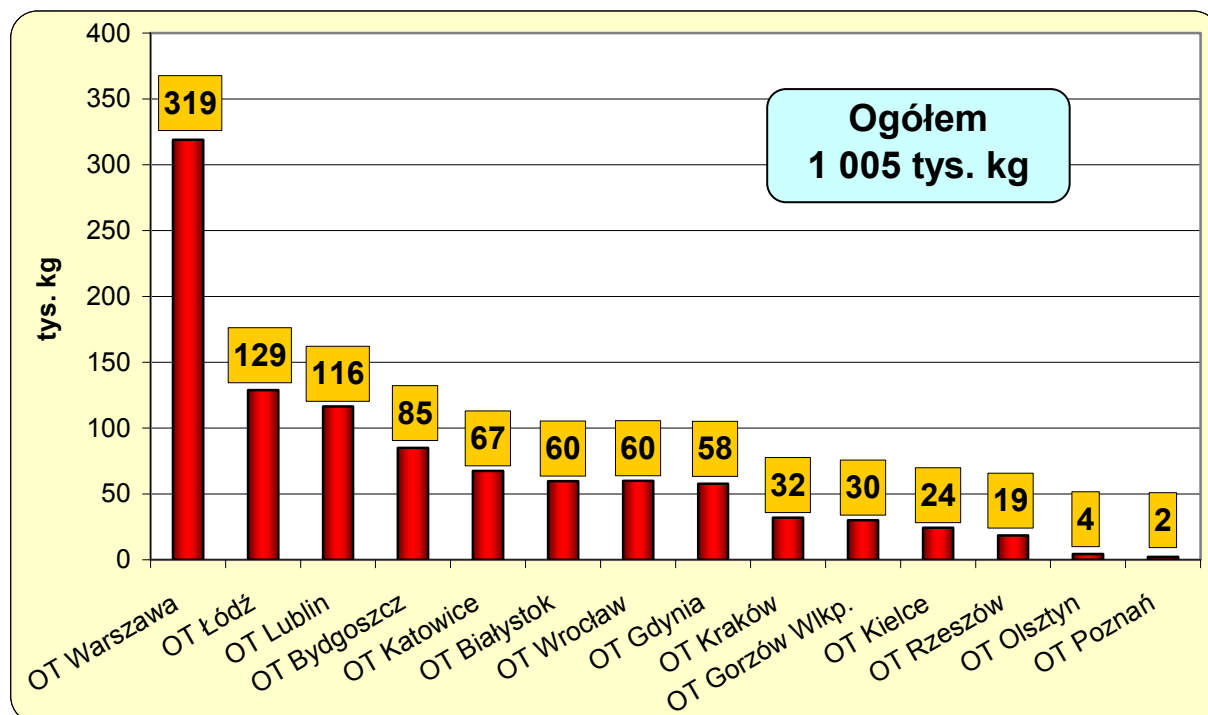
Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2009 r. w sprawie stawek rekompensat stosowanych dla poszczególnych województw

²⁸ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 listopada 2009 r. w sprawie współczynnika przydziału indywidualnych ilości referencyjnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2009/2010 (Dz. U. Nr 200, poz. 1538).

(Dz. U. Nr 137, poz. 1125), ustalono, że ich poziom w każdym województwie będzie jednolity i wyniesie 0,05 zł za 1 kg kwoty indywidualnej.

Największe wielkości kwot w 2009 r. przekazali do krajowej rezerwy kwoty krajowej producenci mleka z województw: mazowieckiego, łódzkiego, lubelskiego, kujawsko-pomorskiego i śląskiego.

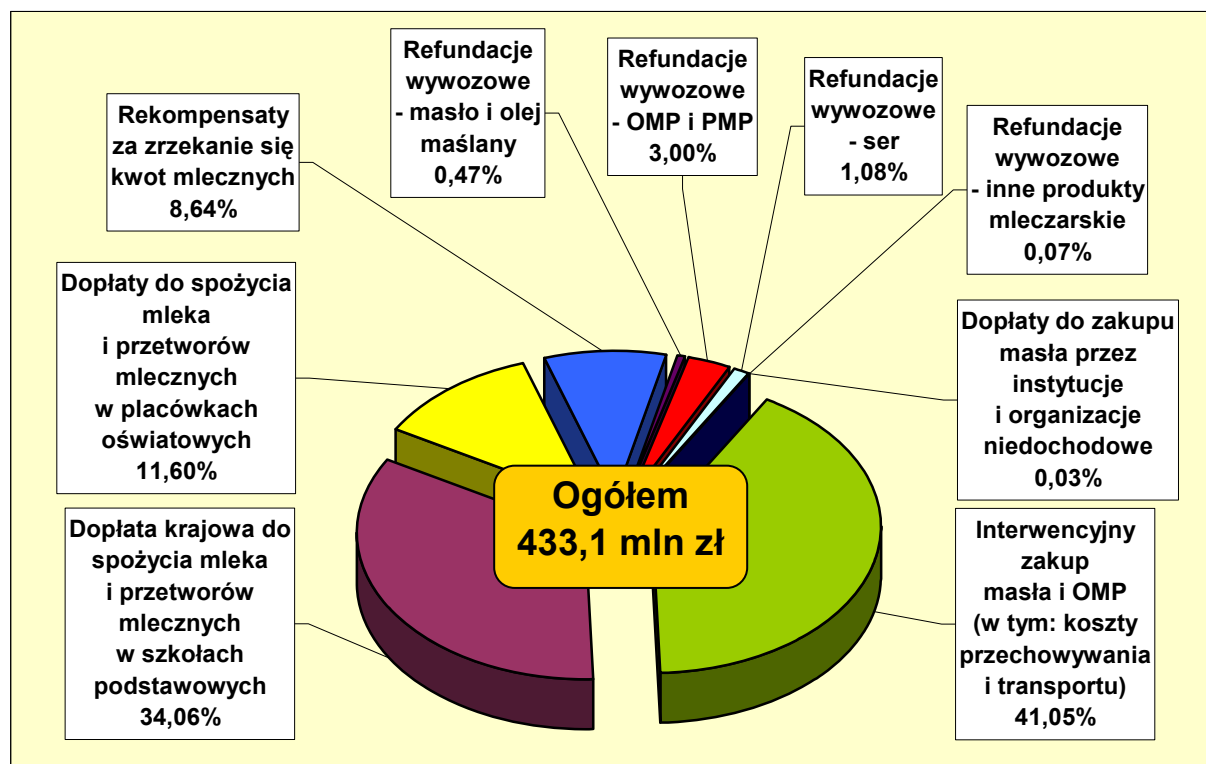
Wykres 22. Kwoty mleczne, których zrzekli się producenci mleka w 2009 r.

W 2009 r. ARR wypłaciła producentom mleka 37 369 tys. zł w związku z rozliczeniem mechanizmu za 2008 r. Ponadto, w wyniku rozliczenia mechanizmu za 2009 r., rekompensaty przyznano 114 beneficjentom, którzy zrezygnowali z 1 005 tys. kg mleka, a ARR wypłaciła z tego tytułu 50 tys. zł. Kwoty indywidualne, których zrzekli się producenci mleka zostały włączone do krajowej rezerwy kwoty krajowej i będą rozdysponowane zgodnie z przepisami w roku kwotowym 2010/2011.

Łącznie w 2009 r. z tytułu wypłaty rekompensat za zrzekanie się kwot mlecznych Agencja wydatkowała 37 419 tys. zł.

Wykres 23. **Struktura wydatków na rynku mleka w 2009 r.**

W 2009 r. ARR wypłaciła beneficjentom na rynku mleka i jego przetworów łącznie 433 091 tys. zł (najwięcej od akcesji Polski do UE), z tego z tytułu: zakupów interwencyjnych i przechowywania masła oraz OMP - 177 807 tys. zł, dopłat do spożycia mleka w szkołach podstawowych - 147 517 tys. zł, dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych - 50 248 tys. zł, rekompensat za zrzekanie się kwot mlecznych - 37 419 tys. zł, refundacji wywozowych (do masła, serów, mleka i innych produktów mleczarskich) - 19 981 tys. zł oraz dopłat do zakupu masła przez organizacje i instytucje niedochodowe - 119 tys. zł.

Wsparcie finansowe udzielone przez ARR na rynku mleka i przetworów mlecznych w 2009 r. wyniosło 433 091 tys. zł, z tego 248 155 tys. zł pochodziło ze środków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, a 184 936 tys. zł z budżetu państwa.

2.1.4.7. Rejestr podmiotów skupujących mleko

Agencja Rynku Rolnego w ramach administrowania systemem kwotowania produkcji mleka prowadziła Rejestr Podmiotów Skupujących Mleko (RPSM). W ciągu 2009 r. z RPSM na własny wniosek wykreślono 6 podmiotów, 5 usunięto na skutek negatywnych wyników przeprowadzonych kontroli, a 3 jednostki zostały przejęte przez inne podmioty. Jednocześnie do rejestru wpisanych zostało 12 nowych jednostek skupujących. Łącznie na dzień 31 grudnia 2009 r. w rejestrze wpisanych było 287 podmiotów skupujących mleko.

Mapa 2. Liczba podmiotów skupujących mleko w 2009 r. wg województw

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. najwięcej podmiotów skupujących mleko znajdowało się w województwach: wielkopolskim (42 podmioty), mazowieckim (38 podmiotów) i lubelskim (31 podmiotów), natomiast najmniej w zachodniopomorskim i dolnośląskim (po 8 podmiotów) oraz lubuskim (7 podmiotów).

2.1.5. Rynek cukru

Polski rynek cukru w roku gospodarczym 2008/2009 charakteryzował się małą produkcją krajową, która wyniosła 1 358,1 tys. ton, tj. o 48 tys. ton poniżej przyznanego Polsce limitu (1 405,6 tys. ton). Wytworzony cukier nie pokrywał

zapotrzebowania wewnętrznego, które w roku gospodarczym 2008/2009 oszacowane zostało przez IERiGŻ-PIB na 1 620 tys. ton. W roku gospodarczym 2009/2010 przewiduje się spadek zużycia cukru do 1 595 tys. ton.

Ze sprawozdań producentów cukru przekazanych do ARR wynika, że w okresie od września do grudnia 2009 r. wyprodukowano 1 490 tys. ton cukru. Ocenia się, że produkcja cukru w całej kampanii 2009/2010 będzie o 241 tys. ton wyższa od przyznanego Polsce limitu i wyniesie 1 647 tys. ton.

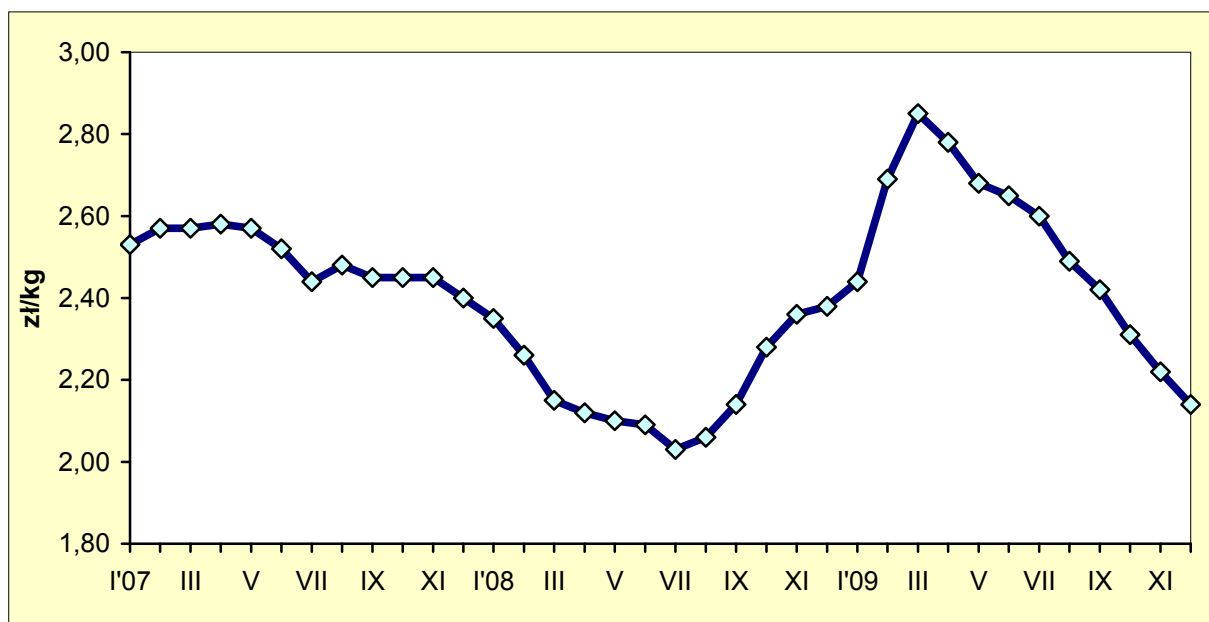
Mała produkcja cukru w roku gospodarczym 2008/2009 skutkowałą koniecznością dokonywania znaczących zakupów za granicą. Równocześnie krajowi przedsiębiorcy nie byli skłonni do sprzedaży za granicę większych ilości cukru w obawie o stabilność własnych rezerw produkcyjnych.

W okresie od października do grudnia 2009 r. przywóz cukru (z państw UE i krajów trzecich) był mniejszy niż w poprzednich miesiącach z uwagi na zwiększoną podaż z kampanii produkcyjnej 2009/2010. W IV kwartale 2009 r. notowano natomiast wzrost poziomu eksportu, który wynikał głównie z realizacji przez krajowych przedsiębiorców części licencji eksportowych wydanych zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1044/2009²⁹ na wywóz poza granice Wspólnoty 217,8 tys. ton cukru pozakwotowego (dla całej UE kwota tego eksportu wyniosła 1,35 mln ton). W 2009 r. za granicę (UE i kraje trzecie) wywieziono 184 tys. ton cukru ogółem, a przywóz cukru wyniósł 237 tys. ton. Głównymi kierunkami wywozu były Niemcy, Litwa i Estonia. Eksport do krajów trzecich wyniósł 22 tys. ton. Krajowi przedsiębiorcy największych zakupów cukru dokonywali na rynku niemieckim i francuskim, a także w Czechach oraz w Danii. Import cukru z krajów trzecich w 2009 r. był niewielki i wyniósł 4,8 tys. ton.

Z uwagi na małą produkcję cukru w roku gospodarczym 2008/2009, w I kwartale 2009 r. notowano dynamiczny wzrost cen zbytu. Od stycznia do marca cena zbytu cukru wzrosła z 2,44 zł/kg (z VAT) do 2,85 zł/kg (z VAT). W kolejnych miesiącach duży import cukru, a następnie (w okresie jesienno-zimowym) zwiększona podaż z kampanii 2009/2010 spowodowały obniżkę cen. W grudniu 2009 r. cukier zbywano średnio po 2,14 zł/kg (z VAT).

²⁹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1044/2009 z dnia 4 listopada 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 274/2009 ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru i pozakwotowej izoglukozy na okres do końca roku gospodarczego 2009/2010.

Wykres 24. Miesięczne krajowe ceny zbytu cukru białego w latach 2007-2009

Źródło: ceny krajowe wg GUS.

W 2009 r. notowano dynamiczny wzrost cen cukru na giełdach światowych, związany z prognozami globalnego deficytu cukru, a także rosnącym popytem ze strony Indii i Chin. Wzrost cen stymulowały również prognozy niższych zbiorów trzciny cukrowej w Brazylii oraz duża aktywność funduszy kupieckich i inwestorów indywidualnych. Na początku 2009 r. na giełdzie towarowej LIFFE w Londynie notowania cukru białego w trzymiesięcznych kontraktach terminowych kształtowały się na poziomie 334 USD/tonę (963 zł/tonę). W ostatnim tygodniu grudnia 2009 r. cena cukru osiągnęła poziom 705 USD/tonę (2 025 zł/tonę), wobec 318 USD/tonę (916 zł/tonę) przed rokiem.

Na rynku cukru w 2009 r. Agencja Rynku Rolnego realizowała w ramach mechanizmów WPR następujące działania:

- wypłacała refundacje do wywozu cukru,
- monitorowała produkcję cukru i pobierała opłaty cukrowe,
- kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego,
- pobierała składki restrukturyzacyjne i wypłacała pomoc restrukturyzacyjną,
- prowadziła działania związane z dywersyfikacją przemysłu cukrowniczego.

2.1.5.1. Refundacje wywozowe do cukru

Na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 947/2008³⁰, z dnia 26 września 2008 r. zawieszone zostały refundacje wywozowe do cukru białego oraz cukru surowego wywożonego w stanie nieprzetworzonym. W związku z tym w 2009 r. ARR rozliczała wnioski o refundacje złożone przez eksporterów przed zawieszeniem refundacji.

W 2009 r. Agencja wypłaciła 37 881 tys. zł z tytułu refundacji do wywozu 34,8 tys. ton cukru i produktów zawierających cukier, z tego:

- 37 239 tys. zł do wywozu 32,9 tys. ton cukru białego w stanie naturalnym,
- 594 tys. zł do wywozu 1,8 tys. ton cukru białego użytego w produkcji przetworów owocowych i warzywnych,
- 48 tys. zł do wywozu 80 ton syropu cukrowego w stanie naturalnym.

2.1.5.2. Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru

Monitorowanie produkcji cukru ma na celu określenie wielkości produkcji poszczególnych producentów na rynku krajowym oraz sprawdzenie zgodności wykorzystania produkcji pozakwotowej z przepisami prawa wspólnotowego.

W mechanizmie uczestniczą zatwierdzeni producenci cukru i izoglukozy, którym minister właściwy do spraw rynków rolnych przyznał w drodze decyzji kwoty produkcji cukru oraz izoglukozy na dany rok gospodarczy. Od roku gospodarczego 2008/2009 produkcją cukru zajmuje się 5 zatwierdzonych producentów, którzy w kampanii cukrowniczej 2008/2009 prowadzili przerób buraków cukrowych w 19 zakładach produkcyjnych, a w kampanii 2009/2010 w 18 zakładach produkcyjnych. Produkcję izoglukozy prowadził 1 zatwierdzony producent.

W 2009 r. ARR realizowała zadania związane z monitorowaniem produkcji na krajowym rynku cukru i izoglukozy za lata gospodarcze 2008/2009 i 2009/2010, wykorzystując ustalony system sprawozdawczości. Zgodnie z unijnym prawodawstwem producenci cukru i izoglukozy przesyłali do Agencji szereg sprawozdań dotyczących swojej działalności. Były to sprawozdania roczne (wstępne i końcowe) z wielkości produkcji oraz sprawozdania miesięczne z produkcji, ze stanu zapasów, z obrotu cukrem i izoglukozą, a także sprawozdania z wielkości produkcji

³⁰ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 947/2008 z dnia 25 września 2008 r. zawieszające refundacje wywozowe dla cukru białego oraz cukru surowego wywożonego w stanie nieprzetworzonym.

i powierzchni zasiewów zakontraktowanych buraków cukrowych. Elementem systemu monitorowania rynku cukru i izoglukozy są ponadto raporty z kontroli dokonanych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdań i raportów z kontroli prowadzona była sprawozdawczość do Komisji Europejskiej. Agencja w odniesieniu do roku gospodarczego 2008/2009 przekazała do KE informacje dotyczące:

- miesięcznych zapasów cukru,
- miesięcznej wielkości produkcji izoglukozy,
- wstępnej wielkości produkcji cukru u każdego producenta,
- ostatecznej wielkości produkcji u każdego producenta cukru i izoglukozy,
- powierzchni uprawy i produkcji buraka,
- stanu zapasów izoglukozy na ostatni dzień roku gospodarczego 2008/2009,
- ilości cukru i izoglukozy przeniesionych na rok gospodarczy 2009/2010.

Producenci cukru w ramach obowiązujących regulacji prawnych mieli możliwość produkcji cukru w ramach usługowego przerobu buraków cukrowych. W roku gospodarczym 2008/2009 do ARR wpłynęły 3 wnioski w sprawie produkcji cukru w ramach usługowego przerobu buraków cukrowych, z tego: 1 wniosek na produkcję cukru kwotowego dla producenta z Litwy oraz 2 wnioski na produkcję cukru kwotowego dla polskiego producenta przez usługodawcę z Niemiec i Słowacji (w trakcie roku gospodarczego odstąpiono od realizacji umowy z producentem ze Słowacji). Po zakończeniu i rozliczeniu produkcji cukru z roku gospodarczego 2008/2009, ARR dokonała ostatecznego rozliczenia umów usługowego przerobu buraków. W roku gospodarczym 2009/2010 Agencja przyjęła 5 wniosków o usługowy przerób buraków (1 wniosek na produkcję cukru kwotowego dla producenta z Rumuni, 3 wnioski na produkcję cukru pozakwotowego dla polskich producentów przez producentów z Niemiec oraz 1 wniosek na wytworzenie cukru pozakwotowego dla polskiego producenta przez innego wytwórcę krajowego).

W 2009 r. producenci cukru przekazywali także do ARR informacje o średnich miesięcznych cenach sprzedaży cukru kwotowego i pozakwotowego oraz odpowiadających im ilościach sprzedanych. Na podstawie otrzymanych danych wyliczano krajową średnią ważoną cenę sprzedaży cukru, łączne sprzedane ilości cukru, a także

inne wartości wymagane przez Komisję Europejską. Następnie zagregowane dane przekazywano do KE za pośrednictwem systemu AMIS-Sugar Process.

Ponadto w ramach mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru”, na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007³¹ naliczono i pobrano opłaty produkcyjne za rok gospodarczy 2008/2009 w wysokości 57 293 tys. zł od producentów cukru oraz 874 tys. zł od producenta izoglukozy. Agencja pobrała także opłaty w wysokości 4 tys. zł za nadwyżki cukru z roku gospodarczego 2007/2008 (niewykorzystane ilości cukru pozakwotowego) nałożone na producenta. Łącznie w 2009 r. Agencja Rynku Rolnego w ramach realizacji tego mechanizmu naliczyła i pobrała opłaty w wysokości 58 171 tys. zł.

2.1.5.3. Przetwarzanie cukru przemysłowego

Przetwarzanie cukru przemysłowego jest jedną z możliwości wykorzystania cukru pozakwotowego. W mechanizmie tym uczestniczą zatwierdzeni przez agencje płatnicze producenci cukru jako dostawcy surowca oraz zatwierdzeni przetwórcy produkujący produkty końcowe określone przepisami UE, tj. alkohol, drożdże, wybrane produkty przemysłowe, chemiczne i farmaceutyczne.

Prezes Agencji Rynku Rolnego wydał w drodze decyzji administracyjnych zatwierdzenia 43 przetwórców, z tego: 33 przedsiębiorstwom gorzelniczym, 5 farmaceutycznym, 4 budowlanym oraz 1 drożdżowni.

W roku gospodarczym 2008/2009 w mechanizmie przetwarzania cukru przemysłowego uczestniczyło 7 zatwierdzonych polskich przetwórców. Przetwórcy cukru działający na rynku polskim w roku gospodarczym 2008/2009 przetworzyli 2,2 tys. ton cukru przemysłowego dostarczonego w ramach 2 umów zawartych z producentami krajowymi na dostawę 178 ton oraz 5 umów zawartych z producentami z Niemiec i Czech na dostawę 2,1 tys. ton cukru przemysłowego. Producenci cukru działający w Polsce podpisali 1 umowę z przetwórcą słowackim na dostawę 206 ton cukru przemysłowego, którą zrealizowano w całości. Podpisano również 1 umowę na dostawę 11 tys. ton cukru przemysłowego z przetwórcą

³¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”).

brytyjskim, na zastąpienie cukru przemysłowego cukrem wytworzonym przez innego producenta na terenie UE. W ramach realizacji umowy dostarczono 9,9 tys. ton cukru.

W 2009 r. zawarto 9 umów na dostawę 2,2 tys. ton cukru przemysłowego wyprodukowanego w roku gospodarczym 2009/2010. Umowy zostały zawarte między krajowymi producentami a przetwórcami cukru. W ramach tych umów w okresie od 1 października do 31 grudnia 2009 r. producenci dostarczyli do przetwórców 117 ton cukru.

2.1.5.4. Restrukturyzacja przemysłu cukrowniczego

Producenci cukru rezygnujący z produkcji części lub całości posiadanej kwoty mieli możliwość skorzystania z pomocy restrukturyzacyjnej. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 320/2006 ustanawiającym tymczasowy system restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego we Wspólnocie, o pomoc restrukturyzacyjną mogli ubiegać się producenci cukru, którzy zaprzestali produkcji w ramach kwot, przeznaczając przy tym część pomocy dla plantatorów buraków cukrowych oraz podmiotów świadczących usługi na rzecz plantatorów za pomocą wyspecjalizowanych maszyn rolniczych, w celu zrekompensowania strat poniesionych w wyniku procesu restrukturyzacji.

Pomoc restrukturyzacyjna była finansowana z Tymczasowego Funduszu Restrukturyzacji utworzonego ze składek restrukturyzacyjnych wpłacanych przez producentów cukru i izoglukozy prowadzących produkcję na terenie UE. W ramach działań realizowanych w 2009 r. ARR wyliczyła i pobrała od producentów cukru i izoglukozy tymczasowe składki restrukturyzacyjne za rok gospodarczy 2008/2009. Wyliczeń dokonano na podstawie danych dotyczących wielkości kwot produkcyjnych oraz stawek ustalonych przez KE (113,30 EUR/tonę dla cukru i 56,65 EUR/tonę dla izoglukozy). W 2009 r. producenci cukru i izoglukozy wpłacili należne składki restrukturyzacyjne w wysokości 703 269 tys. zł.

Wsparcie finansowe w ramach pomocy restrukturyzacyjnej przewidziane zostało dla producentów cukru, plantatorów buraków cukrowych oraz usługodawców, którzy świadczyli usługi w zakresie zbioru lub doczyszczania buraków cukrowych. Do ARR wpłynęły i zostały pozytywnie rozpatrzone wnioski od 94 usługodawców. W 2009 r. ARR dokonała wypłaty pomocy restrukturyzacyjnej na rzecz producentów cukru

w wysokości 1 286 943 tys. zł. Producenci cukru do 20 sierpnia 2009 r. przekazali należną część pomocy na rzecz 26,6 tys. plantatorów i 94 usługodawców.

Agencja przeprowadziła także szereg działań kontrolnych w zakresie procesu restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego, w tym roczne kontrole z realizacji planów restrukturyzacji na podstawie sprawozdań złożonych przez producentów w 2008 r. Przeprowadzono także kontrole końcowe w 11 zakładach produkcyjnych, potwierdzające prawidłowość realizacji zobowiązań wynikających z planów restrukturyzacji.

2.1.5.5. Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego

Agencja Rynku Rolnego rozpoczęła w 2009 r. realizację Krajowego Programu Restrukturyzacji (KPR), który został ogłoszony w drodze obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi³².

Głównym celem programu jest wsparcie finansowe rozwiązań alternatywnych w stosunku do uprawy buraka cukrowego i produkcji cukru na terenach gmin objętych restrukturyzacją sektora cukrowniczego. Program finansowany jest ze środków pochodzących z Tymczasowego Funduszu Restrukturyzacji wchodzącego w skład EFRG. Zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym termin na realizację inwestycji objętych Krajowym Programem Restrukturyzacji upływa 30 września 2011 r. Środki finansowe w ramach pomocy na rzecz dywersyfikacji mogą być wypłacane do dnia 30 września 2012 r. Pomoc na rzecz dywersyfikacji może być wypłacana przez Agencję Rynku Rolnego dwa razy w roku, tj. w marcu i we wrześniu na poniesione wydatki kwalifikowalne, które zostaną udokumentowane i skontrolowane. Przyznana Polsce kwota pomocy na rzecz dywersyfikacji wynosi 34,4 mln EUR i przeznaczona jest na dwa kierunki działań, tj. na zakup nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej oraz na inwestycje związane z przetwarzaniem produktów rolnych na cele energetyczne.

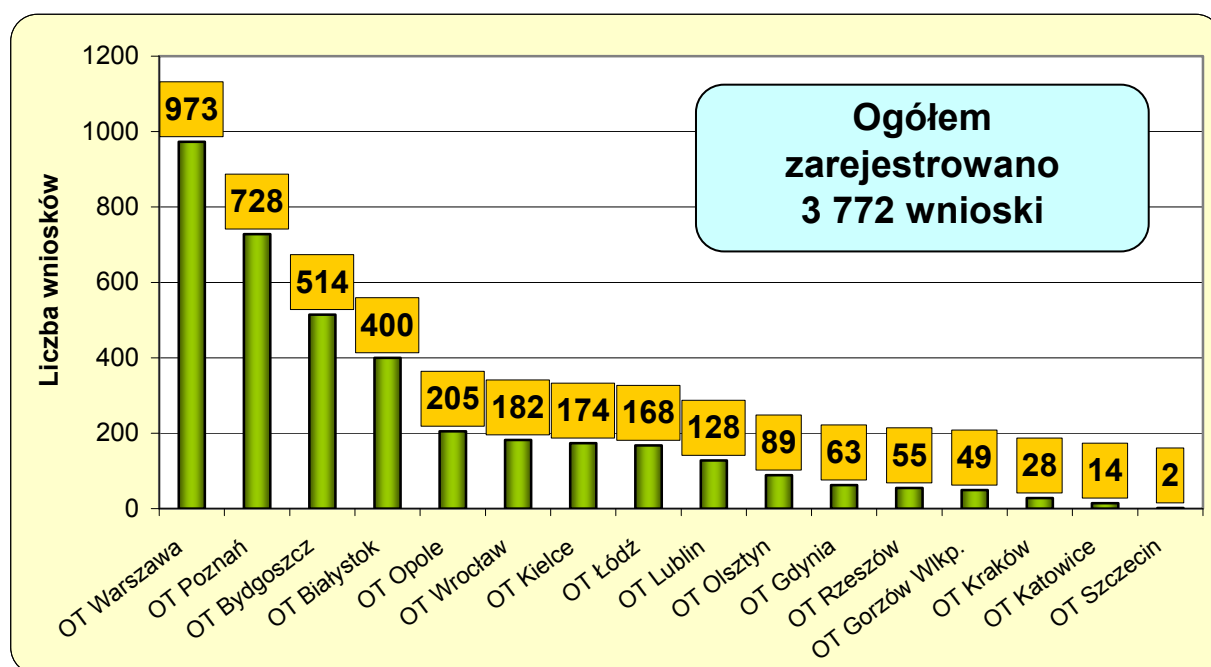
2.1.5.5.1. Zakup nowych maszyn i urządzeń w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”

Działanie ma na celu ułatwienie zmiany profilu produkcji rolnej na inny niż uprawa buraka cukrowego lub rozszerzenie dotychczasowego profilu produkcji

³² Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 1 lipca 2009 r. w sprawie Krajowego Programu Restrukturyzacji (M.P. z 2009 Nr 44, poz. 672).

rolnej. Podmiotami uprawnionymi do uzyskania pomocy są plantatorzy buraka, którzy utracili częściowo lub całkowicie prawo do uprawy i dostawy buraka cukrowego oraz prowadzą działalność rolniczą na obszarze gmin objętych Krajowym Programem Restrukturyzacji, a także byli uprawnieni do otrzymania pomocy z tytułu restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego. Refundacją objętych może być do 40% kosztów kwalifikowalnych zakupu nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej. Maksymalna wysokość pomocy na jedno gospodarstwo i jednego wnioskodawcę wynosi 50 tys. zł.

Wykres 25. **Liczba zarejestrowanych wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” w poszczególnych OT ARR**

W wyznaczonym terminie (od 20 listopada do 10 grudnia 2009 r.) do ARR wpłynęły 3 772 wnioski na łączną kwotę pomocy 137,2 mln zł. Największa liczba wniosków o przyznanie pomocy wpłynęła do OT ARR w Warszawie, Poznaniu i Bydgoszczy.

2.1.5.5.2. Inwestycje związane z przetwarzaniem produktów rolnych na cele energetyczne w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”

Działanie ma na celu wsparcie inwestycji ukierunkowanych na przetwarzanie produktów rolnych na cele energetyczne, które będą realizowane na terenach gmin objętych procesem restrukturyzacji. Na realizację tego działania przeznaczono

24,1 mln EUR. Wsparciem finansowym objęta będzie część kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych na cele energetyczne, tj. m.in. na:

- budowę lub modernizację zakładów przetwórstwa produktów rolnych ukierunkowanych na cele energetyczne (np. budowę biogazowni i bioelektrowni),
- zakup maszyn lub urządzeń do przetwarzania produktów rolnych na cele energetyczne (np. zakup linii do produkcji peletu i brykietu).

Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o pomoc są mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 750 pracowników lub posiadające obrót roczny nieprzekraczający 200 mln EUR. Maksymalna wysokość pomocy wynosi 7,5 mln zł dla tych przedsiębiorstw, a poziom pomocy nie może przewyższyć 50% kosztów kwalifikowalnych. W przypadku inwestycji realizowanej przez przedsiębiorstwo inne niż MŚP maksymalna wysokość pomocy wynosi 4 mln zł, a maksymalny poziom pomocy nie może przewyższyć 25% kosztów kwalifikowalnych danej inwestycji.

Realizując działania w ramach Krajowego Programu Restrukturyzacji, ARR zobowiązana jest do wyeliminowania podwójnego finansowania tej samej inwestycji przez inne instytucje, dysponujące środkami wspólnotowymi lub krajowymi. W związku z tym w 2009 r. ARR zawarła porozumienie z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w sprawie przeprowadzania kontroli krzyżowych zapobiegających podwójnemu finansowaniu inwestycji realizowanych w ramach programów wdrażanych przez ww. instytucje oraz nawiązała współpracę z innymi instytucjami administrującymi funduszami wspólnotowymi, w tym z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska.

W 2009 r. na rynku cukru ARR wypłaciła ogółem 1 324 824 tys. zł, z tego 1 286 943 tys. zł w ramach pomocy restrukturyzacyjnej oraz 37 881 tys. zł z tytułu refundacji wywozowych.

2.1.6. Rynek skrobi ziemniaczanej

W 2009 r. produkcja skrobi ziemniaczanej w Polsce (według danych GUS) wyniosła 96,3 tys. ton. Była ona mniejsza niż w 2008 r. o 7,5%.

Przeciętna cena zbytu skrobi ziemniaczanej w ciągu 2009 r. obniżyła się z 1,72 zł/kg w styczniu do 1,40 zł/kg w grudniu. Średnioroczna hurtowa cena skrobi ziemniaczanej w 2009 r. wyniosła 1,58 zł/kg i była o 19% niższa niż w 2008 r. Mniej dynamicznie obniżały się ceny skrobi w handlu detalicznym. W 2009 r. cena detaliczna skrobi ziemniaczanej obniżyła się z 4,24 zł/kg w styczniu do 3,81 zł/kg w grudniu, tj. o 10%. Średnio w 2009 r. za skrobię ziemniaczaną w sprzedaży detalicznej uzyskiwano 4,08 zł/kg, tj. o 7% mniej niż w 2008 r.

W 2009 r. wywóz tego produktu wyniósł 48,6 tys. ton wobec 32,2 tys. ton w 2008 r. (wzrost o 51%), podczas gdy do kraju sprowadzono zaledwie 9,4 tys. ton skrobi, tj. o 9,9% mniej niż rok wcześniej. Zwiększeniu salda handlu zagranicznego sprzyjało osłabienie waluty krajowej względem 2008 r.

Agencja w 2009 r. wspierała rynek skrobi realizując następujące działania:

- dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej,
- krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie - płatność związana z produkcją i płatność niezwiązana z produkcją - sektor skrobi ziemniaczanej.

2.1.6.1. Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej

W 2009 r. ARR realizowała dopłaty do skrobi wyprodukowanej w latach gospodarczych 2008/2009 i 2009/2010, w ramach ustalonej dla Polski krajowej kwoty produkcyjnej w wysokości 144 985 ton dla każdego roku gospodarczego, zgodnie z regulacjami prawnymi UE. Kwotę produkcyjną na rok gospodarczy 2008/2009 przyznano Polsce zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 671/2007, natomiast na rok gospodarczy 2009/2010 zgodnie z art. 4, pkt 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 72/2009.

Z dopłat mogli skorzystać producenci skrobi, którzy przyjmowali ziemniaki na podstawie umów kontraktacji zawartych z plantatorami, płacąc za nie co najmniej cenę minimalną oraz wyprodukowali z nich skrobię ziemniaczaną. KE ustaliła cenę minimalną w wysokości 178,31 EUR/tonę skrobi zawartej w dostarczonych ziemniakach, zaś stawka premii produkcyjnej wynosiła 22,25 EUR/tonę wyprodukowanej skrobi. Systemem dopłat objęta jest skrobia wyprodukowana w ramach kwot produkcyjnych przyznanych producentom skrobi w roku gospodarczym trwającym od 1 lipca danego roku do 30 czerwca następnego roku kalendarzowego.

W ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej, ARR w 2009 r. prowadziła działania dla lat gospodarczych 2008/2009 i 2009/2010, tj.:

- wypłacała producentom premie produkcyjne do skrobi wyprodukowanej w latach gospodarczych 2008/2009 i 2009/2010,
- wydała świadectwa autoryzacji na rok gospodarczy 2009/2010 dla 11 punktów skupu,
- wydała świadectwa autoryzacji dla 10 producentów skrobi na okres od 1 lipca 2009 r. do 30 czerwca 2012 r.,
- weryfikowała wykazy umów kontraktacji złożone przez producentów skrobi dla roku gospodarczego 2009/2010,
- wydała decyzje w sprawie przyznania kwoty produkcyjnej skrobi ziemniaczanej na lata gospodarcze 2009/2010, 2010/2011 oraz 2011/2012,
- przeprowadzała czynności kontrolne dotyczące działek zadeklarowanych w umowach kontraktacji, które zostały wskazane w złożonych do Agencji wykazach umów kontraktacji przez poszczególnych producentów skrobi dla roku gospodarczego 2009/2010.

W ramach dostępnych kwot produkcyjnych producenci skrobi podpisali z plantatorami ziemniaków umowy kontraktacji na dostawy 130,1 tys. ton skrobi w roku gospodarczym 2008/2009 oraz 121,6 tys. ton skrobi w roku 2009/2010.

Agencja w roku gospodarczym 2008/2009 wydała 658 decyzji w sprawie przyznania premii produkcyjnych, zaś w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2009 r., w ramach roku gospodarczego 2009/2010 - 177 decyzji.

Tabela 4. Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej w 2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość skrobi (tony)	Kwota (tys. zł)
1.	Dopłaty z roku gospodarczego 2008/2009	92 705	7 144
2.	Dopłaty z roku gospodarczego 2009/2010	12 555	1 146
Ogółem		105 260	8 290

W 2009 r. ARR kontynuowała wypłaty premii produkcyjnych do skrobi wyprodukowanej w roku gospodarczym 2008/2009 i wydatkowała na ten cel 7 144 tys. zł do 92,7 tys. ton skrobi. W październiku 2009 r. producenci skrobi rozpoczęli składanie wniosków o dopłaty w ramach roku gospodarczego 2009/2010, w związku z czym ARR w grudniu 2009 r. wypłaciła kwotę 1 146 tys. zł do 12,6 tys. ton skrobi.

Dopłaty dla producentów skrobi ziemniaczanej z tytułu premii produkcyjnych w 2009 r. wyniosły łącznie 8 290 tys. zł i objęły 105,3 tys. ton skrobi.

2.1.6.2. Krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie - sektor skrobi ziemniaczanej

W ramach przyjętego przez Polskę systemu uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich (CNDP - Complementary National Direct Payments), zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej oraz na podstawie regulacji krajowych, ARR w 2009 r. dokonywała płatności związanych i niezwiązanych z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej.

2.1.6.2.1. Płatność związana - sektor skrobi ziemniaczanej

Płatności związane z produkcją dla plantatorów ziemniaków skrobiowych wynikają z art. 38 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych. ARR w 2009 r. realizowała zadania dotyczące: weryfikacji umów kontraktacji zawartych między plantatorem ziemniaków a producentem skrobi wskazanych w wykazach umów kontraktacji składanych przez producentów skrobi w ramach przyznanych im kwot produkcyjnych na każdy rok gospodarczy, a także realizowała wypłaty płatności związanej dla plantatorów ziemniaków skrobiowych.

Plantatorzy ziemniaków mogli ubiegać się o przyznanie płatności do ilości ziemniaków określonej jako ekwiwalent skrobi w umowie kontraktacji zawartej z producentem skrobi, który uzyskał kwotę produkcyjną skrobi ziemniaczanej na rok gospodarczy 2008/2009. Umowa kontraktacji zawierana jest odrębnie na każdy rok gospodarczy.

Podstawą do udzielania płatności dla plantatorów za ziemniaki skrobiowe dostarczone ze zbiorów w 2008 r. była decyzja Komisji z dnia 18.04.2008 r. zatwierdzająca krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie w Polsce za rok 2008 (notyfikacja nr K(2008) 1391). Stawki płatności dla roku gospodarczego 2008/2009 zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie stawek płatności za ilość skrobi zawartej w ziemniakach skrobiowych (Dz. U. Nr 236, poz. 1622).

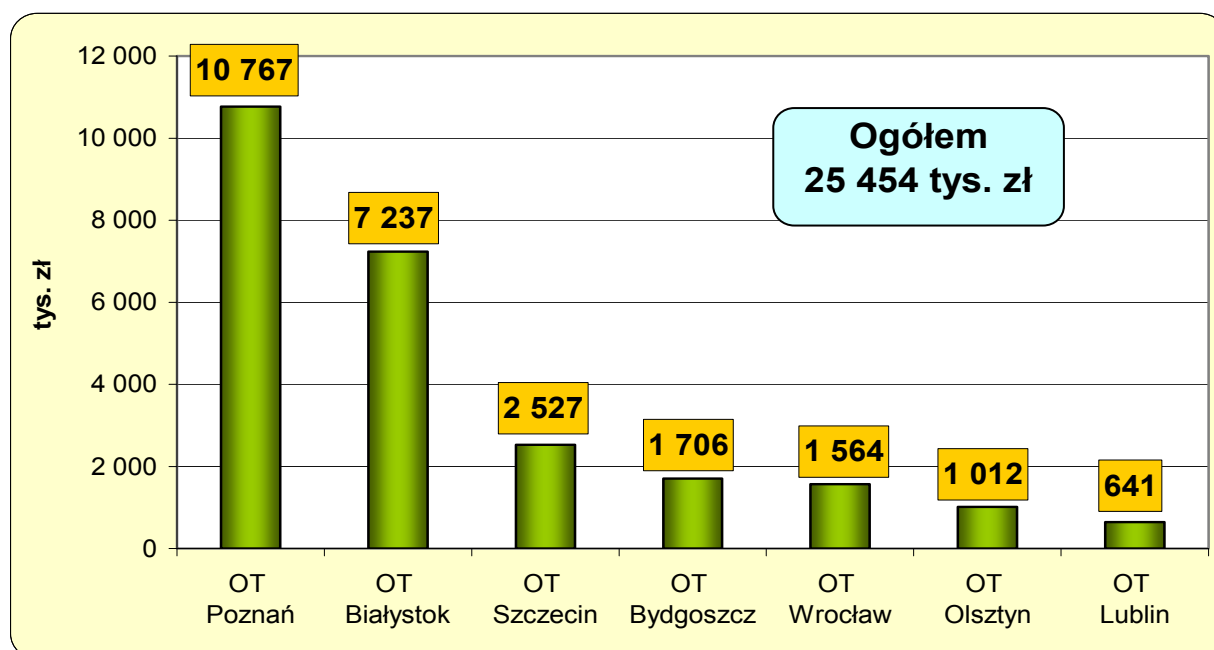
Plantator ziemniaków ubiegający się o płatność związaną był zobowiązany złożyć wniosek w OT ARR właściwym ze względu na siedzibę producenta skrobi, z którym plantator ziemniaków zawarł umowę kontraktacji, zaś wypłata płatności następowała na podstawie decyzji Dyrektora OT ARR. Pierwsze wnioski plantatorzy ziemniaków złożyli w OT ARR w styczniu 2009 r.

Tabela 5. Realizacja mechanizmu „Płatność związana - sektor skrobi ziemniaczanej” w 2009 r. wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Liczba decyzji	Realizacja płatności	
			Ilość skrobi (tony)	(tys. zł)
1.	Poznań	2 108	47 800	10 767
2.	Białystok	1 769	32 129	7 237
3.	Szczecin	400	11 217	2 527
4.	Bydgoszcz	382	7 573	1 706
5.	Wrocław	353	6 945	1 564
6.	Olsztyn	274	4 491	1 012
7.	Lublin	194	2 847	641
Ogółem		5 480	113 002	25 454

W ramach krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich, na płatność związaną w sektorze skrobi ziemniaczanej, ARR w 2009 r. wypłaciła 25 454 tys. zł do 113 tys. ton skrobi. Wydatki w ramach płatności związanej zrealizowane w 2009 r. objęły wyłącznie płatności z roku gospodarczego 2008/2009 (zbiory z 2008 r.).

Wykres 26. Płatność związana z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej zrealizowana w 2009 r.

Płatności dla plantatorów ziemniaków ze zbiorów w 2009 r. realizowane były na podstawie decyzji Komisji z dnia 22.06.2009 r. zatwierdzającej przyznanie krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich w Polsce za rok 2009 (notyfikacja nr K(2009) 4615) oraz w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2009 r. w sprawie stawek płatności związanej za ilość skrobi zawartej w ziemniakach skrobiowych za rok gospodarczy 2009/2010 (Dz. U. Nr 218, poz. 1691). Pierwsze wnioski o przyznanie płatności dla plantatorów ziemniaków ze zbiorów w 2009 r. zostały złożone do OT ARR w styczniu 2010 r.

2.1.6.2.2. Płatność niezwiązana - sektor skrobi ziemniaczanej

Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. Nr 95, poz. 792) wprowadziła zapisy regulujące płatność niezwiązaną w sektorze skrobi ziemniaczanej, począwszy od upraw z 2008 r. W ramach tego mechanizmu Agencja prowadzi rejestr podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej oraz realizuje płatności uzupełniające w części niezwiązanej z produkcją, zwanej płatnością niezwiązaną, w ramach posiadanej przez producentów rolnych indywidualnej ilości referencyjnej. Indywidualna ilość referencyjna stanowi ilość ekwiwalentu skrobi otrzymanego z ziemniaków dostarczonych w ramach umowy kontraktacji zawartej na rok gospodarczy 2007/2008, dla której producent rolny uzyskał płatność związaną.

Zgodnie z decyzją Komisji z dnia 18.04.2008 r. zatwierdzającą krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie za rok 2008 (notyfikacja nr K(2008) 1391), przyznano Polsce maksymalny pułap wsparcia w wysokości 657 000 EUR, dla płatności niezwiązanych z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej. W związku z tym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2009 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na płatności niezwiązane dla producentów ziemniaków skrobiowych za rok gospodarczy 2008/2009 (Dz. U. Nr 132, poz. 1085) określono wysokość tych środków na poziomie 2 231 632 zł³³.

Wnioski o przyznanie płatności niezwiązanej dla upraw z 2008 r. producenci mogli składać w terminie od 1 lipca do 31 sierpnia 2009 r. ARR w grudniu 2009 r.

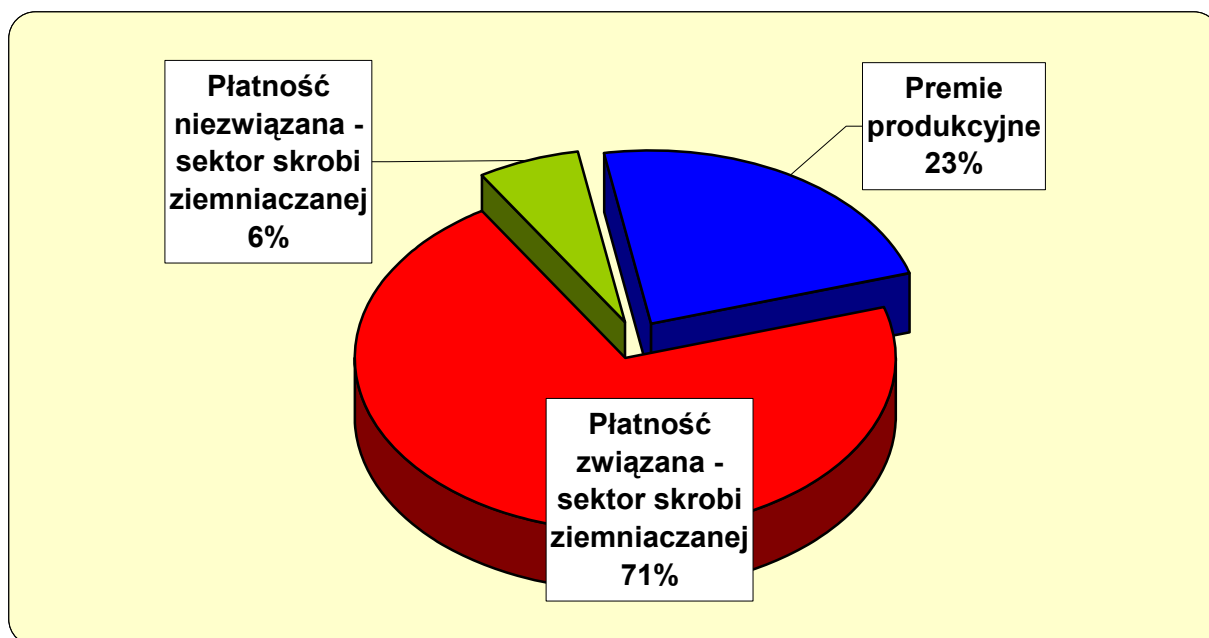
³³ Wartość w złotych ustalono przy zastosowaniu kursu wymiany określonego zgodnie z art. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1913/2006, gdzie terminem operacyjnym dla kursu wymiany jest ostatni kurs walut ustalony przez EBC przed dniem 1 października roku, dla którego pomoc została przyznana, tj. 3,3967 PLN/EUR (z dnia 30 września 2008 r.).

zrealizowała płatności niezwiązane z produkcją za ziemniaki skrobiowe wyprodukowane na podstawie umowy kontraktacji zawartej w roku gospodarczym 2007/2008 w kwocie 2 225 tys. zł, udzielając wsparcia dla 4,6 tys. producentów rolnych wpisanych do rejestru podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej w sektorze skrobi ziemniaczanej.

Zgodnie z decyzją Komisji z dnia 22.06.2009 r. zatwierdzającą przyznanie krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich w Polsce za rok 2009 (notyfikacja nr K(2009) 4615), dla płatności niezwiązanych z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej przyznano maksymalny pułap wsparcia w wysokości 1 750 000 EUR. W związku z tym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2009 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na płatności niezwiązane dla producentów ziemniaków skrobiowych za rok gospodarczy 2009/2010 (Dz. U. Nr 218, poz. 1692) określono wysokość tych środków na poziomie 7 401 625 zł³⁴.

Wnioski o przyznanie płatności niezwiązanej za uprawy z 2009 r. producenci mogli składać w terminie od 1 do 30 września 2009 r., a realizacja płatności niezwiązanej do upraw z 2009 r. rozpoczęła się w styczniu 2010 r.

Wykres 27. Struktura wydatków ARR na rynku skrobi ziemniaczanej w 2009 r.

³⁴ Kwotę w złotych obliczono przy zastosowaniu kursu wymiany określonego zgodnie z art. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1913/2006, gdzie terminem operacyjnym dla kursu wymiany jest ostatni kurs walut ustalony przez EBC przed dniem 1 października roku, dla którego pomoc została przyznana, tj. 4,2295 PLN/EUR (z dnia 30 września 2009 r.).

Agencja na rynku skrobi wypłaciła ogółem 35 969 tys. zł, z tego: 25 454 tys. zł na płatności związane z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej, 2 225 tys. zł na płatności niezwiązane - finansowane z budżetu krajowego (77% ogółu wydatków na tym rynku) oraz 8 290 tys. zł dopłat w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej (23%) - finansowanych z EFRG.

Na rynku skrobi ziemniaczanej w 2009 r. wydatkowano 35 969 tys. zł, z tego 8 290 tys. zł ze środków finansowanych z budżetu UE oraz 27 679 tys. zł w ramach uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich dla producentów rolnych.

2.1.7. Rynek tytoniu

W 2009 r. Agencja realizowała na rynku tytoniu, zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej zatwierdzającymi krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie oraz na podstawie regulacji krajowych, dwa mechanizmy WPR: „Kontraktacja, odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego” oraz „Płatności dla producentów surowca tytoniowego”.

2.1.7.1. Kontraktacja, odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego

W ramach mechanizmu „Kontraktacja, odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego” Agencja realizowała zadania z zakresu: stwierdzania nabycia prawa do uzyskania płatności związanej i niezwiązanej z produkcją oraz wpisu do rejestru producentów, wpisu do rejestru pierwszych przetwórców, zatwierdzania punktów odbioru surowca tytoniowego, a także rejestracji umów na uprawę, zawartych pomiędzy grupą producentów/producentem indywidualnym a zatwierdzonym pierwszym przetwórcą surowca tytoniowego.

W 2009 r. do rejestru producentów surowca tytoniowego uprawnionych do uzyskania płatności związanej było wpisanych 14,3 tys. producentów, spośród których 12,8 tys. należało do grup producentów. W rejestrze podmiotów uprawnionych do uzyskania płatności niezwiązanej znajdowało się 13,7 tys. producentów rolnych. W rejestrze pierwszych przetwórców wpisanych było 6 pierwszych przetwórców surowca tytoniowego. Skup surowca tytoniowego mógł

być prowadzony w 33 zatwierdzonych punktach odbioru. Agencja zarejestrowała 1,1 tys. umów na uprawę tytoniu pochodzącego ze zbiorów w 2009 r.

2.1.7.2. Płatności dla producentów surowca tytoniowego

Płatności dla producentów surowca tytoniowego były realizowane na podstawie przyjętego przez Polskę systemu uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich (CNDP - Complementary National Direct Payments). W 2009 r. ARR udzielała płatności za sprzedany surowiec tytoniowy pochodzący ze zbiorów w 2008 r. na podstawie decyzji Komisji z dnia 18.04.2008 r. zatwierdzającej krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie w Polsce za rok 2008 (notyfikacja nr K(2008) 1391) oraz ze zbiorów w 2009 r. na podstawie decyzji Komisji z dnia 22.06.2009 r. zatwierdzającej przyznanie krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich w Polsce za rok 2009 (notyfikacja nr K(2009) 4615).

2.1.7.2.1. Płatność związana z produkcją (coupled)

Płatność związana z produkcją była udzielana do ilości surowca tytoniowego dostarczonego pierwszemu przetwórcy. Zakontraktowana ilość surowca tytoniowego ze zbiorów w 2008 r., w ramach umów na uprawę tytoniu zawartych między pierwszymi przetwórcami a producentami surowca tytoniowego posiadającymi prawo do uzyskania płatności, wyniosła 49,1 tys. ton, z tego: 28,8 tys. ton dotyczyło odmian typu Virginia, a 20,3 tys. ton odnosiło się do grupy pozostałych odmian. Płatność związana z produkcją dla producentów surowca tytoniowego ze zbiorów w 2008 r. była realizowana dwuetapowo, jako płatność podstawowa (I etap) i jako płatność wyrównawcza (II etap).

Płatność podstawowa

Płatność podstawową realizowano w 2009 r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2008 r. w sprawie maksymalnej stawki płatności związanej dla producentów surowca tytoniowego za 2008 r. (Dz. U. Nr 147, poz. 933) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie współczynnika zabezpieczającego przed wypłatą płatności związanej w nadmiernej wysokości (Dz. U. Nr 154, poz. 961). Stawki płatności podstawowej ustalone w oparciu o maksymalne stawki oraz współczynniki zabezpieczające dla

zbiorów w 2008 r. wyniosły: 4,6842 zł za 1 kg tytoniu odmian typu Virginia oraz 3,8011 zł za 1 kg pozostałych odmian tytoniu.

Wsparcie finansowe dla producentów surowca tytoniowego w ramach płatności podstawowej w 2009 r. wyniosło 174 457 tys. zł i zostało udzielone do 40,4 tys. ton tytoniu pochodzącego ze zbiorów w 2008 r.

Płatność wyrównawcza

W związku z tym, że całkowita ilość surowca tytoniowego ze zbiorów w 2008 r., dostarczonego pierwszemu przetwórcy przez producentów posiadających prawo do uzyskania płatności, była mniejsza od ilości surowca tytoniowego objętej umowami na uprawę tytoniu, po zakończeniu wypłat z tytułu płatności podstawowej Agencja zrealizowała płatność wyrównawczą w kwocie 34 112 tys. zł do surowca dostarczonego ze zbiorów w 2008 r. Stawki płatności wyrównawczej dla zbiorów w 2008 r., obliczone zgodnie z zapisami art. 33f., ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70, z późn. zm.), wyniosły 0,8927 zł za 1 kg tytoniu odmian typu Virginia oraz 0,7384 zł za 1 kg pozostałych odmian tytoniu.

Łącznie w 2009 r. w ramach płatności związanej z produkcją ze zbiorów w 2008 r. wypłacono 208 569 tys. zł. Płatność ta została udzielona dla 12,4 tys. producentów surowca tytoniowego.

Ponadto w grudniu 2009 r. Agencja rozpoczęła realizację płatności podstawowej w ramach płatności związanej z produkcją za sprzedany surowiec tytoniowy ze zbiorów w 2009 r., wypłacając producentom tytoniu 8 808 tys. zł do 1,8 tys. ton surowca tytoniowego dostarczonego pierwszym przetwórcom.

W 2009 r. ARR udzieliła łącznie, z tytułu płatności związanej z produkcją, wsparcia finansowego dla producentów tytoniu w wysokości 217 388 tys. zł, z tego: 208 569 tys. zł do tytoniu ze zbiorów w 2008 r. (płatność podstawowa i wyrównawcza), 8 808 tys. zł do tytoniu ze zbiorów w 2009 r. (płatność podstawowa) oraz 11 tys. zł do tytoniu ze zbiorów w 2007 r. (płatność wyrównawcza).

Tabela 6. Płatność związana z produkcją dla producentów surowca tytoniowego w 2009 r. wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Kwota płatności podstawowych (tys. zł)	Kwota płatności wyrównawczych (tys. zł)	Łączna kwota płatności (tys. zł)	Kwota płatności podstawowych (tys. zł)	Łączna kwota płatności związanej (tys. zł)
		ze zbiorów w 2007 r. i 2008 r.			ze zbiorów w 2009 r.	
1.	Białystok	7 726	1 626	9 352	728	10 080
2.	Bydgoszcz	18 466	3 636*	22 102	4 898	27 000
3.	Gdynia	692	360	1 052	870	1 922
4.	Kielce	27 958	5 382	33 340	-	33 340
5.	Kraków	16 059	3 119**	19 178	62	19 240
6.	Lublin	63 355	12 110	75 465	1 786	77 251
7.	Olsztyn	36	37	73	22	95
8.	Opole	9	1	10	-	10
9.	Poznań	55	40	95	-	95
10.	Rzeszów	35 253	6 727	41 980	41	42 021
11.	Warszawa	453	232	685	265	950
12.	Wrocław	4 395	853	5 248	136	5 384
Ogółem		174 457	34 123	208 580	8 808	217 388

* w kwocie tej 3 tys. zł stanowi płatność wyrównawcza związana ze zbiorów w 2007 r.,

** w kwocie tej 8 tys. zł stanowi płatność wyrównawcza związana ze zbiorów w 2007 r.

2.1.7.2.2. Płatność niezwiązana z produkcją (decoupled)

Agencja w ramach płatności uzupełniających na rynku tytoniu realizowała w 2009 r. także płatność niezwiązaną z produkcją. Do otrzymania tej płatności byli uprawnieni producenci rolni wpisani do rejestru podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej. Podstawą do określenia wysokości płatności była ilość surowca tytoniowego związana z prawem do jej uzyskania, tzw. indywidualna ilość referencyjna surowca tytoniowego. Jest to ilość tytoniu wyprodukowanego w ramach umowy kontraktacji lub umowy na uprawę tytoniu w okresach i na zasadach zgodnych z zapisami art. 33fe., ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego. Sposób naliczania wysokości płatności niezwiązanej określa art. 33fe., ust. 5, 6 i 7 ww. ustawy.

Tabela 7. Płatność niezwiązana z produkcją dla producentów surowca tytoniowego w 2009 r. wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Kwota płatności niezwiązanej za 2007 r. i 2008 r. (tys. zł)	Kwota płatności niezwiązanej za 2009 r. (tys. zł)	Łączna kwota płatności niezwiązanej (tys. zł)
1.	Białystok	-	7 111	7 111
2.	Bydgoszcz	1*	11 993	11 994
3.	Gdynia	-	1 229	1 229
4.	Kielce	-	19 543	19 543
5.	Kraków	-	10 135	10 135
6.	Lublin	6 731	21 978	28 709
7.	Olsztyn	-	135	135
8.	Opole	-	5	5
9.	Poznań	-	114	114
10.	Rzeszów	11	25 212	25 223
11.	Warszawa	-	589	589
12.	Wrocław	-	4 045	4 045
Ogółem		6 743	102 089	108 832

* kwota ta stanowi płatność niezwiązaną za 2007 r.

Z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją Agencja w 2009 r. udzieliła wsparcia finansowego dla producentów tytoniu w wysokości 108 832 tys. zł, z tego: 6 742 tys. zł wypłacono za 2008 r., 102 089 tys. zł za 2009 r. i 1 tys. zł za 2007 r. Płatność ta została udzielona 12 tys. producentów surowca tytoniowego.

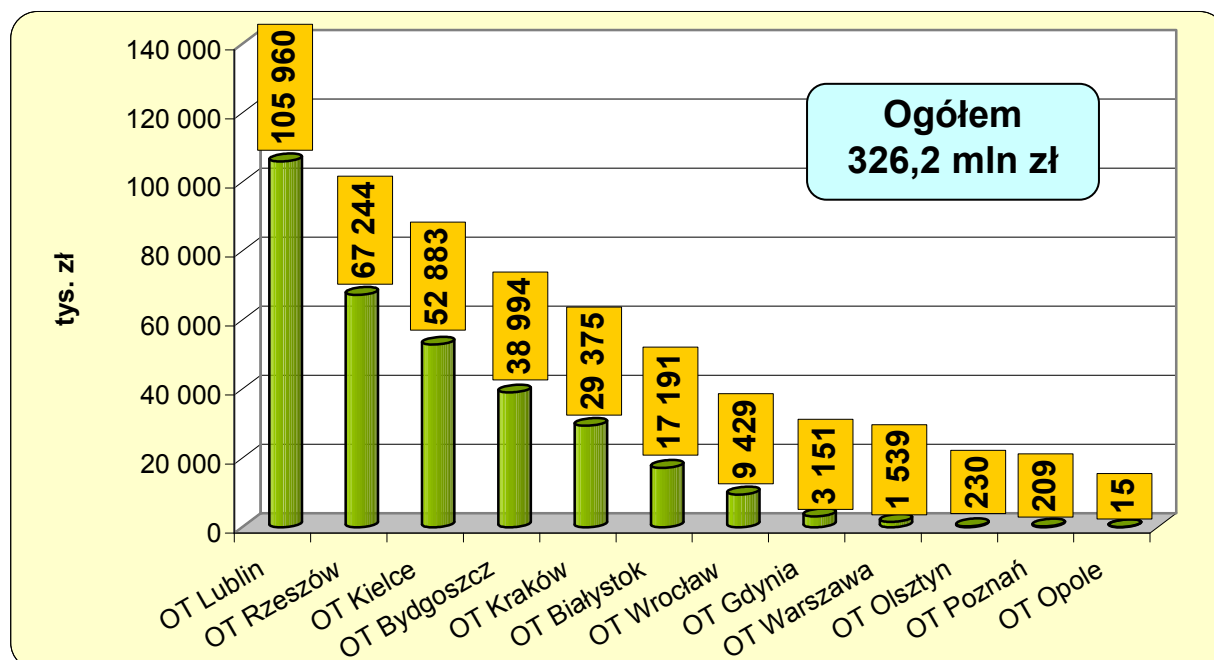
Tabela 8. Płatności dla producentów surowca tytoniowego w podziale na związaną i niezwiązaną z produkcją w 2009 r. wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Kwota płatności związanej (tys. zł)	Kwota płatności niezwiązanej (tys. zł)	Łączna kwota płatności (tys. zł)
1.	Białystok	10 080	7 111	17 191
2.	Bydgoszcz	27 000	11 994	38 994
3.	Gdynia	1 922	1 229	3 151
4.	Kielce	33 340	19 543	52 883
5.	Kraków	19 240	10 135	29 375
6.	Lublin	77 251	28 709	105 960
7.	Olsztyn	95	135	230
8.	Opole	10	5	15
9.	Poznań	95	114	209
10.	Rzeszów	42 021	25 223	67 244
11.	Warszawa	950	589	1 539
12.	Wrocław	5 384	4 045	9 429
Ogółem		217 388	108 832	326 220

W ramach płatności uzupełniających dla producentów surowca tytoniowego Agencja w 2009 r. wypłaciła 326 220 tys. zł, z tego: 217 388 tys. zł z tytułu płatności

związanej z produkcją oraz 108 832 tys. zł z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją.

Wykres 28. **Płatności dla producentów surowca tytoniowego w 2009 r.**

Największe wsparcie finansowe z tytułu sprzedanego surowca tytoniowego uzyskali producenci rolni na terenie województw: lubelskiego (32,5% ogółu płatności), podkarpackiego (20,6%), świętokrzyskiego (16,2%) i kujawsko-pomorskiego (12,0%).

W 2009 r. w ramach uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich na rynku tytoniu Agencja wypłaciła łącznie 326 220 tys. zł. Płatność związaną (coupled) otrzymało 12,4 tys. producentów surowca tytoniowego (w tym zrzeszonych w 11 grupach producentów).

2.1.8. Rynek nasion

Na podstawie regulacji krajowych oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 1535/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy de minimis w sektorze produkcji rolnej, w 2009 r. Agencja udzielała wsparcia finansowego z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy de minimis

w rolnictwie. Ponadto, na podstawie uregulowań krajowych, ARR realizowała dopłaty do materiału siewnego, niemające charakteru pomocy de minimis w rolnictwie, dla producentów rolnych, którzy w 2008 r. ponieśli szkodę w uprawach spowodowaną dotknięciem ich gospodarstw suszą.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 marca 2007 r.³⁵ dopłat udzielano do powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych elitarnym lub kwalifikowanym materiałem siewnym następujących gatunków roślin uprawnych: pszenicy zwyczajnej, żyta (populacyjnego, syntetycznego, mieszańcowego), jęczmienia, pszenżyta, owsa, łubinu (żółtego, wąskolistnego lub białego), grochu siewnego, bobiku, wyki siewnej i ziemniaków.

Agencja realizowała dopłaty do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany w odniesieniu do wniosków złożonych w 2009 r. po stawkach: 100 zł/ha - w przypadku zbóż i mieszanek zbożowych lub pastewnych, 160 zł/ha - do roślin strączkowych i 500 zł/ha do ziemniaków (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r., zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2009 r.³⁶).

W 2009 r. Agencja dokonywała dopłat do materiału siewnego na podstawie wniosków o przyznanie dopłat w ramach pomocy de minimis w rolnictwie, złożonych przez rolników w terminach: od 1 grudnia 2008 r. do 15 lutego 2009 r., od 15 kwietnia do 15 czerwca 2009 r. oraz dodatkowo od 18 lipca do 16 sierpnia 2009 r. (rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 listopada 2007 r.³⁷ oraz rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r.³⁸).

³⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie wykazu gatunków roślin uprawnych, do których materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany przysługuje dopłata z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 46, poz. 300).

³⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r. w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 201, poz. 1447, z późn. zm.).

³⁷ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 214, poz. 1581).

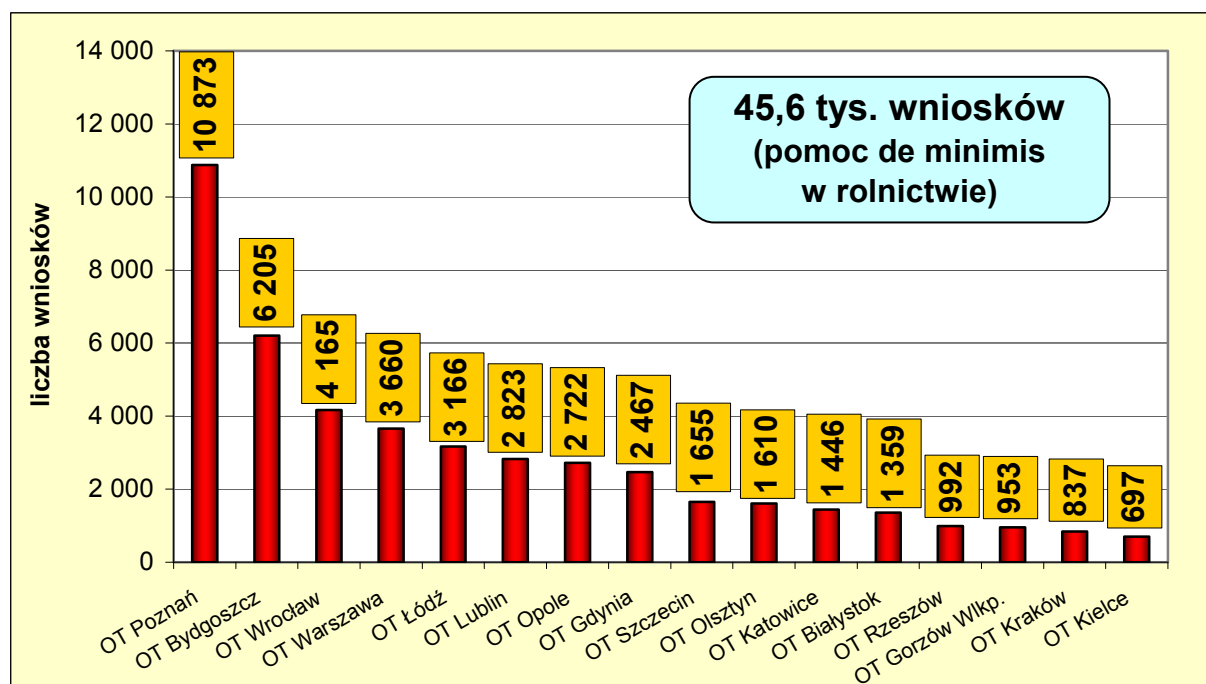
³⁸ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 113, poz. 945, z późn. zm.).

Tabela 9. Dopłaty do materiału siewnego w 2009 r., mające charakter pomocy de minimis w rolnictwie

Lp.	OT ARR	Liczba złożonych wniosków	Liczba hektarów	Kwota dopłat (tys. zł)
1.	Białystok	1 359	9 732	1 139
2.	Bydgoszcz	6 205	62 474	7 276
3.	Gdynia	2 467	40 935	4 506
4.	Gorzów Wlkp.	953	17 260	1 871
5.	Katowice	1 446	16 858	1 859
6.	Kielce	697	5 013	572
7.	Kraków	837	5 798	719
8.	Lublin	2 823	22 540	2 519
9.	Łódź	3 166	19 637	2 397
10.	Olsztyn	1 610	28 882	3 047
11.	Opole	2 722	38 173	4 081
12.	Poznań	10 873	102 601	12 055
13.	Rzeszów	992	9 582	1 142
14.	Szczecin	1 655	35 522	3 901
15.	Warszawa	3 660	28 282	3 449
16.	Wrocław	4 165	76 239	8 421
Ogółem		45 630	519 528	58 954

W 2009 r. rolnicy złożyli do ARR 45,6 tys. wniosków o przyznanie dopłat w ramach pomocy de minimis w rolnictwie. W ramach realizacji tych wniosków Agencja wypłaciła 58 954 tys. zł do 519,5 tys. ha gruntów ornych, obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany.

Wykres 29. Wnioski złożone z tytułu dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy de minimis w rolnictwie, w podziale na OT ARR

W 2009 r. na podstawie wniosków złożonych przez rolników w terminie od 20 lipca do 20 sierpnia 2009 r. Agencja dokonywała dopłat do materiału siewnego z tytułu wystąpienia w 2008 r. klęski suszy.

Tabela 10. Dopłaty do materiału siewnego wypłacone w 2009 r. z tytułu suszy

Lp.	OT ARR	Liczba złożonych wniosków	Liczba hektarów	Kwota dopłat (tys. zł)
1.	Bydgoszcz	56	1 659	203
2.	Gdynia	11	1 138	116
3.	Gorzów Wlkp.	14	1 163	120
4.	Łódź	16	369	60
5.	Olsztyn	11	267	28
6.	Opole	3	518	52
7.	Poznań	101	3 183	447
8.	Szczecin	21	2 237	235
9.	Warszawa	7	280	28
10.	Wrocław	11	478	48
Ogółem		251	11 292	1 337

W 2009 r. rolnicy, którzy ponieśli szkodę w uprawach w wyniku suszy w 2008 r., złożyli do Agencji 251 wniosków o przyznanie dopłat do materiału siewnego. W ramach rozliczenia ww. wniosków Agencja udzieliła dopłat w kwocie 1 337 tys. zł, a powierzchnia gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany, objęta tymi dopłatami, wyniosła 11,3 tys. ha.

Rolnicy złożyli do ARR 45,9 tys. wniosków o przyznanie dopłaty do materiału siewnego. Na podstawie złożonych wniosków, Agencja w 2009 r. wydała łącznie 47,6 tys. decyzji administracyjnych. Największy udział w łącznej powierzchni gruntów ornych (530,8 tys. ha), na których zużyto do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany, zajmowały uprawy zbóż (94%), następnie ziemniaka (5%) oraz roślin strączkowych (1%).

Producenci rolni zużywający do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany otrzymali z ARR w 2009 r. wsparcie finansowe w wysokości 60 291 tys. zł.

2.1.9. Rynek produktów pszczelich

W 2009 r. Agencja Rynku Rolnego realizowała mechanizm „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w oparciu o trzyletni „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce w latach 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010”, zatwierdzony przez Komisję Europejską na mocy decyzji z dnia 14/VIII/2007 r.³⁹. Zgodnie z decyzją na realizację zaplanowanych działań w sektorze pszczelarskim przyznano Polsce środki finansowe w łącznej kwocie 13 284 tys. EUR, w tym 4 404 tys. EUR do rozdysponowania w ramach II części programu, tj. w sezonie 2008/2009. Na podstawie rozporządzenia Komisji (WE) nr 1913/2006, do przeliczeń zastosowano kurs wymiany 4,1535 PLN/EUR z dnia 31.12.2008 r.⁴⁰. Zgodnie z unijnymi zasadami środki finansowe wydatkowane na wsparcie rynku produktów pszczelich mogły być refundowane z budżetu EFRG do wysokości 50%.

W sezonie 2008/2009 do Agencji wpłynęło 216 projektów na realizację działań określonych w „Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa...”, na łączną kwotę 28 544 tys. zł.

Tabela 11. Projekty na realizację działań zgłoszone i objęte umowami w 2009 r.

Lp.	Kierunki wsparcia	Projekty zgłoszone		Projekty objęte umowami	
		Liczba	Wartość (tys. zł)	Liczba	Wartość (tys. zł)
1.	I. Pomoc techniczna dla pszczelarzy i organizacji	43	1 374	40	906
2.	II. Kontrola warrozy	71	10 454	71	7 632
3.	III. Racjonalizacja przemieszczania rodzin pszczelich na pożytki	1	7	1	7
4.	IV. Wspieranie laboratoriów przeprowadzających analizy właściwości fizyko-chemicznych miodu	30	1 415	20	418
5.	V. Wspieranie odbudowy pogłowia rodzin pszczelich	71	15 294	71	9 329
Ogółem		216	28 544	203	18 292

W wyniku rozpatrzenia ofert przez komisję złożoną z przedstawicieli MRiRW i ARR oraz dokonaniu koniecznych przesunięć pomiędzy poszczególnymi środkami

³⁹ Decyzja Komisji z dnia 14/VIII/2007 r. zatwierdzająca program poprawy produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich, przedłożony przez Polskę na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 797/2004 (notyfikacja K(2007) 3843).

⁴⁰ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1913/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania agromonetarnego systemu dla euro w rolnictwie i zmieniające niektóre rozporządzenia.

wsparcia, na początku 2009 r. podpisano z podmiotami uprawnionymi (związkami, stowarzyszeniami, zrzeszeniami i spółdzielniami pszczelarskimi) 203 umowy na kwotę 18 292 tys. zł.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 917/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. zobowiązuje uprawnione podmioty do zrealizowania projektów w terminie do dnia 31 sierpnia, a Agencję do zrefundowania wydatków poniesionych w ramach mechanizmu do 15 października każdego roku. W 2009 r. programem objęto przede wszystkim zakup pszczoł oraz leków przeciwko warrozie. Dofinansowywano również przeprowadzanie szkoleń, wykonywanie analiz miodu, a także najem lawet do przewozu uli. Po zrealizowaniu przez podmioty uprawnione projektów objętych umowami, ARR dokonała kontroli wydatkowanych środków finansowych, a następnie, po rozliczeniu wniosków złożonych przez beneficjentów, wypłaciła należne refundacje. Ostatecznie rozliczono 199 umów na realizację działań w sektorze pszczelarskim na kwotę 16 570 tys. zł (netto). Po 50% wydatkowanych środków finansowych zrefundowano z budżetu unijnego i krajowego.

Tabela 12. Wykorzystanie środków przyznanych Polsce przez KE w ramach programu wsparcia pszczelarstwa na rok 2008/2009

Lp.	Kierunki wsparcia	Wartość wypłat netto (tys. zł)	Wartość wypłat netto (tys. EUR)	Liczba rozliczonych umów
1.	I. Pomoc techniczna dla pszczelarzy i organizacji	789	190	39
2.	II. Kontrola warrozy	6 718	1 617	71
3.	III. Racjonalizacja przemieszczania rodzin pszczelich na pożytki	6	1	1
4.	IV. Wspieranie laboratoriów przeprowadzających analizy właściwości fizyko-chemicznych miodu	214	52	17
5.	V. Wspieranie odbudowy pogłowia rodzin pszczelich	8 843	2 129	71
Ogółem		16 570	3 989	199

Na mocy decyzji KE z dnia 14/VIII/2007 r., na prowadzenie działań w sektorze pszczelarskim w sezonie 2009/2010 (w okresie od 16 października 2009 r. do 15 października 2010 r.) przyznano Polsce do wykorzystania 4 426 tys. EUR. W ramach przygotowań do realizacji III części programu, Agencja w sierpniu 2009 r. wydała warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w sezonie 2009/2010, a także opublikowała zaproszenie do składania projektów na realizację działań w sektorze

pszczelarskim w terminie do 20 października 2009 r. W wyniku tych działań do ARR wpłynęły 224 projekty na łączną kwotę 31,5 mln zł. Umowy na realizację działań w sezonie 2009/2010 zostały zawarte w 2010 r.

W 2009 r. Agencja w ramach wsparcia rynku produktów pszczelich wydatkowała 16 570 tys. zł. Działania zrealizowane w sektorze pszczelarskim zostały sfinansowane ze środków krajowych i z budżetu EFRG (refundacja po 50% poniesionych wydatków).

2.1.10. Rynek suszu paszowego

Agencja administrowała mechanizmem WPR „Dopłaty do produkcji suszu paszowego” w oparciu o ustawę z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70, z późn. zm.).

ARR realizowała dopłaty do produkcji suszu paszowego w ramach przyznanego Polsce krajowego gwarantowanego limitu produkcji suszu paszowego wynoszącego 13 538 ton, obejmującego produkcję w roku gospodarczym trwającym od 1 kwietnia danego roku do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

O pomoc finansową z tytułu produkcji suszu paszowego mogły ubiegać się przedsiębiorstwa przetwórcze, które zostały zatwierdzone przez ARR oraz spełniały obowiązujące kryteria dotyczące urządzeń stosowanych do produkcji, jak również wymogi w zakresie jakości wytwarzanego produktu.

Agencja w 2009 r. przyjęła do realizacji 25 deklaracji dostaw zielonki oraz 452 umowy zawarte przez zatwierdzone przedsiębiorstwa przetwórcze z producentami rolnymi na dostawę zielonki, która w 2009 r. została wykorzystana do produkcji suszu paszowego. ARR w ramach tego mechanizmu rozpatrzyła 59 wniosków o przyznanie dopłat, wydała 54 decyzje w sprawie przyznania oraz 5 decyzji w sprawie odmowy przyznania pomocy produkcyjnej do suszu paszowego.

W 2009 r. w mechanizmie uczestniczyło 6 zatwierdzonych w ARR przedsiębiorstw przetwórczych. W trakcie roku gospodarczego przedsiębiorstwa te wnioskowały o zaliczkową kwotę pomocy po stawce 19,80 EUR/tonę. Po zakończeniu roku gospodarczego KE ustala ostateczną wysokość stawki pomocy w zależności od stopnia przekroczenia gwarantowanego limitu produkcji.

We wrześniu 2009 r. przedsiębiorstwa otrzymały wypłatę wyrównania (po stawce 13,20 EUR/tonę) z tytułu dopłat do produkcji suszu w roku gospodarczym 2008/2009.

Tabela 13. Dopłaty do produkcji suszu paszowego w 2009 r.

Lp.	Tytuł płatności	Ilość (tony)	Kwota (tys. zł)
1.	Wypłata zaliczek z tytułu produkcji suszu paszowego w roku gospodarczym 2008/2009	2 057	158
2.	Rozliczenie salda wypłaconych zaliczek z tytułu produkcji suszu paszowego w roku gospodarczym 2008/2009	-	195
3.	Wypłata zaliczek z tytułu produkcji suszu paszowego w roku gospodarczym 2009/2010	2 001	175
Ogółem		4 058	528

ARR w 2009 r. zrealizowała dopłaty do produkcji suszu paszowego w formie płatności zaliczkowych w wysokości 333 tys. zł do 4,06 tys. ton rozdysponowanego suszu oraz wypłaciła wyrównanie w kwocie 195 tys. zł z tytułu produkcji suszu w roku gospodarczym 2008/2009.

Przedsiębiorstwa przetwórcze w 2009 r. otrzymały z ARR pomoc finansową w wysokości 528 tys. zł z tytułu produkcji i rozdysponowania suszu paszowego.

2.1.11. Rynek owoców i warzyw

2.1.11.1. Refundacje wywozowe do świeżych owoców i warzyw

Na rynku owoców i warzyw Agencja w 2009 r. wypłacała refundacje do wywozu świeżych owoców i warzyw z tytułu rozliczeń wniosków złożonych przed 1 stycznia 2008 r., ponieważ zgodnie z reformą tego rynku, począwszy od 2008 r., KE zniosła refundacje do ich wywozu. ARR w 2009 r. wypłaciła refundacje wywozowe w wysokości 43 tys. zł do 0,6 tys. ton jabłek. Głównymi kierunkami wywozu z refundacją były Białoruś i Ukraina.

2.1.11.2. Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży

W ramach administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży ARR realizowała zadania określone w ustawie z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu,

rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70, z późn. zm.) w zakresie:

- uznania jednostki organizacyjnej za organizację charytatywną uprawnioną do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń nieprzeznaczonych do sprzedaży owoców i warzyw,
- przyznania innej jednostce organizacyjnej (np. szkołom, szpitalom, domom opieki) lub osobie fizycznej uprawnienia do otrzymania od organizacji producentów i ich zrzeszeń bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- administrowania sposobem zagospodarowania owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

Do dnia 31 grudnia 2009 r. ARR wydała ogółem 15 decyzji w sprawie uznania jednostki organizacyjnej za organizację charytatywną uprawnioną do otrzymania i dystrybucji owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży oraz 160 decyzji w sprawie przyznania uprawnienia innej jednostce organizacyjnej lub osobie fizycznej do otrzymania bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

2.1.11.3. Program „Owoce w szkole”

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 13/2009⁴¹ kraje członkowskie UE miały możliwość uruchomienia programu „Owoce w szkole”, polegającego na dostarczaniu owoców oraz warzyw dzieciom w placówkach oświatowych. Głównym celem programu jest długoterminowa zmiana nawyków żywieniowych dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie udziału owoców i warzyw w ich codziennej diecie, przeciwdziałanie otyłości, cukrzycy oraz innym chorobom wynikającym z ubogiej i nieprawidłowej diety, a także propagowanie zdrowego odżywiania poprzez działania edukacyjne realizowane w szkołach podstawowych.

⁴¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 13/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej oraz (WE) nr 1234/2007 ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) w celu ustanowienia programu „Owoce w szkole”.

Na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009⁴² ustanowiono zasady stosowania pomocy wspólnotowej polegającej na dostarczaniu dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw w ramach programu „Owoce w szkole”.

Prace przygotowawcze nad uruchomieniem programu w Polsce rozpoczęto w drugiej połowie 2008 r. We współpracy z ARR, MRiRW opracowało „Strategię krajową wdrożenia w Rzeczypospolitej Polskiej Programu Owoce w szkole w roku szkolnym 2009/2010”, którą w maju 2009 r. przekazano do Komisji Europejskiej.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r.⁴³ określało zadania ARR związane z wdrożeniem programu w roku szkolnym 2009/2010, do których należało: zatwierdzanie podmiotów, rozpatrywanie wniosków i przyznawanie pomocy finansowej, gromadzenie i przetwarzanie danych w zakresie monitorowania realizacji programu, kontrolowanie zatwierdzonych podmiotów oraz szkół podstawowych. Ponadto Agencja ogłaszała na swojej stronie internetowej listy szkół podstawowych, które zadeklarowały zamiar uczestnictwa w programie, wykaz zatwierdzonych podmiotów oraz informacje o sposobie udostępniania owoców i warzyw w danym okresie.

Budżet programu dla Polski w roku szkolnym 2009/2010 określony został na poziomie 12 297 tys. EUR i w 75% współfinansowany jest z funduszy UE (9 223 tys. EUR), a w 25% z budżetu państwa (3 074 tys. EUR). Program skierowano do blisko 1 076,9 tys. dzieci (wg danych Ministerstwa Edukacji Narodowej) uczących się w klasach I-III szkoły podstawowej. Do dystrybucji w ramach programu zakwalifikowano świeże owoce (jabłka, gruszki, truskawki), świeże warzywa (marchew, rzodkiewka, papryka słodka, ogórek) oraz przetwory (soki owocowe, soki warzywne oraz soki owocowo-warzywne). Wymienione produkty mogły być bezpłatnie udostępniane dzieciom w ciągu dwóch semestrów roku szkolnego 2009/2010, w dwóch okresach (w pierwszym - od 19 października 2009 r. do 12 lutego 2010 r. i w drugim - od 1 lutego 2010 r. do 18 czerwca 2010 r.), trwających łącznie 20 tygodni (po 10 wybranych tygodni w każdym semestrze).

⁴² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 288/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej przeznaczonej na dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw świeżych i przetworzonych oraz produktów z bananów w ramach programu „Owoce w szkole”.

⁴³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu „Owoce w szkole” w roku szkolnym 2009/2010 (Dz. U. Nr 129, poz. 1059, z późn. zm.).

Liczba porcji udostępnianych w ciągu danego okresu zależała od liczby dzieci, które brały udział w programie w danym semestrze. W zależności od realizowanego wariantu, w ciągu jednego dziesięciodniowego okresu można było udostępniać dzieciom 20 porcji owoców i warzyw (tj. dwie porcje w tygodniu) lub 30 porcji (trzy w tygodniu) albo 40 porcji (cztery porcje tygodniowo).

Warunkiem uczestnictwa szkół podstawowych w programie w I i II semestrze roku szkolnego 2009/2010 było złożenie w OT ARR zgłoszenia uczestnictwa szkoły podstawowej w programie „Owoce w szkole” oraz zawarcie stosownej umowy nieodpłatnego dostarczania owoców i warzyw pomiędzy zatwierdzonym podmiotem a szkołą podstawową.

W I semestrze roku szkolnego 2009/2010 do udziału w programie zgłosiło się 9,5 tys. ww. placówek oświatowych. Liczba dzieci zgłoszonych do programu wyniosła 784,9 tys. Zatwierdzono 114 podmiotów uprawnionych do dostarczania owoców i warzyw. Umowy z zatwierdzonymi podmiotami zawarło 2,6 tys. szkół podstawowych i dotyczyły one 297,5 tys. dzieci z klas I-III.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r., jeżeli liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych, które zawarły umowy na bezpłatne dostawę owoców i warzyw w ramach programu, wynosi mniej niż 50% całkowitej liczby dzieci w grupie docelowej, owoce i warzywa udostępniane są dzieciom w sposób określony w cz. III załącznika do ww. rozporządzenia. W związku z powyższym, w I semestrze roku szkolnego 2009/2010 dzieci otrzymywały przez okres 10 wybranych tygodni porcje owoców i warzyw 4 razy w tygodniu (łącznie 40 porcji).

W II semestrze roku szkolnego 2009/2010 uczestnictwo w programie zgłosiło do ARR 7,6 tys. szkół podstawowych, do których uczęszczało 699,2 tys. uczniów z klas I-III. Zatwierdzono 115 podmiotów uprawnionych do dostarczania owoców i warzyw, z czego 86 zawarło umowy z ww. placówkami oświatowymi. Umowy na nieodpłatne dostawę owoców i warzyw z zatwierdzonymi podmiotami zawarło 5,6 tys. szkół podstawowych (ponad 2 razy więcej niż w I semestrze) i dotyczyły one 571,1 tys. dzieci z klas I-III (blisko 92% więcej niż w I semestrze), co stanowiło 53% całkowitej liczby dzieci w grupie docelowej. W związku z tym, w II semestrze roku szkolnego 2009/2010, dzieci uczęszczające do ww. szkół podstawowych otrzymywały (przez okres 10 wybranych tygodni) porcje owoców i warzyw 3 razy w tygodniu (łącznie 30 porcji).

Zatwierdzone podmioty mogły składać do Agencji wnioski o pomoc po zakończeniu dostaw w danym okresie udostępniania owoców i warzyw. W związku z tym ARR w 2009 r. nie wypłacała pomocy z tytułu realizacji dostaw.

Agencja w ramach tego programu wydatkowała 3 tys. zł z tytułu opracowania (zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 288/2009) projektu plakatu informującego, że program „Owoce w szkole” korzysta ze wsparcia finansowego Unii Europejskiej.

Plakat został przekazany na początku 2010 r. do wszystkich szkół podstawowych biorących udział w programie, a placówki oświatowe były zobligowane do umieszczenia go na stałe, w widocznym miejscu, w pobliżu głównego wejścia do budynku szkoły.

Na rynku owoców i warzyw w 2009 r. eksporterzy otrzymali 43 tys. zł refundacji do wywozu 0,6 tys. ton jabłek. Ponadto ARR rozpoczęła realizację programu „Owoce w szkole” polegającego na udostępnianiu dzieciom świeżych owoców i warzyw oraz soków (owocowych, warzywnych i owocowo-warzywnych).

2.1.12. Rynek lnu i konopi

Na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 2002 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. Nr 240, poz. 2059, z późn. zm.), rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007⁴⁴ oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 507/2008⁴⁵, Agencja realizowała w 2009 r. mechanizm WPR „Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno”. Pomoc finansowa z tytułu przetwórstwa ww. produktów wypłacana była w ramach krajowych ilości gwarantowanych, które zgodnie z Traktatem Akcesyjnym przyznano Polsce w wysokości 924 ton długiego włókna lnianego oraz 462 ton krótkiego włókna lnianego i włókna konopnego. Ilości gwarantowane mogą zostać wykorzystane w każdym roku gospodarczym, który w tym mechanizmie trwa od 1 lipca do 30 czerwca.

Administrowanie mechanizmem w 2009 r. obejmowało 3 lata gospodarcze: 2007/2008, 2008/2009 i 2009/2010. Wpis do rejestru uznanych przetwórców

⁴⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”).

⁴⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 507/2008 z dnia 6 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1673/2000 w sprawie wspólnej organizacji rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Wersja skodyfikowana).

przetwarzających słomę lnianą i/lub konopną na włókno posiadało 9 autoryzowanych podmiotów. Z uwagi na specyfikę mechanizmu, charakteryzującą się tym, że okres przetwórczy trwa 22 miesiące, a warunkiem wypłaty jest zakończenie przerobu słomy lnianej i konopnej na włókno przez wszystkich przetwórców w kraju, w 2009 r. nastąpiło ostateczne rozliczenie mechanizmu z roku gospodarczego 2007/2008. Agencja w 2009 r. wypłaciła 7 przetwórcom 610 tys. zł do: 970,2 ton włókna konopnego, 491,1 ton krótkiego włókna lnianego oraz 196,7 ton długiego włókna lnianego.

ARR prowadziła również działania administracyjne dotyczące przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno w kolejnych latach gospodarczych. O pomoc finansową za rok gospodarczy 2008/2009 ubiegało się 5 autoryzowanych przetwórców, którzy w roku kalendarzowym 2009 złożyli do Agencji deklaracje okresowe na: 111,6 ton długiego włókna lnianego, 497,6 ton krótkiego włókna lnianego oraz 402,2 ton włókna konopnego. Dopłaty do przetwórstwa za ten okres wypłacone zostaną w 2010 r. W 2009 r. złożono również 5 wniosków o pomoc, które dotyczyły roku gospodarczego 2009/2010. Powierzchnia uprawy, której dotyczyły te wnioski, wyniosła 547,4 ha dla lnu i 452,0 ha dla konopi, a wielkość produkcji włókna, do którego przetwórcy ubiegają się o dopłatę, przedstawia się następująco: 326,9 ton długiego włókna lnianego, 501,7 ton krótkiego włókna lnianego oraz 1 181,0 ton włókna konopnego.

Pomoc do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno wypłacona przez ARR w 2009 r. wyniosła 610 tys. zł.

2.1.13. Rynek wina

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 2165/2005⁴⁶ Polska została objęta strefą „A” upraw winorośli, a tym samym dotyczyły jej regulacje prawne UE w zakresie ewidencjonowania i monitorowania potencjału produkcyjnego winorośli i wina w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

Działania ARR na rynku wina w ramach mechanizmu WPR „Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina” były prowadzone na podstawie ustawy

⁴⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2165/2005 z dnia 20 grudnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1493/1999 w sprawie wspólnej organizacji rynku wina.

o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz ustawy z dnia 22 stycznia 2004 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 34, poz. 292). Celem tych działań w 2009 r. było określenie:

- potencjału produkcyjnego winorośli uprawianych na terytorium Polski, wina gronowego i moszczów gronowych produkowanych z winogron pochodzących z upraw znajdujących się na terytorium kraju oraz potencjału produkcyjnego wprowadzonych do obrotu moszczów gronowych lub win gronowych, przywiezionych na terytorium Polski z innych państw członkowskich UE oraz z krajów trzecich,
- zapasów wina gronowego i moszczów gronowych, wg stanu na dzień 31 lipca 2009 r., posiadanych przez podmioty produkujące wino gronowe lub moszcze gronowe oraz podmioty prowadzące handel hurtowy.

Do ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR zostało wpisanych (stan z 31.12.2008 r.) 35 podmiotów wyrabiających wino gronowe (przeznaczone do obrotu), z winogron pochodzących z upraw winorośli znajdujących się na terytorium Polski. Do końca roku winiarskiego 2008/2009 (31.07.2009 r.) z ww. ewidencji zostało wykreślonych, na ich własny wniosek, 10 podmiotów. Według stanu na dzień 31 lipca 2009 r., tj. na koniec roku winiarskiego 2008/2009, w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR znajdowało się 25 podmiotów uprawiających winorośl na obszarze 28 ha. Łączna ilość wina gronowego wyprodukowanego przez te podmioty wyniosła 396 hl. W okresie od 1 stycznia do 31 lipca 2009 r. Agencja przeprowadziła kontrole wpisanych do ewidencji podmiotów, wyrabiających przeznaczone do obrotu wino gronowe, z winogron pochodzących z upraw winorośli znajdujących się na obszarze Polski. Kontrole te dotyczyły zgodności danych przekazanych do ARR z danymi zawartymi w rejestrach prowadzonych przez podmioty.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r., tj. w roku winiarskim 2009/2010, w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR były zarejestrowane 22 podmioty wyrabiające, przeznaczone do obrotu wino gronowe lub moszcze gronowe, z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terytorium Polski.

Najwięcej podmiotów wyrabiających wino gronowe w roku winiarskim 2009/2010 zarejestrowano w województwach: małopolskim (6 podmiotów),

dolnośląskim (4) oraz mazowieckim i wielkopolskim (po 3). Winnice znajdujące się w ewidencji Prezesa ARR zajmowały łączną powierzchnię 29,8 ha.

Tabela 14. Liczba podmiotów produkujących wino gronowe i powierzchnia uprawy winorośli w Polsce w roku winiarskim 2009/2010 w podziale na województwa (wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r.)

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów	Powierzchnia uprawy winorośli (ha)
1.	małopolskie	6	3,2
2.	dolnośląskie	4	7,4
3.	mazowieckie	3*	5,6*
4.	wielkopolskie	3	5,2
5.	lubuskie	2	6,9
6.	śląskie	2	0,5
7.	pomorskie	1	0,7
8.	podkarpackie	1	0,3
Ogółem		22	29,8

* podmioty znajdujące się w ewidencji Prezesa ARR na terenie województwa mazowieckiego posiadają uprawy winorośli, zajmujące łączną powierzchnię 5,6 ha, na terenie województw: opolskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego.

Na podstawie informacji przekazywanych przez podmioty wpisane do ewidencji, szacunkowe zbiory winogron w roku winiarskim 2009/2010 wyniosły 598 kwintali, a produkcja wina gronowego wyniesie ok. 424 hl.

Tabela 15. Szacunkowe zbiory winogron oraz wielkość produkcji wina gronowego w Polsce w 2009 r.

Lp.	Rodzaj wina	Zbiory winogron (w dt)	Produkcja wina gronowego (w hl)
1.	białe	335,7	240,1
2.	czerwone/różowe	262,3	183,9
Ogółem		598,0	424,0

W 2009 r. wpłynęło do Agencji 8 deklaracji zapasów od podmiotów prowadzących handel hurtowy winem gronowym i moszczami gronowymi. Na podstawie tych deklaracji zapasy wyniosły 49,6 tys. hl wina gronowego oraz 446 hl moszczów gronowych (wg stanu na dzień 31 lipca 2009 r.).

2.1.14. Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej

W ramach administrowania mechanizmem WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”, Agencja uczestniczyła

w prospołecznym działaniu mającym na celu poprawienie bytu osób najuboższych w UE, poprzez dostarczanie im gotowych artykułów spożywczych.

Na każdy rok budżetowy Komisja Europejska zatwierdza plan podziału środków finansowych pomiędzy państwa członkowskie UE, z przeznaczeniem na dostawy żywności dla osób najbardziej poszkodowanych we Wspólnocie. Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 983/2008⁴⁷ (z późn. zm.), w planie dystrybucji na realizację programu w 2009 r. przyznano Polsce 102,2 mln EUR (347,1 mln zł). W ramach tych środków finansowych 36,5 mln EUR przeznaczono na zakupy na rynku gotowych artykułów spożywczych z grupy produktów zbożowych, a 44,3 mln EUR na zakupy produktów mlecznych. KE przekazała również Polsce 49,5 tys. ton cukru (pochodzącego z zapasów interwencyjnych Czech, Słowenii i Włoch) do wykorzystania na realizację programu w 2009 r. W ramach programu koszty administracyjne organizacji charytatywnych mogły stanowić maksymalnie 1% wartości towarów żywnościowych, a koszty transportu do magazynów organizacji charytatywnych - do 4,5% wartości towarów żywnościowych.

Na podstawie ww. rozporządzenia Agencja przeprowadziła dwa postępowania przetargowe, w wyniku których zostali wyłonieni przedsiębiorcy, którzy dostarczyli najuboższym osobom w Polsce (za pośrednictwem organizacji charytatywnych) gotowe artykuły spożywcze.

W 2009 r., podobnie jak w latach poprzednich, w bezpośredniej realizacji mechanizmu uczestniczyły cztery organizacje charytatywne, tj. Federacja Polskich Banków Żywności, Caritas Polska, Polski Komitet Pomocy Społecznej oraz Polski Czerwony Krzyż, które zawarły z ARR umowy na nieodpłatne przekazanie gotowych artykułów spożywczych. Organizacje te były zobowiązane do dostarczenia artykułów żywnościowych osobom spełniającym kryteria zawarte w art. 5 i 7 ustawy o pomocy społecznej⁴⁸. W ramach programu pomocy żywnościowej przedsiębiorcy zrealizowali ponad 10 tys. dostaw gotowych artykułów spożywczych do 146 magazynów zlokalizowanych na terenie całej Polski, skąd dystrybuowano je do lokalnych organizacji społecznych zajmujących się pomocą osobom potrzebującym oraz

⁴⁷ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 983/2008 z dnia 3 października 2008 r. przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie zasobów zapisanych w roku budżetowym 2009 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące we Wspólnocie.

⁴⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).

przekazywano osobom najuboższym bezpośrednio zgłaszającym się po pomoc. Dostawy produktów obejmowały: 48,1 mln litrów mleka UHT, 17,8 tys. ton cukru białego, 14,3 tys. ton mąki pszennej, 10,3 tys. ton makaronu świderki, 4,8 tys. ton dżemu, 4,4 tys. ton płatków kukurydzianych, 4,3 tys. ton dań gotowych, 4,1 tys. ton kaszy jęczmiennej wiejskiej, 4 tys. ton krupniku, 4 tys. ton serów podpuszczkowych dojrzewających, 3,9 tys. ton makaronu krajanka, 3,6 tys. ton kaszy jęczmiennej mazurskiej, 3 tys. ton musli, 2,6 tys. ton masła ekstra, 2,4 tys. ton herbatników, 2,1 tys. ton serów topionych, 1,3 tys. ton pełnego mleka w proszku, 1,1 tys. litrów syropu owocowego i 0,5 tys. ton kawy zbożowej instant.

Pomoc żywnościowa w 2009 r. została skierowana do blisko 4 mln osób potrzebujących, a w jej dostarczaniu uczestniczyło 10 tys. lokalnych organizacji charytatywnych.

W 2009 r. Agencja wypłaciła na realizację mechanizmu łącznie 286 923 tys. zł, z tego 285 295 tys. zł stanowiły wydatki związane z realizacją programu w 2009 r., a 1 628 tys. zł - końcowe płatności w ramach realizacji programu w 2008 r.

Możliwość realizacji dostaw gotowych artykułów spożywczych do końca grudnia 2008 r., zgodnie z warunkami zawartych umów, spowodowała przesunięcie na 2009 r. terminu zwrotu części kosztów transportu oraz należnej kwoty z tytułu kosztów administracyjnych dotyczących programu 2008.

W 2009 r. Agencja wydatkowała na pomoc żywnościową 286 923 tys. zł. W ramach realizacji mechanizmu dostarczono osobom potrzebującym 136,6 tys. ton gotowych artykułów spożywczych.

2.1.15. Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych

Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej przewiduje wspieranie działalności promocyjnej i informacyjnej prowadzonej na rynku artykułów żywnościowych. Pomoc finansową dla tych działań można uzyskać w ramach mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”, a o dofinansowanie mogą ubiegać się organizacje zrzeszające producentów, przetwórców i dystrybutorów, które są reprezentatywne dla danej branży rolnej. Współpraca instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w tym

mechanizmie może przyczynić się do kształtowania pozytywnego wizerunku oraz promocji podmiotów uczestniczących w realizacji działań edukacyjnych, promocyjno-informacyjnych oraz społecznych.

Celem mechanizmu administrowanego przez ARR jest wzmocnienie pozycji wspólnotowych artykułów żywnościowych na rynku globalnym oraz zwiększenie popytu na określone produkty poprzez zachęcanie do ich konsumpcji. Prowadzone działania mają służyć zwiększeniu stopnia przejrzystości rynku oraz kształtowaniu preferencji nabywców. Działania promocyjne i informacyjne mogą być prowadzone odrębnie na rynku wewnętrznym Wspólnoty lub na rynkach krajów spoza UE.

Jednoroczne, dwu- lub trzyletnie programy promocyjne i informacyjne obejmują głównie działania w ramach: public relations, udziału w targach, organizacji szkoleń, funkcjonowania serwisu internetowego oraz produkcji i emisji reklam telewizyjnych i radiowych. Działania te nie mogą bezpośrednio wspierać konkretnych marek, znaków towarowych czy też firm.

W ramach mechanizmu w 2009 r. kontynuowana była realizacja następujących programów promocyjno-informacyjnych:

- „Rolnictwo Ekologiczne” - kampania informacyjna dotycząca produktów rolnictwa ekologicznego, realizowana na rynku polskim i niemieckim, w ramach której ARR wydatkowała 3 130 tys. zł, w tym 1 540 tys. zł było prefinansowane z budżetu UE;
- „Mięso i jego produkty - tradycja i smak” - kampania promocyjna dotycząca świeżej, schłodzonej lub mrożonej wołowiny, cielęciny i wieprzowiny oraz przetworów spożywczych opartych na tych składnikach, realizowana na rynku ukraińskim, japońskim i chińskim, w związku z którą Agencja udzieliła wsparcia w wysokości 1 706 tys. zł, w tym wydatki prefinansowane z budżetu Wspólnoty wyniosły 1 066 tys. zł;
- „Stół pełen smaków” - kampania promocyjno-informacyjna dotycząca świeżej, mrożonej lub schłodzonej wołowiny, cielęciny i wieprzowiny oraz produktów opartych na tych składnikach, skierowana do producentów i konsumentów w Stanach Zjednoczonych oraz w Korei Południowej, w ramach której ARR poniosła wydatki w kwocie 3 303 tys. zł, w tym wysokość wsparcia z UE wyniosła 2 064 tys. zł;
- „Życie miodem słodzone” - kampania promocyjno-informacyjna dotycząca miodu i produktów pszczelich, realizowana na rynku polskim. Wydatki Agencji na

realizację działań w 2009 r. w tym zakresie wyniosły 1 059 tys. zł, w tym wsparcie pochodzące z budżetu UE stanowiło 662 tys. zł;

- „Stawiam na mleko i produkty mleczne” - trzyletnia kampania informacyjno-promocyjna mleka i przetworów mlecznych. Wysokość środków finansowych poniesionych przez ARR na realizację działań zamknęła się w kwocie 12 863 tys. zł, w tym 8 039 tys. zł stanowiły środki prefinansowane z budżetu UE;
- „5 x dziennie warzywa i owoce” - dwuletnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca świeżych owoców i warzyw, a także przetworów owocowych i warzywnych. Kwota wsparcia udzielonego przez Agencję wyniosła 2 235 tys. zł, w tym środki pochodzące z budżetu Wspólnoty wynosiły 1 395 tys. zł.

Na realizację działań wynikających z wdrażania ww. programów promocyjnych i informacyjnych Agencja w 2009 r. wydatkowała ogółem kwotę 24 296 tys. zł, z tego środki prefinansowane z budżetu UE wyniosły 14 766 tys. zł, środki z budżetu krajowego - 8 894 tys. zł, zaś wsparcie z dotacji celowej ARR - 636 tys. zł.

Ponadto Agencja Rynku Rolnego w wyznaczonym terminie (tj. do dnia 15 lutego 2009 r.) przedłożyła do rozpatrzenia Komisji Europejskiej dwa projekty programów informacyjno-promocyjnych skierowanych na rynek wewnętrzny UE, tj.: „Wołowina QMP - to jest to!”, dotyczący promocji mięsa wołowego wyprodukowanego zgodnie z krajowym systemem jakości Quality Meat Program (QMP) oraz „Po prostu natura”, dotyczący promocji mleka i przetworów mlecznych, przetworzonych owoców i warzyw (soków owocowych, warzywnych oraz owocowo-warzywnych) oraz miodu i produktów pszczelarskich.

W zakresie propozycji programów promocyjno-informacyjnych dotyczących rynków krajów trzecich, ARR w wyznaczonym terminie (tj. do dnia 30 czerwca 2009 r.) przedłożyła do rozpatrzenia Komisji Europejskiej 3 wnioski, tj.: program „Taste & Eat Euromeat” (do realizacji na rynkach Chin, Japonii, Rosji i Ukrainy), dotyczący promocji świeżej, schłodzonej lub mrożonej wołowiny, cielęciny i wieprzowiny oraz przetworów spożywczych wytworzonych na bazie tych produktów, program „Europejski stół - tradycja, nowoczesność, jakość” (do realizacji na rynkach Chin, Singapuru, Tajlandii, Rosji i Ukrainy), dotyczący promocji świeżej, schłodzonej lub mrożonej wołowiny, cielęciny i wieprzowiny oraz przetworów spożywczych wytworzonych na bazie tych produktów, a także program „Tradycja, jakość i europejski smak” (do realizacji na rynkach Rosji, Serbii, Chin, Korei Południowej

i Wietnamu), dotyczący promocji świeżej, schłodzonej i mrożonej wołowiny, przetworów mlecznych, świeżych warzyw i owoców oraz przetworów owocowo-warzywnych, napojów spirytusowych z oznaczeniami geograficznymi lub o zastrzeżonym tradycyjnym opisie.

Na podstawie decyzji Komisji Europejskiej z dnia 30.11.2009 r. (notyfikacja nr K(2009) 9404) w sprawie zatwierdzenia programów działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych w krajach trzecich oraz zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 501/2008⁴⁹, zaakceptowano do realizacji jeden dwuletni program pt. „Europejski stół - tradycja, nowoczesność, jakość”, którego budżet wynosi 3 104 tys. EUR netto.

Do dnia 30 listopada 2009 r. do ARR wpłynęło kolejnych 6 ofert programów promocyjno-informacyjnych przewidzianych do realizacji na rynku wewnętrznym UE: „Kampania informacyjna na temat mięsa wieprzowego (świeżego, schłodzonego lub mrożonego) produkowanego zgodnie z krajowym systemem jakości Pork Quality System (PQS)”, „Wysoka jakość wołowiny gwarantowana w systemie QMP”, „Stawiam na mleko i produkty mleczne cz. II”, „Mięso krzepi”, „5 x dziennie warzywa i owoce cz. II” oraz „Jedno jabłko dziennie dla każdego”. Agencja do dnia 15 lutego 2010 r. przekazała ww. programy do Komisji Europejskiej w celu ich rozpatrzenia.

W ramach realizacji programów promocyjnych i informacyjnych Agencja w 2009 r. wydatkowała 24 296 tys. zł, z czego 14 766 tys. zł sfinansowano z budżetu UE, 8 894 tys. zł z budżetu krajowego (współfinansowanie), a kwota 636 tys. zł pochodziła z dotacji celowej ARR.

2.1.16. Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych

Wzrastająca konkurencja na rynku unijnym i światowym powoduje, że coraz większe znaczenie odgrywają działania promocyjne i informacyjne, wspierające wzrost spożycia polskich produktów rolno-spożywczych, wpływające na zmianę upodobań żywieniowych konsumentów, ugruntowanie pozycji tych produktów oraz zdobywanie nowych rynków zbytu na krajowe produkty rolne. W związku z tym, na

⁴⁹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 501/2008 z dnia 5 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 3/2008 w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich.

podstawie ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799), od 1 lipca 2009 r. utworzono 9 odrębnych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Poszczególne fundusze promocji zasilane są z wpłat naliczanych i pobieranych od podmiotów, które zbywają towary. Wpłaty te przekazywane są na rachunki bankowe funduszy promocji przez przedsiębiorców funkcjonujących w danym sektorze produkcji, tj. w przypadku:

- Funduszu Promocji Mleka - przez podmioty skupujące,
- Funduszu Promocji Mięsa Wieprzowego - przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie uboju świń oraz będących podatnikami podatku od towarów i usług, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie wywozu żywych świń poza terytorium kraju,
- Funduszu Promocji Mięsa Wołowego - przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie uboju bydła lub cieląt oraz będących podatnikami podatku od towarów i usług, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie wywozu poza terytorium RP żywego bydła lub cieląt,
- Funduszu Promocji Mięsa Końskiego - przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie uboju koni oraz będących podatnikami podatku od towarów i usług, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie wywozu żywych koni poza terytorium kraju,
- Funduszu Promocji Mięsa Owczego - przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie uboju jagniąt lub owiec oraz będących podatnikami podatku od towarów i usług, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie wywozu żywych owiec poza terytorium Polski,
- Funduszu Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych - przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przetwórstwa zbóż na cele konsumpcyjne,
- Funduszu Promocji Owoców i Warzyw - przez przedsiębiorców będących podatnikami podatku od towarów i usług, którzy skupują owoce lub warzywa od podmiotów, o których mowa w art. 2 pkt. 19 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm.) oraz wytwarzają owoce i warzywa,

- Funduszu Promocji Mięsa Drobiowego - przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie uboju drobiu oraz będących podatnikami podatku od towarów i usług, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie wywozu żywego drobiu poza terytorium RP,
- Funduszu Promocji Ryb - przez przedsiębiorców będących podatnikami podatku od towarów i usług, którzy: skupują ryby od podmiotów, o których mowa w art. 2 pkt. 19 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm.), prowadzą działalność w zakresie połowu ryb w wodach śródlądowych i morskich oraz prowadzą działalność w zakresie chowu lub hodowli ryb.

Fundusze powołano w celu wzmocnienia wizerunku polskich produktów rolno-spożywczych, zaprezentowania ich jako produkty specyficzne, wyróżniające się wysoką jakością, a także w celu informowania o ich zaletach, wspierania konkurencyjności i promowania poprzez prowadzenie kampanii promocyjnych oraz informacyjnych. W ramach realizacji tych celów, ze środków finansowych funduszy wspierane będą także: udział w wystawach i targach, prowadzenie badań rynkowych dotyczących poszczególnych produktów, badania naukowe i prace rozwojowe mające na celu poprawę jakości produktów i prowadzące do wzrostu ich spożycia, jak również szkolenia producentów i przetwórców oraz udział krajowych organizacji branżowych w pracach stałych i roboczych komitetów organizacji międzynarodowych zajmujących się problemami poszczególnych rynków.

W 2009 r. działania prowadzone w ramach 8 funduszy promocji (z wyjątkiem Funduszu Promocji Mleka), ograniczały się wyłącznie do rozpoczęcia naliczania i pobierania wpłat, w związku z tym na rachunkach bankowych poszczególnych funduszy (wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r.) zostały zgromadzone kwoty, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Saldo rachunków bankowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych administrowanych przez ARR

Lp.	Wyszczególnienie	Stan rachunków funduszy promocji na dzień 31.12.2009 r. (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mleka	10 314,7
2.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	1 824,5
3.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	690,2
4.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	45,2

Lp.	Wyszczególnienie	Stan rachunków funduszy promocji na dzień 31.12.2009 r. (tys. zł)
5.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	6,4
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych	580,8
7.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	1 303,1
8.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	1 348,3
9.	Fundusz Promocji Ryb	153,3
Ogółem		16 266,5

2.1.16.1. Administrowanie Funduszem Promocji Mleka

W 2009 r. do Agencji Rynku Rolnego wpłynęło 256 wniosków o przyznanie środków finansowych z Funduszu Promocji Mleka (dawnego Funduszu Promocji Mleczarstwa), zaś kwota dofinansowania, która została przyznana ze środków FPM wyniosła 6 456 tys. zł. Agencja, rozliczając w 2009 r. plany finansowe FPM z lat 2007, 2008 i 2009, wypłaciła z Funduszu Promocji Mleka środki finansowe w wysokości 15 386 tys. zł, z tego:

- 4 674 tys. zł - za przedsięwzięcia wynikające z planu finansowego FPM na rok 2007,
- 1 293 tys. zł - za przedsięwzięcia wynikające z planu finansowego FPM na rok 2008,
- 5 142 tys. zł - za przedsięwzięcia zrealizowane i wypłacone w roku 2009,
- 1 372 tys. zł - dofinansowanie do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych w 2008 r.,
- 2 702 tys. zł - dofinansowanie do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych w roku 2009,
- 200 tys. zł - obsługa funduszu promocji, tj. 3,5% rocznych wpływów na poszczególne fundusze promocji zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2009 r. Nr 97, poz. 799),
- 2 tys. zł - dodatkowe wydatki, tj. prowizje, odsetki,
- 0,4 tys. zł - obciążenia kosztami upomnień,
- 0,4 tys. zł - przekazane odsetki od środków na rachunku pomocniczym dotyczącym dofinansowania do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych.

Zobowiązania Funduszu Promocji Mleka za rok 2009 w kwocie 3 612 tys. zł, powstałe w wyniku realizacji przedsięwzięć w ramach planu finansowego FPM na 2009 r., zostaną rozliczone i wypłacone w 2010 r.

2.1.17. Działania promocyjne i informacyjne w ramach PROW 2007-2013

Na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), w ramach Osi 1 „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego”, ARR w 2009 r. realizowała działanie 133 „Działania informacyjne i promocyjne w ramach PROW na lata 2007-2013”.

W ramach jego realizacji, zgodnie z ustawą z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.), ARR pełni funkcję podmiotu wdrażającego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa - funkcję agencji płatniczej, natomiast Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest instytucją zarządzającą.

Celem unijnego działania jest wspieranie grup producentów żywności w działalności informacyjnej i promocyjnej prowadzonej na rzecz: produktów wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności, zwiększenia zainteresowania konsumentów tematyką jakości żywności, jej specyficznymi właściwościami i zaletami, jak również wysokimi standardami dobrostanu zwierząt itp. O wsparcie mogą się ubiegać grupy producentów żywności wysokiej jakości, tj. produktów rolnictwa ekologicznego, produktów integrowanej produkcji, produktów wytwarzanych w ramach systemu „Jakość Tradycja”, jak również produktów wpisanych do rejestrów: gwarantowanych tradycyjnych specjalności oraz chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych.

W ramach działania 133 ARR odpowiedzialna jest za przyjmowanie i rozpatrywanie projektów, zawieranie umów oraz rozliczanie wykonanych zadań, w tym opracowywanie broszur lub materiałów reklamowych, których realizacja nie może trwać dłużej niż 2 lata. Wypłata środków finansowych (do 70% kosztów kwalifikowalnych netto) poniesionych na realizację kampanii promocyjnej

dokonywana jest przez ARiMR. Od września 2009 r. ARR przyjmuje wnioski o przyznanie pomocy na działania promocyjne i informacyjne dotyczące produktów rolnych wysokiej jakości. W ramach kwoty 30 mln EUR przeznaczonej na realizację tego działania do 2013 r., w 2009 r. zostały złożone dwa wnioski o przyznanie pomocy na łączną kwotę 104,6 tys. zł, w oparciu o które w okresie sprawozdawczym została zawarta jedna umowa na kwotę 50,7 tys. zł.

2.1.18. Produkty przetworzone non-aneks I

Agencja Rynku Rolnego, administrując handlem zagranicznym produktami przetworzonymi non-aneks I, takimi jak: ciastka, lody, soki, napoje, jogurty aromatyzowane, czekolada i in., realizowała wypłaty refundacji wywozowych do podstawowych produktów rolnych, tj.: zbóż, cukru, masła, mleka w proszku oraz jaj, wykorzystywanych do wytworzenia towarów przetworzonych.

W 2009 r. wypłacono refundacje wywozowe do: cukru na kwotę 12 673 tys. zł, mleka i produktów mlecznych na kwotę 178 tys. zł (z tego do: PMP - 85 tys. zł, masła - 54 tys. zł i OMP - 39 tys. zł), zbóż oraz jaj w kwocie odpowiednio 6 tys. zł i 0,2 tys. zł. Ze względu na zawieszenie stawek refundacji w przypadku zbóż od 25 października 2007 r. (rozporządzenie Komisji (WE) nr 1258/2007), wypłaty odnoszące się do tego składnika rolnego dotyczyły wywozu zrealizowanego w latach poprzednich. Na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 951/2008, od 26 września 2008 r. zawieszone zostały również refundacje wywozowe do cukru, w związku z czym wypłaty refundacji do tego produktu rolnego dotyczyły rozliczania wniosków o refundację związanych z eksportem dokonany przez przedsiębiorców w ramach „rezerwy małych eksporterów” w okresach przeszłych, jak również z rozliczeń świadectw refundacji wydanych przedsiębiorcom w 2008 r. Wywóz produktów przetworzonych non-aneks I odbywał się głównie do Turcji, Rosji i do Izraela.

W 2009 r. ARR wypłaciła 12 857 tys. zł refundacji wywozowych do produktów przetworzonych non-aneks I.
--

2.1.19. Pomoc do plantacji trwałych

Na mocy ustawy z 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051, z późn. zm.) rolnicy, którzy założyli plantacje wieloletnich roślin energetycznych spełniające określone warunki, mogli ubiegać się w ARR o zwrot części poniesionych kosztów. Wysokość pomocy zależała od rodzaju plantacji (wierzba, topola, miskant oraz ślazowiec pensylwański) i wynosiła w 2009 r. od 20% do 50% zryczałtowanych kosztów założenia 1 ha plantacji danego rodzaju roślin energetycznych. Rolnik mógł otrzymać jednorazową pomoc do 100 hektarów ww. upraw.

Z uwagi na zmianę przepisów prawa wspólnotowego (rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009⁵⁰) rok 2009 był ostatnim, w którym rolnicy mogli ubiegać się o płatność do plantacji trwałych. Wnioski o przyznanie pomocy składano w OT ARR właściwych ze względu na miejsce założenia plantacji, w terminie do 3 miesięcy od dnia złożenia w biurze powiatowym ARiMR wniosku o przyznanie płatności do upraw roślin energetycznych. Ogółem w 2009 r. do OT ARR wpłynęło 91 wniosków o przyznanie pomocy do plantacji trwałych.

Przed przyznaniem pomocy do plantacji trwałych ARR przeprowadzała kontrolę na miejscu założenia plantacji w celu sprawdzenia, czy dane zawarte w złożonym przez rolnika wniosku są zgodne ze stanem faktycznym. W oparciu o wyniki z przeprowadzonych kontroli, w 2009 r. wydano 72 decyzje o przyznaniu pomocy.

Tabela 17. Powierzchnia oraz kwota przyznanej pomocy do plantacji trwałych w 2009 r.

Lp.	Gatunek rośliny energetycznej	Powierzchnia gruntów, do której została przyznana pomoc (ha)	Kwota przyznanej pomocy (tys. zł)
1.	Wierzba (<i>Salix</i> sp.)	642,15	2 761
2.	Miskant (<i>Miscantus</i> sp.)	483,64	2 612
3.	Topola (<i>Populus</i> sp.)	78,44	132
4.	Ślazowiec pensylwański (<i>Sida hermaphrodita</i>)	7,86	24
Ogółem		1 212,09	5 529

⁵⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003.

W 2009 r. pomocą do plantacji trwałych objęto łącznie powierzchnię 1 212,09 ha nowo powstałych upraw roślin energetycznych, w tym: 642,15 ha wierzby, 483,64 ha miskanta, 78,44 ha topoli i 7,86 ha ślazu pensylwańskiego. ARR przyznała plantatorom wsparcie finansowe w wysokości 5 529 tys. zł, z czego w 2009 r. wypłacono 5 524 tys. zł. Pozostała część środków finansowych została przekazana beneficjentom w 2010 r.

Rolnikom, którzy założyli plantacje wieloletnich roślin energetycznych, ARR wypłaciła w 2009 r. wsparcie finansowe z tytułu zwrotu części poniesionych kosztów w wysokości 5 524 tys. zł.

2.1.20. Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych

Na podstawie ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2006 r. Nr 169, poz. 1199, z późn. zm.) Agencja Rynku Rolnego realizuje działania związane z monitorowaniem rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych. Prezes ARR, jako organ rejestrowy, jest odpowiedzialny za prowadzenie dwóch rejestrów: wytwórców, tj. podmiotów wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów oraz rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek.

Pozostałe działania Agencji w ramach administrowania mechanizmem obejmują: przeprowadzanie kontroli wytwórców i rolników wpisanych do rejestru w zakresie spełnienia przez nich warunków określonych w przepisach, przyjmowanie sprawozdań kwartalnych od wytwórców oraz sprawozdań rocznych od rolników, sporządzenie zbiorczego zestawienia z działalności rolników produkujących biopaliwa ciekłe na własny użytek i przekazanie go ministrom właściwym do spraw finansów publicznych, gospodarki, rynków rolnych oraz środowiska, a także wymierzanie kar pieniężnych wytwórcom i rolnikom naruszającym przepisy.

Na dzień 31 grudnia 2009 r., w wyniku składanych wniosków o wpis lub wykreślenie oraz po przeprowadzeniu działań kontrolnych przez ARR, w rejestrze wytwórców ujętych było 51 podmiotów, w tym: 19 produkujących estry metylowe, 14 - bioetanol oraz 4 - czysty olej roślinny. Pozostali przedsiębiorcy deklarowali

prorowadzenie działalności gospodarczej polegającej na magazynowaniu lub wprowadzaniu do obrotu biokomponentów.

Tabela 18. Produkcja biokomponentów w 2009 r. wg danych ze sprawozdań złożonych do ARR

Lp.	Rodzaj biokomponentu	Liczba wytwórców prowadzących działalność produkcyjną w 2009 r.	Produkcja (mln litrów)
1.	Estry metylowe	11	414,46
2.	Bioetanol	8	165,25
3.	Olej roślinny	2	114,51
Ogółem		21	694,22

ARR przyjmowała również sprawozdania kwartalne od wytwórców oraz sprawozdania roczne od rolników. Ze sprawozdań złożonych przez wytwórców wynika, że produkcję biokomponentów w 2009 r. prowadziło 21 podmiotów, które wytworzyły łącznie 694,2 mln litrów biokomponentów.

Na koniec 2009 r. w rejestrze rolników znajdowało się 3 rolników, którzy zadeklarowali wytwarzanie biopaliw ciekłych na własny użytek. Dopuszczalny limit produkcji biopaliw ustalony dla ww. producentów wynosił łącznie 171,3 tys. litrów estrów metylowych rocznie. Z rocznych sprawozdań złożonych w ARR przez rolników wpisanych do rejestru wynika, że w 2009 r. wyprodukowali oni łącznie 59,6 tys. litrów estrów metylowych.

2.1.21. Kontrola wykorzystania roślin energetycznych

Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051, z późn. zm.), realizacja mechanizmu związanego z przyznawaniem płatności do upraw roślin energetycznych została podzielona pomiędzy dwie agencje płatnicze: Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która była odpowiedzialna za wypłatę rolnikom ww. płatności (na podstawie rozporządzenia Rady (WE) 73/2009⁵¹ rok 2009 był ostatnim, w którym ją przyznawano) oraz ARR, która dokonuje zatwierdzania

⁵¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003.

podmiotów skupujących i przetwarzających rośliny energetyczne oraz sprawuje nadzór nad prawidłowym przetwórstwem tych roślin.

Rolnicy mogli ubiegać się o dopłaty do upraw roślin energetycznych pod warunkiem prowadzenia takich upraw oraz zawarcia do 15 maja danego roku umów na ich dostawę z zatwierdzonymi przez ARR podmiotami skupującymi lub pierwszymi jednostkami przetwórczymi. O płatność mogli ubiegać się również rolnicy, którzy zadeklarowali wykorzystanie lub przetwarzanie we własnym gospodarstwie zebranych przez siebie roślin energetycznych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. na liście zatwierdzonych przez ARR podmiotów skupujących i zatwierdzonych pierwszych jednostek przetwórczych ujętych było łącznie 477 podmiotów, z tego: 207 podmiotów skupujących oraz 270 pierwszych jednostek przetwórczych.

Zatwierdzone podmioty skupujące i pierwsze jednostki przetwórcze, które w 2009 r. zawarły umowy na dostawę roślin energetycznych, były zobowiązane do odebrania od rolników tych roślin w ilości nie mniejszej niż plon reprezentatywny określony dla danej rośliny oraz zagwarantowania, że ich równoważna ilość zostanie wykorzystana w obrębie UE do produkcji jednego lub kilku końcowych produktów energetycznych. Po przyjęciu roślin energetycznych ww. podmioty były zobowiązane do złożenia w OT ARR właściwym ze względu na swoje miejsce zamieszkania lub siedzibę, oświadczenia o dostawie roślin energetycznych (na formularzu opracowanym i udostępnionym przez ARiMR), podpisanego przez obie strony umowy. Ostateczny termin dostarczenia zakontraktowanych ilości roślin energetycznych upływa w dniu 1 maja roku następującego po roku zbioru tych roślin (tj. 1 maja 2010 r.).

Tabela 19. Liczba umów zawartych w 2009 r. na dostawę roślin energetycznych oraz areał objęty tymi umowami

Lp.	Gatunek roślin energetycznych	Liczba zawartych umów	Powierzchnia objęta umowami (ha)
1.	Rzepak	1 938	34 696
2.	Wierzba	30	1 113
3.	Pszenżyto	7	203
4.	Żyto	5	141
5.	Kukurydza	3	397
6.	Pszenica	2	46
Ogółem		1 985	36 596

Z oświadczeń o dostawie roślin energetycznych złożonych w ARR do dnia 31 grudnia 2009 r. przez podmioty skupujące i pierwsze jednostki przetwórcze wynika, że w 2009 r. zawarto blisko 2 tys. umów na dostawę roślin energetycznych, a powierzchnia objęta tymi umowami wyniosła 36,6 tys. ha. W ramach powyższych umów skupiono 120 tys. ton tych roślin, z tego: 109,2 tys. ton rzepaku, 9,2 tys. ton roślin wieloletnich oraz 1,6 tys. ton zbóż.

Po odebraniu roślin energetycznych od rolników zatwierdzone podmioty skupujące mają obowiązek dostarczyć je do zatwierdzonych przez ARR pierwszych jednostek przetwórczych lub do pierwszych jednostek przetwórczych wykonujących działalność lub posiadających siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego UE. Z informacji o sprzedaży roślin energetycznych do innego państwa członkowskiego UE (złożonych do dnia 31 grudnia 2009 r.) wynika, że w 2009 r. podmioty skupujące sprzedały do jednostek przetwórczych mających swoją siedzibę na terytorium Niemiec blisko 11,5 tys. ton rzepaku.

Zatwierdzone pierwsze jednostki przetwórcze, które odebrały rośliny energetyczne od rolników lub zatwierdzonych podmiotów skupujących, zobowiązane są do ich przetworzenia na końcowe produkty energetyczne (tj. biopaliwa, energię elektryczną lub ciepło) do dnia 31 lipca drugiego roku po roku zbiorów. Końcowe produkty energetyczne muszą zostać wytworzone maksymalnie przez третią jednostkę przetwórczą. Ponadto, wartość ekonomiczna produktów energetycznych uzyskanych w drodze przetwórstwa musi być wyższa od wartości ekonomicznej wszystkich innych produktów uzyskanych podczas tego przetwórstwa. Pierwsze jednostki przetwórcze są zobowiązane do składania w ARR kwartalnych informacji dotyczących ilości oraz wartości wytworzonych produktów końcowych, pośrednich i ubocznych. Na ich podstawie Agencja, zgodnie z wymogami rozporządzenia Komisji (WE) nr 1973/2004⁵², dokonuje zbilansowania ilości i wartości wytworzonych produktów energetycznych.

Pierwsze lub drugie jednostki przetwórcze mogą również sprzedać lub dokonać wymiany ekwiwalentu ilościowego wytworzonych przez siebie produktów pośrednich lub ubocznych z kolejną jednostką przetwórczą prowadzącą działalność na terenie

⁵² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1973/2004 z 29 października 2004 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003 w odniesieniu do systemów wsparcia przewidzianych w tytułach IV i IVa tego rozporządzenia oraz wykorzystania odlogowanych gruntów do produkcji surowców.

Polski lub innego państwa członkowskiego UE. Do dnia 31 grudnia 2009 r. do kolejnych jednostek przetwórczych prowadzących działalność na terytorium państw członkowskich UE sprzedano łącznie 5,5 tys. ton oleju roślinnego wytworzonego z roślin zebranych w 2009 r.

Z informacji o procesie przetwórczym złożonych przez pierwsze jednostki przetwórcze oraz z danych przekazanych przez właściwe instytucje innych państw członkowskich UE wynika, że w 2009 r. przetwarzano głównie rośliny energetyczne zebrane w latach 2007-2008 oraz produkty pośrednie z nich wytworzone. Według danych na dzień 31 grudnia 2009 r. z roślin energetycznych zebranych w 2007 r. wytworzono 21,6 mln litrów bioetanolu, 108,3 mln litrów estrów metylowych, 1 725,1 MWh energii elektrycznej i 115,5 tys. GJ energii cieplnej. Natomiast z roślin zebranych w 2008 r. wytworzono 1,1 mln litrów bioetanolu, 30,9 mln litrów estrów metylowych, 1 907,7 MWh energii elektrycznej oraz 61,8 tys. GJ energii cieplnej.

2.1.22. Kontrola wykorzystania surowców uprawianych na gruntach odłogowanych z przeznaczeniem do wytworzenia produktów nieżywnościowych

Na podstawie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz zgodnie z prawodawstwem unijnym, Agencja prowadziła w 2009 r. działania w ramach kontroli wykorzystania surowców uprawianych na gruntach odłogowanych z przeznaczeniem do wytworzenia produktów nieżywnościowych. W ramach mechanizmu Agencja realizowała zadania dotyczące kontroli prawidłowego wykorzystania surowców uprawianych na gruntach odłogowanych, przeznaczonych do wytworzenia produktów nieżywnościowych oraz poświadczania formularzy kontrolnych T5 w zakresie towarów przeznaczonych do wytworzenia produktów nieżywnościowych.

W 2009 r. do ARR wpłynęło 15 formularzy kontrolnych T5 z Niemiec. W oparciu o informacje dotyczące procesu przetwarzania przesyłane przez przedsiębiorców oraz przeprowadzone kontrole procesu przetwarzania, poświadczono 52 formularze kontrolne T5, które wpłynęły do Agencji w 2008 r. i 2009 r. Tym samym ARR potwierdziła prawidłowe wykorzystanie przez przedsiębiorców towarów uzyskanych z surowców uprawianych na gruntach odłogowanych innych państw UE.

2.2. Podsumowanie wydatków ARR w 2009 r. w ramach administrowanych mechanizmów

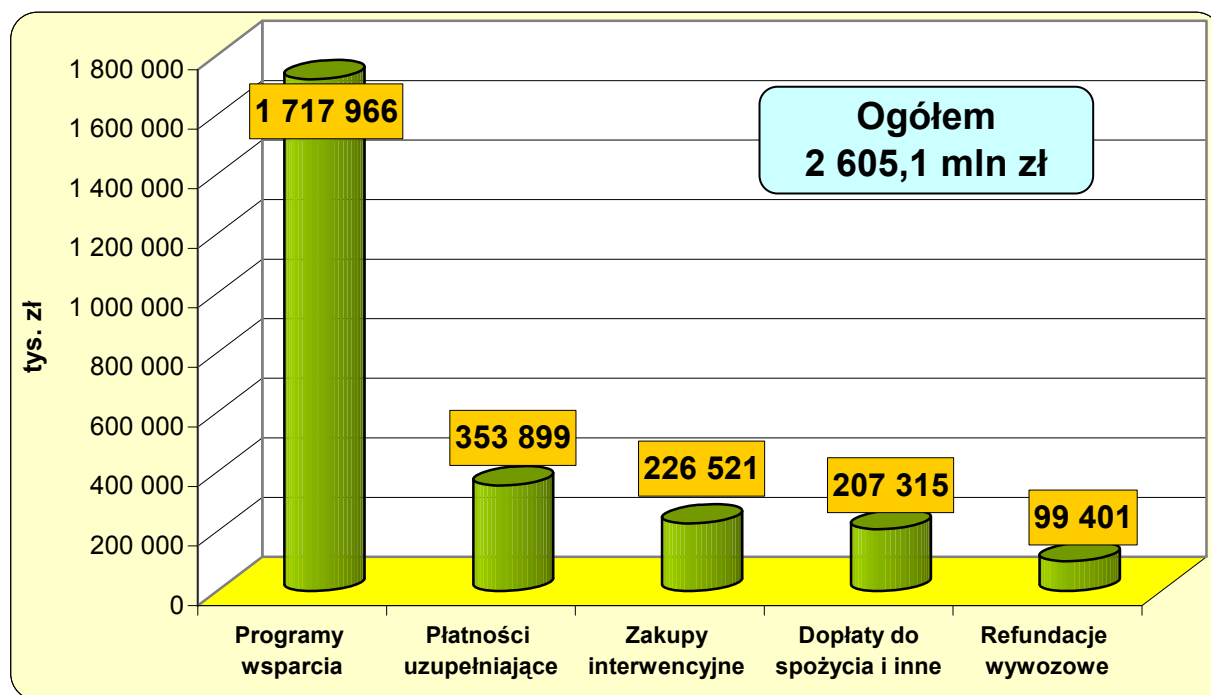
Agencja Rynku Rolnego w 2009 r. w ramach administrowanych mechanizmów dokonała płatności ze środków finansowych pochodzących z budżetu UE i z budżetu krajowego. Prowadzono działania, na które było zapotrzebowanie ze strony beneficjentów, w zakresie przedstawionym poniżej:

Tabela 20. Płatności ARR w 2009 r. w podziale na grupy działań

Lp.	Grupy działań/działania	Wydatki (tys. zł)
1.	Programy wsparcia:	1 717 966
1.1.	pomoc restrukturyzacyjna na rynku cukru	1 286 943
1.2.	dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE	286 923
1.3.	dopłaty do materiału siewnego (wsparcie finansowe do zużycia kwalifikowanego materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany)	60 291
1.4.	rekompensaty za zrzekanie się kwot indywidualnych mleka	37 419
1.5.	wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	24 296
1.6.	wsparcie rynku produktów pszczelich	16 570
1.7.	pomoc do plantacji trwałych	5 524
2.	Płatności uzupełniające dla:	353 899
2.1.	producentów surowca tytoniowego	326 220
2.2.	plantatorów ziemniaków skrobiowych	27 679
3.	Interwencyjny zakup i sprzedaż:	226 521
3.1.	masło i odtłuszczone mleko w proszku	177 807
3.2.	zboża	48 714
4.	Dopłaty do spożycia, przetwórstwa, produkcji i prywatnego przechowywania:	207 315
4.1.	dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (dopłata krajowa)	147 517
4.2.	dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (dopłata unijna)	50 248
4.3.	dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej (premie produkcyjne)	8 290
4.4.	dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno	610
4.5.	dopłaty do produkcji suszu paszowego	528
4.6.	dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje nieochodowe	119
4.7.	program „Owoce w szkole”	3
5.	Refundacje wywozowe do:	99 401
5.1.	cukru	37 881
5.2.	przetworów mleczarskich (m.in.: masła, serów, OMP i PMP)	19 981
5.3.	mięsa wieprzowego i jego przetworów	14 347
5.4.	mięsa wołowego i cielęcego	13 220
5.5.	produktów przetworzonych non-aneks I	12 857
5.6.	drobiu i jaj	1 072
5.7.	świeżych owoców i warzyw	43
Ogółem płatności ARR w 2009 r.		2 605 102

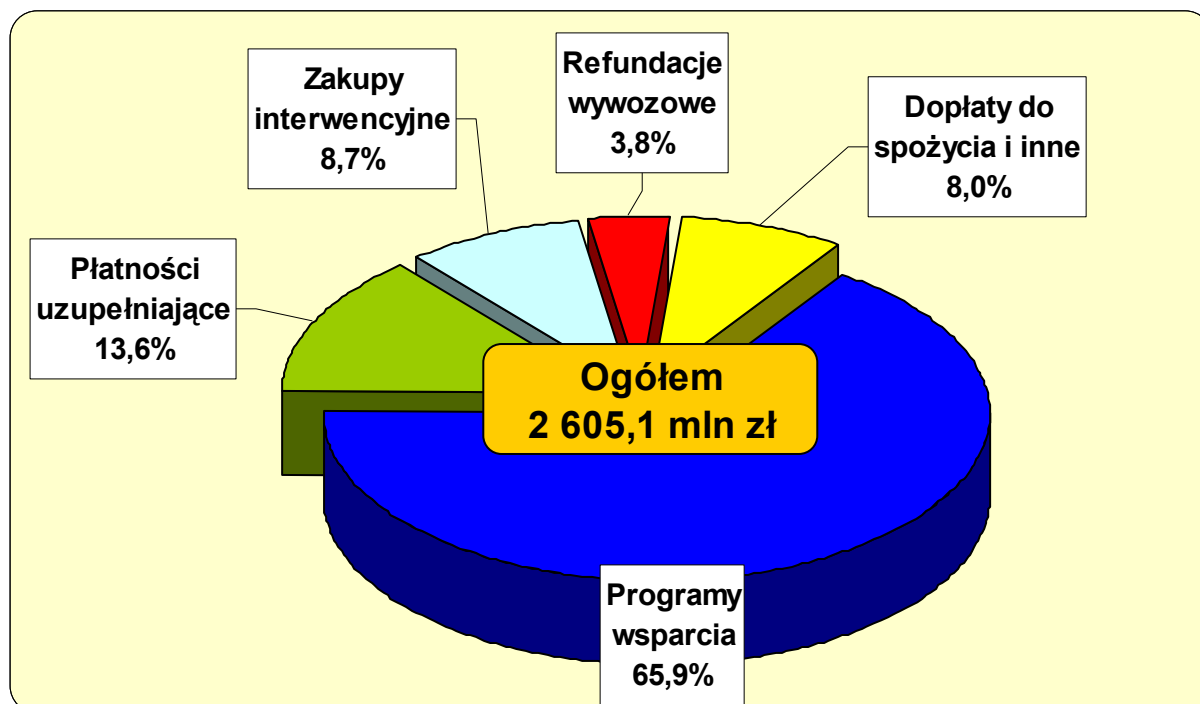
W ostatnich latach zwiększa się skala wypłat środków finansowych dla beneficjentów mechanizmów administrowanych przez ARR. W 2009 r. Agencja wypłaciła 2 605 102 tys. zł, najwięcej od akcesji Polski do UE, tj. blisko 2,3 razy więcej niż w poprzednim roku i ponad 2,8 razy więcej niż w 2007 r.

Wykres 30. **Wydatki ARR w 2009 r. w podziale na grupy działań**

Najwyższy udział w wydatkach ARR w 2009 r. (65,9%) stanowiły mechanizmy wsparcia (tj. pomoc restrukturyzacyjna na rynku cukru, dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE, dopłaty do materiału siewnego, rekompensaty za zrzekanie się kwot mlecznych, wsparcie branżowych programów promocyjnych i informacyjnych, wsparcie rynku produktów pszczelich oraz pomoc do plantacji trwałych). Kolejną pozycję zajmowały płatności uzupełniające (13,6%), wypłacane producentom surowca tytoniowego i plantatorom ziemniaków skrobiowych, a następnie wydatki związane z zakupami interwencyjnymi zbóż, masła i OMP (8,7%). Na dopłaty do spożycia, przetwórstwa, produkcji i prywatnego przechowywania Agencja wydatkowała 8% ogółu wypłat, a w tej grupie wydatków największy udział miały dopłaty w ramach programu "Szkłanka mleka". Natomiast refundacje wywozowe wypłacone do cukru, przetworów mleczarskich, mięsa, produktów non-aneks I, drobiu i jaj oraz świeżych owoców i warzyw stanowiły 3,8% wydatków ARR.

Wykres 31. **Struktura wydatków ARR w 2009 r. w podziale na grupy działań**

Najwyższe wsparcie finansowe w 2009 r. ARR wypłaciła na rynkach cukru (1 324 824 tys. zł), mleka i produktów mlecznych (433 091 tys. zł) oraz tytoniu (326 220 tys. zł), a także w ramach dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności UE (286 923 tys. zł).

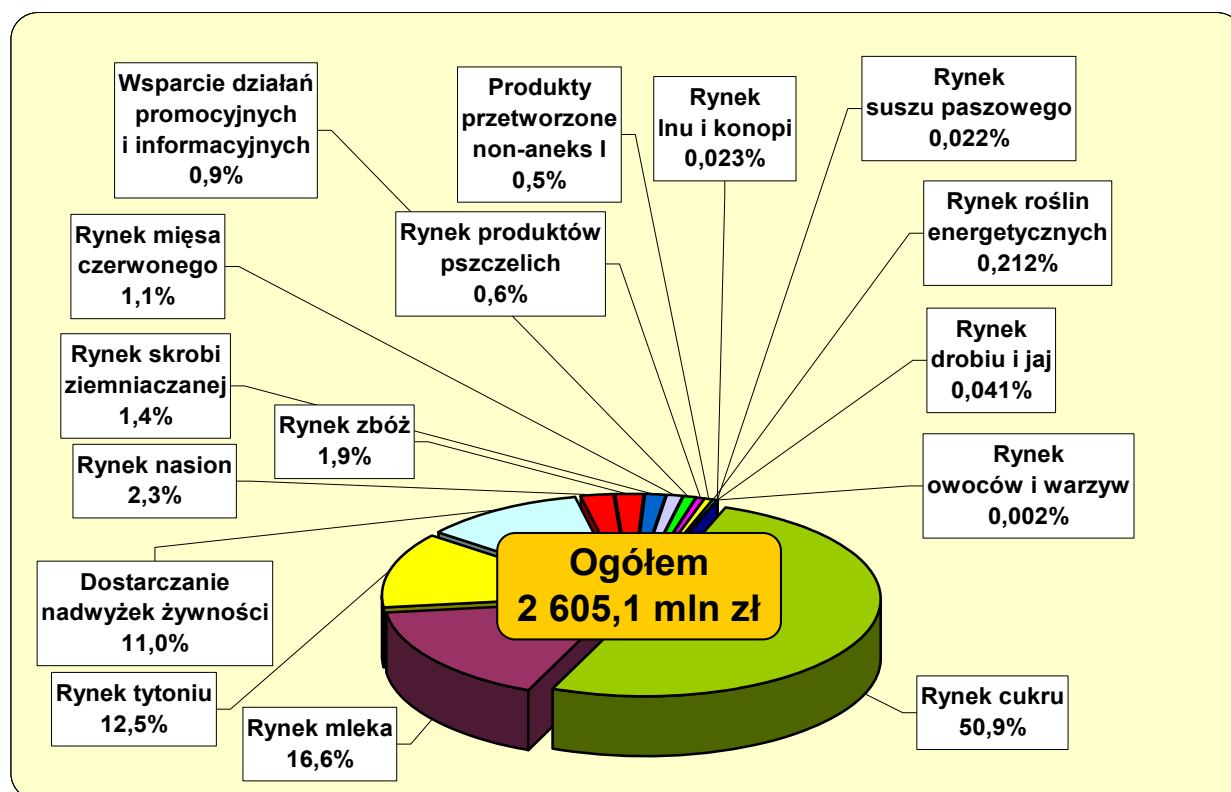
Tabela 21. **Wydatki ARR w 2009 r. w podziale na rynki/działania**

Lp.	Wyszczególnienie (rynek/mechanizm)	Wydatki ARR (tys. zł)
1.	Rynek cukru	1 324 824
2.	Rynek mleka	433 091
3.	Rynek tytoniu	326 220
4.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE	286 923
5.	Rynek nasion	60 291
6.	Rynek zbóż	48 714
7.	Rynek skrobi ziemniaczanej	35 969
8.	Rynek mięsa czerwonego	27 567
9.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych	24 296
10.	Rynek produktów pszczelich	16 570
11.	Produkty przetworzone non-aneks I	12 857
12.	Rynek roślin energetycznych	5 524
13.	Rynek drobiu i jaj	1 072
14.	Rynek lnu i konopi	610
15.	Rynek suszu paszowego	528
16.	Rynek owoców i warzyw	46
Ogółem		2 605 102

ARR administruje znaczną liczbą mechanizmów skierowanych na rynki przetworzonych produktów rolnych. Znajduje to odbicie w strukturze wypłat, których 43% było w 2009 r. skierowane do przedsiębiorców działających w sferze przetwórstwa rolno-spożywczego i handlu zagranicznego jego produktami. Do rolników trafiło bezpośrednio ponad 38% środków. Na wsparcie konsumentów ARR przeznaczyła blisko 19% ogółu środków finansowych wypłaconych w 2009 r.

Najwyższy udział w wydatkach Agencji w 2009 r. stanowiły wypłaty na rynkach cukru (50,9% poniesionych wydatków), mleka (16,6%), tytoniu (12,5%) oraz w ramach realizacji dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności UE (11%). Znaczących wypłat dokonano również na rynkach: nasion (2,3%), zbóż (1,9%), skrobi ziemniaczanej (1,4%) i mięsa czerwonego (1,1%) oraz z tytułu wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (0,9%). Pozostałe środki finansowe wydatkowano w ramach wsparcia rynku produktów pszczelich, refundacji wywozowych do produktów przetworzonych non-aneks I, dofinansowania plantacji trwałych roślin energetycznych oraz na rynkach: drobiu i jaj, lnu i konopi, suszu paszowego oraz owoców i warzyw.

Wykres 32. **Struktura wydatków ARR w 2009 r.**

Agencja Rynku Rolnego w 2009 r., w ramach realizacji mechanizmów WPR finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG), wydatkowała 1 982 636 tys. zł (76% ogółu wypłat). Natomiast z budżetu krajowego beneficjenci otrzymali wsparcie finansowe w wysokości 622 466 tys. zł (24%).

W 2009 r. w ramach wsparcia sektora rolno-żywnościowego odnotowano ponad 2-krotny wzrost wydatków ARR na rzecz beneficjentów (z 1 156 202 tys. zł w 2008 r. do 2 605 102 tys. zł w 2009 r.).

3. ADMINISTROWANIE OBROTEM TOWAROWYM Z ZAGRANICĄ

W ramach realizacji unijnej polityki w zakresie wsparcia eksportu produktów rolno-spożywczych do krajów trzecich, Agencja Rynku Rolnego od przystąpienia Polski do Wspólnoty stosuje regulacje handlu zagranicznego na rynkach rolnych, w tym wypłaca refundacje wywozowe przedsiębiorcom eksportującym towary poza obszar Unii Europejskiej. Refundacje wywozowe wyrównują różnice w poziomach cen produktów unijnych i światowych, są też głównym instrumentem wspierającym przedsiębiorców i handlowców w eksporcie nadwyżek rynkowych branży rolno-spożywczej, sprzyjającym stabilizowaniu rynku wewnętrznego.

Ponadto, we współpracy z agencjami płatniczymi innych państw członkowskich UE, Agencja monitoruje wolumen przywozu i wywozu produktów we Wspólnocie w zakresie administrowania mechanizmami handlowymi WPR.

W celu prawidłowego wypełniania zadań nałożonych na ARR zgodnie z obowiązującym prawodawstwem UE oraz regulacjami krajowymi, Agencja współpracuje ze Służbą Celną Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie:

- opiniowania krajowych aktów prawnych dotyczących zasad administrowania mechanizmami handlu zagranicznego,
- współuczestnictwa w przygotowaniu projektów uregulowań krajowych w zakresie zasad obowiązujących w obrocie towarami z krajami trzecimi,
- współuczestnictwa w aktualizacji instrukcji określających zasady postępowania organów celnych w ramach WPR,
- uszczegółowienia zasad wymiany informacji o wszelkich nieprawidłowościach związanych z realizacją mechanizmów handlowych.

3.1. Administrowanie mechanizmami handlowymi WPR w zakresie obrotu towarowego z krajami trzecimi

W ramach regulacji handlu zagranicznego, do zadań Agencji w 2009 r. należało m.in.: wydawanie i rozliczanie pozwoleń na przywóz i wywóz towarów oraz świadectw refundacji, naliczanie i wypłacanie refundacji wywozowych, nakładanie

kar, a także informowanie przedsiębiorców o obowiązujących regulacjach handlu zagranicznego.

3.1.1. Handel zagraniczny na rynku mleka

Przywóz

Do 30 czerwca 2008 r. przywóz mleka i przetworów mlecznych w ilościach większych niż 150 kg objęty był wymogiem posiadania pozwolenia. W przypadku przywozu w ramach kontyngentów taryfowych lub przywozu preferencyjnego bez kontyngentu, każda ilość produktu wymagała uzyskania pozwolenia na przywóz. W 2009 r. ARR nie wydała pozwoleń na przywóz mleka i przetworów mlecznych bez preferencji.

Wywóz

1. Wywóz mleka i jego przetworów bez refundacji nie wymagał pozwoleń. Wyjątek stanowił wywóz serów o kodzie CN 0406 do Kanady w ramach umów zawartych pomiędzy UE a Kanadą.
2. Wywóz z refundacją (pozwolenia na wywóz GATT/WTO) - pozwolenia były wymagane przy wywozie mleka i jego przetworów w ilościach większych niż 150 kg. Od 23 stycznia 2009 r. KE ustanowiła stawki refundacji do wywozu mleka i przetworów mlecznych. Stawki refundacji zostały zniesione 19 listopada 2009 r.
3. Wywóz ze stawką refundacji ustaloną w drodze przetargu - pozwolenia wymagane były dla:
 - odtłuszczonego mleka w proszku w opakowaniach o zawartości co najmniej 25 kg wagi netto, zawierającego nie więcej niż 0,5% w masie substancji niemlecznej, objętego kodem nomenklatury CN ex 0402 10 19 9000,
 - naturalnego masła w kostkach o masie netto co najmniej 20 kg, objętego kodem nomenklatury refundacji wywozowych ex 0405 10 19 9700,
 - bezwodnego tłuszczu mlecznego w kontenerach o wadze netto co najmniej 190 kg, objętego kodem nomenklatury refundacji wywozowych ex 0405 90 10 9000.
4. Wywóz w ramach kontyngentów wywozowych - pozwolenia były wymagane na wywóz serów objętych grupą towarową CN 0406 do wyznaczonych przedsiębiorców w USA oraz na wywóz mleka w proszku do Republiki Dominikany.

5. Wywóz związany z zaproszeniem do przetargu organizowanego w kraju nienależącym do UE - pozwolenia były wymagane przy wywozie z wcześniej wyznaczoną stawką refundacji (z wyłączeniem serów objętych grupą towarową CN 0406). Otrzymanie pozwolenia poprzedzone było wydaniem przez ARR tymczasowego pozwolenia na wywóz, które stanowiło dla przedsiębiorcy gwarancję otrzymania ostatecznego pozwolenia na wywóz po wygraniu przetargu.

W 2009 r. Agencja udzieliła na rynku mleka 327 pozwoleń na wywóz z refundacją oraz 36 pozwoleń na wywóz bez refundacji, z tego 28 pozwoleń na wywóz serów do Kanady oraz 8 pozwoleń na wywóz serów do USA w ramach kontyngentów.

Ogółem na rynku mleka i przetworów mlecznych ARR wypłaciła 19 981 tys. zł refundacji wywozowych do eksportu 23,2 tys. ton produktów, z tego:

- 12 976 tys. zł do 12,8 tys. ton mleka w proszku (OMP i PMP),
- 4 666 tys. zł do 9,2 tys. ton serów,
- 2 036 tys. zł do 0,8 tys. ton masła i oleju maślanego,
- 303 tys. zł do 0,4 tys. ton innych produktów mleczarskich (m.in. maślanki, mleka zsiadłego, kwaśnej śmietany, jogurtów i kefirów).

3.1.2. Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny

Przywóz

Na rynku wołowiny i cielęciny do 30 czerwca 2008 r. istniał obowiązek uzyskania pozwolenia na przywóz mięsa wołowego i żywego bydła bez preferencji, o ile wielkość przywozu przekraczała ilości minimalne, określone w Załączniku II rozporządzenia Komisji (WE) nr 376/2008, tj. 1 sztukę bydła i 200 kg mięsa wołowego.

Przywóz każdej ilości wołowiny i cielęciny na preferencyjnych warunkach oraz w ramach kontyngentów taryfowych był objęty obowiązkiem posiadania pozwoleń. Ilości dostępne w ramach wybranych kontyngentów były rozdzielane pomiędzy przedsiębiorców zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej, z uwzględnieniem zasad obowiązujących w ramach regulacji handlowych na rynku wołowiny i cielęciny, w tym:

- przyznawania praw przywozowych przez KE przedsiębiorcom ubiegającym się o pozwolenia uprawniające m.in. do przywozu żywych zwierząt, przed złożeniem w ARR wniosków o pozwolenia,

- przydzielania dostępnych ilości w ramach poszczególnych kontyngentów przedsiębiorcom tradycyjnym (uczestniczącym w ramach danego kontyngentu) i nietradycyjnym (dokonującym przywozu poza danym kontyngentem),
- dokonywania przydziału ilości w ramach wybranych kontyngentów na podstawie dokumentów poświadczających pochodzenie produktów, np. certyfikatów autentyczności.

W 2009 r. ARR nie wystawiła na rynku wołowiny i cielęciny pozwoleń na przywóz bez preferencji.

Wywóz

W przypadku wywozu powyżej 1 sztuki bydła żywego lub 200 kg mięsa wołowego (w ramach jednego zgłoszenia celnego), przedsiębiorcy mogli ubiegać się o pozwolenia na wywóz o wcześniejszym wyznaczeniu refundacji (w tym 5-dniowe o wcześniejszym wyznaczeniu refundacji, uprawniające do wywozu nie więcej niż 25 ton wołowiny i cielęciny).

W 2009 r. na rynku wołowiny i cielęciny Agencja udzieliła 836 pozwoleń na wywóz z refundacją ponad 9,5 tys. ton mięsa. Najwięcej pozwoleń na wywóz ARR wydała w ramach wypłaty specjalnych refundacji wywozowych (SER - Special Export Refunds, tj. najwyższe stawki refundacji, wypłacane wyłącznie do mięsa wołowego spełniającego ściśle określone wymogi, pochodzącego z dorosłych osobników płci męskiej), w tym do: 2,8 tys. ton ćwierci wołowych przednich, 2,5 tys. ton ćwierci wołowych „kompensowanych” oraz 1,1 tys. ton ćwierci wołowych tylnych.

ARR na rynku wołowiny i cielęciny wypłaciła refundacje w łącznej kwocie 13 220 tys. zł do wywozu 11,3 tys. ton produktów, z tego:

- 7 379 tys. zł do 6,5 tys. ton świeżej wołowiny i cielęciny oraz ćwierćtuszy,
- 3 262 tys. zł do 3,5 tys. ton mrożonej wołowiny i cielęciny bez kości,
- 2 579 tys. zł do 1,3 tys. ton świeżej wołowiny i cielęciny bez kości.

3.1.3. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny

Przywóz

Pozwolenia na przywóz każdej ilości wieprzowiny były wymagane wyłącznie w przypadku przywozu w ramach kontyngentów taryfowych. Na rynku wieprzowiny

kontyngenty były rozdysponowywane kwartalnie. W 2009 r. ARR nie wystawiła pozwoleń na przywóz wieprzowiny.

Wywóz

W 2009 r. pozwolenia były wymagane wyłącznie przy wywozie wieprzowiny z refundacją, tj. produktów z grupy ex 0203 (mięso świeże, chłodzone lub mrożone), ex 1601 i ex 1602 (podroby jadalne, konserwy, kiełbasy) - w ilościach większych niż 250 kg oraz przy wywozie produktów o kodach CN 0210 (mięso solone, suszone itp.) - w ilościach większych niż 150 kg. Przedsiębiorcy mogli ubiegać się w ARR o wydanie pozwoleń na wywóz z wcześniej wyznaczoną stawką refundacji oraz pozwoleń 5-dniowych, uprawniających do wywozu nie więcej niż 25 ton wieprzowiny.

ARR wydała 209 pozwoleń na wywóz 8,1 tys. ton wieprzowiny, natomiast wypłaciła 14 347 tys. zł refundacji do wywozu 13,1 tys. ton produktów, z tego:

- 9 031 tys. zł do 8,1 tys. ton szynek gotowanych i innych konserw wieprzowych,
- 3 177 tys. zł do 3 tys. ton tusz i półtuszy wieprzowych,
- 1 455 tys. zł do 1,7 tys. ton elementów wieprzowych świeżych, chłodzonych lub mrożonych,
- 673 tys. zł do 0,3 tys. ton suszonego mięsa wieprzowego,
- 11 tys. zł do 17 ton kiełbas.

3.1.4. Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj

Przywóz

Pozwolenia na przywóz drobiu i jaj były wymagane wyłącznie przy przywozie w ramach kontyngentów taryfowych (rozdysponowywanych kwartalnie) i dotyczyły każdej ilości przywożonych produktów. W 2009 r. Agencja udzieliła 31 pozwoleń na przywóz w ramach kontyngentów taryfowych, z tego:

- 29 pozwoleń w ramach kontyngentów ustanowionych rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1385/2007, rozporządzeniem Komisji (WE) nr 616/2007 oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 533/2007, na przywóz 408,4 ton mięsa drobiowego z Brazylii i Argentyny,

- 2 pozwolenia w ramach kontyngentu ustanowionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 539/2007 na przywóz 89,6 ton żółtek w proszku z Indii (ekwiwalent jaj w skorupkach).

Wywóz

Pozwolenia na wywóz drobiu i jaj były wymagane wyłącznie w ramach wywozu z refundacją. Jednakże pozwoleń na wywóz nie wymagano w przypadku wywozu z refundacją ilości minimalnych, tj.:

- do 4 tys. szt. lub do 2 tys. szt. zarówno piskląt, jak i jaj wylęgowych (w zależności od kodu nomenklatury refundacji wywozowych),
- do 250 kg mięsa drobiowego z grupy ex 0207 i produktów z jaj, m.in. nadających się do spożycia przez ludzi.

Przedsiębiorcy mieli prawo ubiegać się w ARR o pozwolenia na wywóz:

- z wcześniejszym wyznaczeniem refundacji,
- 5-dniowe, uprawniające do wywozu nie więcej niż 25 ton drobiu i jaj,
- „ex-post” - w przypadku jaj wylęgowych o kodach CN 0407 00 11 i 0407 00 19 oraz piskląt o kodach CN 0105 11, 0105 12 i 0105 19.

W 2009 r. ARR na rynku drobiu i jaj wydała 758 pozwoleń na wywóz z refundacją, z tego: 739 pozwoleń „ex-post” na wywóz piskląt jednodniowych i jaj wylęgowych na Ukrainę i Białoruś, 10 pozwoleń na wywóz mięsa drobiowego do Mołdawii oraz 9 pozwoleń na wywóz produktów z jaj na Ukrainę i do Serbii.

Na rynku drobiu i jaj w 2009 r. ARR wypłaciła 1 072 tys. zł refundacji wywozowych, z tego:

- 552 tys. zł do 38 mln piskląt jednodniowych,
- 378 tys. zł do 203 ton mięsa drobiowego,
- 48 tys. zł do 2 mln jaj wylęgowych,
- 94 tys. zł do 75 ton produktów z jaj.

3.1.5. Handel zagraniczny na rynku zbóż

Przywóz

Pozwolenia na przywóz bez preferencji były wymagane dla ilości powyżej 5 ton dla takich produktów, jak: pszenica, jęczmień, kukurydza, sorgo, maniok

i słodkie ziemniaki do spożycia przez ludzi oraz dla ilości powyżej 1 tony mąki pszennej, pozostałości z produkcji skrobi, pozostałości i odpadów browarniczych oraz gorzelnianych, a także pozostałości pulpy cytrusowej.

W przypadku przywozu zbóż w ramach kontyngentów taryfowych pozwolenia były obligatoryjne dla każdej ilości towaru. W 2009 r. ARR wydała w ramach kontyngentów taryfowych 5 pozwoleń na przywóz 3,2 tys. ton kukurydzy o kodzie CN 1005 90 00 oraz 8 pozwoleń na przywóz 34,4 tys. ton pszenicy o kodzie CN 1001 90 99.

Agencja wydała również 124 pozwolenia na przywóz 38,6 tys. ton towarów poza kontyngentami, z tego: 64 pozwolenia na przywóz 9,3 tys. ton kukurydzy, 25 pozwoleń na przywóz 2,2 tys. ton sorgo, 12 pozwoleń na przywóz 1,1 tys. ton pozostałości pulpy cytrusowej, 11 pozwoleń na przywóz 25,1 tys. ton pszenicy durum, 9 pozwoleń na przywóz 0,8 tys. ton pozostałości i odpadów browarniczych oraz 3 pozwolenia na przywóz 0,1 tys. ton pszenicy zwyczajnej i mąki pszennej. W ramach wydanych pozwoleń zrealizowano przywóz 29,2 tys. ton towarów objętych wspólną organizacją rynku zbóż.

Wywóz

Pozwolenia na wywóz bez refundacji były wymagane dla ilości powyżej 5 ton dla takich produktów, jak: pszenica, żyto, jęczmień, owies i kukurydza oraz dla ilości powyżej 500 kg mąki pszennej.

W 2009 r. wywóz bez refundacji dotyczył głównie mąki pszennej i pszenicy. Agencja wydała 134 pozwolenia, w tym 24 pozwolenia na wywóz 280 tys. ton pszenicy zwyczajnej oraz 101 pozwoleń na wywóz 14,2 tys. ton mąki pszennej.

Od 9 listopada 2007 r. stawki refundacji do wywozu produktów przetworzonych na bazie zbóż i ryżu, w tym dla mąk, kasz, skrobi i syropów glukozowo-maltozowych wynoszą 0 EUR/tonę.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1342/2003 (z późn. zm.), od 1 lipca 2008 r. pozwolenia na wywóz z refundacją były obligatoryjne w przypadku produktów, dla których ustalono stawkę refundacji, w tym w wysokości zerowej⁵³. W związku

⁵³ Od 4 lutego 2009 r. przedsiębiorcy, składając wniosek o wydanie pozwolenia na wywóz produktów, decydują, czy chcą uzyskać pozwolenie na wywóz z refundacją, czy bez refundacji (rozporządzenie Komisji (WE) nr 84/2009 z dnia 27 stycznia 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1342/2003).

z tym w okresie od 1 stycznia do 28 lutego 2009 r. ARR wydała 23 pozwolenia na wywóz z refundacją 449,2 ton mąki pszennej.

3.1.6. Handel zagraniczny na rynku cukru

Przywóz

Na rynku cukru system pozwoleń obejmował przywóz preferencyjny każdej ilości produktów w stanie naturalnym. Przywóz produktów bez preferencji nie wymagał pozwoleń. Agencja administrowała następującymi rodzajami przywozu preferencyjnego:

- bezcłowe zobowiązania dostawy cukru z Indii oraz wybranych krajów Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP). Przywóz ten był ustanowiony do 30 września 2009 r., tj. do końca roku gospodarczego 2008/2009 (rok gospodarczy na rynku cukru trwa od 1 października do 30 września roku następnego). Wielkość zobowiązań dostawy była wyrażona w tonach ekwiwalentu cukru białego dla całej UE i wynosiła: do czerwca 2009 r. - łącznie 1 367,9 tys. ton, a w okresie od 1 lipca do 30 września 2009 r. - łącznie 325,6 tys. ton;
- bezcłowe kontyngenty taryfowe na produkty cukrownicze objęte kodami CN 1701 i 1702 z krajów bałkańskich ustanowione przez Komisję Europejską w latach gospodarczych 2008/2009 i 2009/2010 - łącznie 380 tys. ton;
- bezcłowy przywóz preferencyjny cukru, obowiązujący do 30 września 2009 r., nieposiadający z góry ustalonych ograniczeń ilościowych, z krajów najslabiej rozwiniętych (KNR);
- bezcłowy kontyngent taryfowy na cukier i wyroby cukiernicze oraz proszek kakaowy zawierający dodatek cukru z krajów i terytoriów zamorskich (KTZ). W 2009 r. kontyngent wynosił 14 tys. ton;
- bezcłowe kontyngenty taryfowe na cukier przemysłowy z dowolnego kraju trzeciego. W latach gospodarczych 2008/2009 i 2009/2010 KE ustanowiła kontyngenty na cukier przemysłowy w ilości 400 tys. ton;
- bezcłowy przywóz bezkontyngentowy, nieposiadający z góry ustalonych ograniczeń ilościowych, z KNR nienależących jednocześnie do państw AKP. Przywóz ten obowiązywał od 1 października 2009 r.;

- bezcłowy przywóz w ramach limitów przywozowych z krajów AKP nienależących do KNR. Komisja Europejska określiła dla limitów przywozowych z krajów AKP w roku gospodarczym 2009/2010, tzw. regionalne progi zabezpieczające wyrażone w tonach ekwiwalentu cukru białego - łącznie 1,38 mln ton;
- kontyngenty taryfowe na cukier wymieniony na liście koncesyjnej CXL. Są to kontyngenty o stawce celnej 98 EUR/tonę na cukier przeznaczony do rafinacji pochodzący z Australii w ilości 9,9 tys. ton, Brazylii - 334,1 tys. ton, Kuby - 69 tys. ton i dowolnych krajów trzecich - 254 tys. ton oraz bezcłowy kontyngent na cukier z Indii w ilości 10 tys. ton.

Wszystkie wnioski o wydanie pozwolenia na przywóz były rozpatrywane przez Komisję Europejską. Agencja zobowiązana była do wydawania pozwoleń przy uwzględnieniu współczynnika przydziału ustalonego przez KE.

W 2009 r. Agencja wydała 37 pozwoleń na przywóz preferencyjny 0,9 tys. ton cukru surowego trzcinowego (CN 1701 11 90) z Mauritiusa w ramach zobowiązania dostawy i limitu przywozowego.

Wywóz

System pozwoleń obejmował wywóz produktów rynku cukru w stanie naturalnym bez refundacji wywozowej. Agencja administrowała następującymi rodzajami wywozu:

- wywóz w ilości większej niż 2 tys. kg produktów rynku cukru znajdujących się w swobodnym obrocie na terenie UE,
- wywóz w ramach limitów wywozowych każdej ilości cukru i izoglukozy wyprodukowanych w ilości przekraczającej ustaloną przez Komisję Europejską kwotę produkcyjną dla każdego państwa. Dla produktów pozakwotowych wyprodukowanych w roku gospodarczym 2008/2009 ustanowiono limity wywozowe w ilościach: 650 tys. ton dla cukru i 50 tys. ton dla izoglukozy (wyrażonych w suchej masie). Dla produktów pozakwotowych wyprodukowanych w roku gospodarczym 2009/2010 KE ustanowiła limity wywozowe w ilościach: 1 350 tys. ton dla cukru i 50 tys. ton dla izoglukozy (wyrażonych w suchej masie).

Wszystkie wnioski o wydanie pozwolenia na wywóz produktów pozakwotowych oraz wnioski o pozwolenia na wywóz w ilości większej niż 2 tony cukru znajdującego się w swobodnym obrocie były rozpatrywane przez KE. Agencja zobowiązana była do

wydawania pozwoleń przy uwzględnieniu współczynnika przydziału ustalonego przez Komisję. W 2009 r. Agencja wydała 97 pozwoleń na wywóz bez refundacji, z tego:

- 77 pozwoleń na wywóz 1 tys. ton syropu cukrowego (CN 2106 90 59) znajdującego się w swobodnym obrocie,
- 6 pozwoleń na wywóz 0,1 tys. ton cukru białego (CN 1701 99 10) znajdującego się w swobodnym obrocie,
- 12 pozwoleń na wywóz 217,8 tys. ton cukru pozakwotowego w roku gospodarczym 2009/2010 (CN 1701 99 10). W 2009 r. głównymi kierunkami wywozu 18,3 tys. ton cukru pozakwotowego były: Mołdawia, Rosja, Izrael, Uzbekistan oraz Tadżykistan,
- 2 pozwolenia na wywóz 0,2 tys. ton izoglukozy pozakwotowej w roku gospodarczym 2008/2009 (CN 1702 40 10). Miejscem przeznaczenia izoglukozy pozakwotowej była Chorwacja.

W związku z niewywiązaniem się przedsiębiorców z obowiązku wywozu, Agencja w 2009 r. wydała decyzje o przepadku 11,5 tys. zł zabezpieczeń pozwoleń na wywóz syropu cukrowego i cukru na rzecz Skarbu Państwa.

Zgodnie z rozporządzeniami Komisji (WE) nr 947/2008 i 948/2008, od dnia 26 września 2008 r. zostały zawieszone refundacje wywozowe do cukru białego i surowego, jak również do syropu i innych produktów sektora cukru wywożonych w stanie nieprzetworzonym. Przedsiębiorcy mieli jednakże możliwość składania wniosków o refundację wywozową w okresie ważności pozwoleń na wywóz, tj. najpóźniej do 28 lutego 2009 r., uprawniających do wywozu ze stawką refundacji ustaloną do 25 września 2008 r.

Stawki refundacji do produktów, do których Agencja udzieliła refundacji wywozowych w 2009 r. Komisja wyznaczyła w następujący sposób:

- dla cukru białego w stanie naturalnym - w drodze procedur przetargowych bądź okresowo,
- dla syropu cukrowego w stanie naturalnym oraz dla cukru białego użytego w przetworach owocowych i warzywnych - okresowo.

Wypłat refundacji wywozowych w 2009 r. Agencja dokonała na podstawie 316 wniosków o refundację, z tego:

- 246 wniosków o refundację w procedurze standardowej (117 wniosków dotyczyło cukru białego w stanie naturalnym, 6 - syropu cukrowego w stanie naturalnym, 123 - cukru białego użytego w przetworach owocowych i warzywnych),
- 70 wniosków o refundację w procedurze zaliczkowej (65 wniosków dotyczyło cukru białego w stanie naturalnym, 5 - cukru białego użytego w przetworach owocowych i warzywnych).

Ponadto Agencja ostatecznie rozliczyła wywóz 84,2 tys. ton cukru białego, z tego:

- wywóz 84,1 tys. ton cukru białego w stanie naturalnym,
- wywóz 0,1 tys. ton cukru białego użytego w przetworach owocowych i warzywnych.

Agencja dokonała również ostatecznego rozliczenia zaliczkowych refundacji wywozowych na podstawie 505 wniosków o refundację, z tego:

- 462 wniosków do cukru białego w stanie naturalnym,
- 43 wniosków do cukru białego użytego w przetworach owocowych i warzywnych.

W 2009 r. Agencja wypłaciła 37 881 tys. zł refundacji do 34,8 tys. ton produktów rynku cukru, tj.:

- 37 239 tys. zł do wywozu 32,9 tys. ton cukru białego w stanie naturalnym, głównie do Rosji, Izraela i Gruzji,
- 594 tys. zł do wywozu 1,8 tys. ton cukru białego użytego w produkcji przetworów owocowych i warzywnych (w dużej mierze do wsadów owocowych do wyrobów mleczarskich, m.in. jogurtów), głównie do Australii i Rosji,
- 48 tys. zł do wywozu 80 ton syropu cukrowego w stanie naturalnym (CN 2106 90 59), głównie do Kanady i USA.

3.1.7. Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I

Wywóz

Produkty przetworzone non-aneks I są to towary nieobjęte Załącznikiem I do Traktatu Amsterdamskiego (np. ciastka, czekolada, lody, pieczywo cukiernicze, jogurty aromatyzowane, płatki, soki, napoje). Refundacje do wywozu towarów przetworzonych Agencja wypłaca do wykorzystywanych przy ich wytwarzaniu

produktów podstawowych z grup: cukier, mleko i przetwory mleczne, jaja oraz zboża, zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1043/2005⁵⁴.

Wyплаты refundacji dokonywane są głównie na podstawie zarejestrowanych w ARR receptur wywożonych towarów oraz w niewielkim stopniu do składników refundowanych, których zawartość w wywożonym produkcie określona została w drodze analizy chemicznej przeprowadzonej przez Służbę Celną na wniosek przedsiębiorcy (w przypadku, gdy nie znał on szczegółowego składu wywożonego produktu). W 2009 r. wypłaty refundacji dotyczyły przede wszystkim wyrobów cukierniczych - czekolady, ciastek, cukierków, pralin i napojów. Do surowców najczęściej deklarowanych w recepturach należały: cukier, mleko w proszku, masło.

Instrumentem zarządzania handlem zagranicznym produktami przetworzonymi non-aneks I są świadectwa refundacji uprawniające posiadaczy do uzyskania refundacji wywozowej, wystawiane na wartość refundacji (w EUR), o którą mogą ubiegać się przedsiębiorcy. Świadectwo może otrzymać osoba fizyczna bądź prawna posiadająca siedzibę na terenie Wspólnoty. Przedsiębiorcy, którzy w roku budżetowym ubiegają się o wypłatę refundacji do wysokości 100 tys. EUR (tzw. mali eksporterzy) nie mają obowiązku posiadania świadectwa, jednakże muszą posiadać siedzibę firmy w Polsce. W ramach każdego roku budżetowego przedsiębiorcy mogą jednocześnie realizować świadectwo refundacji oraz korzystać z „rezerwy małego eksportera”.

W 2009 r. Agencja wydała 2 świadectwa refundacji na kwotę 260,1 tys. EUR, natomiast zarejestrowała 5,1 tys. wniosków o wypłatę refundacji na wywóz towarów przetworzonych non-aneks I, głównie do Turcji, Rosji i Izraela. Refundacje uzyskało 42 przedsiębiorców. Ponadto, w przypadku wywozu ciasta makaronowego o kodach CN: 1902 11 00 i 1902 19, przedsiębiorcy wnioskowali w ARR o wydanie zaświadczeń P2, których wystawiono 185, na łączną ilość 900,1 ton.

Agencja rozpatrzyła również 4 wnioski o autoryzację (uzyskało ją 2 przedsiębiorców) oraz zarejestrowała 80 receptur. Przedłużyła także okres ważności dla 1,2 tys. receptur oraz wystawiła dla przedsiębiorców 49 upoważnień do korzystania z receptur. Ogółem od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2009 r.

⁵⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1043/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 3448/93 w odniesieniu do systemu przyznawania refundacji wywozowych dla niektórych produktów rolnych wywożonych w postaci towarów nieobjętych załącznikiem I do Traktatu oraz kryteriów dla ustalania wysokości kwot takich refundacji.

zarejestrowano ponad 5,3 tys. receptur, z których 4,1 tys. posiadało w 2009 r. status wygasły, a pozostałe - status aktywny.

W 2009 r. w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I wypłacono ogółem 12 857 tys. zł refundacji wywozowych, z tego do: cukru na kwotę 12 673 tys. zł (98,6% ogółu wypłat w tej grupie refundacji), mleka i produktów mlecznych na kwotę 178 tys. zł (z tego do: OMP - 39 tys. zł, PMP - 85 tys. zł i masła - 54 tys. zł) oraz zbóż i jaj w łącznej kwocie 6 tys. zł.

3.1.8. Handel zagraniczny na rynku ryżu

Przywóz

System pozwoleń obejmował przywóz bez preferencji powyżej 1 tony ryżu (grupa towarowa CN 1006) oraz przywóz każdej ilości ryżu w ramach przywozu preferencyjnego i w ramach kontyngentów taryfowych. W 2009 r. wydano 136 pozwoleń na przywóz bez preferencji 18,1 tys. ton ryżu, zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1342/2003. Ryż w ramach przywozu bez preferencji był importowany głównie z Tajlandii, Wietnamu, Pakistanu, Indii oraz Urugwaju.

W ramach importu preferencyjnego (po obniżonych stawkach celnych) wydano 6 pozwoleń na przywóz 0,5 tys. ton ryżu z Indii, zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 972/2006.

W ramach kontyngentów ustanowionych rozporządzeniem Komisji (WE) nr 327/98 Agencja wydała 31 pozwoleń na przywóz 2,2 tys. ton ryżu, głównie z Wietnamu, Tajlandii, Indii i Pakistanu.

W 2009 r. wydano także 2 pozwolenia na przywóz 8,4 tys. ton ryżu o kodzie CN 1006 20 98 pochodzącego z Gujany, w ramach kontyngentu otwartego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1529/2007 oraz 2 pozwolenia na przywóz 0,2 tys. ton ryżu o kodzie CN 1006 40 00 pochodzącego z Egiptu, w ramach kontyngentu otwartego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1002/2007.

Wywóz

W 2009 r. produkty rynku ryżu nie były objęte systemem refundacji wywozowych. Pozwolenia były wymagane wyłącznie przy wywozie bez refundacji powyżej 500 kg ryżu z grup towarowych CN 1006 20 i CN 1006 30. Ogółem wydano

9 pozwoleń na wywóz bez refundacji 82,7 ton ryżu, zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1342/2003.

3.1.9. Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw

Przywóz

Na rynku świeżych owoców i warzyw systemem pozwoleń na przywóz był objęty czosnek o kodzie CN 0703 20 00, importowany w ramach kontyngentów z Chin, Argentyny i innych krajów trzecich. W 2009 r. w ramach tych kontyngentów Agencja wydała 63 pozwolenia na przywóz 2,8 tys. ton czosnku. Ponadto ARR wydała 118 pozwoleń na przywóz bez preferencji 4,6 tys. ton czosnku i innych produktów będących pochodną czosnku. Agencja wydała także 10 pozwoleń na przywóz jabłek o kodzie CN 0808 10 80 w ilości ponad 1 tys. ton - 763 ton z Chile (6 pozwoleń) oraz 274 ton z Argentyny (4 pozwolenia).

Wywóz

W ramach wywozu świeżych owoców i warzyw do krajów trzecich od dnia 1 stycznia 2008 r. został zniesiony obowiązek posiadania pozwolenia. Ponadto zostały zniesione refundacje do wywozu świeżych owoców i warzyw, w związku z czym refundacje wypłacane były jedynie dla zgłoszeń celnych przyjętych przed dniem 1 stycznia 2008 r. W 2009 r. Agencja wypłaciła refundacje wywozowe w kwocie 43 tys. zł do wywozu 571 ton jabłek.

3.1.10. Handel zagraniczny na rynku olejów i tłuszczów

Przywóz

Pozwolenia na przywóz bez preferencji olejów i tłuszczów były wymagane dla ilości powyżej 100 kg. Od dnia 1 lipca 2008 r. obowiązek posiadania pozwolenia dotyczy oliwek świeżych i zakonserwowanych oraz makuchów i innych pozostałości z ekstrakcji oleju oliwkowego.

W przypadku przywozu oliwy z oliwek objętej kodami CN 1509 10 10 oraz CN 1509 10 90 w ramach kontyngentu taryfowego z Tunezji, pozwolenia były obowiązkowe dla każdej ilości przywożonych produktów. W 2009 r. ARR nie wydała

żadnego pozwolenia w ramach administrowania handlem zagranicznym na rynku olejów i tłuszczów.

3.1.11. Handel zagraniczny na rynku bananów

Przywóz

Pozwolenia na przywóz bez preferencji bananów o kodzie CN 0803 00 19 były wymagane dla każdej ilości przywożonego towaru. W 2009 r. Agencja wystawiła 183 pozwolenia na przywóz 98,1 tys. ton bananów, głównie z krajów AKP.

3.1.12. Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi

Przywóz

Obowiązkiem uzyskania pozwolenia na przywóz były objęte produkty oznaczone kodami: CN 1207 99 15 (nasiona konopi z przeznaczeniem do siewu), CN 1207 99 91 (nasiona konopi z przeznaczeniem innym niż do siewu) oraz CN 5302 10 00 (prawdziwe konopie, surowe lub roszone). Pozwolenia na przywóz były wymagane dla każdej ilości przywożonego towaru. W 2009 r. Agencja wystawiła 5 pozwoleń na przywóz 573 ton nasion konopi innych niż siewne o kodzie CN 1207 99 91.

3.1.13. Handel zagraniczny na rynku przetworów owocowych i warzywnych

Przywóz

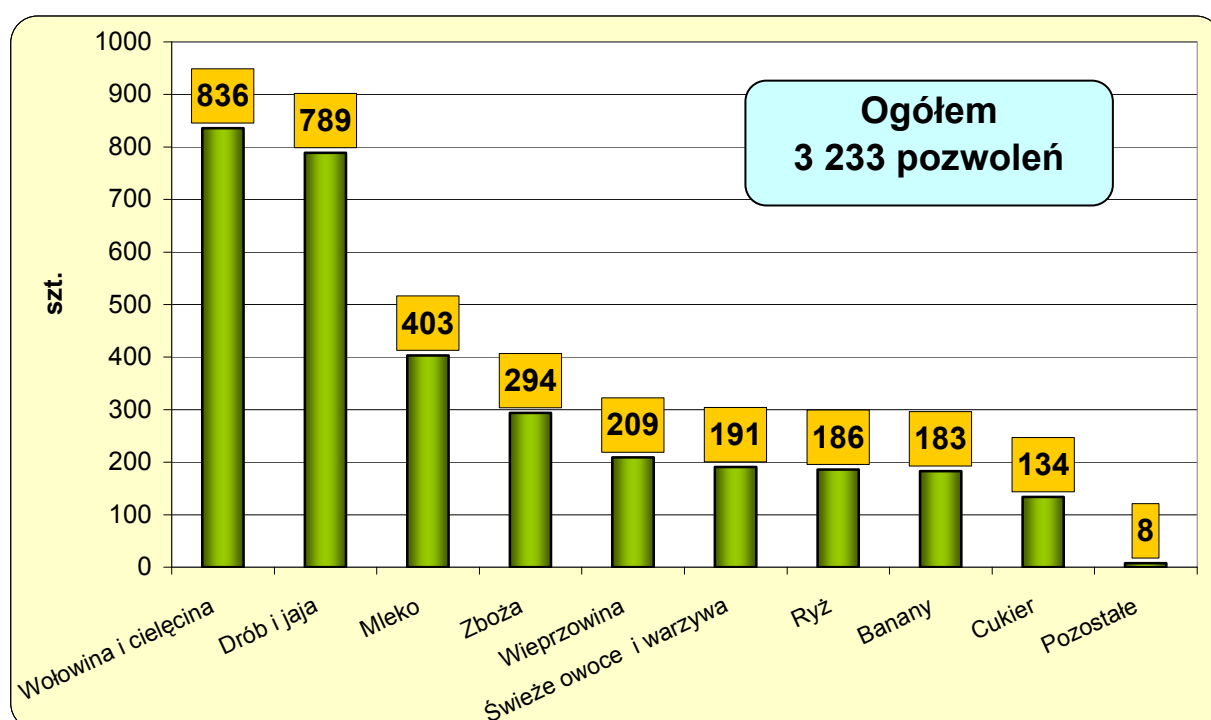
Przywóz przetworów owocowych i warzywnych objęty był obowiązkiem uzyskania pozwoleń na zakonserwowane grzyby z rodzaju *Agaricus* o kodach: CN 0711 51 00, CN 2003 10 20 oraz CN 2003 10 30, przywożone z Chin oraz innych krajów nienależących do UE w ramach kontyngentu otwartego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1979/2006.

ARR w 2009 r. wydała 3 pozwolenia na przywóz 49,1 ton grzybów zakonserwowanych o kodach: CN 0711 51 00 (2 pozwolenia) oraz CN 2003 10 30 (1 pozwolenie).

3.2. Podsumowanie działań ARR w ramach regulacji handlu zagranicznego

Agencja Rynku Rolnego, administrując w 2009 r. mechanizmami handlowymi WPR w zakresie obrotu towarowego z krajami trzecimi, wystawiła łącznie 3,2 tys. pozwoleń na przywóz i wywóz produktów rolno-spożywczych, w tym: 2,2 tys. w ramach wywozu z refundacją, 0,6 tys. w ramach przywozu bez preferencji oraz 0,3 tys. w ramach wywozu bez refundacji.

Wykres 33. Liczba pozwoleń wydanych w 2009 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski

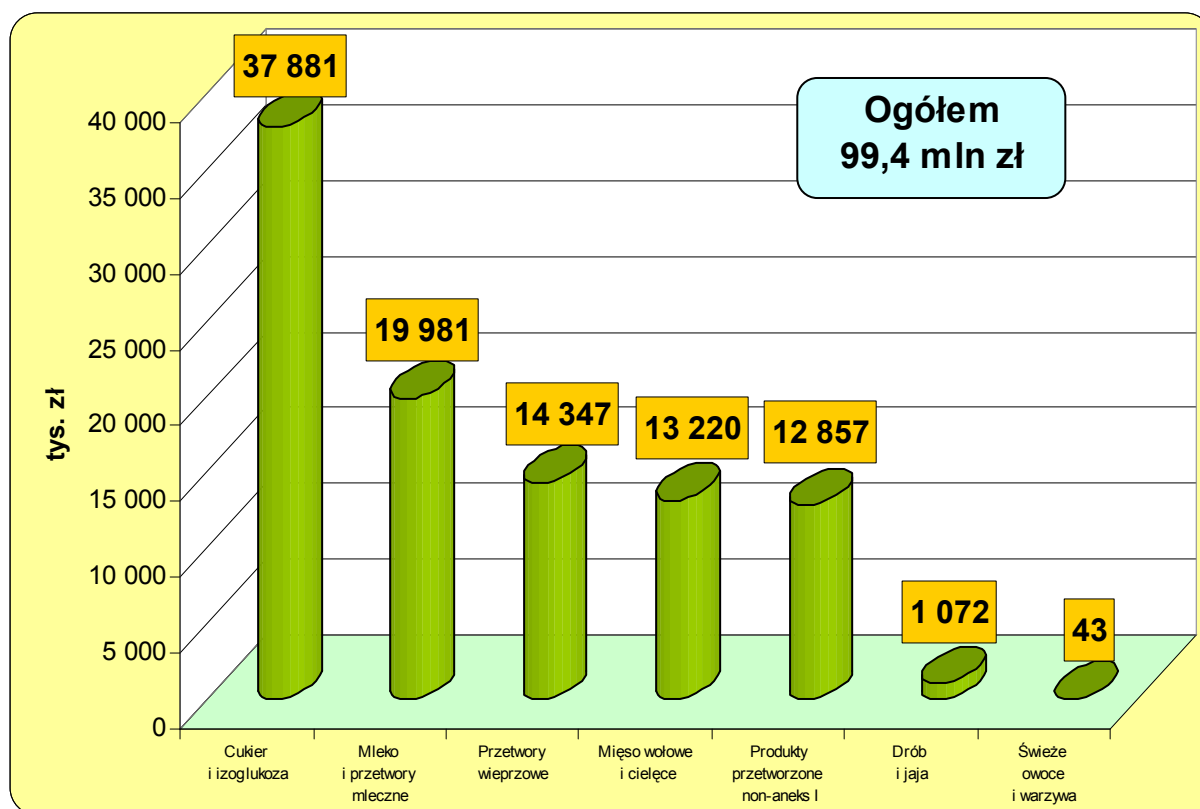
Najwięcej pozwoleń wystawiono na rynkach: wołowiny i cielęciny oraz drobiu i jaj (po 0,8 tys.), mleka (0,4 tys.), zbóż (0,3 tys.), a także na rynkach wieprzowiny, świeżych owoców i warzyw, ryżu oraz bananów (po 0,2 tys. pozwoleń).

W 2009 r. do ARR wpłynęło 9,3 tys. wniosków o wypłatę refundacji, najwięcej w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I - 5,1 tys. (55% łącznej liczby wniosków) oraz na rynku mleka (2,3 tys.).

Przedsiębiorcy wnioskowali o refundacje wywozowe w trybie standardowym i zaliczkowym. Przedsiębiorcy wnioskujący o refundacje mogli posługiwać się pozwoleniami wydanymi przez Agencję lub właściwe instytucje innych państw

członkowskich UE, korzystając z możliwości przenoszenia praw do wywozu w ramach regulacji obowiązujących na poszczególnych rynkach rolnych.

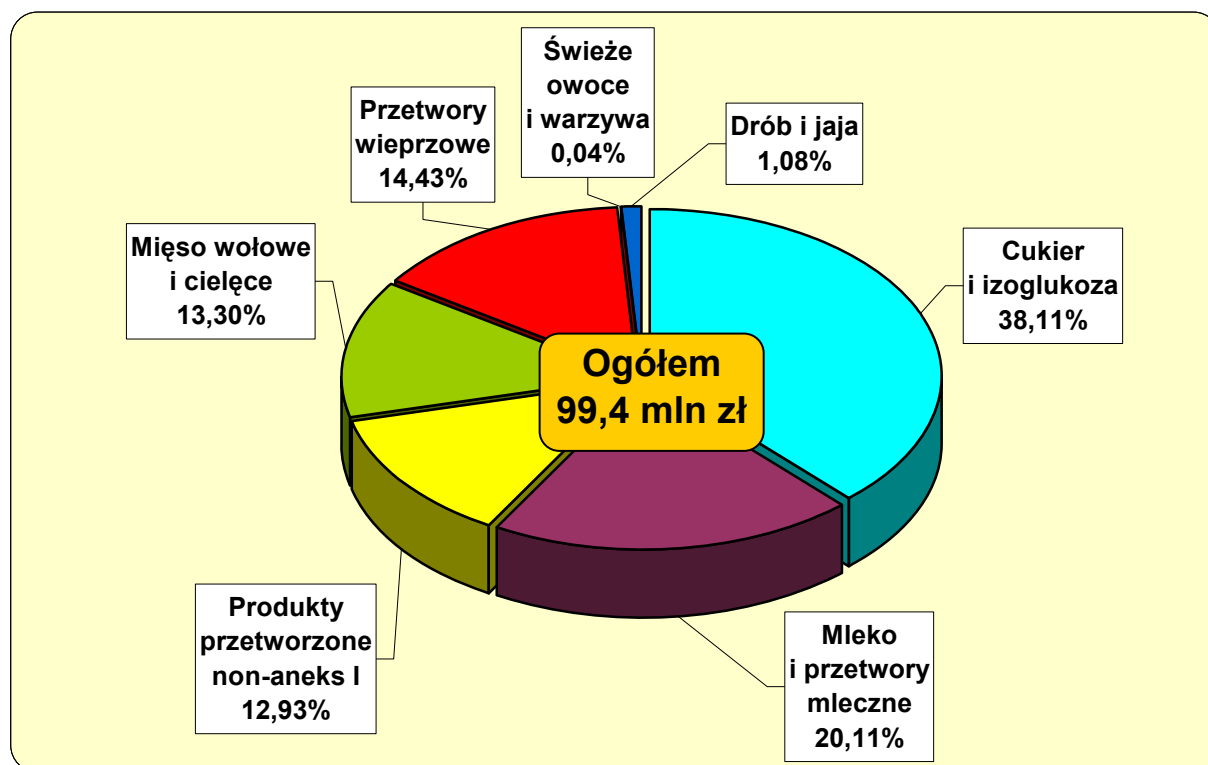
Wykres 34. **Wyплаты refundacji wywozowych w 2009 r. w podziale na produkty**

W 2009 r. Agencja wypłaciła łącznie 99,4 mln zł refundacji do wywozu 143,5 tys. ton produktów rolno-spożywczych. Najwięcej środków finansowych wypłacono na rynkach: cukru - 37,9 mln zł, mleka i jego przetworów - 20 mln zł, wieprzowiny - 14,3 mln zł, wołowiny i cielęciny - 13,2 mln zł, a także w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I - 12,9 mln zł.

Biorąc pod uwagę liczbę towarów objętych jednym zgłoszeniem wywozowym, najwięcej płatności zrealizowano dla produktów non-aneks I oraz dla cukru wykorzystanego w produkcji przetworów owocowo-warzywnych. W przypadku wywozu tych towarów, jednym zgłoszeniem wywozowym objętych było często od kilku do kilkunastu różnych produktów. W związku z tym dla jednego wniosku o refundację wywozową można było dokonywać od kilku do kilkunastu płatności.

Wykres 35. Struktura wypłat refundacji wywozowych w 2009 r.

Najważniejszymi rynkami zbytu w wywozie produktów rolno-spożywczych objętych refundacjami były kraje WNP, głównie Rosja, Gruzja i Ukraina. Polscy eksporterzy lokowali również swoje produkty na rynkach innych krajów, w tym położonych w Ameryce Północnej i Południowej oraz w krajach Azji.

Tabela 22. Główne kierunki wywozu towarów z refundacjami w 2009 r.

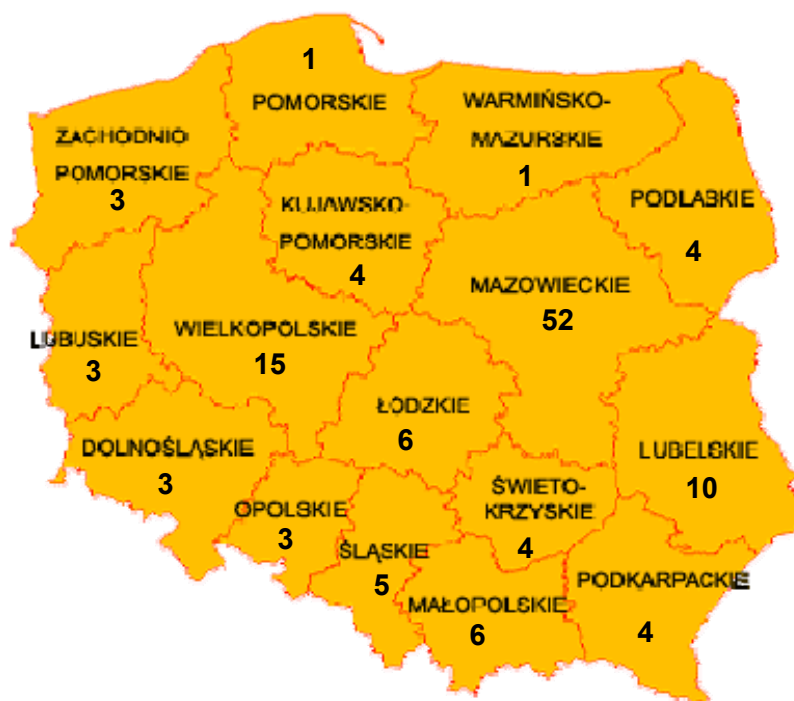
Lp.	Rynek	Kwota refundacji (tys. zł)	Ilość (tys. ton)	Główne kierunki wywozu		Liczba przedsiębiorców korzystających z refundacji
				Kraj	mln zł	
1.	Cukier	37 881	34,8	Rosja	17,86	15
				Izrael	6,33	
				Gruzja	4,92	
2.	Wieprzowina	14 347	13,1	USA	8,49	20
				Ukraina	4,36	
				Republika Korei	0,45	
3.	Wołowina i cielęcina	13 220	11,3	Macedonia	3,83	19
				Rosja	2,84	
				Kosowo	2,72	
4.	Produkty przetworzone non-aneks I	12 857	58,1*	Turcja	3,95	42
				Rosja	3,78	
				Izrael	1,11	
5.	Mleko i przetwory mleczne	19 981	23,2	Rosja	4,37	28
				Algieria	4,06	
				Meksyk	1,80	

Lp.	Rynek	Kwota refundacji (tys. zł)	Ilość (tys. ton)	Główne kierunki wywozu		Liczba przedsiębiorców korzystających z refundacji
				Kraj	mln zł	
6.	Drób i jaja	1 072	2,4	Ukraina	0,79	13
				Mołdawia	0,14	
				Kuwejt	0,05	
7.	Owoce i warzywa	43	0,6	Białoruś	0,04	2
				Ukraina	0,001	
Ogółem		99 401	143,5			139**

* dotyczy ogólnej ilości wywiezionych produktów,

** łączna liczba przedsiębiorców krajowych i zagranicznych.

Mapa 3. Liczba przedsiębiorców krajowych korzystających w 2009 r. z refundacji wywozowych w podziale na województwa

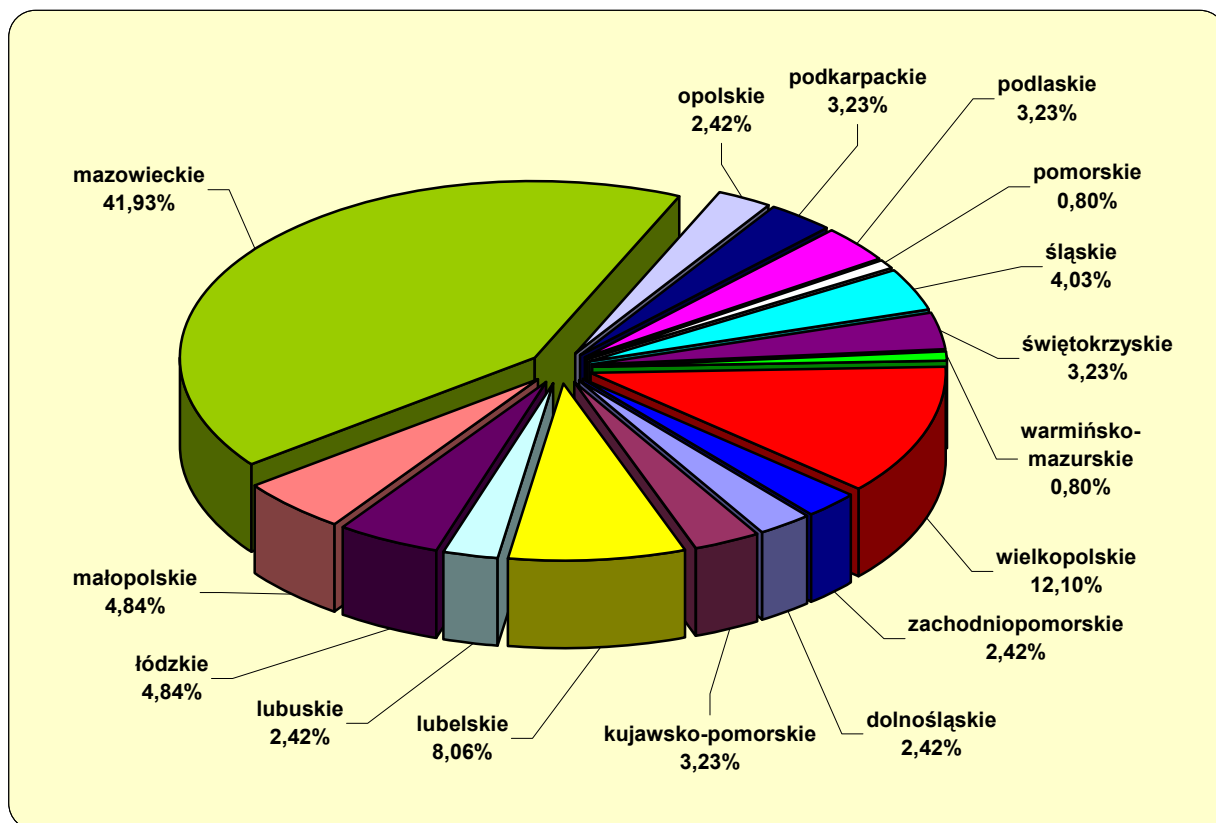

W 2009 r. refundacje wywozowe wypłacono 124 eksporterom zarejestrowanym na terenie kraju, spośród których najliczniejszą grupę stanowili przedsiębiorcy posiadający działalność gospodarczą na terenie województw: mazowieckiego (41,93% ogółu przedsiębiorców korzystających z refundacji wywozowych), wielkopolskiego (12,10%) oraz lubelskiego (8,06%).

Przedsiębiorcy z województwa łódzkiego i małopolskiego stanowili po 4,84% beneficjentów, z województwa śląskiego - 4,03%, świętokrzyskiego, kujawsko-pomorskiego, podkarpackiego i podlaskiego - po 3,23%, natomiast przedsiębiorcy z województw: lubuskiego, zachodniopomorskiego, opolskiego i dolnośląskiego - po 2,42%. Najmniej przedsiębiorców otrzymało refundacje wywozowe

w województwach: pomorskim oraz warmińsko-mazurskim (po 0,80% beneficjentów korzystających z refundacji wywozowych).

Wykres 36. **Struktura przedsiębiorców korzystających z refundacji wywozowych w 2009 r. (w podziale na województwa)**

W 2009 r. ARR wystawiła 3,2 tys. pozwoleń na przywóz i wywóz produktów rolno-spożywczych, w tym 2,2 tys. pozwoleń uprawniających do ubiegania się o refundacje wywozowe. Do Agencji wpłynęło 9,3 tys. wniosków o refundacje wywozowe. Wypłatami refundacji objęto 143,5 tys. ton produktów rolno-żywnościowych na kwotę 99 401 tys. zł.

4. SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA ARR

W 2009 r. Agencja Rynku Rolnego prowadziła gospodarkę finansową obejmującą działalność ustawową w zakresie administrowania mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej oraz działalności krajowej. Działania ARR w tym zakresie polegały na:

- prefinansowaniu mechanizmów WPR na rynkach rolnych,
- dokonywaniu krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich dla producentów surowca tytoniowego i w sektorze skrobi ziemniaczanej,
- współfinansowaniu z budżetu krajowego mechanizmów WPR (wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych, wsparcie rynku produktów pszczelich oraz program „Owoce w szkole”)

oraz

- udzielaniu dopłat do materiału siewnego,
- dokonywaniu dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (w ramach programu „Szkłanka mleka”),
- wypłacie rekompensat za zrzekanie się prawa do kwot indywidualnych (KI),
- pomocy do plantacji trwałych,

a także

- działalności w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013 - zgodnie z Umową nr PT/2/2009 z dnia 29.10.2009 r.,
- działalności związanej z przygotowaniem administracji do objęcia przez Polskę Prezydencji w UE oraz z reprezentacją Polski przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości - zgodnie z Umową nr 1/2009 z dnia 02.12.2009 r.,
- działalności administracyjnej i inwestycyjnej zapewniającej realizację zadań powierzonych Agencji.

Dodatkowo Agencja na podstawie umów zawartych z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizowała w 2009 r. następujące zadania:

- promocję polskiej żywności i dorobku kulinarnego podczas obchodów Święta Niepodległości organizowanego przez Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej (RP) w Moskwie,

- współorganizowanie Polsko-Rosyjskiego Forum Przedsiębiorców Branży Rolno-Spożywczej w Kazimierzu Dolnym.

Działania Agencji finansowane były zgodnie z ustawą z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.), w ramach:

- udzielonej przez Ministra Finansów pożyczki na prefinansowanie zadań dotyczących mechanizmów WPR,
- dotacji celowej przyznanej na: współfinansowanie zadań dotyczących mechanizmów WPR, płatności uzupełniające, realizację mechanizmów krajowych, finansowanie podatku VAT od WPR, wydatki bieżące i inwestycyjne, działalność w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013 oraz na działalność związaną z przygotowaniem administracji do objęcia przez Polskę Prezydencji w UE,
- środków niewygasających z upływem 2008 r. przeznaczonych na: współfinansowanie zadań dotyczących mechanizmów WPR, płatności uzupełniające oraz na finansowanie podatku VAT od WPR,
- odrębnie zawartych umów na realizację dodatkowych zadań, tj.: projekt „Moskwa” i projekt „Kazimierz”.

Przychodami Agencji w 2009 r. były: dotacja celowa ustalona w ustawie budżetowej, środki finansowe otrzymane na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministra Finansów, a także wpływy z działalności statutowej, z kapitałów pieniężnych oraz odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych.

W ustawie budżetowej na 2009 r. w części 35 - Rynki Rolne, w dziale 500 - Handel, w rozdziale 50002 - Agencja Rynku Rolnego, dla ARR przydzielono środki budżetowe w łącznej kwocie 650 576 tys. zł, według poniższych paragrafów:

		(tys. zł)
2800	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na działalność statutową, z tego środki finansowe wyodrębniono na:	241 814
	– <i>wydatki administracyjne</i>	141 814
	– <i>wydatki na finansowanie mechanizmów krajowych</i>	100 000
6220	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych	8 186

		(tys. zł)
2008	Dotacje rozwojowe oraz środki na finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej	250 000
2849	Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	149 732
2808	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na finansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013	633
2809	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na współfinansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013	211

Ponadto w 2009 r. Agencji przyznano, na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 02.01.2009 r. (znak: Ffp.0331-2/09/5), środki finansowe, które w 2008 r. nie wygasają z upływem roku kalendarzowego, w kwocie 156 739 tys. zł.

Ogółem na 2009 r. Agencji przyznane zostały środki budżetowe w wysokości 807 315 tys. zł. W trakcie roku 2009, zgodnie z decyzjami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministra Finansów, dotyczącymi zwiększenia, a także zmniejszenia przychodów Agencji, dokonywane były zmiany w planie finansowym Agencji na 2009 r., z tego:

	(tys. zł)
1. Decyzje dotyczące zwiększenia przychodów Agencji w 2009 r.:	1 856 840
– decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 09.06.2009 r. (znak: Fbr.0332-45/2009) zwiększono środki finansowe z przeznaczeniem na zabezpieczenie realizacji dwóch mechanizmów, tj.: dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, dostarczanych do szkół w roku szkolnym 2008/2009 oraz dopłat do materiału siewnego, objętych wnioskami do 15.06.2009 r. (§ 2800),	137 000

	(tys. zł)
– decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20.10.2009 r. (znak: Fbr.0332-84/2009) zwiększono środki finansowe z przeznaczeniem na zabezpieczenie realizacji mechanizmu krajowego „Pomoc do plantacji trwałych” (§ 2800),	5 106
– decyzją Ministra Finansów z dnia 13.11.2009 r. (znak: IP10/4135/1/16a/PMX/09/11262) zwiększono środki finansowe z przeznaczeniem na sfinansowanie stażu dla pracownika Agencji Rynku Rolnego, w zakresie przygotowań administracji do objęcia przez Polskę Prezydencji w Unii Europejskiej w 2011 r. (§ 2800),	8
– decyzjami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi: z dnia 22.07.2009 r. (znak: Fbr.0332-57/2009), z dnia 30.11.2009 r. (znak: Fbr.0332-100/2009), z dnia 16.12.2009 r. (znak: Fbr.0332-114/2009) zwiększono środki finansowe z przeznaczeniem na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych (§ 2849),	108 086
– decyzją Ministra Finansów z dnia 27.11.2009 r. znak: RR3/4135/11/ARA/09/3452 zwiększono środki finansowe z przeznaczeniem na częściową spłatę pożyczki na prefinansowanie,	1 606 640
2. Decyzje dotyczące zmniejszenia przychodów Agencji w 2009 r.:	-262 860
– na podstawie pisma z dnia 10.02.2009 r. (znak: Fri.923/32/2009), zgodnie z ustaleniami Rady Ministrów na posiedzeniach w dniu 27.01.2009 r. oraz w dniu 3.02.2009 r. dotyczącymi ograniczenia wydatków w 2009 r., kwota dotacji zaplanowana w ustawie budżetowej dla ARR na 2009 r. w wysokości 250 000 tys. zł została zmniejszona do kwoty 237 909 tys. zł (§ 2800, § 6220),	-12 091
– decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16.12.2009 r. (znak: Fbr.0332-114/2009) oraz decyzją Ministra Finansów z dnia 22.12.2009 r. (znak: BPI/4135/56/MLV/2009/5889) zmniejszono środki przeznaczone na finansowanie i współfinansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013 (§ 2808, § 2809),	-769

- (tys. zł)
- decyzjami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi: -250 000
- z dnia 9.06.2009 r., znak: Fbr.0332-45/2009 (o 137 000 tys. zł),
- z dnia 22.07.2009 r., znak: Fbr.0332-57/2009 (o 11 081 tys. zł),
- z dnia 20.10.2009 r., znak: Fbr.0332-84/2009 (o 5 106 tys. zł),
- z dnia 30.11.2009 r., znak: Fbr.0332-100/2009 (o 96 813 tys. zł),
- zmniejszono środki finansowe przeznaczone na częściową spłatę pożyczki na prefinansowanie (§ 2008).

Środki budżetowe dla Agencji w części 35 - Rynki Rolne, w dziale 500 - Handel, w rozdziale 50002 - Agencja Rynku Rolnego, na 2009 r. po zmianach planu finansowego, przeprowadzonych w trakcie 2009 r. przedstawiały się następująco:

		(tys. zł)
2800	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na działalność statutową, z tego środki finansowe wyodrębniono na:	373 837
	– <i>wydatki administracyjne</i>	124 212
	– <i>wydatki na finansowanie mechanizmów krajowych</i>	249 617
	– <i>wydatki na sfinansowanie stażu dla pracownika ARR w zakresie przygotowań administracji do objęcia przez Polskę Prezydencji w Unii Europejskiej w 2011 r.</i>	8
6220	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych	6 186
2008	Dotacje rozwojowe oraz środki na finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej	1 606 640
2849	Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	257 818
2808	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na finansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013	56

(tys. zł)		
2809	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na współfinansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013	19

Na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 02.01.2009 r. (znak: Ffp.0331-2/09/5) przyznano Agencji w 2009 r. środki finansowe w kwocie 156 739 tys. zł, które w 2008 r. nie wygasają z upływem roku kalendarzowego.

Ogółem Agencja w 2009 r. dysponowała środkami budżetowymi w wysokości 2 401 295 tys. zł.

Dodatkowo Agencja w 2009 r. realizowała zadania na podstawie umów zawartych z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- umowa nr BDGzp-2915A-62/09 z dnia 29.10.2009 r. o wykonanie na rzecz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi usługi polegającej na promocji polskiej żywności i dorobku kulinarnego podczas obchodów Święta Niepodległości organizowanych przez Ambasadę RP w Moskwie w dniu 11.11.2009 r., zawarta na kwotę 150 tys. zł,
- umowa nr 118/2009 z dnia 18.11.2009 r. o wykonanie na rzecz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi usługi polegającej na współorganizowaniu Polsko-Rosyjskiego Forum Przedsiębiorców Branży Rolno-Spożywczej odbywającego się w dniach 19-21.11.2009 r. w Kazimierzu Dolnym na kwotę 21 tys. zł.

Z dostępnych środków finansowych Agencja w 2009 r. na realizację działań wydatkowała środki w łącznej kwocie 2 781 561 tys. zł, których źródłem finansowania były: pożyczka na prefinansowanie, zwroty uzyskane w ramach realizacji WPR, środki budżetowe (dotacje celowe) oraz środki własne Agencji. Wyszczególnienie wydatków Agencji w 2009 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Wydatki na realizację działań ARR oraz źródła ich finansowania w 2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Źródło finansowania	Wartość (tys. zł)
1.	Wydatki poniesione na realizację mechanizmów		2 605 102
1.1.	Prefinansowanie	pożyczka MF + zwroty rozliczające pożyczkę	1 982 636
1.2.	Współfinansowanie	z tego:	17 180

Lp.	Wyszczególnienie	Źródło finansowania	Wartość (tys. zł)
		- dotacja celowa - środki niewygasające w 2008 r.	14 534 2 646
-	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	z tego: - dotacja celowa - środki niewygasające w 2008 r.	8 894 6 248 2 646
-	Wsparcie rynku produktów pszczelich	dotacja celowa	8 285
-	Program „Owoce w szkole”	dotacja celowa	1
1.3.	Udział ARR w mechanizmie „Współfinansowanie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”	dotacja celowa	636
1.4.	Płatności uzupełniające	z tego: - dotacja celowa - środki niewygasające w 2008 r.	353 899 209 710 144 189
-	Płatności uzupełniające w sektorze skrobi ziemniaczanej	z tego: - dotacja celowa - środki niewygasające w 2008 r.	27 679 9 727 17 952
-	Płatności dla producentów surowca tytoniowego	z tego: - dotacja celowa - środki niewygasające w 2008 r.	326 220 199 983 126 237
1.5.	Mechanizmy krajowe	z tego: - dotacja celowa - środki własne - zwrot środków uzyskanych w ramach dotacji celowej 2009 r.	250 751 249 513 1 125 113
-	Dopłaty do materiału siewnego - de minimis	z tego: - dotacja celowa - zwrot środków uzyskanych w ramach dotacji celowej 2009 r.*	58 954 58 923 31
-	Dopłaty do materiału siewnego - susza 2008 r.	dotacja celowa	1 337
-	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	z tego: - dotacja celowa - środki własne - zwrot środków w ramach dotacji celowej 2009 r.	147 517 146 872 642 3

Lp.	Wyszczególnienie	Źródło finansowania	Wartość (tys. zł)
-	Rekompensaty za zrzekanie się prawa do kwot indywidualnych (KI)	z tego: - dotacja celowa - środki własne - zwrot środków uzyskanych w ramach dotacji celowej 2009 r.	37 419 37 275 65 79
-	Pomoc do plantacji trwałych	z tego: - dotacja celowa - środki własne.	5 524 5 106 418
2.	Finansowanie podatku VAT od WPR	z tego: - dotacja celowa - środki niewygasające w 2008 r.	43 415 33 511 9 904
3.	Wydatki administracyjne	z tego: - dotacja celowa - środki własne	125 253 122 564 2 689
4.	Wydatki inwestycyjne	z tego: - dotacja celowa - środki własne	5 555 5 431 124
5.	Pomoc techniczna PROW 2007-2013	dotacja celowa	53
6.	Projekt „Prezydencja”	dotacja celowa	8
7.	Projekt „Moskwa”	środki budżetowe	132
8.	Projekt „Kazimierz”	środki budżetowe	21
9.	Zaległe dopłaty do wyeksportowanego cukru	wpływy z opłat cukrowych	2 022
Ogółem wydatki, z tego:			2 781 561

* Z kwoty 31 tys. zł stanowiącej zwrot środków uzyskanych w ramach dotacji celowej 2009 r. Agencja wykorzystała 29 tys. zł na finansowanie mechanizmów krajowych, natomiast 2 tys. zł zostało zwrócone do budżetu państwa.

4.1. Działalność ARR w 2009 r. w ramach administrowania mechanizmami WPR

Agencja Rynku Rolnego w ramach administrowania mechanizmami WPR w 2009 r. udzielała płatności w zakresie:

- prefinansowania (interwencja na rynkach rolno-żywnościowych, wypłata refundacji i dopłat oraz udzielanie pomocy żywnościowej),
- współfinansowania (wsparcie działań promocyjno-informacyjnych, wsparcie rynku produktów pszczelich, realizacja programu „Owoce w szkole” oraz finansowanie podatku VAT od WPR),

- płatności uzupełniających (wyplacanych dla producentów surowca tytoniowego oraz w sektorze skrobi ziemniaczanej).

4.1.1. Obrót środkami finansowymi na działalność WPR

W zakresie obrotu środkami finansowymi na działalność w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, wpływy Agencji w 2009 r. wyniosły 4 933 716 tys. zł, na które składały się środki uzyskane w ramach ustawy o finansach publicznych oraz środki pozyskane od beneficjentów, m.in. z tytułu składki restrukturyzacyjnej i opłat cukrowych.

Tabela 24. Obrót środkami finansowymi na działalność WPR w 2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Środki na 01.01.2009 r.	19 911
II.	Wpływy ogółem, z tego:	4 933 716
1.	Prefinansowanie (pożyczka)	1 976 033
2.	Współfinansowanie	17 180
3.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (20% udziału ARR)	636
4.	Płatności uzupełniające wraz z odsetkami naliczonymi od środków na rachunku bankowym	353 957
5.	Podatek VAT	64 754
-	Podatek VAT od WPR	43 415
-	Podatek VAT od kosztów przechowywania zapasów interwencyjnych	36
-	Podatek VAT z Urzędu Skarbowego	21 303
6.	Zabezpieczenia	150 333
-	Zabezpieczenia gotówkowe	148 276
-	Przejęte zabezpieczenia krajowe	1 016
-	Przejęte zabezpieczenia UE	1 041
7.	Odzyskane kwoty	2 741
-	Wierzytelności	1 263
-	- UE	1 238
-	- krajowe	25
-	Kary	980
-	- UE	676
-	- krajowe ¹	304
-	Odsetki	498
-	- UE	492
-	- krajowe	6
8.	Opłaty cukrowe	58 171
9.	Składka restrukturyzacyjna	703 269
10.	Częściowa spłata pożyczki	1 606 640
11.	Pozostałe	2
III.	Wydatki ogółem, z tego:	4 897 603
1.	Prefinansowanie, z tego:	1 979 248
-	Refundacje wywozowe i dopłaty ²	1 465 839
-	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE ³	286 888
-	Interwencyjny zakup, transport i przechowywanie produktów rolnych	226 521

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
2.	Współfinansowanie	17 180
-	Wsparcie rynku produktów pszczelich	8 285
-	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	8 894
-	Program „Owoce w szkole”	1
3.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (20% udział ARR)	636
4.	Płatności uzupełniające	353 928
-	Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego	326 220
-	Płatności uzupełniające w sektorze skrobi ziemniaczanej	27 679
-	Zwrot niewykorzystanych dotacji do MRiRW	8
-	Odsetki bankowe przekazane do MRiRW	21
5.	Podatek VAT	64 754
-	podatek VAT zapłacony przedsiębiorcom	40 845
-	podatek VAT z US przekazany do MRiRW	21 303
-	Podatek VAT od kosztów przechowywania zapasów interwencyjnych przekazany do MRiRW	36
-	podatek VAT do US	2 570
6.	Zabezpieczenia	113 433
-	Zabezpieczenia - zwrot do przedsiębiorcy	112 417
-	Przejęte zabezpieczenia krajowe - zwrot do MRiRW	1 016
7.	Odzyskane kwoty - zwrot do MRiRW	337
-	Wierzytelności (krajowe)	25
-	Kary (krajowe) ¹	306
-	Odsetki (krajowe)	6
8.	Opłaty cukrowe - przekazane do MRiRW	58 171
9.	Składka restrukturyzacyjna - przekazana do MRiRW	703 269
10.	Częściowa spłata pożyczki - przekazana do MF	1 606 640
11.	Kwotowanie produkcji mleka	7
-	Zwroty nadpłaconych środków do beneficjentów	7
IV.	Stan środków na 31.12.2009 r.	56 024

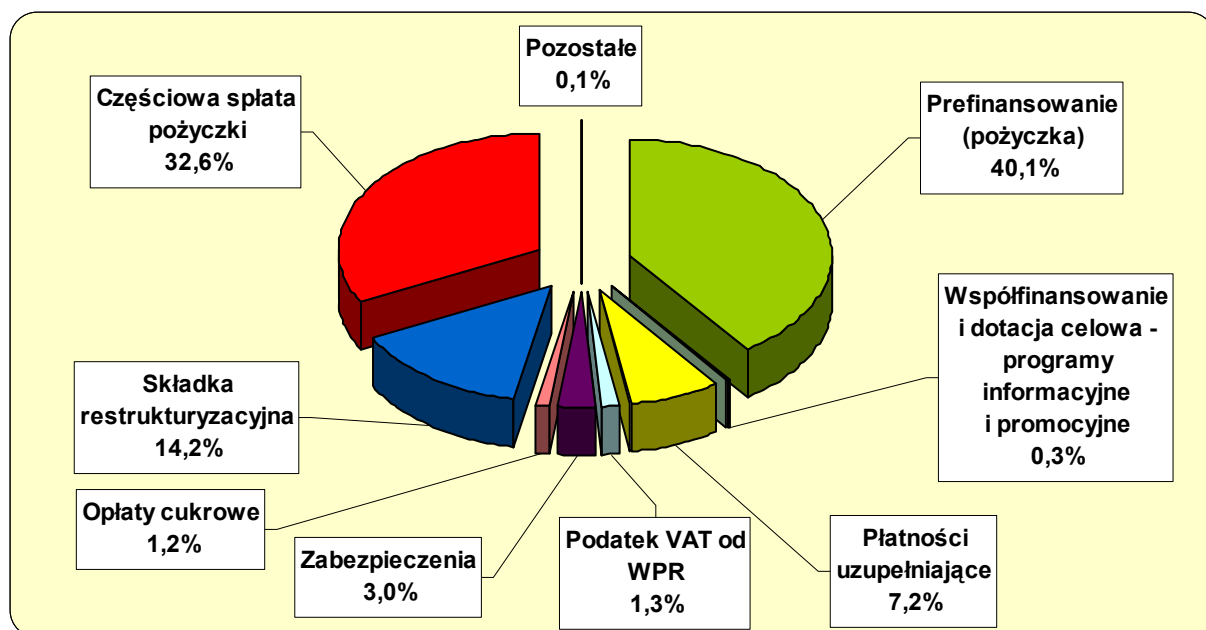
¹ Różnica pomiędzy kwotą wpływów a wydatków wynika z przesunięcia na przełomie lat wpływu środków na rachunek Agencji oraz ich przekazania na rachunek MRiRW.

² W ramach płatności z tytułu refundacji wywozowych, dopłat i programów wsparcia dokonano kompensaty w łącznej wysokości 3 353 tys. zł.

³ W ramach mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE” dokonano kompensaty w łącznej wysokości 35 tys. zł.

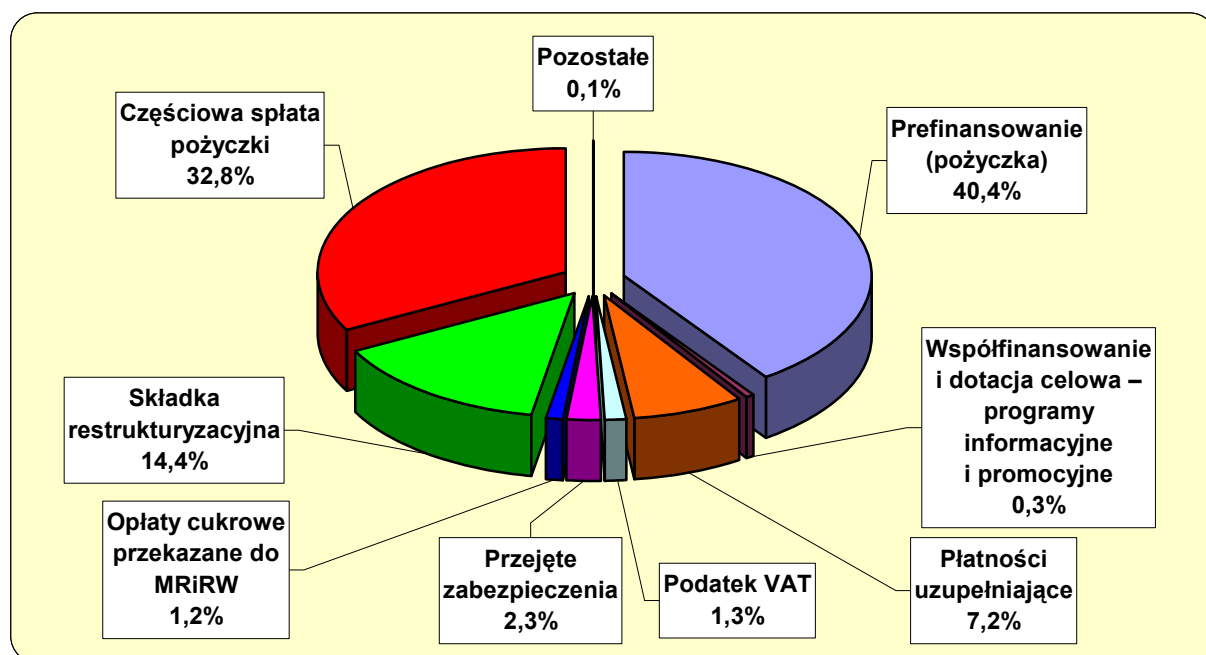
W strukturze wpływów finansowych Agencji w 2009 r. dominowała pożyczka udzielona ARR na prefinansowanie w kwocie 1 976 033 tys. zł (ponad 40% ogółu wpływów) oraz środki przyznane na częściową spłatę pożyczki 1 606 640 tys. zł (32,6%).

Wykres 37. **Struktura wpływów ARR w zakresie obrotu środkami finansowymi w ramach WPR w 2009 r.**

Wydatki ARR w 2009 r. poniesione na realizację mechanizmów WPR wyniosły łącznie 4 897 603 tys. zł. Największą pozycję stanowiły wydatki na prefinansowanie 1 979 248 tys. zł (40,4% ogółu wydatków) i częściowa spłata pożyczki przekazana do Ministerstwa Finansów - 1 606 640 tys. zł (32,8%).

Wykres 38. **Struktura wydatków ARR w zakresie obrotu środkami finansowymi w ramach WPR w 2009 r.**

Stan środków finansowych na dzień 31.12.2009 r. w wysokości 56 024 tys. zł stanowiły środki o ograniczonej możliwości dysponowania. Powyższa kwota obejmuje m.in.:

- zabezpieczenia w kwocie 55 261 tys. zł, złożone w Agencji przez przedsiębiorców jako zabezpieczenia uczestnictwa w wybranych mechanizmach WPR,
- środki w ramach płatności uzupełniających w wysokości 29 tys. zł, pozostające na rachunku na dzień 31.12.2009 r. i zwrócone do MRiRW w styczniu 2010 r.,
- opłaty specjalne za przekroczenie indywidualnej kwoty mlecznej w ramach kwotowania produkcji mleka - 463 tys. zł,
- wpływy w kwocie 256 tys. zł uzyskane z tytułu przejętych zabezpieczeń, kar, odsetek oraz zwrotów przez przedsiębiorcę nienależnie wypłaconych środków, które zostały wykorzystane na finansowanie wydatków WPR w 2010 r.

4.1.2. Prefinansowanie

Agencja w 2009 r. realizowała wydatki w ramach prefinansowania mechanizmów WPR z udzielonej przez Ministra Finansów pożyczki, zgodnie z umową nr ARR-1/2008 w kwocie do 1 000 000 tys. zł, którą na podstawie aneksu z dnia 22 czerwca 2009 r. zwiększono do kwoty 2 013 927 tys. zł.

W 2009 r. wydatki (netto) na realizację mechanizmów WPR w ramach prefinansowania wyniosły łącznie 1 982 636 tys. zł.

Tabela 25. Wydatki poniesione przez ARR w 2009 r. na realizację mechanizmów WPR w ramach prefinansowania

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Rynek zbóż	48 720
1.	Refundacje wywozowe na rynku zbóż w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I	6
2.	Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż	48 714
II.	Rynek mięsa	27 567
1.	Refundacje wywozowe na rynku wieprzowiny	14 347
2.	Refundacje wywozowe na rynku wołowiny i cielęciny	13 220
III.	Rynek drobiu i jaj	1 072
1.	Refundacje wywozowe na rynku drobiu i jaj	1 072
IV.	Rynek mleka i przetworów mlecznych	248 333
1.	Refundacje wywozowe na rynku mleka	19 981
2.	Refundacje wywozowe na rynku mleka w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I	178
3.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych	50 248

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
4.	Dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje nieochodowe	119
5.	Interwencyjny zakup i sprzedaż masła ¹	20 146
6.	Interwencyjny zakup i sprzedaż OMP	157 661
V.	Rynek skrobi	8 290
1.	Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej	8 290
VI.	Rynek cukru	1 337 497
1.	Refundacje wywozowe na rynku cukru	37 881
2.	Refundacje wywozowe na rynku cukru w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I	12 673
3.	Pomoc restrukturyzacyjna na rynku cukru	1 286 943
VII.	Rynek owoców i warzyw	43
1.	Refundacje wywozowe na rynku świeżych owoców i warzyw	43
VIII.	Rynek suszu paszowego	528
1.	Dopłaty do produkcji suszu paszowego	528
IX.	Rynek lnu i konopi	610
1.	Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno	610
X.	Rynek produktów pszczelich	8 285
1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich (prefinansowanie)	8 285
XI.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE	286 923
XII.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (prefinansowanie)	14 766
XIII.	Program „Owoce w szkole” (prefinansowanie)	2
Ogółem wydatki na prefinansowanie		1 982 636

¹ W kwocie wydatkowanej na interwencyjny zakup i sprzedaż masła zawarta jest kwota 1 303,24 zł, stanowiąca środki zwrócone przedsiębiorcom z tytułu korekt faktur wystawionych za przechowywanie.

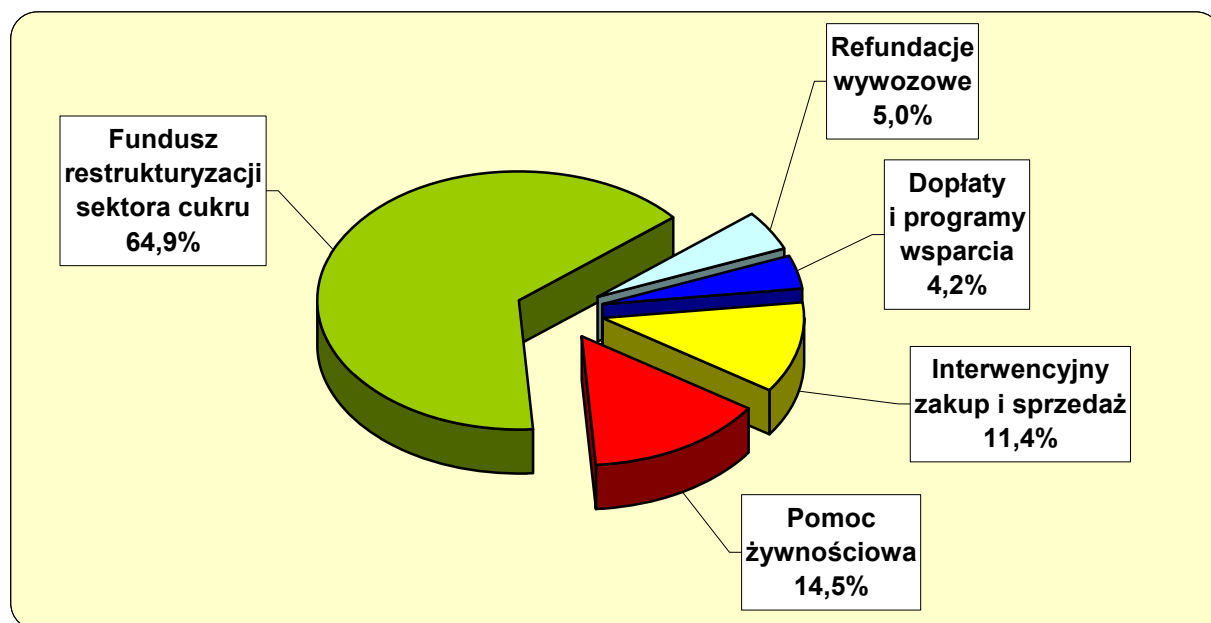
Zgodnie z powyższym zestawieniem najwyższy poziom wydatków odnotowano na rynku cukru - 1 337 497 tys. zł (67,5%), w ramach programu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE” - 286 923 tys. zł oraz na rynku mleka - 248 333 tys. zł.

Tabela 26. Wydatki poniesione przez ARR w 2009 r. wg grup mechanizmów prefinansowanych z WPR

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)	Udział (%)
1.	Refundacje wywozowe	99 401	5,0
2.	Dopłaty i programy wsparcia	82 848	4,2
3.	Interwencyjny zakup i sprzedaż	226 521	11,4
4.	Pomoc żywnościowa	286 923	14,5
5.	Fundusz restrukturyzacji sektora cukru	1 286 943	64,9
Ogółem wydatki		1 982 636	100,0

W strukturze wydatków ARR w 2009 r., w zakresie administrowania mechanizmami WPR, w poszczególnych grupach działań najwyższy poziom wydatków stanowiły wypłaty w ramach pomocy restrukturyzacyjnej w sektorze cukru, które wyniosły 1 286 943 tys. zł (64,9% ogółu wydatków).

Wykres 39. Struktura wydatków ARR w ramach WPR w 2009 r.

4.1.2.1. Wydatki w ramach zakupów interwencyjnych

4.1.2.1.1. Stan magazynowy oraz obrót produktami objętymi zakupami interwencyjnymi

W 2009 r. Agencja prowadziła interwencyjne zakupy produktów rolnych zgodnie z obowiązującymi regulacjami unijnymi. Na dzień 31.12.2008 r. Agencja nie składowała w magazynach towarów zakupionych interwencyjnie, natomiast na dzień 31.12.2009 r. łączna wartość produktów przyjętych i przejętych na stan Agencji wyniosła 253 328 tys. zł. Wartościowo najwyższy udział stanowiły zapasy odtłuszczonego mleka w proszku (55,6% ogółu zapasów). Stan magazynowy zapasów produktów zakupionych w ramach interwencji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27. Stan magazynowy produktów zakupionych interwencyjnie (na dzień 31.12.2009 r.)

Lp.	Produkt	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Deprecjacja* (tys. zł)	Wartość po deprecjacji (tys. zł)
1.	Jęczmień	207 403,1	93 803	1 204	92 599
2.	Pszenica	1 382,0	674	13	661
3.	Masło	1 900,5	19 211	83	19 128
4.	OMP	20 548,8	154 596	13 656	140 940
Ogółem		x	268 284	14 956	253 328

* Deprecjacja ustalana jest na początku roku budżetowego w przypadku, gdy szacunkowa cena sprzedaży dla produktów objętych składowaniem interwencyjnym w magazynach państwowych jest niższa niż jego cena skupu. Stawka deprecjacji, która jest stosowana do obliczenia deprecjacji, ustalana jest na podstawie rozporządzenia KE dla każdego roku składowania w magazynach publicznych (finansowana w ramach EFRG).

W 2009 r. Agencja zakupiła towary o łącznej wartości 291 451 tys. zł, z czego: 57,9% stanowiło OMP, 32,2% - jęczmień, 9,7% - masło i 0,2% - pszenica.

W trakcie roku, w wyniku czynności kontrolnych obejmujących zapasy masła i OMP, nie zostały przyjęte do magazynów towary o łącznej wartości 23 168 tys. zł. W wyniku inwentaryzacji zapasów jęczmienia odnotowano nadwyżki produktu w wysokości 2 tys. zł oraz straty w wysokości 1 tys. zł. Ponadto na dzień 31.12.2009 r. Agencja wydatkowała zaliczkę na poczet zakupu produktów gotowych w kwocie 255 tys. zł w ramach realizacji mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności dla najuboższej ludności UE”.

Tabela 28. Obrót magazynowy produktami zakupionymi interwencyjnie

Lp.	Produkt	Przychody				Rozchody			
		Zakup		Nadwyżki		Sprzedaż		Inne rozchody/ubytki	
		Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)
1.	Jęczmień	207 399,4	93 802	4,8	2	-	-	1,1	1
2.	Pszenica	1 382,0	674	-	-	-	-	-	-
3.	Masło	2 802,4	28 275	-	-	-	-	901,9	9 064
4.	OMP	22 406,8	168 700	-	-	-	-	1 858,0	14 104
Ogółem		x	291 451	x	2	x	-	x	23 169

4.1.2.1.2. Wydatki związane z utrzymaniem zapasów w ramach interwencyjnego zakupu i sprzedaży produktów

W 2009 r. Agencja poniosła wydatki związane z zakupem, przechowywaniem oraz transportem produktów rolnych w ramach interwencyjnego zakupu i sprzedaży produktów w łącznej wysokości 226 521 tys. zł. Najwyższe wydatki w tym zakresie dotyczyły odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) - 157 661 tys. zł, co stanowiło 69,6% ogółu wydatków. W strukturze ww. wydatków, na interwencyjny zakup produktów wypłacono kwotę 218 884 tys. zł, co stanowiło 96,6% łącznej kwoty.

Tabela 29. Wydatki związane z interwencyjnym zakupem i przechowywaniem towarów w 2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wydatki (tys. zł)
I.	Zakup i utrzymanie zapasów zbóż, z tego:	48 714
1.	Zakup interwencyjny zbóż	45 077
2.	Wydatki z tytułu przechowywania	3 542
3.	Wydatki z tytułu transportu	95
II.	Zakup i utrzymanie zapasów masła, z tego:	20 146

Lp.	Wyszczególnienie	Wydatki (tys. zł)
1.	Zakup interwencyjny masła	19 211
2.	Wydatki z tytułu przechowywania	934
3.	Wydatki z tytułu transportu	-
4.	Inne*	1
III.	Zakup i utrzymanie zapasów OMP, z tego:	157 661
1.	Zakup interwencyjny OMP	154 596
2.	Wydatki z tytułu przechowywania	3 065
3.	Wydatki z tytułu transportu	-
	Ogółem, z tego:	226 521
	- zakup interwencyjny	218 884
	- wydatki z tytułu przechowywania	7 542
	- wydatki z tytułu transportu	95

* W pozycji "Inne" ujęto środki zwrócone przedsiębiorcom z tytułu korekt faktur na przechowywanie masła.

4.1.2.1.3. Wydatki refundowane przez UE, związane z utrzymaniem zapasów w ramach interwencyjnego zakupu i sprzedaży produktów

W 2009 r. saldo wydatków związanych z interwencyjnym zakupem i sprzedażą produktów wykazane w Tabeli 104⁵⁵ wyniosło ogółem 21 883 tys. zł. Powyższa kwota została rozliczona na rzecz budżetu UE.

Tabela 30. Wydatki związane z interwencyjnym zakupem i przechowywaniem towarów w 2009 r. refundowane z UE

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
1.	Koszty techniczne publicznego przechowywania zbóż, z tego:	3 350
-	pszenica	45
-	jęczmień	3 305
2.	Koszty finansowe publicznego przechowywania zbóż, z tego:	617
-	pszenica	9
-	jęczmień	608
3.	Inne koszty publicznego przechowywania zbóż, z tego:	-1
-	pszenica	-
-	jęczmień	- 1
4.	Deprecjacja zbóż, z tego:	1 216
4.1.	Deprecjacja komplementarna*:	878
-	pszenica	12
-	jęczmień	866
4.2.	Deprecjacja zakupu - jęczmień	338
5.	Koszty techniczne publicznego przechowywania mleka i przetworów mlecznych, z tego:	2 229

⁵⁵ „Miesięczne sprawozdanie z podziałem danych zgodnie z nomenklaturą budżetu Wspólnot Europejskich oraz wg rodzaju wydatków i dochodów - Tabela 104”, przekazywane do Jednostki Koordynującej (MRiRW).

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
-	masło	392
-	OMP	1 837
6.	Koszty finansowe publicznego przechowywania mleka i przetworów mlecznych, z tego:	978
-	masło	296
-	OMP	682
7.	Inne koszty publicznego przechowywania mleka i przetworów mlecznych, z tego:	-313
-	masło	- 11
-	OMP	- 302
8.	Deprecjacja komplementarna mleka i przetworów mlecznych*:	13 807
-	masło	83
-	OMP	13 724
Ogółem		21 883

* Deprecjacja komplementarna – powtórna deprecjacja, która może zostać przyznana przez KE w odniesieniu do produktów składowanych na koniec roku budżetowego.

Refundacja z budżetu unijnego wydatków poniesionych z budżetu krajowego dokonywana jest w oparciu o określone corocznie przez Komisję Europejską stawki refundacji dla poszczególnych rodzajów kosztów. Komisja przekazuje środki niezbędne do finansowania wydatków refundowanych do dyspozycji państw członkowskich w formie miesięcznych zwrotów, na podstawie wydatków dokonanych przez akredytowane agencje płatnicze w danym okresie referencyjnym.

Ponadto w ramach mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE”, Agencja otrzymała cukier z Włoch, Czech oraz Słowacji, o łącznej wartości 54 444 tys. zł. Transakcja o charakterze bezgotówkowym została wykazana w sprawozdaniu - Tabela 104, zgodnie z ustalonymi zasadami rozliczeń, w pozycji „Pomoc żywnościowa - wartość produktu - program 2009” oraz w pozycji „Inne koszty publicznego przechowywania - cukier biały”.

4.1.3. Współfinansowanie, płatności uzupełniające oraz podatek VAT od WPR

W 2009 r. Agencja na realizację płatności uzupełniających, współfinansowanie oraz podatek VAT od WPR dysponowała środkami finansowymi w łącznej kwocie 414 557 tys. zł, z tego: kwota 257 818 tys. zł przyznana Agencji na 2009 r. oraz kwota 156 739 tys. zł stanowiąca przyznane Agencji środki finansowe, które nie wygasają w 2008 r. z upływem roku kalendarzowego. W ramach ww. kwoty z przeznaczeniem na wydatki w 2009 r. Agencja łącznie otrzymała z MRiRW kwotę

414 531 tys. zł (26 tys. zł nie zostało przez Agencję uruchomione), natomiast wykorzystano środki w wysokości 414 494 tys. zł (niewykorzystana kwota 37 tys. zł została zwrócona do MRiRW, z tego: 8 tys. zł zwrócono w 2009 r. a pozostałe 29 tys. zł w 2010 r.).

4.1.3.1. Działalność w zakresie współfinansowania projektów z udziałem środków Unii Europejskiej

W 2009 r. na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych, Agencji przyznano środki w wysokości 17 180 tys. zł w ramach:

- dotacji celowej w kwocie 14 534 tys. zł, z tego na: współfinansowanie programu poprawy produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich - 8 285 tys. zł, współfinansowanie programów wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych - 6 248 tys. zł oraz na program „Owoce w szkole” - 1 tys. zł,
- środków niewygasających na współfinansowanie programu działań promocyjnych i informacyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich w kwocie 2 646 tys. zł.

Obrót środkami finansowymi przeznaczonymi w 2009 r. na realizację działalności w zakresie współfinansowania, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 31. Działalność w zakresie współfinansowania programów z udziałem środków Unii Europejskiej

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2009 r.	0
II.	Wpływy ogółem, z tego:	17 180
1.	Dotacja celowa	14 534
2.	Środki niewygasające z 2008 r.	2 646
III.	Wydatki ogółem, z tego:	17 180
1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	8 285
2.	Programy wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	8 894
3.	Program "Owoce w szkole"	1
IV.	Stan środków na 31.12.2009 r.	0

4.1.3.2. Działalność w zakresie płatności uzupełniających dla producentów rolnych

W 2009 r. na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych przyznano Agencji środki finansowe w wysokości 353 943 tys. zł, z tego:

- dotacja celowa w kwocie 209 754 tys. zł, z przeznaczeniem na płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego - 200 027 tys. zł oraz na płatności uzupełniające w sektorze skrobi ziemniaczanej - 9 727 tys. zł,
- środki niewygasające w kwocie 144 189 tys. zł, z przeznaczeniem na płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego - 126 237 tys. zł oraz na płatności uzupełniające w sektorze skrobi ziemniaczanej - 17 952 tys. zł.

Z powyższych kwot Agencja na realizację płatności uzupełniających w 2009 r. otrzymała z MRiRW łącznie kwotę 353 936 tys. zł (7 tys. zł nie zostało przez Agencję uruchomione), z których dokonano płatności dla producentów surowca tytoniowego w wysokości 326 220 tys. zł oraz w sektorze skrobi ziemniaczanej w kwocie 27 679 tys. zł.

Tabela 32. Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w 2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2009 r.	0
II.	Wpływy ogółem, z tego:	353 957
1.	Dotacja celowa	209 747
2.	Środki niewygasające z 2008 r.	144 189
3.	Odsetki od środków na rachunku bankowym	21
III.	Wydatki ogółem, z tego:	353 928
1.	Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego	326 220
2.	Płatności uzupełniające w sektorze skrobi ziemniaczanej	27 679
3.	Zwrot środków w 2009 r. w ramach rozliczeń 2009 r.	8
4.	Odsetki od środków na rachunku bankowym zwrócone do MRiRW	21
IV.	Stan środków na 31.12.2009 r.	29

Z otrzymanych środków finansowych nie wykorzystano 37 tys. zł, z tego kwota 8 tys. zł została zwrócona na rachunek wydatków budżetu państwa w 2009 r., natomiast pozostałe środki w wysokości 29 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków budżetu państwa w 2010 r. Zwrócone kwoty zmniejszyły jednocześnie rozliczenia z budżetem państwa z tytułu płatności uzupełniających dla producentów surowca tytoniowego i płatności uzupełniających w sektorze skrobi ziemniaczanej za 2009 r.

4.1.3.3. Działalność w zakresie rozliczeń podatkowych - VAT od WPR

Na finansowanie zobowiązań wobec przedsiębiorców oraz Urzędu Skarbowego (US) z tytułu podatku od wartości dodanej towarów i usług powstałych w związku z działaniami w ramach WPR przyznano Agencji środki w kwocie 43 434 tys. zł, z tego z dotacji celowej 33 530 tys. zł oraz ze środków niewygasających 9 904 tys. zł.

W ramach ww. kwot Agencja otrzymała z MRiRW łącznie kwotę 43 415 tys. zł (19 tys. zł nie zostało przez ARR uruchomione).

Ponadto w 2009 r. wpłynęły na rachunek bankowy Agencji środki w kwocie 21 303 tys. zł z tytułu rozliczenia z US oraz 36 tys. zł tytułem zwrotów od beneficjentów środków na podatek VAT od kosztów przechowywania zapasów interwencyjnych.

W ramach dostępnych środków Agencja dokonała płatności tytułem podatku VAT od WPR w kwocie 64 754 tys. zł, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 33. **Podatek VAT od WPR w 2009 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2009 r.	0
II.	Wpływy ogółem, z tego:	64 754
1.	Dotacja celowa	33 511
2.	Środki niewygasające z 2008 r.	9 904
3.	Zwrot podatku VAT z US	21 303
4.	Zwrot od beneficjentów z tytułu podatku VAT od kosztów przechowywania zapasów interwencyjnych	36
III.	Wydatki ogółem, z tego:	64 754
1.	Podatek VAT przekazany do MRiRW, z tego:	21 339
-	<i>Podatek VAT z US przekazany do MRiRW</i>	21 303
-	<i>Podatek VAT od kosztów przechowywania zapasów interwencyjnych przekazany do MRiRW</i>	36
2.	Podatek VAT od WPR	43 415
-	<i>Podatek VAT zapłacony przedsiębiorcom</i>	40 845
-	<i>Podatek VAT do US</i>	2 570
IV.	Stan środków na 31.12.2009 r.	0

4.1.4. Zabezpieczenia na działalności WPR

Podmioty uczestniczące w realizacji mechanizmów WPR były zobowiązane do dokonania wpłaty zabezpieczenia gotówkowego lub złożenia gwarancji uprawnionych instytucji finansowych, wymienionych w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów

z dnia 19 sierpnia 2004 r.⁵⁶ lub instytucji wpisanych do wykazu gwarantów⁵⁷, uprawnionych do udzielania gwarancji składanych jako zabezpieczenie pokrycia kwot wynikających z długów celnych, prowadzonego przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Instytucje te podpisały z ARR umowy o współpracy w zakresie gwarantowania mechanizmów WPR. Według stanu na dzień 31.12.2009 r., zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie współpracy pomiędzy instytucjami finansowymi upoważnionymi do gwarantowania długów celnych a Agencją Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 78, poz. 733, z późn. zm.), Agencja podpisała umowy o współpracy z 34 instytucjami finansowymi uprawnionymi do udzielenia gwarancji (rejestr gwarantów przedstawiono w aneksie nr 3).

Według stanu na dzień 31.12.2009 r., złożone w Agencji zabezpieczenia gwarancyjne wyniosły 1 336 082 tys. zł, natomiast zabezpieczenia gotówkowe 55 261 tys. zł. W 2009 r. Agencja nie realizowała gwarancji stanowiących zabezpieczenie mechanizmów WPR od gwarantów, gdyż w przypadku powstania należności, gdzie zabezpieczeniem była gwarancja instytucji finansowej, przedsiębiorcy dokonali wpłat gotówkowych.

4.1.5. Wierzytelności z tytułu WPR

Wierzytelności Agencji związane z mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej na dzień 31.12.2009 r. wyniosły ogółem 965 tys. zł, z tego: należność główna w kwocie 803 tys. zł i odsetki 162 tys. zł. Wierzytelności te dotyczyły Centrali ARR.

Tabela 34. **Wierzytelności ARR w 2009 r. na działalności WPR, ich dynamika i struktura**

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień:		Dynamika w %	Udział w %	
		(tys. zł)			31.12. 2008 r.	31.12.2009 r.
		31.12.2008 r.	31.12.2009 r.	2008 = 100		
I.	Wierzytelności ARR ogółem, z tego:	575	965	167,8	100,0	100,0
1.	należność główna	473	803	169,8	82,3	83,2
2.	odsetki	102	162	158,8	17,7	16,8
II.	Liczba dłużników z tyt. wierzytelności ogółem	34	135	397,1	100,0	100,0

⁵⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu gwarantów uprawnionych do udzielania gwarancji składanych jako zabezpieczenie pokrycia kwot wynikających z długów celnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 194, poz. 1987, z późn. zm.). Wykaz obowiązywał do 31.12.2009 r.

⁵⁷ Zgodnie z art. 52 ustawy z dnia 19 marca 2004 r. - Prawo celne (Dz. U. Nr 68, poz. 622 z późn. zm.).

Wierzytelności WPR wynikają z decyzji administracyjnych i dotyczą:

- zaliczki na poczet opłaty z tytułu przekroczenia indywidualnej ilości referencyjnej przez podmioty skupujące mleko,
- opłaty wyrównawczej,
- nienależnie zwolnionego zabezpieczenia,
- nienależnie pobranych środków z tytułu refundacji wywozowych,
- kar z tytułu wnioskowania o refundację wyższą niż stosowana,
- opłaty za opóźnienie w udokumentowaniu przetworzenia surowców przemysłowych,
- kar pieniężnych - na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 11 poz. 65, z późn. zm.).

Tabela 35. Okresy powstania wierzytelności ARR

Lp.	Okres powstania wierzytelności	Wartość wierzytelności (tys. zł)	Liczba dłużników z tyt. wierzytelności	udział (w %)	
				Według wartości	Według liczby
1.	2006* - 2007	35	5	3,6	3,7
2.	2008	628	15	65,1	11,1
3.	2009	302	115	31,3	85,2
Ogółem		965	135	100,0	100,0

* Dane dotyczące 2006 r. przedstawiono łącznie z 2007 r., ponieważ wierzytelności w 2006 r. wyniosły ogółem 0,2 tys. zł.

Ze względu na rodzaj działań windykacyjnych wierzytelności Agencji zostały zakwalifikowane do określonego postępowania.

Tabela 36. Wierzytelności ARR w 2009 r. powstałe na działalności WPR wg postępowań (dynamika i struktura)

Lp.	Kategoria postępowania	Stan na dzień:				Dynamika (w %) 2008=100		Struktura (w %) wg wartości	
		31.12.2008 r.		31.12.2009 r.					
		Liczba (szt.)	Wartość tys. zł	Liczba (szt.)	Wartość tys. zł	Liczb	Wartości	31.12. 2008 r.	31.12. 2009 r.
1.	Postępowanie egzekucyjne	23	280	63	543	273,9	193,9	48,7	56,3
2.	Postępowanie upadłościowe	2	11	4	30	200,0	272,7	1,9	3,1
3.	Porozumienia	1	260	1	220	100,0	84,6	45,2	22,8
4.	Inne*	8	24	67	172	837,5	716,7	4,2	17,8
Ogółem ARR		34	575	135	965	397,1	167,8	100,0	100,0

* Pozycja „Inne” obejmuje toczące się postępowania wobec kontrahentów, których stan prawny nie pozwala zakwalifikować do postępowań windykacyjnych wymienionych w tabeli.

4.2. Krajowa działalność ARR w 2009 r.

W zakresie działalności krajowej Agencja wykonywała zadania w ramach: administrowania mechanizmami krajowymi⁵⁸, działalności administracyjnej i inwestycyjnej oraz działań zleconych dodatkowo przez MRiRW.

4.2.1. Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej

W ramach dotacji celowych, Agencja w 2009 r. dysponowała środkami budżetowymi w łącznej kwocie 380 098 tys. zł, których przyznanie i wydatkowanie nastąpiło w oparciu o poniższe umowy podpisane pomiędzy MRiRW a Agencją:

- umowa nr RRrro/2/2009 z dnia 29.01.2009 r. wraz z aneksami o udzielenie dotacji celowej na wykonanie zadań z zakresu działalności bieżącej oraz inwestycji i zakupów inwestycyjnych na kwotę 380 015 tys. zł (w tym na działalność administracyjną i finansowanie mechanizmów krajowych - 373 829 tys. zł oraz na finansowanie inwestycji i zakupów inwestycyjnych - 6 186 tys. zł). W ramach realizacji ww. umowy Agencja otrzymała kwotę 380 015 tys. zł, wydatkowała 378 144 tys. zł, a różnicę w kwocie 1 871 tys. zł zwrócono do MRiRW;
- umowa nr PT/2/2009 z dnia 29.10.2009 r. dotycząca realizacji części zadań w ramach „Działań informacyjnych i promocyjnych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 na kwotę 75 tys. zł. W ramach realizacji ww. umowy Agencja otrzymała kwotę 75 tys. zł, natomiast wydatkowała 53 tys. zł. Różnicę w wysokości 22 tys. zł zwrócono do MRiRW;
- umowa nr 1/2009 z dnia 2.12.2009 r. dotycząca sfinansowania stażu dla pracownika Agencji Rynku Rolnego, w zakresie przygotowań administracji do objęcia przez Polskę Prezydencji w Unii Europejskiej w 2011 r. na kwotę 8 tys. zł, którą w całości wydatkowano.

Ponadto Agencja w 2009 r. zawarła z MRiRW umowy na dodatkowe zadania, z tego:

- umowa nr BDGzp-2915A-62/09 z dnia 29.10.2009 r. dotycząca wykonania na rzecz MRiRW usługi polegającej na promocji polskiej żywności i dorobku kulinarnego podczas obchodów Święta Niepodległości zorganizowanych przez

⁵⁸ Mechanizmy krajowe: „Dopłaty do materiału siewnego”, „Rekompensaty za zrzekanie się prawa do KI”, „Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych” i „Pomoc do plantacji trwałych”.

Ambasadę RP w Moskwie w dniu 11 listopada 2009 r. W ramach realizacji ww. umowy Agencja wydatkowała 132 tys. zł;

- umowa nr 118/2009 z dnia 18.11.2009 r. zawarta na kwotę 21 tys. zł, dotycząca wykonania na rzecz MRiRW usługi polegającej na współorganizowaniu Polsko-Rosyjskiego Forum Przedsiębiorców Branży Rolno-Spożywczej odbywającego się w dniach 19-21 listopada 2009 r. w Kazimierzu Dolnym. W ramach ww. umowy wydatkowano przyznaną kwotę.

Tabela 37. **Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej w 2009 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2009 r.	6 008
II.	Wpływy ogółem, z tego:	384 075
1.	Dotacje celowe na działalność ARR	380 098
2.	Środki własne	3 110
3.	Opłaty cukrowe z lat ubiegłych (odsetki bankowe)	46
4.	Wpływy odsetek od dotacji celowych	369
5.	Zwroty środków w ramach dotacji celowej 2008 r.	188
6.	Umowy: „Moskwa” i „Kazimierz”	153
7.	Zwroty od beneficjentów mechanizmów krajowych	111
III.	Wydatki ogółem, z tego:	386 092
1.	Dopłaty do materiału siewnego - de minimis	58 954
2.	Dopłaty do materiału siewnego - susza 2008 r.	1 337
3.	Rekompensaty za zrzekanie się prawa do KI	37 419
4.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	147 517
5.	Dopłaty do plantacji trwałych	5 524
6.	Zaległe dopłaty do wyeksportowanego cukru z roku 2002/2003 (w tym spłata odsetek ze środków własnych w kwocie 1 085 tys. zł)	3 107
7.	Wydatki administracyjne	125 929
8.	Przekazanie odsetek do MRiRW	340
9.	Wydatki inwestycyjne	5 555
10.	Pomoc techniczna PROW 2007-2013	53
11.	Projekt „Prezydencja”	8
12.	Projekt „Moskwa”	132
13.	Projekt „Kazimierz”	21
14.	Zwrot środków do MRiRW w ramach dotacji celowych 2008 r.*	196
IV.	Stan środków na 31.12.2009 r.	3 991

* Kwota środków zwróconych do MRiRW w wysokości 196 tys. zł uwzględnia: zwrot niewykorzystanej dotacji celowej 2008 r. na realizację projektu „Mołdowa” - 4 tys. zł oraz zwrot środków, które wróciły na rachunek Agencji w 2009 r. i dotyczyły dotacji celowej 2008 r. - 192 tys. zł (188 tys. zł oraz 4 tys. zł środki pozostające na rachunku na 01.01.2009 r.).

Kwoty wydatków wyszczególnione w powyższej tabeli nie uwzględniają zwrotów od beneficjentów z zakresu płatności na mechanizmach krajowych, w łącznej wysokości 111 tys. zł.

Saldo wpływów i wydatków na rachunkach bankowych Agencji na dzień 31.12.2009 r. stanowiło kwotę 3 991 tys. zł, na którą składały się środki własne Agencji oraz środki pochodzące z rozliczeń dotacji celowych na 2009 r.

Agencja zwróciła w 2010 r. na rachunek wydatków budżetu państwa kwotę 1 893 tys. zł stanowiącą niewykorzystane kwoty dotacji celowej przyznanej w 2009 r. na:

	(tys. zł)
– wydatki administracyjne	1 012
– realizację płatności z zakresu mechanizmów krajowych	104
– realizację PROW 2007-2013	22
– wydatki majątkowe	755

Ponadto Agencja na dzień 31.12.2009 r. posiadała środki finansowe o ograniczonej możliwości dysponowania oraz środki finansowe specjalnego przeznaczenia na wydzielonych rachunkach bankowych Agencji w wysokości 1 612 tys. zł, z tego:

	(tys. zł)
– zabezpieczenia umów i wadiów	1 281
– Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	325
– środki na pokrycie wydatków związanych z programami pomocowymi	6

Łącznie stan środków na rachunkach bankowych w Banku Gospodarstwa Krajowego i w kasie Agencji wg stanu na dzień 31.12.2009 r. zł wyniósł łącznie 5 603 tys. zł.

4.2.2. Rozliczenie środków finansowych na działalności krajowej w 2009 r.

4.2.2.1. Działalność administracyjna

W ramach przyznanych w 2009 r. środków budżetowych na realizację działalności administracyjnej, zgodnie z umową dotacji celowej, Agencja otrzymała środki w kwocie 124 212 tys. zł i w ramach realizacji ww. umowy poniesiono wydatki administracyjne w łącznej kwocie 123 200 tys. zł z przeznaczeniem na:

	(tys. zł)
– materiały i energię, w tym: zakupy materiałów biurowych, materiałów eksploatacyjnych do samochodów, zużycie energii i paliwa	3 641

	(tys. zł)
– remonty, w tym głównie naprawa środków trwałych	450
– pozostałe usługi obce, w tym:	34 898
• czynsze	18 590
• opieka autorska programów komputerowych	8 576
• usługi pocztowe	1 998
• usługi łączności	35
• Internet	747
– podatki i opłaty, w tym podatek PFRON	1 010
– wynagrodzenia (osobowe i bezosobowe)	66 898
– składki od wynagrodzeń: emerytalne, rentowe, wypadkowe, fundusz pracy	10 736
– pozostałe koszty, w tym: Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, delegacje krajowe i zagraniczne, ubezpieczenia majątkowe, dofinansowanie do nauki dla pracowników, ochrona zdrowia, BHP itp.	3 726
– środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne niskocenne, w ramach których zakupiono m.in.: drobny sprzęt biurowy, urządzenia techniczne dla służb kontroli technicznych, sprzęt komputerowy nie zaliczany do środków trwałych	1 205
– wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	636

Wydatki o charakterze stałym stanowiły 87,3% ogółu wydatków administracyjnych. Ponadto na wydatki administracyjne Agencja przeznaczyła środki własne w kwocie 2 689 tys. zł, w tym głównie na usługi obce, usługi remontowe oraz zapłatę odsetek naliczonych od środków finansowych w latach ubiegłych.

W związku z ustaleniami Rady Ministrów dotyczącymi ograniczenia wydatków w 2009 r. kwota dotacji dla ARR zaplanowana w ustawie budżetowej na 2009 r. została zmniejszona o 12 091 tys. zł. W związku z tym ARR przedłożyła korektę planu finansowego, w której zmniejszono planowane środki na wydatki administracyjne o 10 091 tys. zł (w tym na wynagrodzenia o 9 155 tys. zł) i na wydatki majątkowe o 2 000 tys. zł.

Skutkiem zmniejszenia kwoty na wynagrodzenia było zawieszenie wypłat stałych składników wynagrodzenia, takich jak odprawy emerytalne i nagrody

jubileuszowe na mocy porozumienia pomiędzy ARR a zakładową organizacją związkową. W 2009 r. średnie wynagrodzenie osobowe na jednego pracownika Agencji obniżyło się o 2% w stosunku do wynagrodzeń w 2008 r.

Wydatki administracyjne ogółem zostały obniżone o 9% (z kwoty 137 858 tys. zł w 2008 r. do kwoty 125 253 tys. zł w 2009 r.).

W trakcie 2009 r. Agencja uzyskała wpływy, w zakresie środków własnych, w wysokości 890 tys. zł (odzyskane wierzytelności, odsetki od rachunków bankowych, dywidenda), wpływy z tytułu zwrotów środków w ramach dotacji celowej 2008 r. w kwocie 188 tys. zł oraz wpływy z tytułu odsetek w kwocie 328 tys. zł.

Z puli dostępnych środków w 2009 r. (w ramach przyznanej dotacji celowej, środków własnych oraz środków pozostałych z 2008 r. w łącznej kwocie 129 619 tys. zł) Agencja realizowała wydatki związane z zadaniami z zakresu działalności administracyjnej. Obrót środkami finansowymi przeznaczonymi w 2009 r. na działalność administracyjną Agencji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 38. Obrót środkami finansowymi w 2009 r. w ramach wydatków administracyjnych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2009 r.	4 001
II.	Wpływy ogółem, z tego:	125 618
1.	Dotacja celowa 2009 r.	124 212
2.	Środki własne	890
3.	Wpływy odsetek od dotacji celowych	328
4.	Zwroty w ramach dotacji celowej 2008 r.	188
III.	Wydatki ogółem, z tego:	126 549
1.	Wydatki administracyjne, z tego:	125 929
	- dotacja celowa na 2009 r.,	122 564
	- dotacja celowa na 2009 r. - wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych - wydatki administracyjne stanowiące udział Agencji	636
	- rozliczenie dotacji celowej 2008 r.	40
	- środki własne	2 689
2.	Przekazanie środków własnych na wydatki majątkowe	124
3.	Przekazanie odsetek do MRiRW	304
4.	Przekazanie dotacji 2008 r. do MRiRW	192
IV.	Stan środków na 31.12.2009 r.	3 070

Pozostałe na rachunku bankowym na dzień 31.12.2009 r. środki (po uwzględnieniu rozliczeń dotacji celowej z 2009 r. dokonanych w 2010 r.) stanowią:

(tys. zł)

– środki własne uzyskane na działalności administracyjnej	2 034
– odsetki, które w 2010 r. zostały przekazane na rachunek MRiRW	24
– niewykorzystaną dotację celową na wydatki z zakresu działalności administracyjnej w 2009 r.	1 012

W ramach rozliczeń dotacji celowej w 2009 r. Agencja zwróciła w 2010 r. na rachunek wydatków budżetu państwa kwotę 1 012 tys. zł, stanowiącą niewykorzystaną dotację na realizację wydatków administracyjnych.

4.2.2.2. Działalność w zakresie realizacji mechanizmów krajowych

Agencja, zgodnie z umową zawartą na uruchomienie dotacji celowej, otrzymała w ramach przyznanych w 2009 r. środków budżetowych na finansowanie mechanizmów krajowych środki w wysokości 249 617 tys. zł, a także uzyskała wpływy z tytułu zwrotów nienależnie lub nadmiernie pobranych środków w łącznej kwocie 113 tys. zł, z tego:

- w 2009 r. wpłynęła kwota 111 tys. zł, z tytułu zwrotów w ramach: dopłat do materiału siewnego - 29 tys. zł, rekompensat za zrzekanie się prawa do KI - 79 tys. zł oraz dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych - 3 tys. zł. Środki finansowe przeznaczono na finansowanie mechanizmów krajowych w 2009 r.,
- w 2010 r. wpłynęła kwota 2 tys. zł w ramach dopłat do materiału siewnego, którą ARR zwróciła do MRiRW.

W 2009 r. Agencja, w ramach dostępnej kwoty, wydatkowała środki budżetowe na realizację mechanizmów krajowych w wysokości 249 513 tys. zł⁵⁹, pozostawiając niewykorzystane środki dotacji celowej w wysokości 104 tys. zł.

Agencja na finansowanie mechanizmów krajowych w 2009 r. przeznaczyła również środki własne uzyskane w roku 2009 w kwocie 1 125 tys. zł.

Łącznie w 2009 r. w ramach dostępnych środków finansowych ARR wydatkowała na realizację mechanizmów krajowych 250 751 tys. zł, z tego na:

⁵⁹ Kwota 249 513 tys. zł uwzględnia pomniejszenie o zwroty środków od beneficjentów w wysokości 113 tys. zł.

	(tys. zł)
– dopłaty do materiału siewnego - susza 2008 r.	1 337
– dopłaty do materiału siewnego - de minimis (w tym 31 tys. zł ze zwrotów środków)	58 954
– dopłatę krajową do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (w tym 3 tys. zł ze zwrotów środków)	147 517
– rekompensaty za zrzekanie się prawa do KI (w tym 79 tys. zł ze zwrotów środków)	37 419
– pomoc do plantacji trwałych	5 524

Agencja w 2010 r., w ramach rozliczeń dotacji celowej 2009 r., zwróciła na rachunek wydatków budżetu państwa niewykorzystaną dotację celową, przyznaną na realizację mechanizmów krajowych w kwocie 104 tys. zł. (102 tys. zł - stan środków na dzień 31.12.2009 r. oraz 2 tys. zł - zwrot, który wpłynął w 2010 r.).

Tabela 39. Obrót środkami finansowymi w 2009 r. w ramach realizacji mechanizmów krajowych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2009 r.	0
II.	Wpływy ogółem, z tego:	250 853
1.	Dotacja celowa	249 617
2.	Środki własne	1 125
3.	Zwroty od beneficjentów mechanizmów krajowych	111
III.	Wydatki ogółem, z tego:	250 751*
1.	Dopłaty do materiału siewnego - de minimis	58 954
2.	Dopłaty do materiału siewnego - susza 2008 r.	1 337
3.	Rekompensaty za zrzekanie się prawa do KI	37 419
4.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	147 517
5.	Pomoc do plantacji trwałych	5 524
III.	Stan środków na 31.12.2009 r.	102

* Wydatki w kwocie 250 751 tys. zł nie uwzględniają zwrotu środków od beneficjentów w kwocie 111 tys. zł.

4.2.2.3. Działalność w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013

W 2009 r. Agencja Rynku Rolnego, w celu wsparcia procesu wdrażania działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, realizowała zadania wynikające z art. 6 ust.1 pkt 4

ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz.427, z późn. zm.).

Zgodnie z umową zawartą z MRiRW Agencja otrzymała środki w wysokości 75 tys. zł (w tym: finansowanie unijne w kwocie 56 tys. zł oraz współfinansowanie krajowe w kwocie 19 tys. zł). Z otrzymanej kwoty Agencja wykorzystowała 53 tys. zł.

Niewykorzystane środki w ramach przyznanej dotacji, pozostające na rachunku Agencji na dzień 31.12.2009 r., w wysokości 22 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków budżetu państwa w styczniu 2010 r.

Ponadto w 2009 r. i w 2010 r. Agencja przekazała na rachunek dochodów budżetu państwa odsetki bankowe w łącznej wysokości 92,13 zł naliczone od dotacji celowej przyznanej Agencji na „Działania informacyjne i promocyjne”.

Tabela 40. Realizacja pomocy technicznej PROW 2007-2013 w ramach dotacji celowej w 2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Finansowanie pomocy technicznej - UE (tys. zł)	Współfinansowanie pomocy technicznej - kraj (tys. zł)	Ogółem (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2009 r.	0	0	0
II.	Wpływy ogółem - Dotacja celowa	56	19	75
III.	Wydatki dotyczące działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW 2007-2013, z tego:	40	13	53
1.	Wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie, kontrolę i ocenę działania	19	6	25
2.	Szkolenia i studia podyplomowe pracowników zaangażowanych w przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie, kontrolę i ocenę działania	12	4	16
3.	Szkolenia dla potencjalnych beneficjentów działania	2	1	3
4.	Zakup sprzętu na potrzeby organizowania akcji promocyjnych lub informacyjnych	7	2	9
IV.	Stan środków na 31.12.2009 r.	16	6	22

4.2.2.4. Działalność w zakresie realizacji projektu „Prezydencja”

Zgodnie z zawartą umową na uruchomienie dotacji celowej, w 2009 r. Agencja realizowała w okresie od 16 listopada 2009 r. do 16 grudnia 2009 r. zadanie dotyczące projektu „Prezydencja” pod nazwą „Koszty związane z przygotowaniem

administracji do objęcia przez Polskę Prezydencji w UE oraz z reprezentacją Polski przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości”.

W ramach przyznanej dotacji celowej Agencja otrzymała i wydatkowała przyznane środki finansowe w wysokości 8 tys. zł. Zgodnie z umową celem projektu było przygotowanie przedstawiciela Agencji Rynku Rolnego, będącego członkiem Korpusu Prezydencji, do realizacji zadań resortu rolnictwa związanych z objęciem i sprawowaniem Prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r. Cel ten został w całości zrealizowany zgodnie z umową.

4.2.2.5. Promocja polskiej żywności w Moskwie

W 2009 r. Agencja, zgodnie z zawartą umową nr BDGzp-2915A-62/09 z dnia 29.10.2009 r., realizowała zadanie przygotowania i przeprowadzenia działań polegających na promocji polskiej żywności i dorobku kulinarnego podczas obchodów Świąta Niepodległości organizowanego przez Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Moskwie. Na wykonanie powyższego zadania MRiRW przeznaczyło kwotę 150 tys. zł. W ramach ww. umowy Agencja wydatkowała środki finansowe w wysokości 132 tys. zł na działania dotyczące zużycia materiałów, usług, podróży służbowych i podatku VAT.

4.2.2.6. Organizacja polsko-rosyjskiego forum w Kazimierzu Dolnym

W 2009 r. Agencja, zgodnie z zawartą umową nr 118/2009 z dnia 18.11.2009 r., realizowała zadanie polegające na współorganizowaniu Polsko-Rosyjskiego Forum Przedsiębiorców Branży Rolno-Spożywczej odbywającego się w Kazimierzu Dolnym. W spotkaniu uczestniczyli polscy i rosyjscy producenci, przetwórcy, handlowcy, funkcjonujący w sektorze rolno-spożywczym oraz przedstawiciele związków, stowarzyszeń i organizacji ich zrzeszających w zakresie branży rolno-spożywczej, a także przedstawiciele administracji i instytucji publicznych sektora rolnego obu krajów na czele z Zastępcą Ministra Rolnictwa Federacji Rosyjskiej. W ramach ww. umowy Agencja z dostępnych środków wydatkowała kwotę 21 tys. zł. Zgodnie z umową zadanie zostało w całości zrealizowane. W 2010 r. polsko-rosyjskie forum planowane jest w Rosji.

4.2.2.7. Wydatki inwestycyjne

W ramach środków z dotacji celowej przyznanych na 2009 r. Agencja otrzymała kwotę 6 186 tys. zł z przeznaczeniem na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

Agencja na dzień 01.01.2009 r. posiadała środki własne na działalności inwestycyjnej w wysokości 27 tys. zł. W 2009 r. uzyskała wpływy w ramach środków własnych w kwocie 10 tys. zł (sprzedaż samochodu, odsetki) oraz z tytułu odsetek od dotacji celowej w kwocie 41 tys. zł. Dodatkowo na rachunek działalności inwestycyjnej Agencja dokonała przelewu środków własnych z działalności administracyjnej w wysokości 124 tys. zł.

Z puli dostępnych środków w łącznej kwocie 6 388 tys. zł sfinansowane zostały potrzeby inwestycyjne dotyczące:

- zakupu nowego i rozbudowy istniejącego oprogramowania oraz rozbudowy systemu obsługującego mechanizmy WPR oraz mechanizmy krajowe, w tym systemu finansowo-księgowego. Dla prawidłowego funkcjonowania Systemów CAPS i Egeria niezbędne było przygotowywanie oraz wprowadzanie zmian i rozszerzeń do tych systemów oraz budowa, a także utrzymanie nowych podsystemów, które wynikają ze zmian prawa unijnego i krajowego,
- utrzymania i rozwoju infrastruktury technicznej, w tym zakupu m.in.: sprzętu komputerowego, oprogramowania systemowego, użytkowego, multimedialnego, specjalistycznego, sprzętu biurowego, urządzeń technicznych, sprzętu wystawienniczego,
- zakupu 8 samochodów do użytku przez kontrolerów w związku z koniecznością zwiększenia liczby kontroli u beneficjentów mechanizmów WPR (zgodnie z akceptacją MRiRW).

Powyższe zakupy zostały sfinansowane środkami dotacji celowej na 2009 r. w wysokości 5 431 tys. zł oraz środkami własnymi w wysokości 124 tys. zł.

Tabela 41. **Obrót środkami finansowymi w ramach wydatków inwestycyjnych w ARR w 2009 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2009 r.	27
II.	Wpływy ogółem, z tego:	6 361
1.	Dotacja celowa na 2009 r.	6 186
2.	Środki własne	134

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
3.	Wpływy odsetek od dotacji celowej	41
III.	Wydatki ogółem, z tego:	5 591
1.	Zakupy środków trwałych sfinansowane dotacją celową	5 431
2.	Zakupy środków trwałych sfinansowane środkami własnymi	124
3.	Przekazanie odsetek do MRiRW	36
IV.	Stan środków na 31.12.2009 r.	797*

* Kwota pozostała na rachunku bankowym na dzień 31.12.2009 r. zawiera: środki własne uzyskane na działalności inwestycyjnej w wysokości 37 tys. zł, odsetki, które w 2010 r. zostały przekazane na rachunek MRiRW w wysokości 5 tys. zł oraz niewykorzystaną dotację celową w kwocie 755 tys. zł przyznaną na inwestycje i zakupy inwestycyjne w 2009 r., która została zwrócona na rachunek MRiRW w 2010 r.

4.2.3. Zabezpieczenia na działalności krajowej

Agencja realizowała obsługę zabezpieczeń dotyczących działalności administracyjnej Agencji zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2007 r. Nr 223, poz. 1655, z późn. zm.).

Według stanu na dzień 31.12.2009 r. złożone zabezpieczenia gotówkowe wyniosły 822 tys. zł, a zabezpieczenia gwarancyjne 4 445 tys. zł.

W 2009 r. Agencja nie realizowała gwarancji stanowiących zabezpieczenie działalności administracyjnej, gdyż nie wystąpiły przypadki niewywiązania się kontrahentów/wykonawców z przetargów/wykonania umów.

4.2.4. Wierzytelności z tytułu działalności krajowej

Wartość wierzytelności Agencji Rynku Rolnego związana z działalnością statutową Agencji na dzień 31.12.2009 r. wynosiła ogółem 71 147 tys. zł i w porównaniu ze stanem na dzień 31.12.2008 r. (72 408 tys. zł) zmniejszyła się o 1,7%, tj. o kwotę 1 261 tys. zł. Zmniejszenie wartości wierzytelności na dzień 31.12.2009 r. (w porównaniu ze stanem na koniec 2008 r.) nastąpiło w wyniku zakończonego postępowania upadłościowego, odzyskania oraz spisania należności z ewidencji księgowej w związku z wyczerpaniem czynności prawnych postępowań windykacyjnych.

Tabela 42. **Wartość wierzytelności ARR w 2009 r. na działalności krajowej, ich dynamika i struktura**

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień: (w tys. zł)		Dynamika (w %)	Udział (w %)	
		31.12.2008 r.	31.12.2009 r.		2008 r.	31.12.2009 r.
I.	Wierzytelności ARR ogółem, w tym:	72 408	71 147	98,3	100,0	100,0
-	należność główna	31 610	28 584	90,4	43,7	40,2
-	odsetki	40 798	42 563	104,3	56,3	59,8
1.	Wierzytelności Centrali ogółem, w tym:	36 188	35 440	97,9	100,0	100,0
-	należność główna	12 209	11 213	91,8	33,7	31,6
-	odsetki	23 979	24 227	101,0	66,3	68,4
2.	Wierzytelności OT ARR ogółem, w tym:	36 220	35 707	98,6	100,0	100,0
-	należność główna	19 401	17 371	89,5	53,6	48,6
-	odsetki	16 819	18 336	109,0	46,4	51,4
II.	Liczba wierzytelności ogółem, w tym:	82	72	87,8	100,0	100,0
-	w Centrali	29	29	100,0	35,4	40,3
-	w OT ARR	53	43	81,1	64,6	59,7

Wierzytelności Agencji, według stanu na dzień 31.12.2009 r., powstały w różnych okresach, a ich zakres zaprezentowano w poniższym zestawieniu:

Tabela 43. **Okresy powstania wierzytelności ARR na działalności krajowej**

Lp.	Okres powstania wierzytelności	Wartość wierzytelności (tys. zł)	Liczba wierzytelności	% udziału	
				Według wartości	Według liczby
I.	od 1990 do 2000	35 503	39	49,9	54,2
II.	od 2001 do 2009, w tym:	35 644	33	50,1	45,8
1.	2008	3 205	8	4,5	11,1
2.	2009	899	6	1,3	8,3
Ogółem		71 147	72	100,0	100,0

Z powyższego zestawienia wynika, że w latach 1990-2000 powstało ogółem 39 wierzytelności o łącznej wartości 35 503 tys. zł (49,9% ogólnej kwoty), a w latach 2001-2009 - 33 wierzytelności o łącznej wartości 35 644 tys. zł (50,1%).

Wierzytelności Agencji ze względu na podejmowane działania windykacyjne zostały zakwalifikowane do określonego postępowania. Wszystkie wierzytelności Agencji są prawnie zabezpieczone i zgodnie ze stanem księgowym na dzień 31.12.2009 r., objęte są poniżej wyszczególnionymi postępowaniami windykacyjnymi.

Tabela 44. Wierzytelności ARR w 2009 r. powstałe na działalności krajowej wg postępowań (dynamika i struktura)

Lp.	Kategoria postępowań	Stan na dzień:				Dynamika (w %) 2008=100		Struktura (w %) wg wartości	
		31.12.2008 r.		31.12.2009 r.		Liczby	Wartości	31.12. 2008 r.	31.12.2009 r.
		Liczba	Wartość (tys. zł)	Liczba	Wartość (tys. zł)				
1.	Postępowanie sądowe	20	26 036	21	27 673	105,0	106,3	36,0	38,9
2.	Postępowanie egzekucyjne	49	37 892	42	37 803	85,7	99,8	52,3	53,1
3.	Uгода przed sądem	1	70	0	0	0,0	0,0	0,1	0,0
4.	Postępowanie upadłościowe	7	6 762	4	4 317	57,1	63,8	9,3	6,1
5.	Postępowanie likwidacyjne	1	391	1	403	100,0	103,1	0,6	0,6
6.	Porozumienia	4	1 257	3	726	75,0	57,8	1,7	1,0
7.	Inne	0	0	1	225	0,0	0,0	0,0	0,3
Ogółem ARR		82	72 408	72	71 147	87,8	98,3	100,0	100,0

Zgodnie z danymi wynikającymi z powyższego zestawienia:

- postępowaniem sądowym objętych było 21 dłużników Agencji, a wartość zadłużenia wynosiła 27 673 tys. zł. Wniesienie powództwa sądowego ma na celu prawne zabezpieczenie długu, nie dopuszczając do przedawnienia roszczeń, a także pozwalając na kontynuowanie innych, prawem przewidzianych czynności wobec dłużników. Szybkość procesów sądowych warunkuje powodzenie egzekucji komorniczej. Uzyskanie prawnego tytułu wykonawczego stanowi podstawę do wszczęcia i prowadzenia egzekucji komorniczej;
- postępowaniem egzekucyjnym objętych było 42 dłużników Agencji, a wartość dochodzonych wierzytelności wynosiła 37 803 tys. zł. W ramach tego postępowania Agencja prowadzi także czynności prawne związane z wyjawieniem majątku przez dłużników, a także wszystkie inne prawem możliwe czynności, stosownie do statusu prawnego dłużników;
- postępowaniem upadłościowym objętych było 4 dłużników Agencji, a wartość wierzytelności wynosiła 4 317 tys. zł. W większości spraw objętych tym postępowaniem Agencja przystępuje do toczących się postępowań upadłościowych. Procesy upadłościowe są długotrwałe, a ściągальność kwot nieznaczna, z uwagi na zakwalifikowanie wierzytelności Agencji do VI i VII kategorii w kolejności zaspokajania z funduszy masy upadłości;

- postępowanie likwidacyjne dotyczące jednego dłużnika prowadzone jest pod nadzorem sądu;
- porozumieniami dotyczącymi uregulowania należności objętych jest 3 dłużników, spłata odbywa się stosownie do ustalonych terminów;
- postępowanie „Inne” dotyczy jednego dłużnika Agencji, którego stan prawny nie pozwala zakwalifikować do wymienionych w tabeli postępowań windykacyjnych.

Ponadto wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. ARR posiada również należności dotyczące działalności Agencji powstałe po 1 maja 2004 r., niezwiązane bezpośrednio z realizacją mechanizmów WPR, w łącznej kwocie 99 tys. zł, w tym: z tytułu należności wynikających z niewywiązania się z dostawy materiałów eksploatacyjnych do drukarek i kserokopiarek na potrzeby Agencji, inne należności związane z pracownikami - 15 tys. zł, a także z tytułu nienależnie wypłaconych środków krajowych w zakresie mechanizmów: „Dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany”, „Rekompensaty za zrzekanie się prawa do kwot indywidualnych” oraz „Pomoc do plantacji trwałych” - 84 tys. zł.

5. SYSTEM INFORMACYJNY

Wypełniając zadania określone ustawą o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, ARR pełni bardzo ważną rolę w upowszechnianiu informacji dotyczących funkcjonowania rynków rolno-żywnościowych. System informacyjny ARR obejmuje zarówno przekazywanie ustaleń Komisji Europejskiej dotyczących form i zakresu wsparcia rynkowego, jak i prezentowanie możliwie aktualnej sytuacji podaży-popytu i cenowej oraz wskazywanie prawdopodobnych kierunków ich zmian.

5.1. Cele i formy upowszechniania informacji

Głównym celem systemu informacji jest jak najlepsze przygotowanie polskich producentów, handlowców oraz konsumentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych, oferowanych w ramach mechanizmów realizowanych przez Agencję, a także wspomaganie sprawnego funkcjonowania rynku rolno-żywnościowego, poprzez ułatwienie dostępu do danych rynkowych. Osiągnięciu założonych celów służy przygotowywanie rzetelnej informacji o mechanizmach uruchamianych przez Komisję Europejską w zakresie m.in. zakupów interwencyjnych, dopłat do produkcji lub konsumpcji, refundowania eksportu oraz o zasadach uczestnictwa w tych mechanizmach. ARR upowszechnia również informacje o limitach dla niektórych towarów (zarówno w zakresie produkcji, jak i handlu zagranicznego) ustalonych w ramach WPR oraz wymaganiach formalnych, które muszą spełnić beneficjenci, żeby móc korzystać ze wsparcia z budżetu unijnego lub krajowego. Jednocześnie na swojej stronie internetowej Agencja zamieszcza regularnie opracowywane informacje rynkowe. Opracowania zawierają najważniejsze dane charakteryzujące główne rynki rolno-żywnościowe pozyskane ze źródeł krajowych i zagranicznych, płatnych i bezpłatnych. Zebranie w jednym miejscu najważniejszych danych o podaży, popycie oraz cenach na rynku krajowym i zagranicznym, a także regularne ich prezentowanie w Internecie zapewnia szerokiej rzeszy uczestników rynku równoczesny dostęp do informacji rynkowej, co przyczynia się do poprawy sprawności i efektywności

funkcjonowania gospodarki w warunkach wolnorynkowych. Informacje przekazywane przez ARR mogą stanowić podstawę do podejmowania decyzji dotyczących zmian w profilu i wielkości produkcji. Informacja o realizacji działań określonych w ramach WPR w połączeniu z danymi rynkowymi może służyć Kierownictwu Agencji do sprawnego zarządzania, jak również organom rządowym do właściwego kształtowania polityki gospodarczej i sterowania procesami gospodarczymi.

W ramach działań podejmowanych przez Agencję w 2009 r., informowanie uczestników rynku rolno-spożywczego oraz zainteresowanych środowisk o działalności ARR, a także o warunkach udziału w mechanizmach przez nią administrowanych, odbywało się przy użyciu różnych narzędzi komunikacji.

Targi i wystawy

Najczęściej stosowaną formą działań informacyjnych Agencji było organizowanie stoisk informacyjno-konsultacyjnych podczas targów, wystaw i innych wydarzeń o profilu informacyjno-promocyjnym. ARR wzięła udział w 296 takich imprezach. Bezpośrednie kontakty, rozmowy i spotkania z obecnymi oraz potencjalnymi beneficjentami pełniły istotną rolę w komunikacji z grupami docelowymi działań Agencji. Kreowały one również wizerunek ARR i sposób postrzegania jej przez opinię publiczną.

W 2009 r. Agencja objęła również honorowym patronatem szereg imprez branżowych, m.in. targi, „drzwi otwarte”, konferencje, sympozja, kiermasze i pikniki oraz udzieliła wsparcia merytorycznego w wielu tego typu wydarzeniach.

Konferencje

Często wykorzystywanym sposobem komunikacji z grupami odbiorców był udział przedstawicieli ARR w konferencjach i spotkaniach organizowanych najczęściej przez inne podmioty sektora rolno-spożywczego, np. samorządy, związki i stowarzyszenia branżowe oraz placówki oświatowe. W 2009 r. Agencja wzięła udział w 2,7 tys. takich spotkań, jako ich uczestnik bądź organizator. Tematyka podejmowana w ramach konferencji i spotkań dotyczyła m.in.: ogólnych zasad funkcjonowania mechanizmów administrowanych przez ARR (784), kwotowania produkcji mleka (379), dopłat do materiału siewnego (364), dopłat do spożycia mleka

i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (319), warunków uczestnictwa w programie „Owoce w szkole” (263), a także interwencyjnego zakupu zbóż (170).

Konkursy plastyczne dla dzieci

W 2009 r. OT ARR w Lublinie, Kielcach oraz Rzeszowie zorganizowały - we współpracy z lokalnymi instytucjami i mediami - konkursy plastyczne dla dzieci poświęcone programom „Szkłanka mleka” i „Owoce w Szkole”. Konkursy cieszyły się ogromną popularnością, zyskując pozytywną ocenę społeczności lokalnej i władz samorządowych. Okazały się również znakomitą narzędziem upowszechniania wiedzy o warunkach uczestnictwa w programach.

Audycje radiowe i telewizyjne

Przedstawiciele Agencji cyklicznie biorą udział w audycjach wielu ogólnopolskich i regionalnych rozgłośni radiowych (głównie na antenie 1 Programu Polskiego Radia i Radia dla Ciebie). Problematyka dotycząca działalności Agencji poruszana była również w audycjach emitowanych w telewizji ogólnopolskiej, w programach regionalnych i sieciach kablowych, najczęściej w programach: „Agrobiznes”, „Tydzień”, „Dzień dobry TVN”, „Informacje”, „Biznes dzisiaj”, „Europa bez miedzy”, „Tak jak w Unii” oraz wszystkich magazynach informacyjnych regionalnych kanałów TVP, jak również programach lokalnych poruszających tematykę rolniczą. W programach przytaczane są wypowiedzi Kierownictwa ARR, Dyrektorów biur merytorycznych Centrali i OT ARR oraz prezentowane są materiały dotyczące programów administrowanych przez Agencję, przygotowane we współpracy z Rzecznikiem Prasowym ARR.

W 2009 r. w telewizji publicznej i w stacjach komercyjnych ukazało się 786 informacji merytorycznych z zakresu działań ARR oraz 594 informacje radiowe.

Prasa

Dużą rolę w upowszechnianiu informacji pełnią komunikaty przekazywane przez Rzecznika Prasowego ARR do ogólnopolskich mediów drukowanych. Uzupełnieniem komunikatów są artykuły prasowe, w których poruszana jest tematyka związana z działaniami Agencji oraz z mechanizmami WPR przez nią administrowanymi. Prowadzone są także działania informacyjne na łamach prasy branżowej i specjalistycznej (tygodniki, miesięczniki, periodyki), wśród których istotne znaczenie mają

wywiady z przedstawicielami ARR, tj. Kierownictwem i pracownikami merytorycznymi. Ponadto w 2009 r. wszystkie OT ARR przeprowadziły w mediach intensywne działania informacyjne na temat dwóch programów, tj. „Owoce w szkole” oraz „Szkłanka mleka”. Oddziały Terenowe ARR organizowały na terenie swojego województwa konferencje prasowe lub spotkania prasowe poświęcone mechanizmom WPR.

Strona internetowa

W procesie upowszechniania informacji o mechanizmach administrowanych przez ARR podstawowym źródłem informacji są strony internetowe Agencji (www.arr.gov.pl) oraz Biuletynu Informacji Publicznej ARR (www.bip.arr.gov.pl). W 2009 r. zanotowano ponad 1,6 mln odwiedzin strony internetowej ARR (5,1 mln odsłon), 305 tys. wizyt na stronie BIP-ARR (634 tys. odsłon) i 49 tys. na stronach internetowych w języku angielskim (83 tys. odsłon). Serwis internetowy Agencji jest codziennie aktualizowany. W 2009 r. zrealizowano ponad 2,2 tys. wniosków o aktualizację strony internetowej.

Działalność wydawnicza

Ważną rolę w upowszechnianiu informacji na temat warunków uczestnictwa w mechanizmach administrowanych przez Agencję spełniają wydawnictwa - broszury i Biuletyn Informacyjny ARR. W 2009 r. Agencja wydała 22 broszury w łącznym nakładzie ponad 158 tys. egzemplarzy oraz formularz AGREX - druk specjalnie zabezpieczony przed możliwością nieautoryzowanego kopiowania (3 tys. egz.). Broszury poruszały m.in. zagadnienia dotyczące obrotu towarami rolno-spożywczymi z zagranicą, promocji produktów rolno-spożywczych i restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego. Większość wydawnictw trafiła do beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów mechanizmów administrowanych przez ARR podczas różnych imprez rolniczych, w których Agencja wzięła udział (dożynki, targi rolno-spożywcze, wystawy, seminaria itp.). Ważnymi odbiorcami broszur dotyczących obrotu towarami rolno-spożywczymi z zagranicą były izby celne. Broszury wydane w 2009 r. zostały również udostępnione na stronie internetowej Agencji w dziale „Wydawnictwa ARR”. Zanotowano ponad 7 tys. odsłon internetowych tego działu.

Wśród wydanych w 2009 r. przez ARR broszur zwracają uwagę „Akty prawne Unii Europejskiej dotyczące mechanizmów WPR administrowanych przez ARR”.

Broszura ta trafiła do beneficjentów Agencji, m.in. za pośrednictwem OT ARR oraz w ramach targów i imprez wystawienniczych. Mając na względzie zapotrzebowanie zgłoszone ze strony zagranicznych partnerów, Agencja przygotowała i wydała także broszurę podsumowującą działalność ARR jako agencji płatniczej w wersjach polskiej, angielskiej i rosyjskiej. Była ona dystrybuowana wśród krajowych i zagranicznych beneficjentów, m.in. w ramach targów i imprez wystawienniczych oraz w trakcie spotkań przedstawicieli ARR z partnerami zagranicznymi.

Ponadto w 2009 r. opracowano broszurę pt. „Rynek mleka w Polsce”. Jej celem było upowszechnienie informacji i promocja polskiego sektora mleczarskiego w kraju i za granicą. Broszurę wydano w wersji polskojęzycznej (3 tys. egz.) i anglojęzycznej (2 tys. egz.).

Szczególną rolę w systemie informacji ARR odgrywa wydawany od 1991 r. Biuletyn Informacyjny ARR. W 2009 r. ukazało się (w łącznym nakładzie 84 tys. egz.) 12 numerów Biuletynu, zawierających ogółem 80 publikacji poświęconych zwłaszcza: analizie sytuacji oraz przewidywanym zmianom na podstawowych rynkach rolnych (mleka, mięsa, zbóż i reformowanemu rynkowi cukru), a także promocji i bezpieczeństwu żywności oraz zmianom Wspólnej Polityki Rolnej.

Biuletyn (podobnie jak wszystkie wydawnictwa ARR) jest kierowany bezpłatnie do wszystkich zainteresowanych rolnictwem i branżą rolno-spożywczą. Największą grupę odbiorców (blisko 40%) stanowią służby rolne podstawowego szczebla administracji. Ośrodki doradztwa rolniczego prenumerują 13% nakładu, a przedsiębiorstwa i firmy związane z rolnictwem - 8%. Miesięcznik stanowi również pomoc naukową w placówkach kształcących (od zasadniczych szkół rolniczych po uczelnie wyższe). Z jego publikacji korzysta 25 tys. odbiorców. Ponadto Biuletyn jest kierowany do centralnych instytucji państwowych, bibliotek, redakcji prasowych i telewizyjnych, ambasad wszystkich państw członkowskich UE oraz oficjalnych przedstawicielstw innych krajów, a także do odbiorców prywatnych.

Elektroniczna wersja Biuletynu Informacyjnego ARR (numery wydane od stycznia 2000 r.) jest zamieszczana na stronach internetowych Agencji. W 2009 r. stronę tę wyświetlono średnio 2,7 tys. razy na miesiąc, tj. średnio 90 razy dziennie. Ogółem w 2009 r. odnotowano 45,7 tys. odsłon strony głównej Biuletynu.

Telefoniczny Punkt Informacyjny

W 2009 r. konsultanci Telefonicznego Punktu Informacyjnego (TPI) odebrali ponad 28 tys. połączeń telefonicznych. Najczęściej udzielano informacji dotyczących programu „Owoce w szkole”, restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego oraz promocji żywności (w tym funduszy promocji artykułów rolno-spożywczych). Kontaktujący się z TPI reprezentowali głównie województwa: mazowieckie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie i łódzkie. Najczęściej zadawane pytania oraz odpowiedzi na te pytania były publikowane na stronach internetowych ARR.

5.1.1. Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej

Na podstawie dokumentów UE przesyłanych do ARR drogą elektroniczną, a także w oparciu o treść sprawozdań przekazywanych przez przedstawicieli Agencji uczestniczących w posiedzeniach organów pomocniczych UE, jak również przez MRiRW, monitorowano proces decyzyjny Unii Europejskiej poprzez sporządzanie: informacji operacyjnych zawierających opis spraw dyskutowanych w ramach posiedzeń unijnych organów pomocniczych, tygodniowych kalendarzy posiedzeń organów pomocniczych UE oraz miesięcznych informacji dotyczących działań podejmowanych w ramach organów pomocniczych Wspólnoty.

Powyższe informacje były zamieszczane w serwisie internetowym ARR, w dziale poświęconym pracom organów UE, w celu bieżącego informowania podmiotów o zakresie tematycznym prac organów unijnych. Dotyczyły one również ustaleń proponowanych i dyskutowanych projektów aktów prawnych, wprowadzających zmiany w prawodawstwie wspólnotowym w ramach działań realizowanych bądź planowanych do realizacji przez ARR.

5.2. Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR

Realizując zapis ustawy o gromadzeniu, analizowaniu, przetwarzaniu i udostępnianiu informacji dotyczących rynków produktów rolnych i żywnościowych, Agencja Rynku Rolnego na bieżąco uzupełniała posiadaną bazę danych, pozyskując informacje zarówno ze źródeł krajowych, jak i zagranicznych. Dane te były analizowane i wraz z danymi generowanymi z systemu informatycznego ARR stanowiły

podstawę do przygotowania informacji zarządczej dla Kierownictwa ARR i władz resortu oraz opracowania prognoz sytuacji rynkowej. Agencja na bieżąco przygotowywała raporty dotyczące zmiany cen, sytuacji podaży-popytu na podstawowych rynkach rolno-żywnościowych oraz uregulowań WPR. Opracowania te były upowszechniane wśród szerokiego grona odbiorców za pośrednictwem Internetu.

5.2.1. Pozyskiwanie informacji

Do podstawowych źródeł oraz kategorii informacji, z których ARR korzystała w 2009 r. należały:

- Główny Urząd Statystyczny - dane dotyczące pogłowia zwierząt gospodarskich, wielkości zbiorów, produkcji i skupu oraz średniomiesięcznych cen: skupu, targowiskowych, zbytu oraz detalicznych podstawowych produktów rolno-żywnościowych;
- Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi - dane o cenach skupu zbóż i żywca rzeźnego, cenach sprzedaży podstawowych produktów rolno-żywnościowych w zakładach produkcyjnych objętych tym systemem oraz na krajowych giełdach towarowych i targowiskach, udostępniane w cyklu tygodniowym;
- Ministerstwo Finansów - dane dotyczące obrotów w handlu zagranicznym produktami rolno-żywnościowymi (udostępniane w cyklu miesięcznym);
- FAMMU/FAPA - notowania cen podstawowych towarów rolnych na rynkach zagranicznych oraz wiadomości o sytuacji na tych rynkach (prezentowane w cyklu tygodniowym);
- Oddziały Terenowe Agencji Rynku Rolnego - bieżące informacje o kształtowaniu się cen zbóż i żywca wieprzowego oraz inne, na doraźne potrzeby ARR;
- giełdy towarowe - bieżące informacje o cenach zbóż, produktów mleczarskich i mięsa w obrocie giełdowym,
- Komisja Europejska - bieżące informacje o stanie realizacji działań interwencyjnych w UE oraz o kształtowaniu się cen referencyjnych.

Zakres danych oraz częstotliwość ich pozyskiwania uzależnione były od rynku, którego dotyczyły, kategorii informacji, a przede wszystkim dostępności źródeł. Część informacji została przez Agencję nabyta odpłatnie (dane GUS, publikacje, prenumerata

czasopism), część bezpłatnie (np. dane ZSRIR, MF, z krajowych giełd towarowych, KE). Dane źródłowe dotyczące podstawowych rynków rolno-żywnościowych, w szczególności objętych działaniami interwencyjnymi ARR, były gromadzone i przechowywane w komputerowej bazie danych. Przepływ informacji pomiędzy Centralą a OT ARR odbywał się głównie za pomocą sieci teleinformatycznej.

5.2.2. Raporty rynkowe

Raporty rynkowe były przygotowywane przez ARR cyklicznie i miały charakter informacyjno-analityczny. Na bieżąco były one przedstawiane Kierownictwu Agencji, przekazywane do MRiRW oraz zamieszczane na stronie internetowej ARR. Raporty miesięczne były również publikowane w Biuletynie Informacyjnym.

W 2009 r. analitycy ARR w cyklu tygodniowym opracowali 51 edycji „Sytuacji na rynku podstawowych produktów rolno-żywnościowych”, a w cyklu miesięcznym - 12 edycji „Informacji o sytuacji na rynku rolnym i żywnościowym z elementami tendencji rozwojowej”.

W raportach tygodniowych prezentowano zestawienia cen zbóż, mięsa i produktów mleczarskich, a także bieżącą sytuację cenową w różnych ogniwach i kanałach dystrybucji (skup, zbył, giełdy, targowiska) podstawowych produktów rolno-żywnościowych oraz realizację najważniejszych instrumentów wsparcia. Dla porównania przedstawiane były zarówno ceny w Polsce, jak i w innych krajach UE, a w przypadku zbóż również na wybranych giełdach światowych.

W raportach miesięcznych analizowano sytuację na rynkach: zbóż, mięsa, mleka i cukru w danym miesiącu, jak również wskazywano tendencje rozwojowe w miesiącu następnym. Prezentowały one dane o wielkości skupu i poziomie cen produktów rolnych, obrotach towarowych z zagranicą oraz okresowo, szacunki zbiorów zbóż i wyniki badań stanu pogłowia zwierząt gospodarskich. W raportach wskazywano również na relacje cen warunkujące kierunki rozwoju danej produkcji oraz zamieszczano informacje o realizacji przez ARR mechanizmów interwencyjnych, a także o cenach podstawowych produktów rolno-żywnościowych na rynkach zagranicznych.

5.2.3. Opracowania analityczno-prognostyczne

Opracowaniami analityczno-prognostycznymi przygotowywanymi cyklicznie i upowszechnianymi przez Agencję były kwartalne prognozy cen skupu podstawowych produktów rolnych (pszenicy, żyta, żywca wieprzowego i wołowego oraz mleka), a także cen zbytu masła w blokach i odtłuszczonego mleka w proszku. Prognozy te były formułowane na podstawie opinii niezależnych ekspertów wchodzących w skład Zespołu ds. Prognozowania Cen Podstawowych Produktów Rolniczych powołanego przez Prezesa ARR. Udostępniano je jednocześnie na stronie internetowej ARR oraz przekazywano bezpośrednio do urzędów centralnych (MRiRW, MF, MG, MPiPS, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów), jak również za pośrednictwem Biuletynu Informacyjnego ARR, który jest przekazywany do Sejmu, Senatu, Krajowej Rady Izb Rolniczych, urzędów wojewódzkich, ośrodków doradztwa rolniczego, związków zawodowych rolników itp., a także do prasy.

Dwukrotnie w ciągu roku przygotowano na potrzeby wewnętrzne Agencji analizy koniunktury na rynkach: zbóż, mięsa, mleka oraz cukru, a także opracowano dla tych rynków prognozy sytuacji podażyowo-popytowej na rok następny oraz wskazano prawdopodobne tendencje rozwoju w dwóch kolejnych latach.

Agencja Rynku Rolnego współfinansowała również przygotowanie wydanych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy analiz stanu i perspektyw rozwoju 10 najważniejszych rynków rolno-spożywczych, rynku środków produkcji i usług dla rolnictwa, handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi oraz popytu na żywność. Analizy te oraz raporty handlu zagranicznego ukazały się w dwóch edycjach (wiosennej i jesiennej), zgodnie z ustalonym harmonogramem, a analiza popytu na żywność w jednej edycji. Wydawnictwa zostały opracowane przy udziale merytorycznym analityków ARR. Zostały one przekazane bezpłatnie do jednostek centralnych administracji państwowej, urzędów wojewódzkich, średnich i wyższych szkół rolniczych, ośrodków doradztwa rolniczego, organizacji rolniczych, bibliotek naukowych oraz mediów.

Oprócz ww. cyklicznych prognoz i analiz, w 2009 r. w ARR opracowywano doraźne analizy oraz informacje o aktualnej, a także przewidywanej sytuacji na rynkach podstawowych produktów rolnych. Opracowania analityczno-prognostyczne przygotowywano dla Kierownictwa ARR, MRiRW, rządu oraz parlamentu RP.

6. WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Agencja Rynku Rolnego, w ramach współpracy z zagranicą, prowadziła szereg działań mających przede wszystkim na celu merytoryczne oraz techniczne wsparcie instytucji administrujących rynkiem rolno-żywnościowym w innych krajach. Uczestniczyła także w wielu konferencjach, targach i spotkaniach poświęconych promowaniu eksportu, rozwojowi handlu produktami rolno-spożywczymi, jak również rozwijaniu współpracy międzynarodowej. Agencja brała też udział w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej związanych z pozyskiwaniem, analizą i dystrybucją aktów prawnych UE.

6.1. Realizacja programów pomocowych

ARR, jako instytucja dysponująca znacznym doświadczeniem w roli unijnej agencji płatniczej, podejmowała w 2009 r. działania na rzecz pomocy skierowanej do instytucji krajów trzecich. Działania te obejmowały:

- inicjowanie, przygotowywanie oraz analizę możliwości realizacji projektów współpracy bliźniaczej,
- przygotowywanie i opracowywanie projektów wsparcia w ramach polskiej pomocy rozwojowej koordynowanej przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ),
- uczestnictwo pracowników ARR w działaniach z zakresu wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem Biura Komisji Europejskiej TAIEK (Biura Wymiany Informacji nt. Pomocy Technicznej Komisji Europejskiej).

Agencja dokonywała również analizy możliwości uzyskania wsparcia na rzecz ARR lub polskiego sektora rolnego oraz przygotowywała stosowne projekty.

6.1.1. Projekty współpracy bliźniaczej

W ramach rozpatrywania możliwości uczestnictwa ARR w realizacji projektów współpracy bliźniaczej, w 2009 r. na bieżąco dokonywano analizy ogłaszanych fisz projektów oraz monitorowano informacje z innych krajów dotyczące warunków i perspektyw realizacji projektów współpracy bliźniaczej. Pogłębionej analizie

poddano 5 spośród kilkudziesięciu ogłoszonych fisz, których zakres był powiązany z obszarem działalności Agencji.

Ponadto wstępnie uzgodniono udział przedstawicieli ARR w projekcie współpracy bliźniaczej typu light „Wzmocnienie zdolności administracyjnych do wdrożenia zasad i procedur w ramach tzw. środków własnych”, skierowanym do Republiki Chorwacji.

6.1.2. Projekty polskiej pomocy rozwojowej

W 2009 r. Agencja Rynku Rolnego opracowała w uzgodnieniu z beneficjentami dokumentację trzech projektów w ramach programu polskiej pomocy zagranicznej i złożyła do MSZ wnioski o ich dofinansowanie. Dwa projekty dotyczyły wsparcia rozwoju rynku rolnego Republiki Mołdawii oraz doradztwa i wiedzy eksperckiej w zakresie możliwości zwiększenia popytu na produkty rolno-spożywcze w tym kraju, jeden - wdrożenia instrumentów wsparcia i regulacji rynku rolnego na Ukrainie.

ARR wzięła również udział w opracowaniu dwóch projektów na rzecz Republiki Ukrainy oraz Białorusi, planowanych do realizacji przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej (UKIE). Projekty te nie uzyskały jednak dofinansowania w 2009 r.

6.1.3. Wsparcie techniczne udzielane przez ARR za pośrednictwem TAIEX

Przedstawiciele Agencji w 2009 r. uczestniczyli w działaniach o charakterze wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem Biura KE TAIEX. W ramach działań pomocowych zorganizowano wizyty trzech ekspertów z ARR związane z:

- uczestnictwem w warsztatach na temat znaczenia i wykorzystania danych Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej (AMIS), organizowanych na wniosek Ministerstwa Handlu Zagranicznego i Stosunków Gospodarczych w Bośni i Hercegowinie,
- udziałem w seminarium na temat wdrożenia instrumentów unijnych na rynku cukru w Turcji,
- uczestnictwem w Misji Przeglądowej Dyrekcji Generalnej KE ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, mającej na celu ocenę postępów przygotowania Chorwacji do wprowadzenia systemu wspólnej organizacji rynków rolnych po jej wejściu do UE.

Ponadto ARR zorganizowała wizytę studyjną w Agencji dla przedstawicieli chorwackiego Ministerstwa Rolnictwa, Rybołówstwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Chorwackiej Agencji Rolnej, z zakresu wspólnej organizacji rynków rolnych oraz szczegółowych uregulowań prawnych dotyczących rynku mleka i przetworów mlecznych.

6.1.4. Projekty programów pomocowych na rzecz wsparcia ARR lub beneficjentów sektora rolnego

W odpowiedzi na ogłoszenie naboru projektów indywidualnych na listę rezerwową w ramach 7 osi priorytetowej *Społeczeństwo informacyjne - budowa elektronicznej administracji* Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, w Agencji opracowano i złożono do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wniosek projektowy pt. *Platforma usług sieciowych e-ARR dla producentów rolnych i przedsiębiorców branży rolno-spożywczej*. Celem projektu było zbudowanie środowiska (otwartej platformy technologicznej) do sprawnej, nowoczesnej obsługi klientów ARR oraz wprowadzenie całkowicie elektronicznego przepływu dokumentów w Agencji. Projekt nie został zakwalifikowany do dofinansowania.

Ponadto w 2009 r., w oparciu o inicjatywę wsparcia polskiego sektora rolnego ze środków pozostałych z realizacji programu pomocy żywnościowej USA w latach 1989-1990 (pilotowaną przez Ambasadę Stanów Zjednoczonych Ameryki w Warszawie), Agencja opracowała i zgłosiła wnioski o dofinansowanie dla następujących projektów o charakterze szkoleniowo-doradczym:

- „Budowa systemu wymiany informacji handlowej i rynkowej”,
- „Wsparcie na rzecz zarządzania pomocą dla uczestników sektora rolnego w sytuacjach kryzysowych lub klęsk żywiołowych”,
- „Wsparcie w zakresie możliwych do zastosowania regulacji, instrumentów i mechanizmów wzmacniających pozycję producentów rolnych w łańcuchu dystrybucyjnym i marketingowym”.

Propozycje projektów zostały opracowane w oparciu o realne potrzeby oraz zidentyfikowane problemy sektora rolno-żywnościowego w obszarze działalności Agencji. Wnioski złożone przez ARR, po pozytywnym zaopiniowaniu przez MRiRW, zostały przekazane stronie amerykańskiej.

6.2. Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

6.2.1. Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz WPR

W 2009 r. przedstawiciele Agencji uczestniczyli w wielu międzynarodowych konferencjach i spotkaniach z przedstawicielami instytucji państw członkowskich oraz organów UE, podczas których dokonano wymiany doświadczeń związanych z realizacją mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej oraz omówiono zasady funkcjonowania agencji płatniczych, służb kontrolnych i audytowych, a także innych instytucji zaangażowanych w działalność sektora rolnego. Należały do nich:

- Konferencja Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Pradze, podczas której zostały omówione zagadnienia związane z przeglądem oraz uproszczeniem zasad Wspólnej Polityki Rolnej, a także powołaniem sieci wymiany doświadczeń pomiędzy agencjami płatniczymi „Learning Network”, zrzeszającej agencje płatnicze i jednostki koordynujące niektórych państw członkowskich UE. Podczas konferencji, z inicjatywy delegacji ARR, podjęto dyskusję i dokonano wstępnych uzgodnień dotyczących wszczęcia działań uproszczeniowych w odniesieniu do przepisów dotyczących współpracy między poszczególnymi krajami UE w zakresie realizacji kontroli ex-ante (przedpłatnościowych). Propozycja w tym zakresie została przekazana do KE jako dodatkowy wkład do 39 propozycji uproszczeń zgłoszonych przez grupę państw członkowskich UE w ramach posiedzenia Grupy Ekspertów ds. Uproszczenia przy Komisji Europejskiej;
- Konferencja Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Visby w Szwecji, na której omówiono m.in. implikacje wynikające z „przeglądu WPR”, istotne dla działań realizowanych przez Agencję oraz wytyczne dla państw członkowskich UE, dotyczące implementacji regulacji unijnych oraz współpracy partnerskiej z KE w zakresie wdrażania przepisów;
- Międzynarodowa Konferencja Grupy Panta Rhei w Edynburgu w Szkocji, poświęcona problematyce elektronicznej archiwizacji, działań uproszczeniowych, zarządzania tożsamością oraz pozyskania certyfikacji ISO;
- Międzynarodowa Konferencja Grupy Panta Rhei w Brasov w Rumunii, podczas której przedmiotem dyskusji były m.in.: zagadnienia z zakresu interoperacyjności

- między organizacjami, systemami i bazami danych, outsourcing oraz kwestie dotyczące hurtowni danych czy archiwów elektronicznych;
- spotkanie techniczne przedstawicieli agencji płatniczych Węgier, Słowacji, Czech, Bułgarii i Polski w Tále na Słowacji, podczas którego zostały omówione m.in. zagadnienia związane z realizacją wybranych mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej oraz krajowych programów wsparcia sektora rolnego;
 - Konferencja Agencji Płatniczych Państw Bałtyckich oraz Polski w Lipawie na Łotwie, podczas której omówiono zagadnienia dotyczące m.in. elektronicznego systemu obsługi wniosków oraz wdrożenia zasady wzajemnej zgodności (cross-compliance);
 - wizyta studyjna w przedsiębiorstwie KWS SAAT AG w Einbeck w Niemczech oraz w biogazowniach w miejscowościach Algermissen oraz Ronnenberg, której celem było przygotowanie do realizacji mechanizmu dofinansowania budowy biogazowni w ramach działania Krajowego Programu Restrukturyzacji „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”, jak również poznanie funkcjonowania firmy KWS SAAT AG i rozwiązań stosowanych przez to przedsiębiorstwo;
 - Konferencja Dyrektorów Służb Audytu Agencji Płatniczych UE oraz Służb Unii Europejskiej - AMADEUS, podczas której omawiano zagadnienia dotyczące utrzymania akredytacji oraz kwestie związane ze zwalczaniem oszustw;
 - Konferencja Dyrektorów Agencji Płatniczych UE i Jednostek Koordynujących, zorganizowana przez KE w Brukseli, na której omówiono m.in. zagadnienia dotyczące „Wytycznej nr 4 w sprawie poświadczenia wiarygodności przedstawianego przez Dyrektora Agencji Płatniczej, zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. c rozporządzenia Rady nr 1290/2005”, doświadczenia związane z przygotowaniem poświadczenia wiarygodności dla roku budżetowego 2008, jak również roczną syntezę przedstawianą przez jednostki koordynujące zgodnie z art. 7 ust. 5 rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006 (raport podsumowujący);
 - spotkanie techniczne w Cypryjskiej Agencji ds. Płatności Rolnych (CAPO), zorganizowane w ramach bilateralnej współpracy międzynarodowej. Podczas spotkania podpisano „Porozumienie o Współpracy pomiędzy ARR a CAPO” w zakresie: wymiany informacji i doświadczeń w obszarach dotyczących procedur

stosowanych w odniesieniu do autoryzacji, realizacji i księgowania płatności finansowanych z EFRG i EFRROW, systemów teleinformatycznych, audytu wewnętrznego, działań przeciw nadużyciom, współdziałania służb technicznych oraz w zakresie krajowych programów wsparcia realizowanych zgodnie z regulacjami UE.

6.2.2. Udział ARR w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach dotyczących sektora rolnego

W 2009 r. przedstawiciele Agencji brali czynny udział w wielu spotkaniach międzynarodowych poświęconych promowaniu eksportu, rozwojowi handlu produktami rolno-spożywczymi oraz rozwijaniu współpracy z innymi krajami w sektorze rolno-spożywczym. Wśród tych spotkań należy wymienić:

- Konferencję Baltic Business Forum 2009 Ukraine - New Opportunities Szczecin, na której omówiono perspektywy rozwoju stosunków gospodarczych i handlowych między Polską a Ukrainą, w tym dotyczące sektora rolno-spożywczego;
- Światowe Forum Zbożowe w Sankt Petersburgu, podczas którego ARR zaprezentowała wybrane czynniki wpływające na produkcję i konkurencyjność zbóż z UE na rynku międzynarodowym;
- Międzynarodowe Targi Żywności i Napojów w Japonii, w ramach których zorganizowano m.in. akcje promujące polską żywność oraz polsko-japońskie seminarium dotyczące współpracy w dziedzinie rolnictwa i promocji produktów rolno-spożywczych;
- Polsko-Egipskie Forum Biznesu w Warszawie, na którym zostały przedstawione zadania Agencji Rynku Rolnego w zakresie promocji produktów rolno-spożywczych oraz omówione kwestie dotyczące współpracy handlowej pomiędzy przedsiębiorcami sektora rolnego;
- Międzynarodowe Targi Branży Rolno-Spożywczej Seul Food w Seulu, w ramach których zorganizowano seminarium handlowe poświęcone możliwościom eksportowym polskich produktów rolno-spożywczych;
- seminarium polsko-chińskie podczas Międzynarodowych Targów POLAGRA FOOD 2009, w trakcie którego omówiono m.in. możliwości promocji produktów rolno-spożywczych w obu krajach. Na spotkaniu tym przedstawiono również działalność wybranych chińskich przedsiębiorstw branży rolno-spożywczej;

- spotkanie z delegacją mołdawską podczas Międzynarodowych Targów POLAGRA FOOD 2009, na którym zostały omówione możliwości intensyfikacji dwustronnej współpracy;
- Targi Rolno-Spożywcze VIAF 2009 oraz forum biznesowe w Hanoi, gdzie omówiono możliwości współpracy instytucjonalnej i handlowej z Wietnamem w obszarze sektora rolno-spożywczego;
- Międzynarodowe Targi Rolno-Spożywcze ANUGA w Kolonii, podczas których przedstawiciel Agencji zaprezentował potencjał i wyróżniki dotyczące produkcji w sektorze mleka i mięsa w Polsce;
- spotkanie w Ministerstwie Rolnictwa Federacji Rosyjskiej podczas obchodów Świąta Niepodległości zorganizowanych przez Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Moskwie, gdzie promowano polską żywność.

W listopadzie 2009 r. Agencja zorganizowała Polsko-Rosyjskie Forum Przedsiębiorców Branży Rolno-Spożywczej w Kazimierzu Dolnym. Wzięli w nim udział przedstawiciele instytucji sektora rolnego oraz przedsiębiorcy działający na rynku rolno-spożywczym obu krajów. Uczestnicy forum zapoznali się z sytuacją branży rolno-spożywczej w Polsce i Rosji oraz charakterystyką obrotów towarowych między tymi krajami.

Przedstawiciele Agencji byli zaangażowani w opiniowanie oraz analizę dokumentów opracowywanych w ramach prac Komisji Międzyrządowych ds. Współpracy Gospodarczej z Krajami Trzecimi oraz uczestniczyli w pracach grup eksperckich mających na celu rozwój współpracy z tymi krajami. Pracownicy Agencji uczestniczyli w wielu spotkaniach o charakterze międzynarodowym organizowanych przez inne instytucje, w tym przede wszystkim MRiRW (m.in. z udziałem delegacji Chin, Bośni i Hercegowiny oraz Republiki Mołdawii, w trakcie których były omawiane zagadnienia związane ze współpracą w sektorze rolnym). Prowadzono rozmowy z przedstawicielami instytucji sektora rolnego innych krajów, m.in. Macedonii i Turcji, w celu określenia możliwości współpracy. W 2009 r. Agencja aktywnie brała udział w opracowywaniu założeń i propozycji projektów w ramach uruchomienia inicjatywy Partnerstwa Wschodniego w obszarze rolnictwa.

6.2.3. Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR

W 2009 r. Agencja podejmowała następujących przedstawicieli organów UE, instytucji państw członkowskich UE oraz krajów trzecich:

- przedstawicieli Hiszpańskiej Izby Rolniczej - celem wizyty było przedstawienie działalności ARR jako agencji płatniczej oraz zapoznanie się przedstawicieli Agencji ze specyfiką rolniczego regionu hiszpańskiego Castilla y Leon, w tym z postrzeganiem WPR i wizją jej rozwoju w przyszłości;
- członków Rady Nadzorczej Spółdzielni Rolnej ValFrance zajmującej się produkcją, przechowywaniem oraz handlem zbożami i roślinami wysokobiałkowymi - celem wizyty organizowanej przez Ambasadę Francji w Polsce było przedstawienie polskiego sektora zbóż, w tym działań interwencyjnych prowadzonych na tym rynku, a także organizacji centrów interwencyjnych;
- Attachés ds. Rolnych ambasad państw członkowskich Wspólnoty i krajów kandydujących - wizytę poświęcono sytuacji w sektorze mleka i zbóż oraz działaniom Polski w zakresie monitoringu cen i marż w łańcuchu żywnościowym;
- przedstawicieli Departamentu Rolnictwa Prowincji Zhejiang - celem wizyty było zapoznanie strony chińskiej z funkcjonowaniem sektora rolnego po przystąpieniu Polski do UE, m.in. z jego dostosowaniem do norm unijnych;
- przedstawiciela Europejskiego Biura Japońskiej Agencji Przemysłu Rolnego i Hodowli Zwierząt (ALIC) w celu zapoznania się z zadaniami Agencji w ramach administrowania obrotem towarowym z zagranicą towarami rolno-spożywczymi, promocji produktów rolno-spożywczych oraz zakresu i możliwości długofalowej współpracy pomiędzy ALIC i ARR;
- Zastępcę Ministra Rolnictwa, Rybołówstwa i Obszarów Wiejskich Republiki Chorwacji - celem wizyty było rozpoznanie możliwości współpracy bilateralnej między Polską a Chorwacją w sektorze rolnym. W trakcie spotkań omówiono tematykę związaną z procesem przygotowania sektora rolnego kraju kandydującego do udziału we wspólnym rynku oraz efektywnego wykorzystania środków finansowych na niezbędne dostosowania strukturalne i organizacyjne w tym sektorze (na podstawie doświadczeń Agencji);
- przedstawicieli bułgarskiego Państwowego Funduszu Rolnego - wizyta została zorganizowana w ramach projektu „Wsparcie techniczne dla bułgarskiej agencji

płatniczej” i miała charakter horyzontalny, obejmujący swym zasięgiem różne aspekty funkcjonowania mechanizmów WPR, ze szczególnym uwzględnieniem działań kontrolnych.

6.3. Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej

6.3.1. Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym

W 2009 r. przedstawiciele Agencji uczestniczyli w pracach następujących organów przygotowawczych Komisji Europejskiej:

- Komitetu Zarządzającego ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych Komisji Europejskiej (sekcje: upraw polowych, produktów pochodzenia zwierzęcego, owoców i warzyw, wina i alkoholi, tytoniu i chmielu, oliwy z oliwek, nasion, promocji produktów rolnych, zagadnień horyzontalnych),
- Komitetu ds. Funduszy Rolniczych,
- Komitetu Zarządzającego oraz Grupy 308 ds. Zagadnień Horyzontalnych związanych z handlem przetworzonymi produktami rolnymi niewymienionymi w Załączniku I do Traktatu,
- Grupy Ekspertów ds. Promocji Rolnictwa Ekologicznego,
- Grupy Ekspertów ds. Systemu Informatycznego Zarządzającego i Monitorującego Rynek Rolny (ISAMM)

oraz następujących organów przygotowawczych Rady UE:

- Specjalnego Komitetu ds. Rolnych,
- Grupy Roboczej ds. Horyzontalnych Kwestii Rolnych,
- Grupy Roboczej ds. Grup Towarowych.

W ramach uczestnictwa w procesie decyzyjnym Wspólnoty na poziomie ww. organów przygotowawczych UE, Agencja prowadziła działania związane z pozyskiwaniem, dystrybucją oraz analizą projektów aktów prawnych i dokumentów roboczych Komisji Europejskiej oraz Rady UE w celu wypracowania stanowiska w odniesieniu do omawianych na forum Wspólnoty zagadnień związanych z działalnością Agencji, a także zgłaszania propozycji zmian do tworzonych przepisów oraz obowiązujących aktów prawnych UE. Ponadto, w ramach prac prowadzonych w zakresie procesu decyzyjnego, Agencja występowała do Komisji

Europejskiej z wnioskami o wydanie not informacyjnych w sprawie sposobu interpretacji i stosowania określonych przepisów prawnych UE.

Przedstawiciele Agencji okresowo uczestniczyli w posiedzeniach organów pomocniczych KE oraz Rady UE w charakterze ekspertów współpracujących. Łącznie w 2009 r. przedstawiciele Agencji wzięli udział w 50 posiedzeniach organów pomocniczych KE, na których były omawiane zagadnienia związane z działalnością ARR oraz w 2 posiedzeniach Grup Roboczych Rady UE ds. horyzontalnych kwestii rolnych oraz grup towarowych.

W odniesieniu do udziału w procesie decyzyjnym w 2009 r. na adres poczty elektronicznej ARR wpłynęło około 1400 dokumentów UE z zakresu rolnictwa, które rejestrowano, poddawano analizie oraz tłumaczono. Były to m.in. projekty aktów prawnych UE, porządki obrad, sprawozdania z obrad poszczególnych organów UE, stanowiska poszczególnych państw dotyczące spraw omawianych na forum organów UE, komunikaty wydawane przez organy UE oraz wykazy przyjętych aktów prawnych. Do 50 dokumentów sporządzono notki - streszczenia, które służyły jako materiał pomocniczy i poglądowy ułatwiający przygotowanie do zmian w prawie Unii Europejskiej i we Wspólnej Polityce Rolnej.

Na bieżąco monitorowano, poddawano analizie i dystrybuowano dokumenty zamieszczane w internetowej bazie danych Komisji Europejskiej CIRCA, wykorzystywane w szczególności w ramach przygotowań do udziału w pracach komitetów i grup roboczych Komisji.

W ramach postępowań państw członkowskich Wspólnoty w sprawach prowadzonych przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w 2009 r. w ARR opracowywano opinie i stanowiska w odniesieniu do 17 orzeczeń, m.in. w zakresie: rynku cukru, handlu produktami rolnymi, dostaw żywności z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w UE, a także rynku mleka.

6.3.2. Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej

Na podstawie dokumentów unijnych przesłanych do ARR drogą elektroniczną, a także w oparciu o treść sprawozdań przekazywanych przez przedstawicieli Agencji

oraz MRiRW, uczestniczących w posiedzeniach organów pomocniczych UE, sporządzano:

- tygodniowe kalendarze posiedzeń organów pomocniczych UE, zamieszczane na bieżąco w serwisie internetowym ARR, w dziale poświęconym pracom organów unijnych,
- informacje kwartalne dotyczące działań podejmowanych w ramach organów pomocniczych UE, publikowane w Biuletynie Informacyjnym ARR,
- informacje operacyjne z przebiegu posiedzeń, w których uczestniczyli przedstawiciele Agencji.

Publikowanie powyższych informacji miało na celu bieżące informowanie uczestników mechanizmów unijnej polityki rolnej o planowanych zmianach w zakresie prawa UE dotyczącego WPR (w szczególności mechanizmów realizowanych przez Agencję) oraz o postępie prac nad poszczególnymi propozycjami legislacyjnymi.

6.4. Wdrożenie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM)

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 792/2009 z dnia 31 sierpnia 2009 r. nałożyło na państwa członkowskie UE obowiązek przekazywania do KE, za pośrednictwem systemów udostępnionych przez Komisję, komunikatów związanych z administrowaniem mechanizmami WPR przewidzianych w prawodawstwie unijnym. Zgodnie z zasadami wynikającymi z ww. rozporządzenia, państwa członkowskie UE mają obowiązek przekazywania Komisji Europejskiej informacji i dokumentów dotyczących wdrożenia wspólnej organizacji rynków, systemu płatności bezpośrednich, promocji produktów rolnych oraz systemów stosowanych w odniesieniu do regionów najbardziej oddalonych i mniejszych wysp Morza Egejskiego. Na podstawie postanowień powyższego rozporządzenia, w 2009 r. w ARR rozpoczęto testowanie systemu ISAMM, dostępnego za pośrednictwem Internetu. W ramach testów pracownicy ARR przekazali do Komisji Europejskiej 168 komunikatów.

W lipcu 2009 r. rozpoczęła się faza przedprodukcyjna prac projektowych, podczas której komunikaty zawierające autentyczne dane były wysyłane równolegle

drogą tradycyjną (faks/poczta elektroniczna) oraz za pośrednictwem ISAMM. W fazie przedprodukcyjnej przekazano do Komisji Europejskiej 143 komunikaty.

W związku z decyzją MRiRW o przystąpieniu Polski do grupy pilotażowej testującej w ramach systemu ISAMM moduł AGRIDES, w 2009 r. rozpoczęto w Agencji testowanie ww. modułu. Służy on do przekazywania komunikatów poprzez załączenie plików XML generowanych przez systemy informatyczne państw członkowskich. W kontekście ww. prac wdrożeniowych oraz przystąpienia ARR do grupy pilotażowej została opracowana w Agencji „Instrukcja przekazywania dokumentów do Komisji Europejskiej w ramach Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM) w Agencji Rynku Rolnego” oraz „Lista indykatywna dokumentów przekazywanych przez ARR do Komisji Europejskiej”. Dodatkowo zapewniono dostęp do systemu ISAMM i nadano uprawnienia 17 pracownikom ARR, w tym 14 z nich posiadało uprawnienia do wprowadzania danych i/lub wysyłania komunikatów do KE.

6.5. Wdrożenie Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów - Polska (EWD-P) w ARR

W 2009 r. w Agencji nastąpiło pełne wdrożenie Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów - Polska (EWD-P). System ten stanowi wspólną platformę dla pracy polskich urzędników w poszczególnych resortach uczestniczących w pracach organów przygotowawczych Rady Unii Europejskiej. Jest on udostępniony użytkownikom przy pomocy Internetu i umożliwia zarządzanie dokumentami przesyłanymi z UE.

W wyniku zapewnienia pełnej funkcjonalności systemu, pracą w EWD-P zostały objęte wszystkie organy przygotowawcze Rady UE. Dla zapewnienia prawidłowej realizacji zadań zorganizowano 3 szkolenia z obsługi systemu dla wszystkich jego użytkowników w Agencji. W 2009 r. w ramach systemu pracownicy ARR byli, jako eksperci, bezpośrednio zaangażowani w 759 spraw pozostających w zakresie kompetencji Agencji.

6.6. Udział ARR w pracach legislacyjnych oraz zapewnienie obsługi tłumaczeniowej

Pracownicy ARR brali czynny udział w pracach nad projektami polskich wersji językowych aktów prawnych UE dyskutowanych na posiedzeniach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej.

Ponadto, w 2009 r. ARR była zaangażowana w prace nad uproszczeniem WPR, trwające na forum wspólnotowym od 2003 r. W ramach prac organów przygotowawczych KE i Rady UE (Grupa Robocza Rady ds. Horyzontalnych, Grupa ekspertów ds. uproszczenia WPR przy KE), Agencja zgłosiła propozycje uproszczenia w zakresie procedur administracyjnych odnoszących się do mechanizmów handlu zagranicznego oraz procedur administracyjnych związanych z wywozem z refundacją piskląt i jaj wylęgowych, a także do wzajemnej pomocy i współpracy instytucji państw członkowskich w zakresie realizacji kontroli przedpłatnościowych w ramach mechanizmów WPR oraz uproszczeń w odniesieniu do procedury i kryteriów składania programów promocyjnych.

W ramach zapewnienia obsługi tłumaczeniowej, w ARR realizowano pisemne i ustne tłumaczenia językowe oraz konsultacje terminologiczne. Zrealizowano łącznie 187 wniosków o dokonanie pisemnych oraz ustnych tłumaczeń językowych. Tłumaczenia pisemne były dokonywane głównie na potrzeby działań niezbędnych dla terminowego przygotowania, weryfikacji i aktualizacji dokumentów krajowych, w szczególności warunków udziału w mechanizmach WPR oraz ksiąg procedur ARR, w celu prawidłowej realizacji poszczególnych mechanizmów. Dodatkowo usługi tłumaczeniowe (pisemne i ustne) były realizowane na rzecz zadań ARR związanych m.in. z współpracą międzynarodową w zakresie organizacji i udziału w konferencjach, wizytach studyjnych, spotkaniach technicznych itp., zarówno z państwami członkowskimi UE, jak i z instytucjami państw trzecich.

Jednocześnie na bieżąco udzielano konsultacji terminologicznych w zakresie mechanizmów WPR administrowanych przez ARR na prośbę służb tłumaczeniowych Komisji Europejskiej. W 2009 r. udzielono 16 konsultacji, m.in. w odniesieniu do: terminologii dotyczącej jakości produktów rolnych, wspólnej organizacji rynku wina, polskiej wersji językowej rozporządzeń wykonawczych dotyczących wspólnej

organizacji rynków rolnych, interwencji na rynku odtłuszczonego mleka w proszku oraz ustanowienia systemu kwot na produkcję skrobi ziemniaczanej.

6.7. Zapewnienie informacji o możliwościach w zakresie współpracy handlowej z krajami trzecimi w sektorze rolno-spożywczym

W 2009 r., w ramach realizacji zadań z zakresu informowania o sytuacji na zagranicznych rynkach rolnych, Agencja na bieżąco monitorowała informacje do niej wpływające, prowadziła ich analizę, dystrybuowała również wybrane informacje wśród zainteresowanych podmiotów. W ARR opracowano także założenia dla koncepcji utworzenia bazy informacji handlowej i rynkowej, która służyłaby polskim przedsiębiorcom branży rolno-spożywczej przy podejmowaniu decyzji w ramach prowadzenia działalności eksportowej.

7. SYSTEM KONTROLI

7.1. Audyt wewnętrzny

W 2009 r. zadania i czynności audytowe realizowane były na podstawie „Planu audytu na rok 2009”, zatwierdzonego przez Prezesa ARR, zgodnie z ustawą o finansach publicznych z dnia 30 czerwca 2005 r. (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.), przy uwzględnieniu zmiany ww. planu dokonanej w lipcu 2009 r.

Przeprowadzone zadania zapewniające obejmowały niżej wymienione obszary:

- dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE,
- wsparcie rynku produktów pszczelich,
- dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny,
- rejestracja i weryfikacja receptur,
- rozliczanie refundacji wywozowych,
- restrukturyzacja przemysłu cukrowniczego (przyznanie i wypłata pomocy restrukturyzacyjnej),
- zadania realizowane przez ARR w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- kontrole fizyczne zapasów interwencyjnych,
- pomoc do plantacji trwałych,
- zarządzanie nieprawidłowościami,
- zarządzanie kadrami,
- Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych,
- administrowanie samochodami służbowymi ARR,
- rozwój zawodowy pracowników,
- Koordynacja i Monitorowanie Współpracy z Zagranicą,
- gospodarka magazynowa,
- zarządzanie aktywami oraz bezpieczeństwo fizyczne i środowiskowe,
- zarządzanie systemami i sieciami oraz kontrola dostępu,
- bezpieczeństwo zasobów ludzkich,

- zarządzanie incydentami związanymi z bezpieczeństwem informacji oraz zarządzanie ciągłością działania,
- obsługa zabezpieczeń,
- księgowanie i raportowanie płatności oraz opłat w ramach mechanizmów WPR.

Poza wymienionymi zadaniami zapewniającymi w ramach audytu wewnętrznego na bieżąco realizowano zadania doradcze w obszarach gospodarowania mieniem ARR, oceny przygotowania Agencji do wnoszenia przez beneficjentów wniosków w postaci elektronicznej z wykorzystaniem podpisu elektronicznego oraz pozaaudytowych czynności doradczych (łącznie 26 czynności), polegających m.in. na opiniowaniu dokumentów wewnętrznych i zewnętrznych przedkładanych przez inne komórki organizacyjne ARR.

W 2009 r. Agencja realizowała również czynności sprawdzające wdrożenie zaleceń zadań audytowych przeprowadzonych w latach 2007-2008, które dotyczyły:

- wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na wybranych rynkach produktów rolnych,
- wydawania i rozliczania pozwoleń w ramach mechanizmów handlu zagranicznego,
- dopłat do materiału siewnego,
- obsługi prawnej,
- zarządzania informacją,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- Regulaminu Pracy,
- zarządzania wierzytelnościami,
- planowania środków na działania ARR finansowane z budżetu UE i krajowego,
- oceny ciągłości procesów realizowanych przez Agencję w sytuacji wystąpienia awarii sieci informatycznej,
- oceny zagrożeń wynikających z braku wsparcia Sytemu Teleinformatycznego przez serwis ORACLE,
- wykonania zawartych przez ARR umów w zakresie obsługi systemów informatycznych,
- planowania finansowego,
- spełnienia kryteriów akredytacyjnych z uwzględnieniem realizacji sprawozdawczości w systemie dwuwalutowym,
- zarządzania aplikacjami wspomagającymi procesy finansowo-księgowe,

- zarządzania TI,
- zarządzania bezpieczeństwem informacji,
- procesów finansowo-księgowych WPR (realizacji zapłat, rejestrowania nieprawidłowości i ewidencji księgowej),
- zarządzania dokumentami i zapisami,
- odzyskiwania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych środków oraz zapłaty niedopłaty.

Wyniki pracy audytu wewnętrznego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przeprowadzania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 66, poz. 406), przedstawiane były Dyrektorom komórek audytowanych i Prezesowi ARR w postaci sprawozdań oraz informacji z przeprowadzonych zadań audytowych, a w badanych obszarach zalecano wdrożenie działań naprawczych oraz usprawniających. Ustalenia z przeprowadzonych zadań audytowych dotyczyły w szczególności:

- przyjętych w księgach procedur oraz innych dokumentach wewnętrznych ARR rozwiązań opisujących dany proces i niezbędnych zmian, jakie należy w nich wprowadzić, m.in. w zakresie dostosowania zapisów aktów wewnętrznych Agencji do obowiązującego prawodawstwa,
- praktycznego funkcjonowania danego procesu/systemu - zalecenia mające na celu podjęcie działań usprawniających realizację procesu,
- przestrzegania zaprojektowanego w księgach procedur oraz innych dokumentach wewnętrznych systemu kontroli wewnętrznej i zwiększenia nadzoru nad realizacją działań,
- funkcjonalności systemów informatycznych,
- bezpieczeństwa informacji - zalecenia dotyczące zgodności przyjętej w Agencji dokumentacji z normą bezpieczeństwa oraz praktycznego funkcjonowania systemu bezpieczeństwa informacji w Agencji.

Przeprowadzone audyty wewnętrzne potwierdziły spełnianie przez ARR kryteriów akredytacyjnych dla agencji płatniczych w obszarach, które były poddane badaniu.

Agencja współpracowała również z zespołami audytowymi i kontrolnymi następujących jednostek zewnętrznych:

- Komisji Europejskiej (audyt mechanizmów: „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”, „Kwotowanie produkcji mleka” oraz „Restrukturyzacja przemysłu cukrowniczego”),
- firmy KPMG Spółka z o.o. (w zakresie audytu akredytacyjnego przeprowadzonego w ARR w związku z uruchamianiem programu „Owoce w szkole” w ramach Wspólnej Polityki Rolnej),
- Ministerstwa Finansów i Urzędu Kontroli Skarbowej (w zakresie audytu certyfikującego za rok EFRG 2009).

Podczas audytu certyfikującego Ministerstwa Finansów za rok EFRG 2009 zbadano płatności związane z funduszem unijnym EFRG (wydatki i wpływy). Stwierdzono, że wszystkie płatności zostały dokonane prawidłowo, we właściwej wysokości oraz terminowo. Po zakończeniu audytu ARR otrzymała:

- Certyfikat rocznych rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego, który stwierdza, że:
 - sprawozdania przekazywane do Komisji za rok finansowy EFRG 2009 kończący się w dniu 15 października 2009 r. są prawdziwe, kompletne i dokładne we wszystkich istotnych aspektach dotyczących całkowitych wydatków netto z EFRG,
 - w oparciu o przegląd zgodności procedur agencji płatniczej z kryteriami akredytacyjnymi, kontrole wewnętrzne agencji płatniczej funkcjonują w stopniu zadowalającym, tj. działają skutecznie we wszystkich istotnych aspektach w odniesieniu do EFRG.
- Opinię bez zastrzeżeń w sprawie poświadczenia wiarygodności rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego, która stwierdza, że poświadczenie wiarygodności za rok finansowy od 16 października 2008 r. do 15 października 2009 r. jest zgodne we wszystkich istotnych aspektach z art. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006 oraz wytyczną Komisji nr 4 (dotyczące sposobu sporządzania poświadczenia wiarygodności rachunków).

7.2. Kontrola wewnętrzna

W 2009 r. zadania i czynności kontrolne realizowane były w oparciu o polecenia Prezesa ARR, zgodnie z postanowieniami „Regulaminu Organizacyjnego ARR”

i znowelizowanej Księgi Procedur „Kontrola Wewnętrzna”⁶⁰. Dodatkowo przeprowadzono kontrole planowe przewidziane w „Planie kontroli BKW na II półrocze 2009 r.”.

Zrealizowane przez Agencję kontrole miały na celu zbadanie prawidłowości realizacji podejmowanych zadań oraz wyeliminowanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu kontrolowanych jednostek, a także usprawnienie ich działalności poprzez realizację zaleceń pokontrolnych. Postępowania kontrolne i pokontrolne pozwoliły ustalić stan faktyczny realizacji zarządzeń Prezesa ARR i przyczyniły się do:

- dostosowania zapisów ksiąg procedur oraz warunków uczestnictwa w mechanizmach WPR do wymogów „Systemu Zarządzania Jakością” oraz prawodawstwa wspólnotowego i krajowego,
- poprawy sprawowania kontroli funkcjonalnej na każdym z etapów przebiegu realizacji mechanizmów operacyjnych i wspomagających funkcjonowanie ARR,
- poprawy przestrzegania zasad realizacji procedur procesów operacyjnych i wspomagających Agencji,
- poprawy przestrzegania postanowień „Regulaminu Pracy”,
- poprawy terminowości załatwiania spraw, zgodnie z „Kodeksem Postępowania Administracyjnego”,
- poprawy gospodarowania majątkiem trwałym ARR,
- poprawy egzekwowania zapisów umów zawartych przez Agencję oraz podejmowania adekwatnych działań w stosunku do stwierdzonych nieprawidłowości,
- poprawy obsługi beneficjentów.

Tabela 45. Wykaz kontroli przeprowadzonych przez ARR w 2009 r.

Lp.	Zadania kontrolne	Liczba kontroli
1.	Rynek mleka i produktów mleczarskich - kwotowanie produkcji mleka (OT ARR)	3
2.	Rynek nasion - dopłaty do materiału siewnego (OT ARR)	2
3.	Handel zagraniczny - biuro operacyjne Centrali ARR	1
4.	Pomoc żywnościowa - biuro operacyjne Centrali ARR	1
5.	Pozostałe zadania kontrolne:	
	- OT ARR	1
	- biura Centrali ARR	2
Ogółem		10

⁶⁰ Zarządzenie Prezesa ARR nr 98/2009/KP z dnia 7 maja 2009 r. w sprawie wprowadzenia Księgi Procedur „Kontrola Wewnętrzna” (wersja 1.0 z dnia 09.05.2009 r.), z późn. zm.

W 2009 r. przeprowadzono ogółem 10 kontroli, w tym 7 dotyczących oceny realizacji zadań na wybranych rynkach produktów rolno-żywnościowych i mechanizmach WPR, tj.:

- 3 kontrole na rynku mleka i produktów mleczarskich - kontrole planowe w zakresie prawidłowości realizacji przez OT ARR zadań wynikających z mechanizmu „Kwotowanie produkcji mleka” w ramach przyznawania rekompensat dla producentów zrzekających się prawa do kwot indywidualnych w roku kwotowym 2008/2009,
- 2 kontrole na rynku nasion - kontrole planowe w zakresie realizacji przez OT ARR przyznawania dopłat z tytułu zużytego do siewu i/lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany,
- 1 kontrolę w zakresie handlu zagranicznego - kontrola planowa w zakresie realizacji mechanizmu „Handel zagraniczny na rynku produktów przetworzonych non-aneks I”,
- 1 kontrolę doraźną w zakresie realizacji mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”.

Ponadto w 2009 r., w zakresie pozostałych zadań kontrolnych, przeprowadzono łącznie 3 kontrole dotyczące:

- prawidłowości gospodarowania majątkiem trwałym Agencji (kontrola doraźna),
- prawidłowości prowadzenia ewidencji dokumentów finansowo-księgowych związanych z rozliczeniem zaliczki pobranej przez pracownika OT ARR (kontrola doraźna),
- realizacji procesu „Kontrole techniczne” (kontrola planowa).

Ocena sposobu wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń pokontrolnych dokonywana była na podstawie informacji przekazywanych w wyznaczonym terminie przez jednostki kontrolowane oraz w drodze czynności kontrolnych, podejmowanych niezależnie od programu kontroli, w trakcie przeprowadzania kolejnej kontroli w danej jednostce organizacyjnej. Stanowiło to element wzmocnienia nadzoru nad właściwą realizacją zadań wyznaczonych poszczególnym komórkom organizacyjnym ARR.

W 2009 r., w ramach kontroli wewnętrznej, rozpatrzono również 12 skarg i wniosków, w tym 9 dotyczyło zagadnień związanych z mechanizmami administrowanymi przez Agencję oraz jej funkcjonowania. Natomiast w 3 przypadkach zakres merytoryczny skarg i wniosków znajdował się poza właściwością ARR.

Ponadto w 2009 r. krajowe jednostki kontroli zewnętrznej przeprowadziły w Centrali ARR 6 kontroli, z tego:

- Najwyższa Izba Kontroli - w zakresie:
 - wykonania planu finansowego przez ARR w 2008 r. (kontrola przeprowadzona w 2009 r.),
 - udziału Agencji w restrukturyzacji Krajowej Spółki Cukrowej S.A. oraz wywiązywania się przez ARR z obowiązków nałożonych przepisami Wspólnoty Europejskiej w zakresie regulacji rynku cukru w latach gospodarczych 2004/2005-2008/2009,
 - rolnictwa ekologicznego,
 - wykorzystania środków publicznych na promocję produktów rolno-spożywczych,
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi - w zakresie realizacji przez ARR zadań w zakresie dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i szkołach,
- I Mazowiecki Urząd Skarbowy w Warszawie - w zakresie prawidłowości rozliczeń z budżetem państwa z tytułu podatku od towarów i usług.

Dodatkowo Urząd Kontroli Skarbowej przeprowadził w ARR kontrolę w zakresie celowości i zgodności z prawem gospodarowania przez Agencję środkami z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji w roku finansowym 2009, a Najwyższa Izba Kontroli rozpoczęła przeprowadzanie kontroli w zakresie wykonania planu finansowego ARR w 2009 r. (kontrola zakończona w 2010 r.).

Agencja współpracowała również z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Biuro Kontroli), Ministerstwem Finansów (Departament Ochrony Interesów Finansowych UE, Departament Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier) oraz Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Służbą Celną w zakresie realizacji zadań związanych z postanowieniami rozporządzenia Rady (WE) nr 485/2008 i rozporządzenia Komisji (WE) nr 1848/2006, dotyczących:

- udostępniania informacji o płatnościach zrealizowanych w ramach mechanizmów WPR na potrzeby planowania i przeprowadzania kontroli transakcji finansowanych przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji,
- realizacji zapisów dokumentu „System informowania o nieprawidłowościach w zakresie wykorzystania środków z Europejskiego Funduszu Rolniczego

- Gwarancji” - przygotowywanie i przekazywanie informacji o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w mechanizmach WPR,
- współpracy w zakresie wymiany informacji w ramach stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 485/2008 oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 1848/2006, w tym uczestnictwo w warsztatach szkoleniowych zorganizowanych przez Służbę Celną oraz w pracach Międzyresortowej Grupy Roboczej do spraw Przeciwdziałania Nieprawidłowościom w związku z finansowaniem Wspólnej Polityki Rolnej,
 - przekazywania informacji na zapytania kierowane do Agencji przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).

W 2009 r. do Agencji wpłynęło łącznie 56 protokołów z krajowych kontroli ex-post przeprowadzonych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 485/2008 u beneficjentów korzystających w latach poprzednich ze środków finansowych EFRG, z tego 24 protokoły przekazało MRiRW, a 32 - Służba Celną. ARR poddawała wszystkie otrzymane protokoły szczegółowej analizie, a w przypadku potwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości finansowych podejmowano działania w celu odzyskania nienależnie wypłaconych środków.

Agencja realizowała także wytyczne Ministerstwa Finansów dotyczące postanowień rozporządzenia Rady (WE) nr 1848/2006 w zakresie przekazywania na potrzeby Komisji Europejskiej informacji o nieprawidłowościach dotyczących wykorzystania środków EFRROW. Nie odnotowano nieprawidłowości w ww. zakresie. Dodatkowo współpracowano z ARiMR oraz MRiRW w zakresie opracowania i wdrożenia procedur dotyczących informowania o nieprawidłowościach w zakresie działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

W 2009 r. nie odnotowano wystąpienia nieprawidłowości w obszarze poboru tradycyjnych środków własnych pochodzących z opłat cukrowych wiążących się z obowiązkiem przekazania informacji o nieprawidłowościach w ramach systemu OWNRES.

7.3. Służby techniczne

Zadaniem służb technicznych ARR jest prawidłowe wykonywanie kontroli w celu zapewnienia biuram operacyjnemu/OT ARR wiarygodnych danych, stanowiących podstawę podejmowania stosownych decyzji w ramach mechanizmów

administrowanych przez Agencję. Kontrole techniczne przeprowadzane są w oparciu o polecenia kontroli otrzymywane z biur operacyjnych lub OT ARR.

W Agencji funkcjonuje dwustopniowa struktura organizacyjna służb technicznych, a w jej skład wchodzi: Biuro Kontroli Technicznych (BKT) w Centrali oraz Sekcje Kontroli Technicznych (SKT) w OT ARR (podległe organizacyjnie Dyrektorom OT ARR, a merytorycznie nadzorowane przez Dyrektora BKT). SKT OT ARR są bezpośrednimi wykonawcami kontroli, natomiast Biuro Kontroli Technicznych koordynuje i monitoruje ich pracę. Ponadto część zadań kontrolnych delegowana jest do instytucji zewnętrznej.

Tabela 46. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2009 r. na zlecenie biur ARR

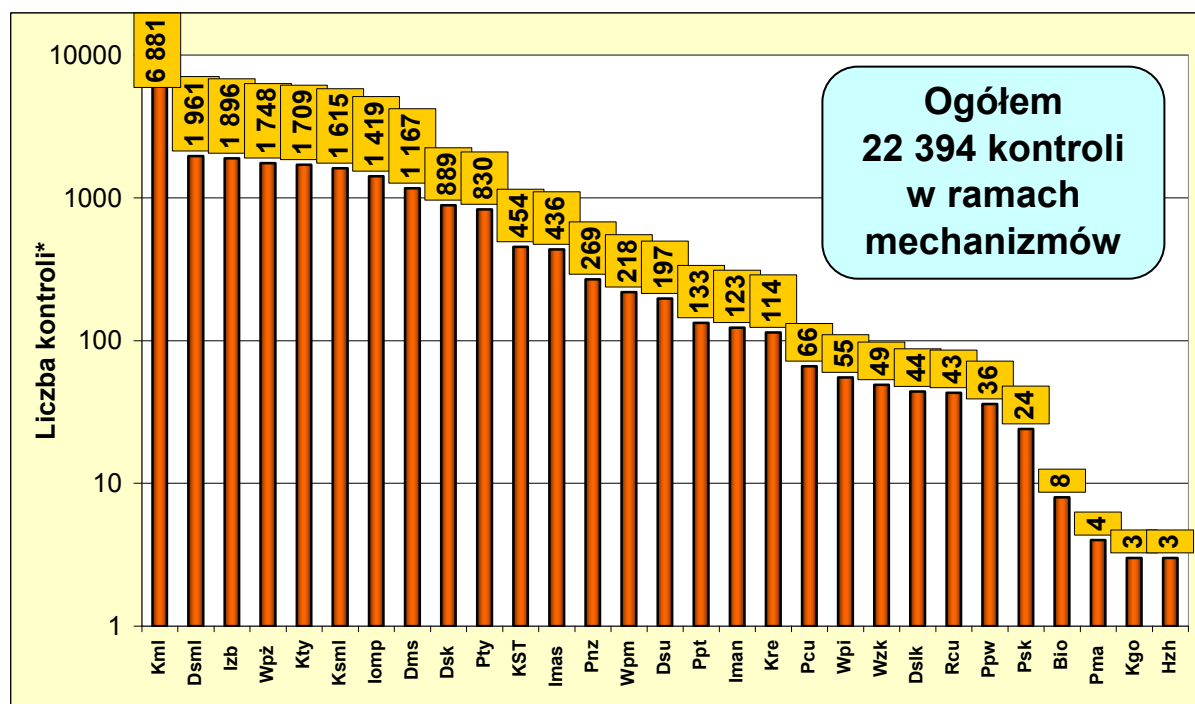
Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Biuro Produktów Roślinnych	7 064
2.	Biuro Kwotowania Produkcji Mleka	6 881
3.	Biuro Wspierania Konsumpcji	5 447
4.	Biuro Produktów Zwierzęcych	2 126
5.	Biuro Cukru i Biopaliw	364
6.	Biuro Promocji Żywności	55
7.	Biuro Administrowania Obrotem Towarowym z Zagranicą	3
8.	Kontrole dodatkowe	454
Ogółem		22 394

Kontrolerzy służb technicznych ARR przeprowadzili w 2009 r. blisko 22,4 tys. kontroli w obszarze 29 mechanizmów administrowanych przez ARR.

Najwięcej kontroli wykonano na zlecenie Biura Produktów Roślinnych (7,1 tys. kontroli), Biura Kwotowania Produkcji Mleka (6,9 tys. kontroli), Biura Wspierania Konsumpcji (5,4 tys.) oraz Biura Produktów Zwierzęcych (2,1 tys. kontroli).

Kontrolerzy Sekcji Kontroli Technicznych OT ARR przeprowadzili najwięcej kontroli na rynku mleka (12,5 tys. kontroli, w tym 6,9 tys. kontroli w ramach administrowania systemem kwotowania produkcji mleka) oraz na rynku tytoniu (2,5 tys. kontroli). Pozostałe kontrole dotyczyły m.in.: mechanizmów „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż” - 1,9 tys. kontroli oraz „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” - 1,7 tys. kontroli, a także rynku skrobi ziemniaczanej - 1,2 tys. kontroli, dopłat do materiału siewnego - 1,2 tys. kontroli i mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” - 0,2 tys. kontroli.

Wykres 40. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2009 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów

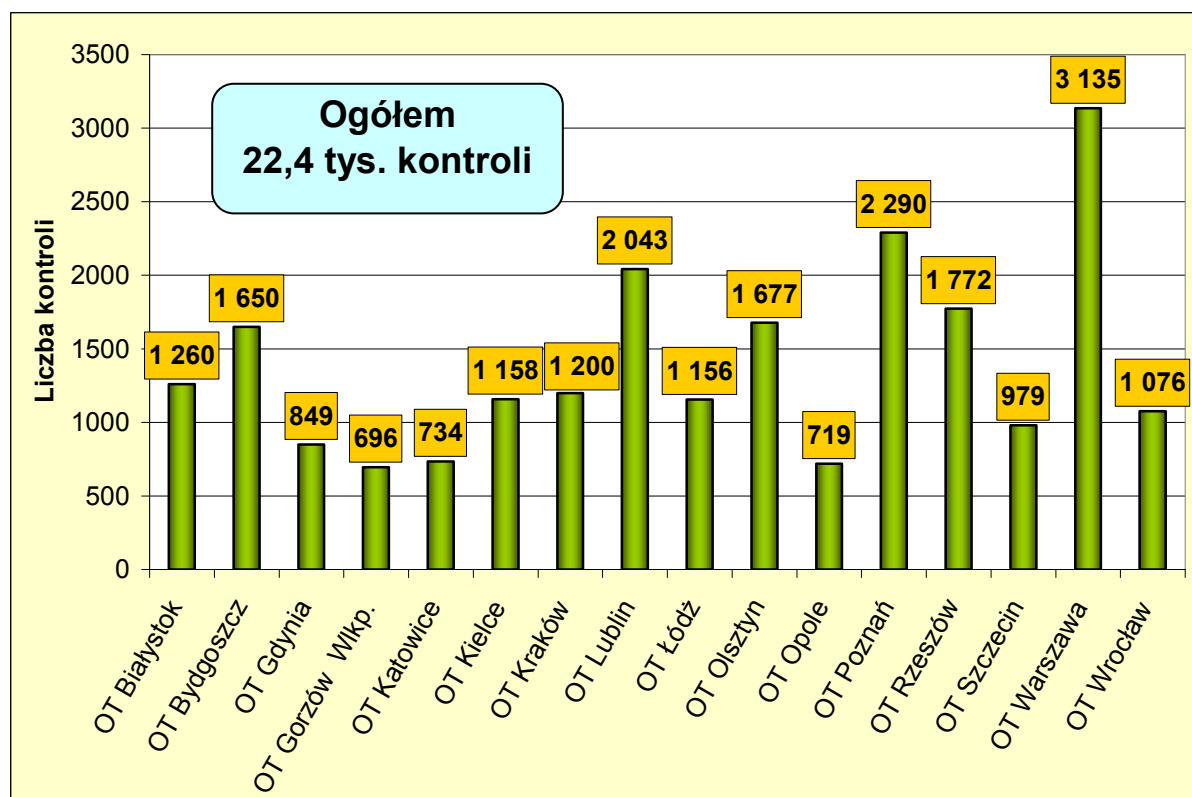
Wyjaśnienie zastosowanych skrótów:

Kml - Kwotowanie produkcji mleka, **Dsmi** - Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych, **Izb** - Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż, **Wpż** - Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej, **Kty** - Kontraktacja, odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego, **Ksmi** - Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, **Iomp** - Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku, **Dms** - Dopłaty do materiału siewnego, **Dsk** - Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej, **Pty** - Płatności dla producentów surowca tytoniowego, **KST** - Kontrole techniczne uzupełniające/dodatkowe, **Imas** - Interwencyjny zakup i sprzedaż masła, **Pnz** - Płatności dla plantatorów ziemniaków skrobiowych niezwiązane z produkcją, **Wpm** - Wsparcie rynku produktów pszczołach, **Dsu** - Dopłaty do produkcji suszu paszowego, **Ppt** - Pomoc do plantacji trwałych, **Iman** - Dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe, **Kre** - Kontrola wykorzystania roślin energetycznych, **Pcu** - Przetwarzanie cukru przemysłowego, **Wpi** - Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych, **Wzk** - Wydawanie zezwoleń na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów, **Dslk** - Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno, **Rcu** - Restrukturyzacja przemysłu cukrowniczego, **Ppw** - Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina, **Psk** - Płatności dla plantatorów ziemniaków w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej, **Bio** - Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych, **Pma** - Dopłaty do prywatnego przechowywania masła, **Kgo** - Kontrola wykorzystania surowców uprawianych na gruntach odlogowanych z przeznaczeniem do wytworzenia produktów nieżywnościowych, **Hzh** - Handel zagraniczny.

* Przedstawiono w skali logarytmicznej.

Liczba kontroli wykonanych w 2009 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznej OT ARR była zróżnicowana i zależała od specyfiki mechanizmów oraz od liczby ich uczestników w danym województwie. Najwięcej kontroli przeprowadziły SKT OT ARR z: Warszawy (3,1 tys. kontroli), Poznania (2,3 tys. kontroli), Lublina (2 tys. kontroli), Rzeszowa (1,8 tys.) i Olsztyna (1,7 tys. kontroli).

Wykres 41. Liczba kontroli przeprowadzonych w 2009 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR

W 2009 r. część zadań kontrolnych zlecono instytucji zewnętrznej, czyli Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, która wykonała 150 kontroli fizycznych w ramach mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” oraz przebadła ponad 2,4 tys. próbek laboratoryjnych, pobranych głównie w zakresie mechanizmów WPR „Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku” (1 tys. próbek), „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła” (0,8 tys. próbek) i „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” (0,5 tys. próbek).

Rozliczania zadań delegowanych dokonywano w oparciu o zweryfikowane merytorycznie wnioski i dokumenty księgowe składane przez Głównego Inspektora oraz Wojewódzkich Inspektorów Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Całkowity koszt zadań delegowanych wykonanych przez IJHARS na rzecz ARR w 2009 r. wyniósł 1 601 tys. zł, z tego: 1 532 tys. zł stanowiły koszty analiz laboratoryjnych, a 69 tys. zł - koszty kontroli fizycznych. Największe nakłady finansowe poniesiono na badanie próbek w związku z prowadzeniem interwencyjnych zakupów masła i OMP na rynku mleka (1 399 tys. zł), a także

w ramach mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” (111 tys. zł).

Sposób przeprowadzania kontroli technicznych powinien charakteryzować się jednolitością postępowania bez względu na rodzaj obsługiwanego mechanizmu. W związku z tym w 2009 r. przeprowadzono szereg czynności, których celem był m.in. nadzór nad poprawnością wykonywania i dokumentowania kontroli technicznych przez Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR oraz przez jednostki wykonujące zadania delegowane. Monitorowanie wykonywanych czynności kontrolnych realizowane było poprzez wizytacje w SKT OT ARR (w ramach których prowadzone były m.in. kontrole powtórne i wspólne z kontrolerami SKT) i w siedzibie Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz w laboratoriach realizujących zadania delegowane. Merytoryczny nadzór nad prawidłowością realizacji procesów kontrolnych przez poszczególne SKT OT ARR prowadzony był także poprzez monitorowanie dokumentacji z przeprowadzonych kontroli. Poprawności wykonania powierzonych zadań służyły również szkolenia oraz warsztaty organizowane i przeprowadzane dla służb technicznych. W ramach zadań monitorujących w 2009 r. przeprowadzono 8 kontroli powtórnych oraz 52 kontrole wspólne.

Prowadzone zadania monitorujące zapewniały wypełnienie wymogów stawianych agencji płatniczej w zakresie funkcjonowania służb technicznych oraz były gwarantem właściwej pracy wszystkich kontrolerów zatrudnionych w Agencji. Wyniki zadań monitorujących potwierdziły pozytywną ocenę pracy zarówno SKT OT ARR, jak i jednostek wykonujących zadania delegowane.

8. SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ W ARR

Kierownictwo Agencji Rynku Rolnego, mając na uwadze potrzebę ciągłego doskonalenia organizacji i zarządzania ARR, w sierpniu 2008 r. podjęło decyzję o wdrożeniu i certyfikowaniu Systemu Zarządzania Jakością (SZJ), zgodnego z normą PN-EN ISO 9001:2009.

W związku z tym w Agencji opracowano strategię dotyczącą wdrożenia SZJ, w której określone zostały cele ARR do realizacji. We wrześniu 2008 r., w ramach realizacji założeń strategii, podjęte zostały działania związane z dostosowaniem SZJ do wymagań ww. normy. Przeprowadzono przegląd dokumentów SZJ, tj. procedur i instrukcji stosowanych w Agencji, w wyniku którego rozpoczęto prace zmierzające do uproszczenia zapisów w dokumentach dotyczących realizowanych procesów, związanego m.in. z redukcją obciążeń administracyjnych, zarówno dla pracowników, jak i dla beneficjentów, oraz podniesieniem racjonalności wykorzystania potencjału ARR.

Dzięki wdrożonym wymaganiom normy ISO 9001 Agencja zastosowała szereg narzędzi wspomagających nadzorowanie, monitorowanie i doskonalenie organizacji. Przejrzyste opisanie procesów, zasad działania i celów realizacji przyczyniło się do zwiększenia zaangażowania pracowników ARR w tworzenie systemu jakości i znacznie polepszyło ich identyfikację z instytucją.

8.1. Szkolenia pracowników ARR z zakresu SZJ

W 2009 r. w Agencji zostało przeprowadzonych 9 jednodniowych szkoleń wewnętrznych dla kadry kierowniczej i pracowników ARR, które dotyczyły wymagań wynikających z norm serii ISO 9000 oraz dokumentowania SZJ. Objęto nimi 330 osób zatrudnionych w Agencji. Ponadto przeprowadzono szkolenia dla 50 kandydatów na auditorów wewnętrznych SZJ. Łącznie przeszkolono 380 osób z Centrali i OT ARR. Celem szkoleń było zdobycie wiedzy, podniesienie kwalifikacji oraz uświadomienie pracownikom problemów dotyczących funkcjonowania Agencji, jak również głębsze zaangażowanie pracowników w sprawy ARR.

8.2. Audyty wewnętrzne w zakresie nadzoru nad SZJ w ARR

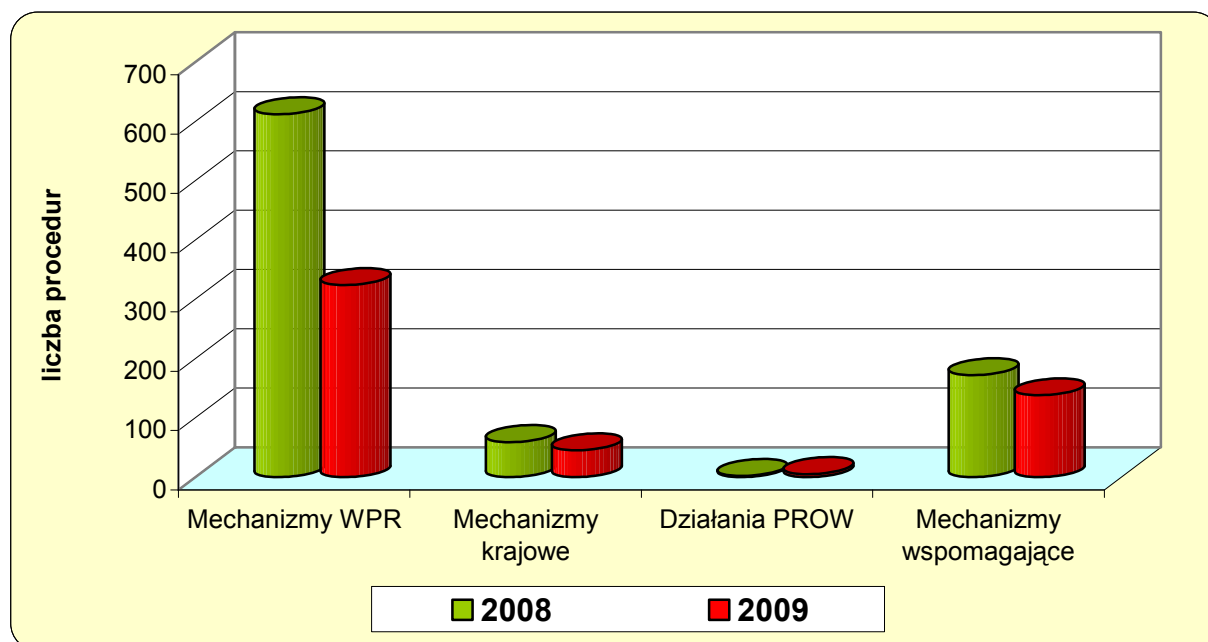
Zarządzeniem Prezesa ARR nr 87/2009/W⁶¹ z dnia 28 kwietnia 2009 r., w ramach przygotowań do procesu certyfikacji SZJ na zgodność z wymaganiami normy ISO 9001, na początku 2009 r. został powołany zespół auditorów wewnętrznych SZJ. Do pełnienia funkcji auditora wewnętrznego, spośród pracowników ARR, powołano 42 osoby. Zgodnie z „Programem audytów wewnętrznych na rok 2009” przeprowadzono 19 audytów jakości. Celem przeprowadzonych audytów wewnętrznych było sprawdzenie wdrożenia w poszczególnych komórkach Agencji zasad SZJ oraz wskazanie obszarów, które należy udoskonalić. Z każdego auditu sporządzono raport zawierający wnioski i spostrzeżenia dotyczące funkcjonowania systemu w poszczególnych komórkach Agencji. Działania korygujące określone w wystawionych przez auditorów kartach niezgodności zostały skutecznie wdrożone.

8.3. Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji SZJ

W 2009 r. Agencja kontynuowała prace w zakresie analizy, weryfikacji i modyfikacji dokumentacji SZJ, mające na celu uproszczenie i optymalizację procesów realizowanych w ARR. Przeprowadzono 75 weryfikacji systemowych dokumentów SZJ, w wyniku których dostosowano do wymogów SZJ 33 księgi procedur oraz zaktualizowano 42 księgi procedur. Opracowano również 5 nowych ksiąg procedur, z tego: 2 księgi procedur dla mechanizmów WPR, 2 dla mechanizmów krajowych i 1 księgę procedur dla działań PROW 2007-2013. Ponadto, w 2009 r. rozpoczęto proces uchylania nieaktualnych procedur oraz instrukcji, których zapisy powielały treść innych dokumentów. W wyniku tego procesu, dokumentacja została zredukowana o 70 instrukcji biurowych. Podjęte działania znacznie ograniczyły ilość dokumentacji w ARR, polepszając jednocześnie jej jakość. W stosunku do 2008 r., w 2009 r. zmniejszono: liczbę ksiąg procedur z 65 do 52 (o 20%), liczbę procedur i instrukcji z 843 do 507 (o 39,9%) oraz liczbę stron dokumentów SZJ z 13,9 tys. stron do 7,7 tys. stron (o 44,4%).

⁶¹ Zarządzenie Prezesa ARR nr 87/2009/W z dnia 28 kwietnia 2009 r. w sprawie powołania, zakresu obowiązków i trybu pracy auditorów wewnętrznych Systemu Zarządzania Jakością.

Wykres 42. **Zmiana liczby procedur i instrukcji w ARR w 2009 r. w stosunku do 2008 r.**

Zmniejszeniu uległa liczba procedur i instrukcji dotyczących: mechanizmów WPR z 612 do 324 (o 47,1%), mechanizmów krajowych z 59 do 45 (o 23,7%) oraz mechanizmów wspomagających z 172 do 138 (o 19,8%).

Zweryfikowane procedury i instrukcje zawierają skondensowane informacje potrzebne do prawidłowej realizacji zadań ARR. Odpowiednio opracowana i nadzorowana dokumentacja stanowi główny filar sprawnego działania ARR.

8.4. Uzyskanie certyfikatów zgodności SZJ z normą PN-EN ISO 9001:2009

W lipcu 2009 r. w Agencji Rynku Rolnego odbył się audit certyfikujący SZJ przeprowadzony przez niezależnych auditorów powołanych przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. W wyniku auditu Agencja uzyskała dwa certyfikaty SZJ: Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. oraz IQNet (The International Certification Network), przyznane dla 11 biur Centrali ARR, potwierdzające, że komórki te spełniają wymagania normy PN-EN ISO 9001:2009 w zakresie administrowania mechanizmami WPR, mechanizmami krajowymi oraz funduszami promocji. Otrzymane certyfikaty potwierdziły utrzymywanie wysokich standardów pracy w Agencji oraz spełnianie oczekiwań jej klientów, a tym samym wpłynęły na wzrost prestiżu ARR.

POLSKIE CENTRUM BADAŃ I CERTYFIKACJI S.A.

02-699 Warszawa, ul. Kłobucka 23A

CERTYFIKAT SYSTEMU ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ

Nr 2139/1/2009

Potwierdza się, że:

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

ul. Nowy Świat 6/12, 00-400 Warszawa

**Biuro Administracyjne, Biuro Administrowania Obrotem Towarowym
z Zagranicą, Biuro Audytu Wewnętrznego, Biuro Finansowo-Księgowe,
Biuro Informacji, Biuro Kontroli Wewnętrznej, Biuro Prawno-Organizacyjne,
Biuro Promocji Żywności, Biuro Wspierania Konsumpcji,
Biuro Współpracy Międzynarodowej, Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim**

w następującym zakresie:

**administrowanie mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej,
mechanizmami krajowymi oraz funduszami promocji**

spełniają wymagania normy

PN-EN ISO 9001:2009 (identycznej z ISO 9001:2008)

na co dowodu dostarczył audit przeprowadzony przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.

Certyfikat pozostaje w mocy pod warunkiem przestrzegania przez dostawcę
wymagań powyższej normy oraz określonych w Umowie nr 3045/J/2009.

Okres ważności certyfikatu:

od 2009-08-04 do 2012-08-03

Data pierwszej certyfikacji: 2009-08-04

AC 019
QMS

DYREKTOR
ds. Badań i Certyfikacji

TADEUSZ GLAZER

Warszawa, 2009-08-04

THE INTERNATIONAL CERTIFICATION NETWORK

CERTIFICATE

IQNet and PCBC
hereby certify that the organization

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

ul. Nowy Świat 6/12, 00-400 Warszawa

Administration Office, Foreign Trade Office, Internal Audit Office, Finance and Accounting Office, Information Office, Internal Control Office, Legal and Organizational Office, Food Promotion Office, Consumption Support Office, International Co-operation Office, Human Resources Management Office

for the following field of activities

**administering EU Common Agricultural Policy schemes,
national schemes and promotion funds**

have implemented and maintains a

Quality Management System

which fulfills the requirements of the following standard

PN-EN ISO 9001:2009

Issued on: 2009-08-04

Validity date: 2012-08-03

PCBC certified since: 2009-08-04

Registration Number: PL – 2139/1/2009

René Wasmer
President of IQNet

Dr. Wojciech Henrykowski
President of PCBC

IQNet Partners*:

AENOR Spain AFNOR Certification France AIB-Vincotte International Belgium ANCE Mexico APCER Portugal CISQ Italy
CQC China CQM China CQS Czech Republic Cro Cert Croatia DQS Holding GmbH Germany DS Denmark ELOT Greece
FCAV Brazil FONDONORMA Venezuela HKQAA Hong Kong China ICONTEC Colombia IMNC Mexico
Inspecta Certification Finland IRAM Argentina JQA Japan KFQ Korea MSZT Hungary Nemko AS Norway NSAI Ireland
PCBC Poland Quality Austria Austria RR Russia SII Israel SIQ Slovenia SIRIM QAS International Malaysia
SQS Switzerland SRAC Romania TEST St Petersburg Russia TSE Turkey YUQS Serbia
IQNet is represented in the USA by: AFNOR Certification, CISQ, DQS Holding GmbH and NSAI Inc.

* The list of IQNet partners is valid at the time of issue of this certificate. Updated information is available under www.iqnet-certification.com

W 2009 r. rozpoczęto także działania związane z uzyskaniem certyfikacji SZJ przez pozostałe biura oraz OT ARR. W tym celu podjęto prace nad dostosowaniem do wymagań SZJ dokumentacji opisującej procesy realizowane w pozostałych komórkach ARR. Ponadto zaplanowano szereg auditów wewnętrznych SZJ, które pomogą w przygotowaniu i sprawdzą gotowość pozostałych komórek ARR do certyfikacji.

8.5. Ocena skuteczności SZJ

System jakości w ARR jest stale doskonalony, a niezbędne zmiany są na bieżąco uwzględniane w dokumentacji SZJ. W czerwcu 2009 r. odbył się przegląd zarządzania, przeprowadzony zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2009, w wyniku którego określono cele jakości na 2010 r. oraz kryteria i terminy ich realizacji. Funkcjonowanie wdrożonego w Agencji, zgodnego z normą PN-EN ISO 9001, Systemu Zarządzania Jakością skutecznie wpłynęło na poprawę organizacji i zarządzania Agencją, sprawną realizację procesów, poprawę komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz zwiększenie wydajności administracyjnej. Dzięki temu systemowi każdy pracownik znający cele ARR utożsamia się z jej wynikami jakościowymi, angażując się jednocześnie w proces ustawicznego doskonalenia. Jednolity system zarządzania przyczynił się do usprawnienia współpracy na każdym szczeblu organizacyjnym, redukcji obciążeń administracyjnych nakładanych na beneficjentów mechanizmów administrowanych przez Agencję oraz podniesienia jakości wykonywanych zadań. Wdrożenie SZJ w Agencji pozwoliło na udoskonalenie sprawności działania w zakresie zapewnienia warunków lepszej obsługi klientów, efektywniejszego monitorowania potrzeb i szybkiego reagowania na zmieniające się warunki funkcjonowania.

8.6. Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR

Zgodnie z przyjętą Polityką Jakości Agencja monitoruje poziom zadowolenia klientów ARR, których większość stanowią beneficjenci mechanizmów rynkowych administrowanych przez Agencję. W 2009 r. nie odnotowano przyjęć interesantów w sprawie skarg i wniosków. W ramach ww. procesu w 2009 r. przeprowadzono anonimowe badanie satysfakcji klienta Agencji Rynku Rolnego, w którym wzięło udział 968 respondentów. Wyniki badania wykazały, że spośród ankietowanych,

którzy udzielili odpowiedzi na zadane pytanie 99,3% pozytywnie oceniło współpracę z ARR, a 98% odpowiedziało, że realizowane przez Agencję zadania zostały przeprowadzone w sposób prawidłowy i zakończone w terminie. Respondenci wysoko ocenili również uprzejmość pracowników i udzieloną pomoc w uzyskaniu pełnej informacji (95,5%), kompetencje pracowników (95,1%) oraz dostępność informacji i dokumentów (90,6%). Wyniki badań satysfakcji klienta potwierdzają wpływ zaimplementowanego Systemu Zarządzania Jakością na wysoki poziom usług świadczonych przez ARR.

9. ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE

9.1. Dostosowania legislacyjne

Agencja Rynku Rolnego, posiadając status agencji płatniczej, działa w oparciu o przepisy prawa krajowego i wspólnotowego. ARR jest państwową osobą prawną, wobec której nadzór sprawuje minister właściwy do spraw rynków rolnych, natomiast w zakresie gospodarki finansowej - minister właściwy do spraw finansów publicznych.

9.1.1. Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR

Organizację i zadania Agencji Rynku Rolnego jako agencji płatniczej w 2009 r. regulowały następujące krajowe akty prawne:

1. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1702, z późn. zm.),
2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181),
3. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.),
4. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. Nr 187, poz. 1381, z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 30 lipca 2003 r. o uruchamianiu środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. Nr 166, poz. 1611, z późn. zm.).

9.1.2. Akty prawne regulujące działania ARR na rynkach rolnych

W 2009 r. Agencja Rynku Rolnego realizowała swoje zadania statutowe w zakresie działań na wybranych rynkach rolnych w oparciu o regulacje prawne zawarte w poniższych aktach prawa krajowego:

1. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1702, z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 20 grudnia 2002 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. Nr 240, poz. 2059, z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70, z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 11, poz. 65, z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 22 stycznia 2004 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 34, poz. 292, z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199, z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o administrowaniu obrotem towarowym z zagranicą (Dz. U. Nr 97, poz. 963, z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051, z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799),
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu „Owoce w szkole” w roku szkolnym 2009/2010 (Dz. U. Nr 129, poz. 1059, z późn. zm.).

Z uwagi na nowelizację aktów prawa wspólnotowego oraz w związku ze zmianami zachodzącymi na krajowych rynkach produktów rolno-spożywczych, w 2009 r. zmianom podlegały krajowe akty prawne zawierające przepisy regulujące mechanizmy administrowane przez Agencję.

W odniesieniu do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, w 2009 r. weszły w życie trzy nowelizacje wprowadzone:

- ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100),
- ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. Nr 95, poz. 792),
- ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799), która zmodyfikowała przepisy ustawy o ARR w bardzo ograniczonym zakresie - najistotniejszą zmianą było określenie, że podmioty wpłacające na fundusze promocji lub korzystające ze środków tych funduszy podlegają wpisowi do centralnego rejestru prowadzonego przez ARR.

Spośród ww. aktów prawnych, najszerszy zakres zmian w ustawie o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych wprowadziła ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych. Nowelizacja ta została wprowadzona głównie w celu zaktualizowania przepisów w zakresie gospodarki finansowej ARR, dostosowania regulacji dotyczących poszczególnych rynków do aktualnych przepisów prawa wspólnotowego oraz ustanowienia podstawy prawnej do wypłaty części krajowych płatności uzupełniających dla producentów ziemniaków skrobiowych w formie płatności niezwiązanych z produkcją.

W zakresie organizacji Agencji dokonano modyfikacji przepisów określających jej status prawny poprzez stwierdzenie, że ARR jest państwową osobą prawną. Ponadto ustawodawca doprecyzował zapisy ustawy dotyczące trybu nawiązywania stosunku pracy z Dyrektorami i Zastępcami Dyrektorów OT ARR, którzy w świetle znowelizowanych przepisów będą powoływani i odwoływani przez Prezesa Agencji.

W zakresie uregulowań dotyczących gospodarki finansowej ARR, ustawodawca dodał zapis, zgodnie z którym podstawowym źródłem przychodów Agencji są środki budżetowe określone corocznie w ustawie budżetowej w formie dotacji podmiotowych i dotacji celowych.

Ponadto ustawodawca zamieścił w ustawie o ARR zapisy, na mocy których Agencja uzyskała kompetencje do prowadzenia działań promocyjnych i informacyjnych dotyczących produktów żywnościowych. Przyjęta regulacja

umożliwia Agencji realizowanie działań na rzecz promocji w zakresie szerszym od wynikającego z mechanizmu Wspólnej Polityki Rolnej „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” oraz „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013”. Ponadto została stworzona możliwość realizacji przez Agencję programów krajowych, mających na celu umożliwienie udzielania przez państwo pomocy określonym podmiotom, w tym prowadzącym działalność związaną z produkcją, przetwórstwem lub obrotem produktami rybołówstwa.

Ustawodawca zmodyfikował także uregulowania dotyczące odzyskiwania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych, przeznaczonych na realizację dopłat z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, które są finansowane ze środków krajowych i tym samym nie podlegają szczegółowym regulacjom WPR.

W zakresie regulacji dotyczących organizacji poszczególnych rynków rolnych, zamieszczonych w ustawie o ARR, dokonano modyfikacji zapisów dotyczących:

- rynku wina - istotnie zmniejszono zakres działań dotychczas realizowanych przez Agencję, w związku ze zmianą ustawodawstwa wspólnotowego (rozporządzenie Rady (WE) nr 479/2008 z dnia 29 kwietnia 2008 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wina);
- rynku cukru - zmodyfikowano zapisy dotyczące monitorowania produkcji cukru oraz restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego. Ponadto wprowadzono zapisy określające zasady realizacji Krajowego Programu Restrukturyzacji, którego celem jest wspieranie zmiany profilu produkcji rolnej na inny niż uprawa buraka cukrowego oraz poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenach gmin dotkniętych procesem restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego;
- rynku skrobi - dokonano rozróżnienia płatności uzupełniającej określonej w przepisach rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. (w zakresie produkcji ziemniaka skrobiowego) na płatność uzupełniającą związaną z produkcją oraz płatność uzupełniającą niezwiązaną z produkcją. Ponadto uregulowano zasady udzielania beneficjentom ww. płatności;
- udzielania dopłat z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego.

W związku ze zmianą przepisów wspólnotowych dotyczących rynku oliwy z oliwek i jedwabników, z ustawy o ARR zostały wykreślone rozdziały „Rynek oliwy” i „Rynek jedwabników”.

W 2009 r. został wydany tekst jednolity ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych. Jednakże, z uwagi na utworzenie Funduszu Promocji Mleka i potrzebę uchylecia przepisów dotyczących Funduszu Promocji Mleczarstwa, zaistniała konieczność nowelizacji tej ustawy. W świetle znowelizowanych przepisów, w odniesieniu do zadań realizowanych przez ARR w ramach mechanizmów WPR, nie będą mogły mieć zastosowania przepisy ustawy „Prawo zamówień publicznych” oraz przepisy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ponadto w ramach przedmiotowej nowelizacji ustawodawca uchylił rozdział dotyczący Komisji Porozumiewawczej do Spraw Mleka i Przetworów Mlecznych.

W zakresie unormowań dotyczących organizacji rynku wina ukazała się ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 38, poz. 298). Nowelizacja ta dokonała implementacji zmian wprowadzonych rozporządzeniem Rady (WE) nr 479/2008 z dnia 29 kwietnia 2008 r. W świetle zmian wprowadzonych do ustawy liczba odmian winorośli przeznaczonych do uprawy w celu pozyskiwania winogron do wyrobu win gronowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej została dostosowana do liczby odmian winorośli przewidzianej w ustawodawstwie unijnym. Ponadto Prezes ARR został upoważniony do przeprowadzania kontroli w zakresie spełniania przez podmioty wymagań określonych w art. 17a ust. 2 ustawy, dotyczących posiadania przez podmioty tytułu prawnego do obiektów budowlanych, w których prowadzony jest wyrób wina lub moszczów gronowych oraz niekaralności za przestępstwa przeciwko mieniu i wiarygodności dokumentów. Określone zostały także zasady przeprowadzania tych kontroli.

Nowelizacja ustawy uchyliła również przepisy art. 28 oraz 28a, określające zadania realizowane dotychczas przez Agencję. ARR nie może już realizować tych zadań, gdyż zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008, wszystkie środki z budżetu UE zostały zarezerwowane do dyspozycji państw członkowskich, które posiadają duże arealy upraw winorośli i produkują znaczne ilości wina wprowadzanego do obrotu.

Nową regulacją, wprowadzoną w 2009 r., która bezpośrednio odnosi się do ARR, jest ustawa o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych, na mocy której, w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych, zostały utworzone:

- Fundusz Promocji Mleka,
- Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego,
- Fundusz Promocji Mięsa Wołowego,
- Fundusz Promocji Mięsa Końskiego,
- Fundusz Promocji Mięsa Owczego,
- Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych,
- Fundusz Promocji Owoców i Warzyw,
- Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego,
- Fundusz Promocji Ryb.

W świetle przedmiotowej ustawy Prezes ARR został umocowany do dysponowania środkami ww. funduszy, zgodnie z dyspozycjami zawartymi w uchwałach komisji zarządzających utworzonych dla poszczególnych funduszy promocji. Ponadto Prezes Agencji uzyskał kompetencje do weryfikacji - pod względem zgodności z prawem - uchwał podejmowanych przez komisje zarządzające oraz do ustalania, w drodze decyzji, wysokości wpłat na Fundusz Promocji Mleka.

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu „Owoce w szkole” w roku szkolnym 2009/2010 (Dz. U. Nr 129, poz. 1059, z późn. zm.), Rada Ministrów z dnia 21 sierpnia 2009 r. powierzyła Agencji realizację tego programu. Program został ustanowiony zgodnie z art. 103ga rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”).

W ramach upoważnienia zawartego w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów, ARR realizuje zadania i obowiązki państwa członkowskiego lub właściwej władzy państwa członkowskiego związane z wdrożeniem na terenie Polski programu „Owoce w szkole” na zasadach, w zakresie i w sposób określony w przepisach

rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej przeznaczonej na dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw świeżych i przetworzonych oraz produktów z bananów w ramach programu „Owoce w szkole”. Program obejmuje też działania na rzecz udostępniania dzieciom wybranych owoców i warzyw surowych oraz soków owocowych, warzywnych lub owocowo-warzywnych w roku szkolnym 2009/2010.

Agencja w 2009 r. realizowała działania interwencyjne na poszczególnych rynkach rolnych w oparciu o zarządzenia wydane przez Prezesa ARR. Listę zagadnień uregulowanych tymi zarządzeniami zawiera Aneks 4.

9.1.3. Monitorowanie regulacji prawnych UE

Agencje płatnicze UE mają obowiązek wdrożenia procedur koniecznych do zagwarantowania, że każda zmiana w przepisach Wspólnoty, w szczególności obowiązujące stawki pomocy finansowej, jest rejestrowana, a zalecenia, bazy danych i listy kontrolne są aktualizowane w odpowiednim czasie. W związku z tym, w celu spełnienia wymogu akredytacyjnego, w ARR w 2009 r. na bieżąco dokonywano monitoringu aktów prawnych UE (ukazujących się na stronie internetowej <http://eur-lex.europa.eu> oraz w Dziennikach Urzędowych UE). Jednocześnie Agencja, za pośrednictwem MRiRW, pozyskiwała niepublikowane akty prawne Wspólnoty, zawierające istotne informacje dotyczące działań realizowanych w ramach mechanizmów WPR administrowanych przez Agencję. Pozyskiwane dokumenty były przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Agencji w formie rejestru Dzienników Urzędowych UE, a następnie (na podstawie informacji zwrotnych do rejestru) monitorowano sposób wdrażania zmian w przepisach wspólnotowych w ramach poszczególnych mechanizmów i procesów realizowanych w ARR.

9.2. Zarządzanie kadrami

W 2009 r. podstawowym celem polityki kadrowej w ARR był nabór oraz utrzymanie wysoko wykwalifikowanej kadry, jej optymalne wykorzystanie, jak również inwestowanie w dalszy rozwój posiadanego kapitału ludzkiego. Polityka kadrowa

ARR prowadzona jest w oparciu o procedury wewnętrzne, stworzone zgodnie z obowiązującym prawem i dostosowane do wymagań Systemu Zarządzania Jakością wdrażanego w ARR w oparciu o normę ISO 9001:2009, a jej priorytetem jest podnoszenie wiedzy i umiejętności zawodowych pracowników oraz wdrażanie efektywnego systemu ocen okresowych. Właściwa realizacja powyższych zadań zapewnia utrzymanie kryteriów akredytacyjnych dla Agencji Rynku Rolnego jako agencji płatniczej.

Zatrudnienie w Agencji według stanu na dzień 31.12.2009 r. wynosiło 1 209 osób, z tego: w Centrali - 550 i w OT ARR - 659. Średni stan zatrudnienia wyniósł 1 236 osób.

Najliczniejszą grupę w strukturze zatrudnienia (56% wszystkich zatrudnionych) stanowili pracownicy o stażu pracy w ARR wynoszącym od 5 do 10 lat. Ponad połowa zatrudnionych (56%) należała do grupy wiekowej poniżej 36 roku życia. Według stanu na dzień 31.12.2009 r. kobiety stanowiły 59% pracowników Agencji. Wykształcenie wyższe posiadało 90% pracowników.

Nabór kandydatów do zatrudnienia na wolne stanowiska pracy w Agencji jest, zgodnie z ustawą o ARR, otwarty i konkurencyjny oraz odbywa się na zasadach określonych w procedurach wewnętrznych. Informacje o wolnych stanowiskach pracy były zamieszczane w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibach jednostek organizacyjnych Agencji, w których prowadzono nabór. Dodatkowo informacja o wolnych stanowiskach pracy była publikowana w Biuletynie Informacji Publicznej ARR oraz na stronie internetowej Agencji www.arr.gov.pl. W 2009 r. aplikacje w Agencji złożyło 2 206 osób na 89 wolnych stanowisk pracy. Przeprowadzono 89 procesów rekrutacyjnych, w wyniku których zatrudniono 73 osoby, z tego 35 w Centrali i 38 w OT ARR. Jednocześnie od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r. umowę o pracę z Agencją rozwiązało 96 osób (45 osób w Centrali i 51 w OT ARR), co stanowiło rotację 8% w stosunku do ogólnej liczby osób zatrudnionych w ARR na koniec 2009 r.

9.3. Szkolenia

Agencja, w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych swoich pracowników, kierowała ich na kursy, szkolenia, konferencje oraz warsztaty dotyczące przede wszystkim tematyki prawnej, finansowej, administracyjnej i informatycznej.

Przeprowadzono również cykl szkoleń z zakresu Systemu Zarządzania Jakością (SZJ). Pracownicy uczestniczyli w szkoleniach grupowych, organizowanych przez Agencję; byli również indywidualnie kierowani na szkolenia specjalistyczne. W 2009 r. w szkoleniach wzięło udział 893 pracowników ARR, a wydatki związane z ich organizacją wyniosły 197 tys. zł.

Ponadto pracownicy Agencji podejmowali oraz kontynuowali naukę na różnego rodzaju kursach (m.in. językowych) oraz na studiach wyższych i podyplomowych, korzystając z dofinansowania ARR. Zawarto 39 umów szkoleniowych, w tym 1 na uzupełniające studia magisterskie, 16 na studia podyplomowe, 19 na kursy językowe oraz 3 na szkolenia specjalistyczne. Z dofinansowania w kwocie 99 tys. zł skorzystało 65 pracowników Agencji (wliczając pracowników kontynuujących naukę rozpoczętą w latach poprzednich). Ogółem w 2009 r. wydatki na rozwój zawodowy pracowników wyniosły 296 tys. zł.

W 2009 r. przeprowadzono także szkolenia z zakresu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, które odbywały się w podziale na cztery grupy programowe dla: pracowników administracyjno-biurowych, pracowników kontroli technicznych, pracowników na stanowiskach robotniczych oraz dla kadry kierowniczej. Łącznie w szkoleniach tych uczestniczyło 193 pracowników ARR. Agencja w 2009 r. przyjęła na praktyki 52 studentów szkół wyższych, kształcących się głównie na kierunkach ekonomicznych i rolniczych.

9.4. Realizacja programu informatyzacji

Agencja Rynku Rolnego, realizując w 2009 r. program informatyzacji, zarządzała swoimi zasobami teleinformatycznymi (serwery, stacje robocze, urządzenia sieciowe, zabezpieczenia, oprogramowanie), zapewniała sprawne funkcjonowanie systemu informatycznego, realizowała politykę bezpieczeństwa danych, współpracowała przy opracowywaniu wymagań dla systemów teleinformatycznych, wspierała działania użytkowników, a także organizowała systemy wymiany informacji drogą elektroniczną. Infrastruktura techniczna, którą administruje ARR od strony informatycznej, zapewniała poprawne funkcjonowanie jej wszystkich komórek organizacyjnych.

W 2009 r. Agencja kontynuowała działania mające na celu utrzymanie ciągłości produkcyjnej i rozbudowę Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI), którego zadaniem jest wspomaganie realizacji mechanizmów WPR oraz administrowania mechanizmami krajowymi. Powyższe działania polegały na utrzymywaniu systemów budowanych przez zespół projektowo-programistyczny Agencji oraz nadzorowaniu i eksploatacji systemów informatycznych zbudowanych przez firmy zewnętrzne, takich jak CAPS (Common Agricultural Policy Support) - dotyczący działań w zakresie realizacji mechanizmów WPR i krajowych oraz EGERIA - dokumentujący i optymalizujący głównie procesy finansowo-księgowe zachodzące w Agencji, a także wspomagający zarządzanie zasobami ludzkimi. Ponadto nadzorowano prace analityczne i projektowe oraz prowadzono prace wdrożeniowe nowych elementów zbudowanych przez firmy zewnętrzne. Prace te polegały na: uszczegółowieniu zapisów analitycznych, weryfikacji zaprojektowanych modyfikacji przez wykonawcę systemu i przeprowadzeniu testów akceptacyjnych rozbudowanych i/lub zmodyfikowanych części systemów.

Kontynuowano także prace nad systemami informatycznymi budowanymi przez Agencję, wspomagającymi następujące mechanizmy WPR: „Kwotowanie produkcji mleka”, „Kontraktacja, odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego” oraz „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”. Zakończono prace nad kolejnymi modułami ww. systemów oraz realizowano wnioski o zmianę eksploatowanych modułów tych systemów. W pełni wdrożono aplikację *e-Szklanka* (dostępną na stronie internetowej Agencji) wspomagającą beneficjentów korzystających z programu „Szklanka mleka” w zakresie uzupełniania i weryfikacji składanych wniosków o dopłaty. Ponadto zbudowano oprogramowanie wspomagające mechanizm dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej oraz przyznawanie i wypłatę na rynku cukru pomocy finansowej w zakresie modernizacji gospodarstw rolnych w ramach Krajowego Programu Restrukturyzacji. Powstały również pierwsze moduły systemu wspomagającego obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

W 2009 r. prowadzono również działania zmierzające do podniesienia poziomu bezpieczeństwa informatycznego w Agencji, weryfikowano i uaktualniano dokumenty niezbędne do utrzymania akredytacji oraz wspomagano realizację bieżących zadań ARR, w szczególności:

- zapewniono dodatkowe środowiska aplikacyjne oraz testowe poprzez konfigurację serwerów aplikacyjnych i bazodanowych, a także rozbudowano istniejącą infrastrukturę wirtualną o dodatkowe komponenty,
- uruchomiono system monitorowania oraz powiadamiania administratorów o nieprawidłowościach występujących w działaniu SI ARR i wyeliminowano potencjalne przyczyny awarii powodowanych zbyt wysoką temperaturą w serwerowni,
- uruchomiono nadzór nad stacjami i monitorowanie stanu posiadanych oraz użytkowanych licencji,
- ustawiono odpowiednio wysokie priorytety serwerów ARR względem serwerów dostawcy sieci WAN,
- przygotowano aplikację do elektronicznego wypełniania i przekazywania wniosków o nadanie uprawnień dla pracowników oraz rozpoczęto ujednolicanie zasad dostępu do usług sieciowych dla określonych grup użytkowników,
- wdrożono w Agencji wewnętrzny komunikator „ARR-IM”,
- przeprowadzono testy penetracyjne infrastruktury ARR oraz rozpoczęto testy poprawności i kompletności procedur awaryjnego odtwarzania pełnej funkcjonalności systemu teleinformatycznego Agencji.

9.5. Polityka Bezpieczeństwa Informacji

W 2009 r. w ARR została przeprowadzona aktualizacja dokumentów związanych z bezpieczeństwem informacji, które funkcjonują w oparciu o wymogi normy PN-ISO/IEC 17799:2007, zawierającej praktyczne zasady zarządzania bezpieczeństwem informacji. Zaktualizowane zostały następujące dokumenty: Polityka Bezpieczeństwa Informacji, Zasady Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji oraz Wytyczne Bezpieczeństwa Informacji. Zmiany wprowadzone w dokumentach obejmowały m.in.: uzupełnienie uregulowań w kwestii postępowania wyjaśniającego oraz odpowiedzialności osób, które dopuściły się naruszenia bezpieczeństwa informacji w Agencji oraz określenie zasad przebywania w strefach administracyjnych ARR osób niebędących jej pracownikami.

W oparciu o wymogi normy przeprowadzono klasyfikację aktywów (zarówno w Centrali, jak i w OT ARR), stanowiącą element analizy ryzyka bezpieczeństwa

informacji. Klasyfikacja uwzględniała: typ i ważność aktywów, podatność na zagrożenia, prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia i jego wpływ na realizowanie procesów w Agencji oraz sposób zabezpieczenia i ochrony. Analiza ryzyka objęła wszystkie procesy realizowane w ARR w powiązaniu z aktywami; określono w niej również działania niestandardowe, tj. nieobjęte procedurami. Analiza ryzyka w roku 2009 została przeprowadzona na podstawie „Metodyki szacowania i oceny ryzyka”, określającej spójne zasady procesu analizy ryzyka w celu uzyskania porównywalnych i obiektywnych wyników.

W Agencji prowadzony jest rejestr incydentów naruszenia Polityki Bezpieczeństwa Informacji. W 2009 r. żadne z odnotowanych w nim zagrożeń nie miało wpływu na prawidłowe funkcjonowanie ARR.

W celu ciągłego podnoszenia świadomości pracowników Agencji w zakresie bezpieczeństwa informacji, przeprowadzano w 2009 r. cykliczne szkolenia oraz testy ze znajomości przepisów, wykorzystując „Platformę edukacyjną” znajdującą się na stronie intranetowej ARR. W celu dostosowania procesu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa informacji do zaleceń normy, opracowano dokument „Metodyka szkoleń pracowników ARR z zakresu Polityki Bezpieczeństwa Informacji”, wyznaczający zakres i obszar szkoleń. W 2009 r. przeprowadzono szkolenia wstępne z zakresu bezpieczeństwa informacji dla wszystkich nowo zatrudnionych pracowników oraz praktykantów. Łącznie przeszkolono 51 osób, z tego: 31 osób nowo zatrudnionych, 2 osoby powracające do pracy po dłuższej nieobecności oraz 18 praktykantów.

9.6. Plan Zachowania Ciągłości Działania

Agencja Rynku Rolnego posiada Plan Zachowania Ciągłości Działania (PZCD), zgodny z wymaganiami zawartymi w normie PN-ISO/IEC 17799:2007 „Praktyczne zasady zarządzania bezpieczeństwem informacji”. W 2009 r. Agencja aktualizowała i dostosowywała elementy planu do zmieniających się warunków organizacyjnych oraz posiadanych zasobów ludzkich. Przeprowadzono m.in. aktualizację procedur awaryjnych we wszystkich biurach Centrali ARR oraz sporządzono listy osób kluczowych, odpowiedzialnych za realizację procesów w sytuacjach awaryjnych, zarówno w Centrali, jak i we wszystkich OT ARR. Wyznaczono jeden z OT ARR na

drugą lokalizację zapasową dla Centrali oraz przeprowadzono działania związane z przygotowaniem oddziału do pełnienia tej roli.

Zgodnie z opracowanym na 2009 r. „Harmonogramem Testów PZCD” zostały przeprowadzone: test przeniesienia OT Warszawa do lokalizacji zapasowej (gra symulacyjna oraz faktyczne testowanie przeniesienia realizacji procesów przy wykorzystaniu bazy testowej ARR) oraz test ewakuacji, przeprowadzony przez administratora budynku, podczas którego przetestowano elementy PZCD (m.in. powiadamianie).

Przeprowadzone testy potwierdziły wysoki stopień skuteczności obowiązującego PZCD oraz zasadność wprowadzonych zmian, m.in. dla zapewnienia bezpieczeństwa pracowników w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej oraz ciągłości realizacji strategicznych procesów Agencji. W 2009 r. nie odnotowano incydentów mogących mieć wpływ na naruszenie ciągłości działania.

9.7. Tryb udzielania zamówień publicznych

W krajach Unii Europejskiej od kilku lat podejmowane są starania, by tradycyjne zamówienia publiczne, oparte na tzw. papierowych dokumentacjach, uzupełniane były o instrumenty elektroniczne. Cyfrowe technologie informatyczne sprzyjają bowiem przyspieszeniu komunikacji między uczestnikami procedur w sferze zamówień publicznych, prowadząc do ich skrócenia i zdynamizowania, a przede wszystkim do zaoszczędzenia środków publicznych (nabywane w ten sposób dostawy i usługi są tańsze o 20-30%). Elektroniczne zamówienia publiczne gwarantują również transparentność postępowań.

W Polsce do prowadzenia licytacji oraz aukcji elektronicznych wykorzystuje się platformy przetargowe, co stwarza nowe możliwości w systemie zamówień publicznych, powodując upowszechnianie tych zamówień w formie elektronicznej. W styczniu 2009 r. Urząd Zamówień Publicznych udostępnił bezpłatną platformę licytacji elektronicznych, a w styczniu 2010 r. bezpłatną platformę aukcji elektronicznych.

Agencja Rynku Rolnego w dniu 17 sierpnia 2009 r. po raz pierwszy przeprowadziła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie licytacji elektronicznej. Pozwoliło to na istotne oszczędności środków finansowych. Tryb ten

w żadnym stopniu nie ograniczał konkurencji, a szybkie i sprawne przeprowadzenie postępowania oraz uzyskane znaczne oszczędności finansowe spowodowały, że ARR przeprowadziła kolejne postępowania z wykorzystaniem elektronicznych trybów zamówień publicznych.

W 2009 r. na dokonanie zakupów w ramach licytacji elektronicznych Agencja przeznaczyła kwotę 1 115,1 tys. zł, natomiast wartość zamówień wyniosła 706,5 tys. zł, co oznacza oszczędność środków finansowych w kwocie 408,6 tys. zł (36,6%). Łącznie przeprowadzono 5 licytacji elektronicznych, a zamówienia zrealizowane w tym trybie stanowiły 10% wszystkich wszczętych i udzielonych zamówień publicznych.

Ponadto w 2009 r. Agencja udzieliła 17 zamówień w trybie przetargu nieograniczonego, w tym dwukrotnie w postępowaniu o udzielenie zamówień w tym trybie przewidziana była aukcja elektroniczna. Na dokonanie zakupów w ramach aukcji elektronicznej (m.in. 160 komputerów) przewidziano wydatki w kwocie 865,0 tys. zł, natomiast wydatkowano 727,8 tys. zł. Oszczędności Agencji z tego tytułu wyniosły 137,2 tys. zł (15,9%).

Agencja sukcesywnie odstępuje od prowadzenia postępowań w trybie z wolnej ręki. W 2009 r. udzielono w tym trybie 25 zamówień, wobec 111 udzielonych rok wcześniej. Postępowania w trybie z wolnej ręki prowadzone były tylko po stwierdzeniu istnienia stosownych przesłanek, o których mowa w art. 67 i następnych artykułów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655, z późn. zm.). Większość zamówień publicznych w trybie z wolnej ręki (15 postępowań) dotyczyła usług niepriorytetowych i dodatkowo obejmujących swym zakresem poszczególne OT ARR oraz Centralę.

Tryb zapytania o cenę (3 udzielone zamówienia w 2009 r.) był stosowany przez Agencję w odniesieniu do dostaw lub usług powszechnie dostępnych, o ustalonych standardach jakościowych, których wartość szacunkowa była mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ww. ustawy - Prawo zamówień publicznych.

W 2009 r. unieważniono 3 postępowania - wszystkie w trybie przetargu nieograniczonego.

9.8. Zaangażowanie ARR w spółkach prawa handlowego

W 2009 r. Agencja Rynku Rolnego była zaangażowana kapitałowo w spółce prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której posiadała 100% udziałów. Wartość udziałów Agencji w 2009 r. wyniosła 139,4 mln zł, co stanowiło 88,3% wartości aktywów trwałych w bilansie ARR za 2009 r.⁶². ELEWARR Sp. z o.o. zajmuje się obrotem i przechowywaniem zbóż, a jej kapitał zakładowy wyniósł ponad 143 mln zł⁶². Spółka tworzy z czterema innymi spółkami Grupę Kapitałową ELEWARR, w skład której wchodziły następujące przedsiębiorstwa⁶²:

- ELEWARR Sp. z o.o. (podmiot dominujący),
- Towarowy Dom Maklerski ARRTRANS S.A. w Łodzi (100% akcji w posiadaniu spółki ELEWARR Sp. z o.o.),
- Zamojskie Zakłady Zbożowe Sp. z o.o. w Zamościu (100% udziałów w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.),
- Elewator w Koronowie Sp. z o.o. (30% udziałów w kapitale zakładowym należało do ELEWARR Sp. z o.o.),
- Elewator Sieradz Sp. z o.o. w Sieradzu (26,7% udziałów w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.).

Potencjał przechowalniczy Grupy Kapitałowej ELEWARR w 2009 r. na dzień 31.12.2009 r. wynosił 773 tys. ton, przy czym spółka ELEWARR Sp. z o.o. posiadała magazyny zbożowe o atestowanej pojemności 643 tys. ton. Wykorzystanie magazynów ELEWARR Sp. z o.o. na koniec 2009 r. wyniosło ok. 64%.

9.9. Rejestracja przedsiębiorców

Na podstawie art. 22 ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, Agencja prowadziła w 2009 r. działania dotyczące rejestracji przedsiębiorców uczestniczących w mechanizmach administrowanych przez ARR, poprzez: prowadzenie Centralnego Rejestru Przedsiębiorców (CRP), nadawanie Numeru Rejestracyjnego, wydawanie Świadectw Rejestracji i Nalepek Identyfikacyjnych oraz aktualizację danych w CRP. Zarówno Centrala, jak i OT ARR

⁶² Według stanu na dzień 31.12.2009 r.

rejestrowały przedsiębiorców i grupy producentów w rejestrze z wykorzystaniem komputerowego systemu CAPS.

W 2009 r. w CRP zarejestrowano ponad 19,5 tys. nowych przedsiębiorców. Łącznie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2009 r. zarejestrowano ponad 543 tys. beneficjentów biorących udział w mechanizmach administrowanych przez ARR.

W przypadku zaistnienia zmian w Podstawowych Danych Rejestracyjnych (PDR) przedsiębiorca był zobowiązany do niezwłocznej ich aktualizacji. Od akcesji Polski do UE do Agencji wpłynęło ponad 277 tys. dokumentów rejestracyjnych aktualizujących dane przedsiębiorców, w tym ponad 60 tys. w 2009 r. Poza rejestrowaniem przedsiębiorców oraz aktualizowaniem ich danych ARR weryfikowała PDR znajdujące się we wnioskach merytorycznych składanych przez przedsiębiorców już zarejestrowanych w poszczególnych mechanizmach. W 2009 r. przeprowadzono ponad 3,6 tys. postępowań weryfikacyjnych, a łącznie w okresie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2009 r. ponad 49,6 tys. postępowań.

Ponadto Agencja przyjmowała i rejestrowała wnioski merytoryczne składane we wszystkich mechanizmach administrowanych przez ARR. Od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej przyjęto i zarejestrowano ponad 3 115 tys. wniosków, w tym ponad 325 tys. w 2009 r.

SPIS TABEL

- Tabela 1. Ilości zbóż przejęte na zapasy interwencyjne w 2009 r. wg OT ARR (w tonach)
- Tabela 2. Liczba złożonych ofert i podpisanych umów na przechowywanie zbóż w OT ARR w sezonie 2008/2009
- Tabela 3. Liczba złożonych ofert i podpisanych umów na przechowywanie zbóż w OT ARR w sezonie 2009/2010 wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r.
- Tabela 4. Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej w 2009 r.
- Tabela 5. Realizacja mechanizmu „Płatność związana - sektor skrobi ziemniaczanej” w 2009 r. wg OT ARR
- Tabela 6. Płatność związana z produkcją dla producentów surowca tytoniowego w 2009 r. wg OT ARR
- Tabela 7. Płatność niezwiązana z produkcją dla producentów surowca tytoniowego w 2009 r. wg OT ARR
- Tabela 8. Płatności dla producentów surowca tytoniowego w podziale na związaną i niezwiązaną z produkcją w 2009 r. wg OT ARR
- Tabela 9. Dopłaty do materiału siewnego w 2009 r., mające charakter pomocy de minimis w rolnictwie
- Tabela 10. Dopłaty do materiału siewnego wypłacone w 2009 r. z tytułu suszy
- Tabela 11. Projekty na realizację działań zgłoszone i objęte umowami w 2009 r.
- Tabela 12. Wykorzystanie środków przyznanych Polsce przez KE w ramach programu wsparcia pszczelarstwa na rok 2008/2009
- Tabela 13. Dopłaty do produkcji suszu paszowego w 2009 r.
- Tabela 14. Liczba podmiotów produkujących wino gronowe i powierzchnia uprawy winorośli w Polsce w roku winiarskim 2009/2010 w podziale na województwa (wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r.)
- Tabela 15. Szacunkowe zbiory winogron oraz wielkość produkcji wina gronowego w Polsce w 2009 r.

- Tabela 16. Saldo rachunków bankowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych administrowanych przez ARR
- Tabela 17. Powierzchnia oraz kwota przyznanej pomocy do plantacji trwałych w 2009 r.
- Tabela 18. Produkcja biokomponentów w 2009 r. wg danych ze sprawozdań złożonych do ARR
- Tabela 19. Liczba umów zawartych w 2009 r. na dostawę roślin energetycznych oraz areał objęty tymi umowami
- Tabela 20. Płatności ARR w 2009 r. w podziale na grupy działań
- Tabela 21. Wydatki ARR w 2009 r. w podziale na rynki/działania
- Tabela 22. Główne kierunki wywozu towarów z refundacjami w 2009 r.
- Tabela 23. Wydatki na realizację działań ARR oraz źródła ich finansowania w 2009 r.
- Tabela 24. Obrót środkami finansowymi na działalności WPR w 2009 r.
- Tabela 25. Wydatki poniesione przez ARR w 2009 r. na realizację mechanizmów WPR w ramach prefinansowania
- Tabela 26. Wydatki poniesione przez ARR w 2009 r. wg grup mechanizmów prefinansowanych z WPR
- Tabela 27. Stan magazynowy produktów zakupionych interwencyjnie (na dzień 31.12.2009 r.)
- Tabela 28. Obrót magazynowy produktami zakupionymi interwencyjnie
- Tabela 29. Wydatki związane z interwencyjnym zakupem i przechowywaniem towarów w 2009 r.
- Tabela 30. Wydatki związane z interwencyjnym zakupem i przechowywaniem towarów w 2009 r. refundowane z UE
- Tabela 31. Działalność w zakresie współfinansowania programów z udziałem środków Unii Europejskiej
- Tabela 32. Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w 2009 r.
- Tabela 33. Podatek VAT od WPR w 2009 r.

- Tabela 34. Wierzytelności ARR w 2009 r. na działalności WPR, ich dynamika i struktura
- Tabela 35. Okresy powstania wierzytelności ARR
- Tabela 36. Wierzytelności ARR w 2009 r. powstałe na działalności WPR wg postępowań (dynamika i struktura)
- Tabela 37. Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej w 2009 r.
- Tabela 38. Obrót środkami finansowymi w 2009 r. w ramach wydatków administracyjnych
- Tabela 39. Obrót środkami finansowymi w 2009 r. w ramach realizacji mechanizmów krajowych
- Tabela 40. Realizacja pomocy technicznej PROW 2007-2013 w ramach dotacji celowej w 2009 r.
- Tabela 41. Obrót środkami finansowymi w ramach wydatków inwestycyjnych w ARR w 2009 r.
- Tabela 42. Wartość wierzytelności ARR w 2009 r. na działalności krajowej, ich dynamika i struktura
- Tabela 43. Okresy powstania wierzytelności ARR na działalności krajowej
- Tabela 44. Wierzytelności ARR w 2009 r. powstałe na działalności krajowej wg postępowań (dynamika i struktura)
- Tabela 45. Wykaz kontroli przeprowadzonych przez ARR w 2009 r.
- Tabela 46. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2009 r. na zlecenie biur ARR

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1. Średniomiesięczne ceny skupu zbóż w kraju w latach 2007-2009
- Wykres 2. Notowania euro w złotych wg Europejskiego Banku Centralnego
- Wykres 3. Pogłowie trzody chlewnej i produkcja żywca wieprzowego w Polsce w latach 2003-2009
- Wykres 4. Miesięczny skup i ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce w latach 2007-2009
- Wykres 5. Ceny rynkowe wieprzowiny w UE w latach 2007-2009
- Wykres 6. Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2003-2009
- Wykres 7. Ceny rynkowe wołowiny w UE w latach 2007-2009
- Wykres 8. Struktura wydatków ARR na rynku mięsa czerwonego w 2009 r.
- Wykres 9. Miesięczny skup i ceny skupu żywca drobiowego w Polsce w latach 2007-2009
- Wykres 10. Ceny zbytu tuszek kurcząt w UE w latach 2007-2009
- Wykres 11. Struktura wydatków ARR na rynku drobiu i jaj w 2009 r.
- Wykres 12. Miesięczny skup mleka w kraju w latach 2007-2009
- Wykres 13. Miesięczne ceny skupu mleka w kraju w latach 2007-2009
- Wykres 14. Liczba uczniów, którzy korzystali z programu „Szkłanka mleka” w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009
- Wykres 15. Liczba placówek oświatowych, które korzystały z programu „Szkłanka mleka”
- Wykres 16. Wydatki ARR i FPM na program „Szkłanka mleka”
- Wykres 17. Miesięczna produkcja masła w Polsce w latach 2007-2009
- Wykres 18. Miesięczne krajowe i światowe ceny zbytu masła w latach 2007-2009

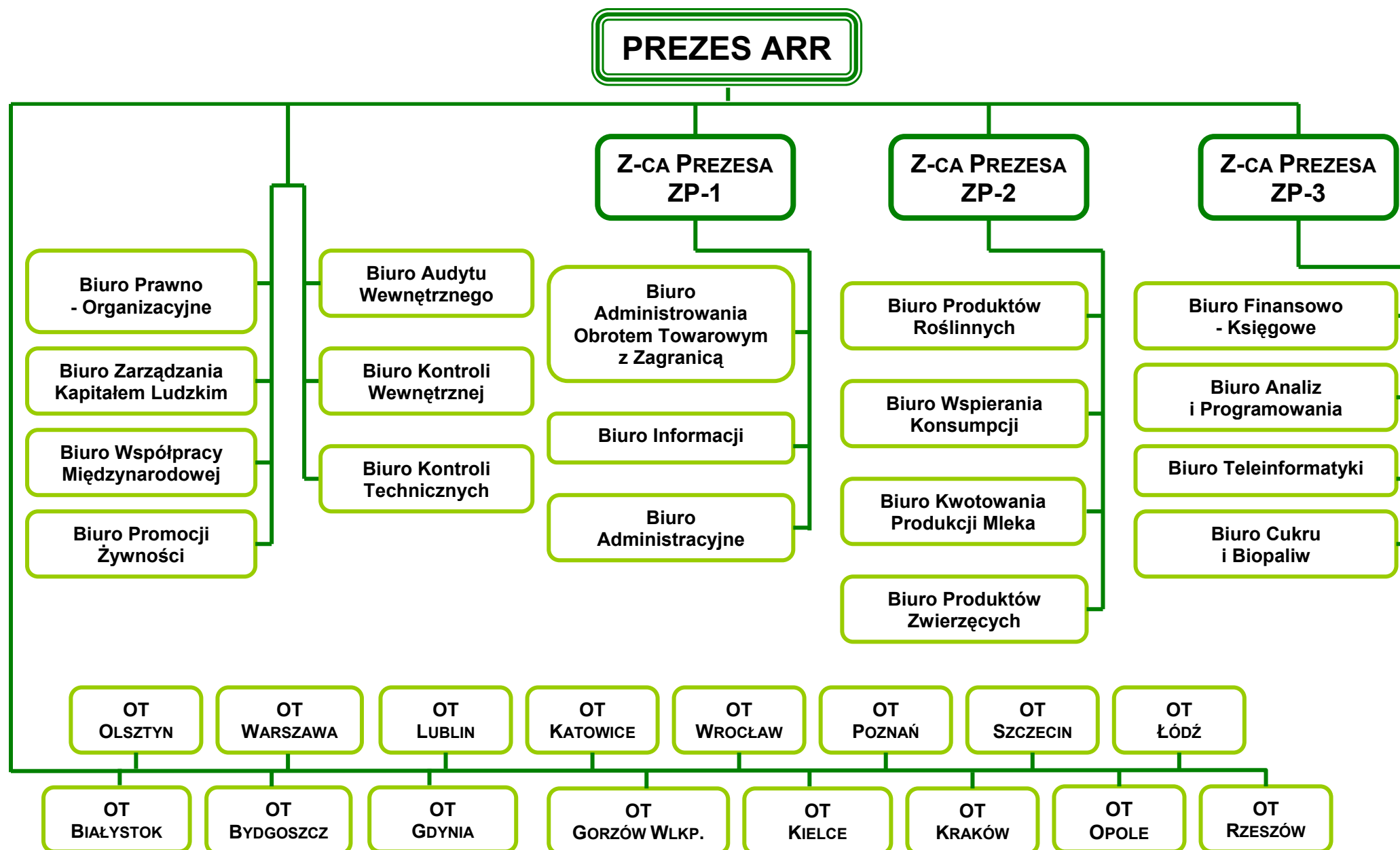
- Wykres 19. Miesięczna produkcja OMP w Polsce w latach 2007-2009
- Wykres 20. Miesięczne krajowe i światowe ceny zbytu OMP w latach 2007-2009
- Wykres 21. Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) wg OT ARR
- Wykres 22. Kwoty mleczne, których zrzekli się producenci mleka w 2009 r.
- Wykres 23. Struktura wydatków na rynku mleka w 2009 r.
- Wykres 24. Miesięczne krajowe ceny zbytu cukru białego w latach 2007-2009
- Wykres 25. Liczba zarejestrowanych wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” w poszczególnych OT ARR
- Wykres 26. Płatność związana z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej zrealizowana w 2009 r.
- Wykres 27. Struktura wydatków ARR na rynku skrobi ziemniaczanej w 2009 r.
- Wykres 28. Płatności dla producentów surowca tytoniowego w 2009 r.
- Wykres 29. Wnioski złożone z tytułu dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy de minimis w rolnictwie, w podziale na OT ARR
- Wykres 30. Wydatki ARR w 2009 r. w podziale na grupy działań
- Wykres 31. Struktura wydatków ARR w 2009 r. w podziale na grupy działań
- Wykres 32. Struktura wydatków ARR w 2009 r.
- Wykres 33. Liczba pozwoleń wydanych w 2009 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski
- Wykres 34. Wyплаты refundacji wywozowych w 2009 r. w podziale na produkty
- Wykres 35. Struktura wypłat refundacji wywozowych w 2009 r.
- Wykres 36. Struktura przedsiębiorców korzystających z refundacji wywozowych w 2009 r. (w podziale na województwa)
- Wykres 37. Struktura wpływów ARR w zakresie obrotu środkami finansowymi w ramach WPR w 2009 r.
- Wykres 38. Struktura wydatków ARR w zakresie obrotu środkami finansowymi w ramach WPR w 2009 r.

- Wykres 39. Struktura wydatków ARR w ramach WPR w 2009 r.
- Wykres 40. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2009 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów
- Wykres 41. Liczba kontroli przeprowadzonych w 2009 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR
- Wykres 42. Zmiana liczby procedur i instrukcji w ARR w 2009 r. w stosunku do 2008 r.

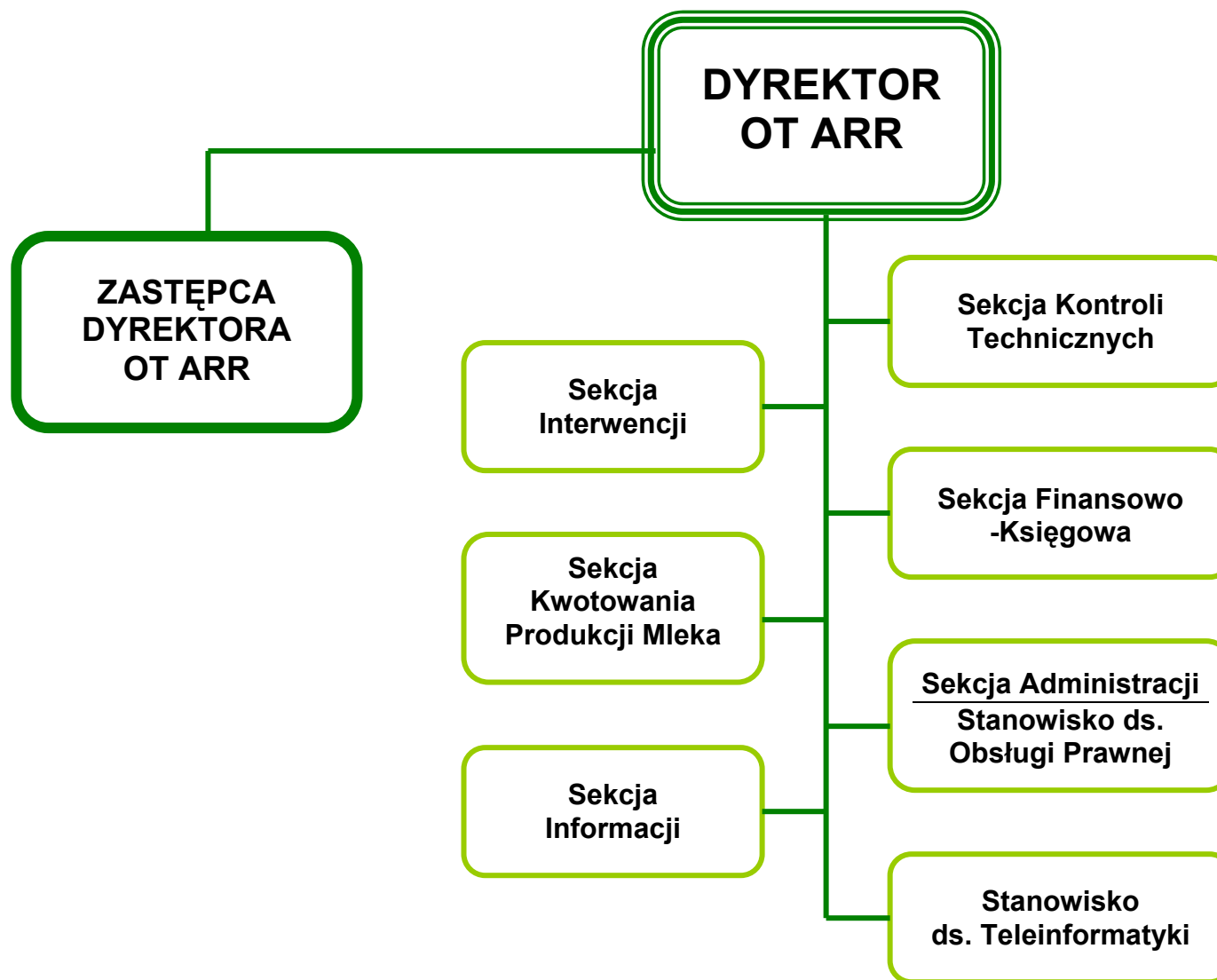
A N E K S

1. Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego
2. Schemat organizacyjny Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego
3. Rejestr gwarantów
4. Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego

**Schemat organizacyjny
Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego**

Rejestr gwarantów*

Lista instytucji finansowych, które podpisały z Agencją Rynku Rolnego umowę, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie współpracy pomiędzy instytucjami finansowymi upoważnionymi do gwarantowania długów celnych a Agencją Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 78, poz. 733, z późn. zm.):

1. RABOBANK POLSKA S.A.
2. DEUTSCHE BANK POLSKA S.A.
3. BANK BPH S.A.
4. FORTIS BANK POLSKA S.A.
5. INTERRISK TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ S.A. VIENNA INSURANCE GROUP
6. RBS BANK (POLSKA) S.A.
7. RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.
8. BANK MILLENNIUM S.A.
9. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ ALLIANZ POLSKA S.A.
10. ING BANK ŚLĄSKI S.A.
11. BRE BANK S.A.
12. SOCIETE GENERALE S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
13. BANK HANDLOWY W WARSZAWIE S.A.
14. POWSZECHNY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ S.A.
15. BANK GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ S.A.
16. NORDEA BANK POLSKA S.A.
17. SOPOCKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ ERGO HESTIA S.A.
18. GOSPODARCZY BANK WIELKOPOLSKI S.A.
19. DZ BANK POLSKA S.A.
20. KREDYT BANK S.A.
21. BANK ZACHODNI WBK S.A.
22. BANK POLSKIEJ SPÓŁDZIELCZOŚCI S.A.
23. BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
24. GETIN BANK S.A.
25. POWSZECHNA KASA OSZCZĘDNOŚCI BANK POLSKI S.A.
26. BANK POLSKA KASA OPIEKI S.A.
27. BNP PARIBAS S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
28. CALYON S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
29. DANSKE BANK A/S S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
30. HDI-GERLING POLSKA TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ S.A.
31. HSBC BANK POLSKA S.A.
32. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ EULER HERMES S.A.
33. BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
34. SKANDINAVISKA ENSKILDA BANKEN AB (SPÓŁKA AKCYJNA) – ODDZIAŁ W POLSCE

*Wg stanu na dzień 31.12.2009 r.

Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

W 2009 r., w ramach wydanych 266 zarządzeń Prezesa Agencji Rynku Rolnego, uregulowano następujące zagadnienia dotyczące działalności Agencji:

1. W zakresie działalności interwencyjnej:

1.1. Na rynku zbóż:

- procedury i instrukcje techniczne dotyczące interwencyjnego zakupu i sprzedaży zbóż,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w mechanizmie interwencyjnego zakupu kukurydzy w magazynie interwencyjnym/w miejscu przechowywania na rok 2008/2009,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w mechanizmie interwencyjnego zakupu pszenicy oraz jęczmienia w magazynie interwencyjnym/ w miejscu przechowywania na rok 2008/2009,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w mechanizmie interwencyjnego zakupu pszenicy oraz jęczmienia w magazynie interwencyjnym/ w miejscu przechowywania na rok 2009/2010,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w świadczeniu usług przechowalniczych w roku 2008/2009,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w świadczeniu usług przechowalniczych w roku 2009/2010,

1.2. Na rynku ziemniaków i skrobi ziemniaczanej:

- procedury dotyczące dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące płatności niezwiązanej w sektorze skrobi ziemniaczanej,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące płatności związanej dla plantatorów ziemniaków,
- warunki udzielania dopłat w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej,

- warunki stwierdzenia nabycia prawa do uzyskania płatności niezwiązanej oraz przeniesienia tego prawa w sektorze skrobi ziemniaczanej,
- warunki przyznania płatności niezwiązanej w sektorze skrobi ziemniaczanej,
- warunki udzielania płatności związanej w roku gospodarczym 2009/2010 w sektorze skrobi ziemniaczanej,
- warunki udzielania płatności związanej dla plantatorów ziemniaków w roku gospodarczym 2008/2009,

1.3. Na rynku tytoniu:

- procedury dotyczące płatności dla producentów surowca tytoniowego,
- procedury dotyczące kontraktacji, odbioru i przetwórstwa surowca tytoniowego,
- warunki przyznania płatności związanej producentom surowca tytoniowego,
- warunki stwierdzenia nabycia prawa do uzyskania płatności związanej oraz przeniesienia tego prawa w produkcji surowca tytoniowego,
- warunki przyznania płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego,
- warunki stwierdzenia nabycia prawa do uzyskania płatności niezwiązanej oraz przeniesienia tego prawa,

1.4. Na rynku wina:

- procedury dotyczące administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina,
- warunki uczestnictwa podmiotów wyrabiających wino i moszcze gronowe oraz podmiotów prowadzących handel hurtowy na rok 2009/2010,

1.5. Na rynku innych produktów nieżywnościowych:

- procedury i instrukcje techniczne dotyczące monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- procedury dotyczące kontroli wykorzystania roślin energetycznych,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące pomocy do plantacji trwałych,
- warunki uzyskania pomocy do plantacji trwałych w 2009 r.,

- warunki uzyskania wpisu do rejestru wytwórców i rejestru rolników podmiotów wytwarzających biopaliwa,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie dotyczącym dopłat do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno,
- warunki zatwierdzania podmiotów skupujących i pierwszych jednostek przetwórczych,

1.6. Na rynku produktów pszczelich:

- procedury dotyczące wsparcia rynku produktów pszczelich,
- warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu dotyczącego wsparcia rynku produktów pszczelich,
- powołano komisję dokonującą wyboru projektów w związku z realizacją mechanizmu dotyczącego wsparcia rynku produktów pszczelich,
- wzory umów na realizację projektów w ramach mechanizmu dotyczącego wsparcia rynku produktów pszczelich,

1.7. Na rynku cukru:

- procedury dotyczące dywersyfikacji przemysłu cukrowniczego,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące monitorowania produkcji oraz opłat na rynku cukru,
- procedury dotyczące restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego,
- warunki przetwarzania cukru przemysłowego,
- warunki przyznania i wypłaty pomocy restrukturyzacyjnej producentom cukru i izoglukozy,
- warunki wypłaty pomocy restrukturyzacyjnej dla plantatorów buraków cukrowych i podmiotów świadczących usługi zbioru lub doczyszczania buraków cukrowych,
- warunki przyznania i wypłaty pomocy restrukturyzacyjnej dla usługodawców świadczących usługi zbioru lub doczyszczania buraków cukrowych w roku 2007/2008,
- warunki przyznania i wypłaty pomocy dla działania dotyczącego modernizacji gospodarstw rolnych,

- warunki przyznania i wypłaty pomocy dla działania dotyczącego zwiększenia wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej,
- zasady monitorowania rafinacji cukru surowego trzcinowego przywiezionego spoza Unii Europejskiej,
- powołano komisję do spraw oceny oraz kwalifikacji wniosków o przyznanie i wypłatę pomocy w ramach działania dotyczącego zwiększania wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej,

1.8. Na rynku mleka i przetworów mlecznych:

- procedury i instrukcje techniczne dotyczące kwotowania produkcji mleka,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące dopłaty do prywatnego przechowywania masła,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące interwencyjnego zakupu i sprzedaży masła,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące interwencyjnego zakupu i sprzedaży OMP,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania masła,
- warunki udzielania dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- warunki udzielania dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- warunki przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku stanowiącego zapasy interwencyjne,
- warunki przetargu zamkniętego na wybór magazynów autoryzowanych świadczących usługę przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku na rzecz Agencji Rynku Rolnego,
- warunki przetargu zamkniętego na wybór chłodni autoryzowanych świadczących usługę przechowywania masła na rzecz Agencji Rynku Rolnego,

- warunki przechowywania masła stanowiącego zapasy interwencyjne w odniesieniu do umów na świadczenie usług przechowalniczych zawieranych po 1 stycznia 2009 r.,
- warunki zakupu masła na zapasy interwencyjne,
- warunki zakupu odtłuszczonego mleka w proszku na zapasy interwencyjne,
- warunki wystawiania certyfikatów jakości OMP przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Wspólnoty,
- plan kontroli w mechanizmie kwotowania produkcji mleka za rok kwotowy 2007/2008 oraz 2008/2009,

1.9. Na rynku nasion:

- procedury i instrukcje techniczne dotyczące dopłaty do materiału siewnego,
- warunki uzyskania dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy de minimis w rolnictwie,
- warunki uzyskania dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany dla producentów rolnych, którzy w 2008 r. ponieśli szkodę w uprawach spowodowaną dotknięciem ich gospodarstw suszą,

1.10. Na rynku owoców i warzyw:

- procedury dotyczące administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- procedury dotyczące programu „Owoce w szkole”,
- warunki uczestnictwa organizacji charytatywnych, innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych w mechanizmie administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- warunki uczestnictwa organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów w mechanizmie administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- warunki uczestnictwa w programie "Owoce w szkole" w roku szkolnym 2009/2010,

2. W zakresie administrowania obrotem towarowym z zagranicą:

- procedury dotyczące handlu zagranicznego,

3. W zakresie promocji produktów rolnych i pomocy żywnościowej:

- procedury i instrukcje techniczne dotyczące realizacji działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW 2007-2013,
- procedury dotyczące wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych,
- procedury dotyczące obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- procedury i instrukcje techniczne dotyczące dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,
- warunki przetargu na dostarczenie gotowych artykułów spożywczych do organizacji charytatywnych,
- wzory deklaracji wpłat na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych,
- dokumentacja przetargowa oraz wzory umów dla mechanizmu dotyczącego dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,

4. W zakresie spraw organizacyjnych wprowadzono/ustalono:

- Regulamin Organizacyjny,
- Regulamin Pracy,
- Księgę Jakości oraz Politykę Jakości Agencji Rynku Rolnego,
- procedury dotyczące zarządzania infrastrukturą i logistyką,
- procedury dotyczące zarządzania procesem rejestracji,
- procedury dotyczące audytu wewnętrznego,
- procedury dotyczące zarządzania informacją,
- procedury dotyczące kontroli technicznej,
- procedury dotyczące kontroli wewnętrznej,
- procedury dotyczące wyboru wykonawców,
- procedury dotyczące działań doskonalących,
- procedury dotyczące zarządzania dokumentami i zapisami,
- procedury dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy,
- procedury dotyczące zarządzania kapitałem ludzkim,
- procedury i zasady dotyczące procesów finansowo-księgowych,

- procedury dotyczące koordynacji i monitorowania współpracy z zagranicą,
- Politykę Bezpieczeństwa Informacji, Zasady Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji oraz Wytyczne Bezpieczeństwa Informacji,
- instrukcję ochrony informacji niejawnych,
- Plan Zachowania Ciągłości Działania oraz Sztab Zachowania Ciągłości Działania wraz z Zespołami Wykonawczymi,
- instrukcję dotyczącą gospodarowania samochodami stanowiącymi własność Agencji Rynku Rolnego,
- instrukcję postępowania pracowników recepcji w Centrali oraz sekretariatów w OT ARR w zakresie wejść i wyjść do strefy administracyjnej ARR,
- instrukcję gospodarowania składnikami majątkowymi,
- instrukcję korzystania przez pracowników Agencji Rynku Rolnego ze służbowych kart płatniczych,
- zasady zaopatrzenia pracowników w napoje oraz środki higieny osobistej i środki do udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku,
- zasady gospodarowania środkami ochrony indywidualnej oraz odzieżą i obuwem roboczym,
- zasady przyjmowania interesantów w sprawie zgłaszania skarg i wniosków,
- zasady wysyłki wybranej korespondencji związanej z realizacją mechanizmów administrowanych przez Agencję Rynku Rolnego,
- zasady sporządzania pełnomocnictw Prezesa Agencji Rynku Rolnego,
- zasady przekazywania dokumentów do Komisji Europejskiej w ramach ISAMM,
- zasady postępowania komórek organizacyjnych ARR w zakresie obsługi programu ubezpieczeniowego dotyczącego mienia Agencji Rynku Rolnego przechowywanego w magazynach przechowawcy,
- wysokość limitów na rozmowy telefoniczne prowadzone z telefonów komórkowych oraz przydziału telefonów stacjonarnych w Agencji Rynku Rolnego,
- porozumienie o zawieszeniu stosowania w części przepisów Zakładowego Regulaminu Wynagradzania Pracowników,
- zakres uprawnień finansowych dla określonych stanowisk pracowniczych w Agencji Rynku Rolnego,

- politykę rachunkowości w zakresie działalności ARR związanej z administrowaniem mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej oraz niezwiązanej bezpośrednio z realizacją tych mechanizmów,
- zarządzenie powołujące auditorów wewnętrznych Systemu Zarządzania Jakością,
- upoważnienia pracowników Centrali Agencji Rynku Rolnego do wydawania w imieniu Prezesa Agencji Rynku Rolnego aktów administracyjnych oraz realizacji innych czynności z zakresu postępowania administracyjnego,
- zarządzenie powołujące Zespół ds. Wdrożenia Systemu Przepływu i Archiwizowania Spraw i Dokumentów Rady Unii Europejskiej (EWD-P) w Agencji Rynku Rolnego,
- udział przedstawicieli ARR w pracach organów przygotowawczych UE,
- wykaz rachunków bankowych do obsługi mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej,
- organizację nadzoru i oceny realizacji umowy na świadczenie asysty technicznej oraz przy realizacji projektu budowy systemu informatycznego wspomagającego obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- plan ewakuacji pracowników Agencji Rynku Rolnego z budynku Centrum Bankowo-Finansowego na wypadek zagrożenia.

Opracowano:

w Biurze Analiz i Programowania
na podstawie informacji z Biur ARR

CENTRALA ARR

Warszawa

00-400 Warszawa
ul. Nowy Świat 6/12
tel. 22 661 72 72

ODDZIAŁY TERENOWE ARR

Białystok

15-102 Białystok
ul. Kombatantów 4
tel. 85 664 31 50

Gdynia

81-332 Gdynia
ul. Kołłątaja 1
tel. 58 669 43 00

Katowice

40-476 Katowice
Plac pod Lipami 5
tel. 32 359 49 00

Kraków

31-546 Kraków
ul. Mogilska 104
tel. 12 424 09 40

Łódź

93-578 Łódź
ul. Wróblewskiego 18
tel. 42 685 52 18

Opole

45-301 Opole
ul. Horoszkiewicza 6
tel. 77 441 70 00

Rzeszów

35-001 Rzeszów
ul. Piłsudskiego 32
tel. 17 864 20 27

Warszawa

04-076 Warszawa
ul. Waszyngtona 146
tel. 22 515 81 31-33

Bydgoszcz

85-605 Bydgoszcz
ul. Kasztanowa 57
tel. 52 584 92 92

Gorzów Wlkp.

66-400 Gorzów Wlkp.
ul. Gen. Sikorskiego 20c
tel. 95 728 26 58

Kielce

25-323 Kielce
ul. Piaskowa 18
tel. 41 343 31 90

Lublin

20-126 Lublin
ul. Unicka 4
tel. 81 444 45 33

Olsztyn

10-959 Olsztyn
ul. Partyzantów 1/2
tel. 89 523 78 65

Poznań

60-324 Poznań
ul. Marcelińska 90
tel. 61 852 14 33

Szczecin

71-410 Szczecin
ul. Niedziałkowskiego 21
tel. 91 464 82 00

Wrocław

53-333 Wrocław
ul. Powstańców Śląskich 28/30
tel. 71 335 01 51